

Tirajı 3.150.000'e ulaşan yurt içi ve yurt dışı takvimlerimiz yaklaşık 10.000.000 kişi tarafından okunmaktadır. Avrupa 16 bölge, ABD-Kanada, Avustralya-Japonya, Avrasya ve Balkan Ülkeleri birer bölge olmak üzere 20 bölge; yurt içi takvimimiz 37 bölge olmak üzere toplam 57 bölgeden oluşmaktadır.

2010 yılından itibaren namaz vakitleri hazırlanırken, bağlı oldukları illerinden $\pm$ fark cetveli uygulaması kaldırılarak ilçelerin namaz vakitleri, yerel enlem ve boylamlar esas alınarak hesaplanmaya başlanmıştır.

2013 yılından itibaren, 37 bölge olarak hazırlanan yurt içi takvimimizde, namaz vakitleri illeriyle aynı olan ilçeler hariç, fark cetvelleri tamamen kaldırılmıştır. Bu takvimlerde namaz vakti illeriyle aynı olan ilçelere yer verilmemiş, namaz vakitleri il ile farklı olan ilçelere ise takvimde yer verilmiştir.

Bu vesile ile tüm okuyucularımıza Cenab-ı Allah'tan sıhhat, afiyet ve başarılar diliyor, sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz.

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan Sana dönebilmeyi istiyorum.”

(İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29134)

ALLAH'A İMAN

"Göklerde ve yerde nice deliller vardır ki, yanlarına uğrarlar da onlardan yüzlerini çevirerek geçerler." (Yûsuf, 12/105)

Her sabah ufkumuzda doğan güneş, rahmet kaynağının habercisi bulutlar, bahar çiçeklerinin rengârenk tebessümleri, soframızdaki bir zeytin tanesi, bir bardak süt, dünya, yıldızlar ve uçsuz bucaksız kâinat sonsuz Rahmet sahibinin habercisidirler. Çünkü kâinat, en küçükten en büyüğe kadar bütün varlıklarıyla birlik içinde düzenlenmiş ve yaratılmıştır. Ve tek bir Yaratıcının varlığına şahitlik ederler.

İnsanın, Yaratıcının varlığına şahitliği ise imandır.

Allah'a iman, Allah'ın varlığını, birliğini; her şeyi yaratan, yaşatan, rızık veren ve besleyip büyütenin yalnız Allah olduğunu; O'ndan başka ibadete layık bulunmadığını ve sadece O'na ibadet edilmesi gerektiğini; O'nun ezeli ve ebedi olduğunu, bütün kemal sıfatlarla muttasıf ve noksan sıfatlardan münezze bulunduğunu bilip inanmayı gerektirir. Allah'a böylesi bir iman, mü'mini Allah tarafından bir rahmet ve lütfâ kavuşturacak ve doğru bir yola iletecektir (Nisâ, 4/175).

SÖZÜN ÖZÜ

Ne kaçan fırsatlar karşısında ümitsizliğe düşülmeli, ne de fırsatlar ve sebepler ihmal edilmelidir. Allah Teâlâ'ya yürekten ve ihlas ile dua etmek hiçbir zaman elden bırakılmamalıdır.

Elmalı Hamdi Yazır

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!” (Şu’arâ, 26/84)

KELİME-İ TEVHİT VE KELİME-İ ŞEHADET

Kelime-i tevhit; "Allah'tan başka ilah yoktur, Hz. Muhammed (s.a.s.) O'nun elçisidir." anlamına gelen "Lâilâhe illallah Muhammedun resûlullah" sözüdür. İslam'ın özü ve esası bu kelimedir. Kelime-i Tevhidi kabul insanın kalbiyle; "En büyük O'dur, O'ndan başka büyüklüğe ortak olacak kimse yoktur." demek ve buna iman etmektir. Kelime-i tevhit; O'nun büyüklüğünü kabul etmekle beraber günlük yaşantımızda karşılaşacağımız tüm problemlerde ve tüm ibadetlerimizde O'nun hükmüne teslim olmak ve O'ndan yardım istemek anlamına da gelmektedir.

Kelime-i şehadet; "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve yine şehadet ederim ki, Muhammed (s.a.s.) O'nun kulu ve peygamberidir." anlamına gelen; "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhü ve Resuluhü" sözüdür. Müslüman olmanın en temel esası olan Kelime-i tevhit ve Kelime-i şehadetin anlamları bilinmeli, sık sık tekrar edilmeli, günlük hayatta pratiğe dökerek muhafaza edilmelidir. Hülâsa Kelime-i tevhit ve Kelime-i şehadet; Allah tarafından Hazret-i Muhammed (s.a.s.)'e gelen Kur'an-ı Kerim'deki emirlere göre hayatı düzene sokmak, emredilenleri yerine getirmek ve men ettiklerinden sakınmaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

Malın doğru olmayan yerde harcanması savurganlık ve israftır. Bu sahibini dünyada yüceltir, ama ahirette alçaltır; insanlar arasında onurlandırır, ama Allah katında küçültür.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) Beni, naîm cennetine girenlerden eyle!”
(Şu'arâ, 26/85)

SORU - CEVAP

Yalan yere şahitlik yapanlar için dinimizin görüşü nedir?

Adaletin gerçekleşmesi ve hakkın ortaya çıkması büyük ölçüde şahitlerin doğru bir şekilde şahitlik yapmalarına bağlıdır. Kur'an'da mü'minler anlatılırken; "Onlar, yalana şahitlik etmeyen, faydasız boş bir şeyle karşılaştıkları zaman vakar ve hoşgörü ile geçip gidenlerdir." (Furkân, 25/72) buyurulmaktadır. Bu sebeple İslam'da adaleti gerçekleştirmek için şahitlik görevini yerine getirmek emredilmiş, zulmü gidermek için şahitlikten kaçınmak veya 'yalancı şahitlik' ise yasaklanmıştır.

Kur'an'da, "Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine

de olsa, Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun." (Nisâ, 4/135) buyrulurken kişinin aleyhine olsa bile şahitlik yaparken adalet ve doğruluktan şaşmaması emredilmiştir. Peygamberimiz (s.a.s.); "Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk insanı iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Yalandan kaçının. Zira yalan insanı kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür..." (İbn Mace, Mukaddime, 7) buyurmaktadır.

İslam'a göre yalan söylemek kesinlikle haram olduğu için; "yalancı şahitlik yapan" hem haram işlemiş, hem de karşı tarafın "kul" hakkını ihlal ederek iki yönlü günaha girmiş olur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Akrabalarına saygılı
davran; zira onlar
kendileriyle uçtuğun
kanatların, ona
varacağı kökünü,
kendisiyle hamle
yapacağı elindir.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) İnsanların diriltileceği gün ve Allah’a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!” (Şu’arâ, 26/87-89)

MUCİZEYE RAĞMEN İNKÂRLARINA DEVAM EDENLER

Allah'a inanmayanlar çoğu zaman peygamberlerden mucizeler göstermelerini istemişlerdir. Ancak mucizeyi apaçık gördükten sonra da inanmama hâlleri devam etmiştir. Bazı ayet-i kerimelerde onların mucize gelse de iman etmeyecekleri bildirilmiştir. Çünkü onlar iman etme isteklerinde samimi değillerdir, mucize göstermesini de sadece peygamberi zor durumda bırakmak için istemektedirler. En'âm sûresi 109-111. ayet-i kerimleri arasında onların bu durumundan bahsedilmektedir.

Muhtemelen o dönemdeki Müslümanlar iyi niyetleri sebebiyle inkârcıların mucize istemekte samimi olduklarını düşün-

düklerinden, Resulullah'tan bu isteklere olumlu karşılık vermesini beklemişlerdi. Oysa her şeyi bilen Allah Teâlâ onların niyetlerinin iyi olmadığını biliyordu. Onlar eğriyi doğru, doğruyu eğri gördüklerinden mucize geldikten sonra da inanmamakta ısrar etmeye devam etmişlerdir.

En'âm sûresi 111. ayet-i kerimde melekler indirilse de, ölümler onlarla konuşsa da, daha başka türlü mucizeler önlerine serilse de Allah dilemedikçe iman etmeyecekleri anlatılmaktadır. Allah'ın dilemesi; müşriklerin, iman etmeyenlerin seçme imkânının ellerinden alındığı şeklinde değil, onların vazgeçmeye hiçbir şekilde yanaşmadıkları inatçı tutumlarına bağlanmalıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ya Rab! Ne ola benim
hâlim
Kabre vardığım gece;
İyi olmazsa amelim
Kabre vardığım gece.*

*İbret almaz mısın ey
dil (gönül),
Yiten bizim gibilerdir.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, iki yüzlülükten ve kötü ahlaktan sana sığırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

BİLGİ VE BİLGE

Sıcak bir yaz gününde bilgenin biri masmavi gölün başında oturmaktadır. Dikkatini susuz bir köpeğin göle kadar gelip, tam su içecekken kaçması çeker. Köpek susamıştır, ancak göle geldiğinde suda kendi aksini görüp korkmaktadır. Bu yüzden suyu içmeden kaçıp gitmektedir. Birkaç kere tekrarlanır bu sahneler, bilge de aynı dikkatle izler köpeği. Derken köpek son seferinde yaklaştığında gölün kenarındaki çamurda kayıp suya düşer. Göle düşmesiyle beraber aksi de ortadan kaybolur. Bunun üzerine zavallı köpek korkmadan kana kana suyu içer.

Köpeğin bu hâlini gören bilgenin aklından şu düşünceler geçer: Bir insanın hayalleri ve yapmak istedikleri arasındaki engel, çoğu zaman kendi içinde büyüttüğü korkular ve endişelerdir. Eğer insan bu korkularını aşabilirse isteklerini elde edebilir. Sonra bilge biraz daha düşününce, aslında öğrendiği şeyin bundan farklı olduğu kanaatine varır. Köpekten asıl öğrendiği şey; insanın, bilge bile olsa bir köpekten dahi öğrenebileceği bir şeylerin olduğu gerçeğidir.

SÖZÜN ÖZÜ

Bir kılıcın kazandığı zaferi başka bir kılıç yok edebilir. Kalemle yapılan fetihler tarihe mal olur, tarihe yani ebediyete.

Cemil Meriç

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık, ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik, ne kötü bir sırdaştır.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

SORU - CEVAP

Çalışmak üzere bir şehire giden fakat ailesini oraya götürmeyen kimse namazlarını seferi mi yoksa mukim olarak mı kılar?

Bir kişinin doğup büyüdüğü veya çalışıp geçimini sağladığı, çoluk çocuğu ile yerleştiği ve sürekli kalmaya niyet ettiği yere vatan-ı aslı denir. Vatan-ı aslı, ancak başka bir yeri vatan-ı aslı edinmekle değişir.

Kişi başka bir yere göç edip eşini ve çocuklarını buraya naklederek yerleşirse burası vatan-ı aslı olur. Önceki vatanı, vatan-ı aslı olmaktan çıkar. Daha sonra buraya (eski vatanına) misafir olarak gelirse dört rekâtlı farz namazları iki rekât olarak kılar. Nitekim Peygamberimiz (s.a.s.) ve

arkadaşları Mekke'yi terk edip Medine'ye yerleştikten sonra Mekke'ye gittiklerinde 4 rekâtlı farz namazları iki rekât olarak kılmışlardır (Muvatta, Kasru's-salâti, 6).

Bir kimsenin doğduğu, evlendiği, içinde yerleşmeye karar verdiği yeri terk etmeyi düşünmeyerek; öğrencilik, işçilik, memurluk ve askerlik gibi sebeplerle uzunca bir zaman oturduğu veya yolculuğa çıkıp en az on beş gün veya daha fazla kalmaya niyet ettiği yerler ise ikamet vatanıdır. İkamet vatanında namazlar mukim olarak kılınır. Bu gibi bir yerde 15 günden az kalacaksa, namazlarını iki rekât kılar (Haddad, el-Cevheratü'n-neyyire, I, 342).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sakladığın sır esirindir.
Açığa vurursan sen
onun esiri olursun.*

*İnanan insanın
tebessümü yüzünde,
hüznü kalbindedir.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah’ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider.” (Hâkim, Deavât, No:1902, I, 517)

MUHABBETİ ARTIRMANIN YOLU: HEDİYELEŞMEK

Hediye, içten bir sevginin nişanesidir. Bu yüzdendir ki azlığına çokluğuna, değerli veya değersiz oluşuna bakarak hediye ve onu getirende kusur aramak, hediyeleşme adabı ile uyumsuzdur. Alçakgönüllülük, hilm ve tevazu gibi yüksek ahlaki vasıflara sahip olan Hz. Peygamber (s.a.s.); "Davet edene icabet edin ve hediyeyi reddetmeyin..." (İbn Hanbel, I, 405) buyurmuştur. Kendisi de, kendisine bir kol kemiği hediye edilse bile bunu kabul edeceğine belirterek (Buhârî, Nikâh, 74) hediye maddî değerinden ziyade, hediyeleşmenin önemli olduğuna işaret etmiştir. Resûl-i Ekrem (s.a.s.),

"hediyeleşme" konusunda mü'minlere yol gösterirken; cömertlik, diğer kâmlık, vefa, ihsan, îsâr ve ikram gibi kardeşlik bağlarını güçlendiren birçok güzel hasleti bir davranışta birleştirmiştir. Onlara, dünya metalarını verip karşılığında gönül almanın, Allah'ın rızasını kazanmaya eşdeğer bir meziyet olduğunu öğretmiştir. Sevgili Peygamberimiz, "Musafaha edin (tokalaşın) ki, içinizdeki kin gitsin; hediyeleşin ki, birbirinizi seversiniz ve (aranızdaki) düşmanlık gitsin." (Muvatta', Hüsnü'l-hulk, 4) buyurarak hediyeleşmenin Müslümanlar arasında muhabbeti tesis eden yönüne işaret etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*İbrahim, kucığına
fırlatıldığı ateş denizini
gül bahçesine çevirmiş.*

*Düşüncenin vazifesi
bütün ateşten denizleri
gül bahçesine çevirmek,
gerekirse yanarak
çevirmek.*

Cemil Meriç

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru.” (Tirmizî, Deavât, 70)

SORU - CEVAP

Anne babasının yaşadığı beldeye giden kişi seferi olur mu?

İnsanın doğup büyüdüğü veya evlenip içinde yaşamak istediği ya da içinde sürekli olarak barınmayı kastettiği yere aslı vatan (vatan-ı aslı) denir.

Yetişkin bir kimse doğup büyüdüğü ya da sürekli yaşamak üzere temelli yerleştiği aslı vatanını terk eder ve her hangi bir sebeple sürekli yaşamak üzere bir başka yere yerleşirse burası onun aslı vatani olur ve eski aslı vatanının hükmü

ortadan kalkar. Eski aslı vatanında anne-babasının veya yetişkin çocuklarının bulunması durumu değiştirmez. Tercih edilen görüş budur (İbn Âbidin, Reddu'l-muhtâr, I, 532).

Buna göre bir kimse sürekli yaşamakta olduğu vatanından ayrı- ayrı, ziyaret vb. amaçlarla 90 km. ve daha uzak yerde yerleşik olan anne-babasının yanına giderse seferilik hükümlerine tabi olur. Dolayısıyla gittiği yerde 15 günden daha az kalmaya niyet ettiği takdirde seferi olur (Mevsilî, el-İhtiyâr, I, 79).

SÖZÜN ÖZÜ

Aldığımız nefesi bile geri veriyorsak, hiçbir şey bizim değildir.

*Sabrun sonu selamet,
Sabır hayra alamet.
Bela sana kahretsin;
Sen belaya selam et.*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver.”

(Tirmizî, Deavât, 73)

AHMET HAMDİ AKSEKİ

Türkiye Cumhuriyeti'nin III. Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Akseki ilmî, dinî gayretleri ve cesaretiyle önemli hizmetlerde bulunmuş büyük bir din âlimidir. Arapça, Farsça, akâid, fıkıh, tefsir, hadis ve benzeri dersleri okumuş, İstanbul'da Bayındırlı Mehmed Şükrü Efendi'nin derslerine devam ederek icazet almıştır.

Salтанat, meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde yaşayan Akseki, Müslüman Türk toplumunun uğradığı değişikliği yakından takip etmiştir. Millî Mücadele için vaaz ve konferanslarıyla Anadolu hareketini desteklemiştir. Sonrasında Kur'an'ı ve hadisi esas

olarak İslamî ilimlerin canlandırılması, İslamî müesseselerin yeniden düzenlenmesi ile ilgili birçok çalışma içerisinde yer almıştır.

Yazdığı eserlerle bir taraftan hurâfe ve batıl inançlarla diğer taraftan da Batı düşüncesi kalıplarıyla İslam'a hücumda bulunanlarla mücadele etmiştir.

Yaptığı birçok çalışmanın yanı sıra hazırlamış olduğu "İslam Dini" adlı eseri yazıldığı günden bugüne Türkiye'de en çok okunan dinî bilgiler el kitapları arasında yer almıştır.

Akseki, 9 Ocak 1951 tarihinde Ankara'da vefat etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Din, iman ve ahlak
fikri insanlarla
beraber doğmuştur.*

*Bunu söndürmeye
çalışmak demek, dinin
kaynağını, insanın
mahiyetini bilmemek
demektir.*

Ahmet Hamdi Akseki

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve rızıkımı bereketli kıl. Zayıf olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1878)

SORU - CEVAP

Ticaret malının zekâtı nasıl hesaplanır?

Kâr amacıyla alınıp satılan mallara "ticaret malları" denir. 80,18 gr. altın değerinde ticaret malına sahip olan kişinin, bu malın elde edilmesinin üzerinden bir yıl geçmesi hâlinde, kırkta bir (% 2,5) oranında zekâtını vermesi gerekir.

Zekât, diğer şartlar yanında, hakikaten veya hükmen elde mevcut bulunup üzerinden bir yıl geçen maldan verilir. İleride sağlanması muhtemel artışlar zekâtın hesaplanmasında dikkate alınmaz. Ticaret malları için de aynı ilke geçerlidir.

Bu itibarla, ticaret malının zekâtı verilirken, satıldığı takdirde elde edilecek kâr dikkate alınmadan, malın zekâta tabi ol-

duğu/zekâtın verileceği tarihteki maliyet değeri esas alınır.

İş/üretim makineleri için zekât vermek gerekir mi?

Aynını satıp ticaret yapmak için değil, üretim yaparak gelir elde etme amacı ile satın alınmış olan makineler, akar/gelir sağlayan gayr-i menkuller gibi kabul edilirler.

Bunların çalıştırılmalarıyla elde edilen gelirden, asli ihtiyaçlar ve borçlar çıkarıldıktan sonra kalan kısım nisap miktarına ulaşmış, üzerinden de tam bir sene geçtiği takdirde %2,5 oranında zekâta tabi olur (Zuhayli, el-Fıkhul-İslamî ve Edilletuhü, II, 865).

SÖZÜN ÖZÜ

*Şu üç kişiye; yani
cahiller arasındaki
âlime, zengin iken fakir
düşene ve hatırlı iken
itibarını kaybedene acı!*

*Unutma ki,
yüksekte yer tutanlar,
aşağıdakiler kadar
emniyette değillerdir.*

Şeyh Edebali

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle; bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir.” (Hâkim, Deavât, No: 1879, I, 510)

MEKKE'NİN FETHİ (630)

İslam tarihi kaynaklarında geçtiği üzere hicri 8. yılın Şevval ayının sonlarında Mekkelilerin tarafında olan Beni Bekr kabilesi Peygamber efendimizin (s.a.s) himayesinde olan Huzaa kabilesine saldırıp onlardan 20 kişiyi öldürdü. Bunun, Peygamberimizle olan sözleşmenin bozulması anlamına geldiğini bilen Kureyş kabilesi, kabilenin büyüğü olan Ebu Süfyan'ı Ramazan ayının hemen başında Medine'ye gönderdi. Ebu Süfyan'ın çabası boşa çıktı ve Peygamber efendimiz (s.a.s) Ramazan ayının yaklaşık olarak onunda (miladî 630 yılı Aralık ayının

sonu yaklaşık olarak Ocak ayının birine geliyor) Mekke'ye doğru yola çıktı ve Ramazan ayının 20'sinde Mekke'ye girdi. Hicri 8. yılı Ramazan ayının 20'si miladî olarak 11 Ocak 630 tarihine tekabül etmektedir. Buna göre Peygamber efendimizin (s.a.s) Medine'den çıkışı ile Mekke'ye girişi arasında 10 günlük bir süreden söz etmek mümkündür. Mekke'nin fethi Medine'den çıkışa göre hesaplanırsa 1 Ocak 630 tarihidir. Buna mukabil fetih -bilindiği anlamıyla- doğrudan Mekke'ye girişe göre hesaplandığında 11 Ocak 630'a denk gelir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Karanlıkları devirmek
ve aydınlık bir çağın
kapılarını açmak için
en mükemmel silah,
kalemdir.*

Cemil Meriç

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et.” (Müslim, Zikir ve Duâ, 35)

SORU - CEVAP

Erkekler cuma namazından çıkmadan bayanlar öğle namazını kılabilir mi?

Kadınlar ve kendilerine cuma namazı farz olmayan hasta ve benzeri kimseler vakit girdikten sonra, imam cuma namazını bitirmeden önce kendi evlerinde öğle namazını kıllarsa bu namaz geçerli olur.

Kendilerine cuma namazı farz olmayan bu gruptakilerin şehirde veya şehir hükmünde olan bir yerde öğle namazında cemaat yapmaları da mekruhtur; kendi başlarına kılmalıdır.

Kendisine cuma namazı farz olan bir kimse ise, özürsüz olarak cumaya gitmez ve imam cuma namazını bitirmeden önce kendi evinde o günkü öğle namazını kıllarsa Hanefilere göre bu namaz geçerlidir, fakat cumaya gitmediği için günahkâr olur.

Diğer üç mezhebe ve Hanefilerden İmam Züfer'e göre ise kıldığı öğle namazı geçersizdir. Cuma namazı kılındıktan sonra tekrar kılmalıdır (Merginâni, Hidâye, I, 90-91).

SÖZÜN ÖZÜ

*Başlangıçta her şey
hayaldir. Süleymaniye
kubbeleri yeryüzünü
örtmeden evvel,
Selimiye minareleri
gökyüzüne set
çekmeden evvel birer
hayaldiler!*

Osman Yüksel Serdengeçti

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığımı ve gizlisini, hepsini bağışla.” (Müslim, Salât, 216)

ZAMAN: EN DEĞERLİ HAZİNE

Zamanın "en değerli hazine" olduğunu, elimizden gittikten sonra tekrar kazanamayacağımız tek değer olduğunu biliriz. Ancak her zaman bu gerçeğe göre hareket ettiğimiz söylenemez. Zamanın değerini bilmek, onu ölçülü ve verimli kullanmakla olur. Bu da planlı, programlı olmayı gerektirir. Günübirlik/plansız, olayların akışına terk edilmiş bir hayat anlayışı Kur'an'ın 'dünyayı imar' ilkesine aykırıdır. Dünyayı imar hedefi, dünyada insanca bir hayat yaşama imkânı yakalayarak 'iyi kul' olmaya zemin hazırlamaktır. Bu da zamanın planlı ve verimli bir şekilde kullanılmasını zorunlu kılar. Hz. Peygamber, uzun bir ömür

yaşadığı hâlde ebedi mutluluğu kazanmayı başaramayan kimsenin mazeretlerinin geçersiz olacağını bildirmiştir. Sınırlı ve sonlu olan hayatımızda sınırsız ve sonsuz mükâfatları kazanabilmenin ve dünya hayatında başarılı olabilmenin yolu, zamanı doğru ve verimli kullanmaktan geçer. Peygamberimiz şöyle buyuruyor: "Kıyamet gününde hiçbir kul şu beş şeyden sorguya çekilmedikçe Allah'ın huzurundan ayrılmaz: Ömrünü nerede tükettiğinden, gençliğini nerede geçirdiğinden, malını nereden kazandığından, nereye harcadığından ve bildiği ile ne kadar amel ettiğinden." (Tirmizi, Kıyamet, 1).

SÖZÜN ÖZÜ

*Ne irfandır veren
ahlaka yükseklik, ne
vicdandır;*

*Fazilet hissi insanlarda
Allah korkusundandır.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Beni iyilik işledikleri zaman sevinen ve kötülük yaptıkları zaman bağışlanma dileyen kullarından eyle."

(İbn Mâce, Edeb, 57)

DOĞRU YOLDAN AYRILMAMAK

Aylıklıktan usanan mirasyedi bir adam, ülkesinin sultanına çıkıp dü-rüstçe yaşamak için kendisine bir yol göstermesini istedi.

Sultan adama ağzına kadar dolu bir fıçı zeytinyağı verdi. Bunun tek bir damlasını bile dökmeden şehrin bir ucundan öbür ucuna götürmesini söyledi. Döktüğü takdirde hemen orada boynu vurulacaktı. Yanına da kontrol için iki gözcü verdi.

Adam bütün dikkatini ve zekâsını kullanarak bir damla bile dökmeden fıçıyı şehrin diğer ucuna götürdü. Sonra padişahın huzuruna yeniden çıktı. Gö-revi yerine getirdiğini söyledi. Padişah

adama sordu: "Şehirde ne gördün?" O gün şehirde pazar kurulmuştu, her yer iğne atılsa yere düşmeyecek kadar kalabalıktı. Buna rağmen adam: "Efendimiz, fıçıdaki yağı dökmek için öylesine bir dikkat içindeydim ki, bir an bile çevreye bakamadım. Bu nedenle hiçbir şey görmedim." dedi. Padişah bu cevaptan sonra o kişiye şu tavsiyede bulundu:

"İşte, yaptığın her işte böyle dikkatli olur, kendini işine verir, Allah'ın her an seni kontrol ettiğini aklından çıkar-mazsan hiç bir zaman doğru yoldan ayrılmazsın."

SÖZÜN ÖZÜ

*Hakk'a yaklaşmak
yalvarmakla, insanlara
yaklaşmak ise onlardan
bir şey istememekle
olur.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir..” (İbn Hanbel, I, 403)

SORU - CEVAP

Namaz hangi hâllerde bozulabilir?

Namazı, mazeretsiz bozmak haramdır. Ancak bazı durumlarda namazı bozmak vacip, bazen mübah, bazen de müstehap olur. Canı tehlikeye düşen bir insanın yardım istemesi hâlinde ona yardım etmek maksadıyla namazı bozmak vacip olur. Bir malın telef olmasını, çalınmasını önlemek gayesiyle namazı bozmak mübahdır. Tek başına namaz kılan bir kişinin, cemaatle namaz kılmanın faziletini kazanmak için namazı keserek farza yetişmesi ise müstehaptır (İbn Âbidîn, Haşiyetü Redd'ül-muhtar, II, 52-53).

Hükmî kirlilik/hades ve hükmî temizlik/hadesten taharet ne demektir?

Hades, abdestsizlik veya cünüplük sebebiyle insanda meydana geldiği var sayılan kirlilik hâlidir. Hades, büyük hades ve küçük hades olmak üzere ikiye ayrılır. Cünüplük, hayız ve nifas gibi hükmî kirlilikler büyük hades, abdest gerektiren hükmî kirlilik de küçük hadestir (Merâğînâni, el-Hidâye, 1/16). Büyük hükmî kirlilikten gusülle, küçük hükmî kirlilikten de abdestle temizlenilir. Suyun bulunmaması veya su bulunduğu hâlde kullanma imkânının olmaması hâlinde her ikisinden temizlenme yolu ise teyemmümdür (Kâsânî, Bedâiu's-Sanâi', 1/165).

SÖZÜN ÖZÜ

Bedenin bu dünyadandır, gönlün de öteki dünyadan. Bedenin dostu eğlence, heves, şehvet ve aşırılıklardır. Gönlün dostu da Hakk'tır.

Mevlana Celaleddin-i Rumî

“Allah’ım! Bize imanı sevdire, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirmeme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

SORU - CEVAP

Adak kurbanının bedeli para olarak fakire verilebilir mi?

Adak, kişinin ibadet niteliğindeki bir şeyi yapacağına dair Allah'a söz vererek üzerine borç kılması anlamına geldiğinden, bu borçtan kurtulması için adağını yerine getirmesi gerekir. Belirlenerek adanan şey aynen yerine getirilmedikçe adak yükümlülüğü düşmez. Bundan dolayı kurban kesmeceğine dair adakta bulanan kişi, ancak kurban kesmek suretiyle adağını yerine getirmiş olur. Bu itibarla, adak kurbanını kesmek yerine, parasını fakirlere vermek ya da aynı yardımda bulunmakla bu adak yerine getirilmiş olmaz.

Duaların sonunda söylenen "Âmin" sözü ne anlama gelir; bunun dinî dayanağı nedir?

Âmin, "kabul buyur" demektir. Dualardan sonra "Âmin" deme uygulaması sünnetle sabit olmuştur. Peygamberimiz (s.a.s.); "İmam 'Âmin' dediği vakit siz de 'Âmin' deyiniz. Zira kimin Âmin' demesi, meleklerin 'Âmin' demesine denk gelirse, o kişinin geçmiş günahları affolunur." (Buhârî, Ezan, 111-112) buyurmuştur.

Namazda Fatıha sûresi okunduktan sonra "Âmin" demek (İbn Mâce, İkâme, 14) de sünnettir.

*Ne beslersin bu teni;
kabrde kuş, kurt yer
gider.*

*Cümleler doğrudur sen
doğru isen,
Bulunmaz doğruluk
sen eğriysen.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bütün işlerimizin sonucunu güzel eyle, dünyada rezil olmaktan ve ahiret azabından bizi koru.” (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 4/181)

DİKEN EKEN ADAM

Hani tatlı sözlü, amma kötü huylu adamın meselinde anlatır ya Hz. Mevlana. Bu adam yollara diken ekmiş, gün gelmiş bu dikenler büyümüş, yoldan gelip geçenleri rahatsız eder hâle gelmiş. Her geçen, dikenleri sökmesi için uyarmış adamı, ama serde gençlik var ya, adam elbet sökerim bir gün diye hep ertelemiş işini. Canları yanan insanlar da durur mu yerinde, bir iki derken şikâyetler şehrin valisine kadar gitmiş. Vali adamı çağırmış ve ona, "Evladım, sök şu dikenleri. Bak, yoksulların ayakları yaralanıp, elbise-leri yırtılıyor, bir an önce sök bunları!" demiş.

Ama adam hâlâ gençliğine güveniyor ve dikenleri sökmeyi hep yarına bırakıyormuş. Sonra günler günleri, aylar ayları, yıllar yılları kovalamış. Adam kocadıkça dikenler iyice kök salıp kuvvetlenmiş. Adam güçten kuvvetten düşmüş, dikenleri sökecek takatî kalmamış.

Keşke zamanında anlayabilseydi diken eken adam; her dikenin ruhu muza, kalbimize doğru kök salan kötü huylardan, günahlardan biri olduğunu! Terki ne kadar geciktirilirse o kadar hasar meydana getirip manevi hayatımızı ve dahi beşeri münasebetlerimizi mahvettiğini!

SÖZÜN ÖZÜ

*Muhabetin denizine
gömülüp bat*

*Aşıkların sohbetine
özünü kat*

*Muhabetin pazarına
özünü sat*

*Özünü satmadan Hakk
rahmetin alsa olmaz.*

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım.” (Ebü Dâvüd, Vitir, 32)

SORU - CEVAP

Dinsiz, ateist kimselerle evlenmek caiz midir?

İslam dini Müslümanların evlenip yuva kurmalarına büyük önem verir. Dinimizde geçerli bir evliliğin yapılabilmesi, o evlilikte birtakım unsur ve şartların bir araya gelmesi ile mümkün olur. Bu anlamda en önemli ilke de evlenecekler arasında din açısından evlenme engelini bulunmamasıdır. Yüce Allah şöyle buyurur: "Müslüman hanımlar kâfirlere helal değildir. Kâfirler de Müslüman hanımlara helal olmazlar." (Mümtehine, 60/ 10)

Ayet-i kerimenin açık ifadesine göre Müslümanların, ateist (Allah'a iman etmeyen kişi) ve müşriklerle (Allah'a

ortak koşanlarla) evlenmeleri caiz değildir. Kur'an'da: "İman etmedikleri sürece Allah'a ortak koşan kadınlarla evlenmeyin. Allah'a ortak koşan kadın hoşunuza gitse de, mü'min bir cariye Allah'a ortak koşan bir kadından daha hayırlıdır. İman etmedikleri sürece Allah'a ortak koşan erkeklerle kadınlarınızı evlendirmeyin. Allah'a ortak koşan hür erkek hoşunuza gitse de, iman eden bir köle, Allah'a ortak koşan bir erkekten daha hayırlıdır." (Bakara, 2/221) buyurulmaktadır. Özetle Müslüman bir kadının dinsiz, ateist bir erkekle evlenmesi caiz olmadığı gibi, Müslüman bir erkeğin de böyle bir kadınla evlenmesi caiz değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

İnsanın en büyüğü, en yüksek mevkide iken tevazu gösteren, kudret sahibi iken affeden, kuvvetli olduğu vakit zulmetmeyen ve adaletle hareket edendir.

Abdülmelik b. Mervan

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurlarım bende bulunduğunu itiraf ederim.” (Müslim, Zikir, 70)

ÖLÜM VAR YA ÖMER!

İslam devletinin kudretli halifesi Hz. Ömer adaletle hükmetmek ve haktan ayrılmamak için ölümü hatırlamanın lüzumunu anlamıştı. İşsiz bir adam buldu ve ona dedi ki: "Her sabah kapımı çalıp: "Ölüm var ey Ömer, ölüm var!" diyeceksin. Ben de sana ücret olarak bir altın ödeyeceğim."

Adam şaşkındı, ancak iyi bir iş bulmanın sevinciyle her sabah Halife Ömer'in kapısını çalıp: "Ölüm var ey Ömer, ölüm var!" diyerek uyarısını yapmaya ve ardından parasını alıp gitmeye başladı.

O günden sonra her sabah bu sahne tekrarlanır ve görenlerin meraklı bakışları altında adamcağız hatırlatmasını yapardı.

Aradan aylar geçti, Hz. Ömer'e ölümü hatırlamak üzere adam yine geldi. Hz. Ömer dışarı çıktı, ancak bu sefer adamı konuşurmadı: "Al bu ücretini ve git, bundan sonra gelmene gerek yok" deyince adam sebebini merak edip sordu. Hz. Ömer: "Çünkü bu sabah aynada sakalımda ak bir tel gördüm. Ben her sabah çoğalan ak telleri gördükçe o sözü kendi kendime hatırlayacağım..." diye cevap verdi.

SÖZÜN ÖZÜ

*Gerçek anlaşılıncaya
kadar mü'min
kardeşinizin
yaptıklarını iyiye
yorun.*

*Çok su ekini öldürdüğü
gibi çok gülmek de
kalbi öldürür.*

Hz. Ömer (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1902, I, 517)

SORU - CEVAP

Mehir hakkında bilgi verir misiniz?

Erkeğin evlenirken eşine verdiği veya vermeyi taahhüt ettiği para veya başka bir mala mehir denir. Kur'an-ı Kerim'de, evlenen erkeğin kadına mehir vermek zorunda olduğu ve bunu zorla geri almasının caiz olmadığı bildirilmiştir (Bakara, 2/237; Nisâ, 4/4, 20, 24, 25; Mâide, 5/5). Mehir nikâh anında belirlenmişse buna mehir-i müsemmâ, nikâh esnasında belirlenmişse mehir-i misil denir. Mehir-i misil, evlenen kadının akrabaları arasında her bakımdan kendi konumunda olan kadına verilen mehir demektir.

Mehir, ödenme zamanına göre mehir-i muaccel ve mehir-i müeccel olmak üzere ikiye ayrılır. Mehir-i muaccel, peşin olarak ödenen mehirdir. Mehir-i müeccel ise, ödenmesi sonraya bırakılan mehirdir. Bu mehrin ödenmesi için herhangi bir zaman belirlenmişse, bu tarih geldiğinde kadın mehre hak sahibi olur. Bir vakit belirlenmemişse, nikâhın sona ermesiyle mehir muacceliyet kazanır ve ödenmesi gerekir. Başka bir deyişle, boşanma hâlinde kocanın bu mehri ödemesi gerekir; ölüm hâlinde de, bırakmış olduğu terikeden ödenir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Mecliste arif ol,
kelamı dinle
El iki söylerse sen de
bir söyle
Elinden geldikçe
iyilik eyle
Hatıra dokunup
yıkıcı olma
Karacaoglan*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım.” (Ebü Dâvûd, Vitr, 32)

FARKLI MİLLETLERE AYRILMIŞ OLMANIN HİKMETİ

Yeryüzünde tek bir millet olarak değil de farklı milletler hâlinde yaşıyoruz. Bazıları, farklılıklar olmasaydı ihtilafların, kavgaların son bulacağını düşünmektedir. Hâlbuki Kur’an’ı Kerim’de farklı milletler hâlinde yaratılmanın birbirimizi tanımaya yol açacağından bahsedilmektedir (Hucurât, 49/13). Farklılıklar üstünlük tartışmasına, kavgalara vesile olmamalı; bilakis milletlerin birbirini tanıyarak bir şeyler öğrenmesine, böylelikle ilerleme yol açmalıdır.

Hiç kimse doğduğu aileyi, milleti, sosyal grubu kendi iradesi ile seçmemiştir. Bu sebeple yaratılıştan gelen farklılıklar, kendinden saymadıklarını dışlama, nefret etme, hakaret etme, onlara karşı böhür-

lenme, hatta zulmü reva görmeye sebep olmamalıdır. Bu şekildeki bir tavır Allah’ın isteklerine aykındır. O hâlde insana düşen, Allah’ın kendine gönderdiği kitaplar, peygamberler ve akıyla Allah’ın muradını ve insan olmanın gereklerini yerine getirmektir. Pek tabii milletler de şerde değil, hayırlarda birbiriyle yarışmalıdır.

Şu durumda esas üstünlük Hucurât sûresi 13. ayet-i kerimde buyrulduğu gibi, Allah’tan daha çok sakınmaya, kötülüklerden kaçınmaya, dürüstlük ve doğruluk yolunda yürümeye bağlıdır; yoksa kendi irademizle seçmediğimiz nesil, renk, dil, vatan ve milliyet gibi özelliklere değil.

SÖZÜN ÖZÜ

*Neylesin ölüm herkesin
başında*

*Uyudun uyanamadın
olacak*

*Kim bilir nerde, nasıl,
kaç yaşında*

*Bir namazlık saltanatın
olacak*

*Taht misali o musalla
taşında*

Cahit Sıtkı Tarancı

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Faydasız ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım.” (Nesâî, İstiâze, 64)

SORU - CEVAP

Gelin, kayınvalidesi ya da kayın-pederine bakmak zorunda mıdır?

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de kendisine ibadeti emrettikten hemen sonra anne ve babaya iyilikte bulunmayı emretmiş (İsrâ, 17/23), Peygamber Efendimiz (s.a.s.) de, Allah katında en iyi amel nedir, sorusuna: "Vaktinde kılınan namaz, anne ve babaya iyilik etmek ve Allah yolunda savaşmaktır." (Müslim, İman, 36) diye cevap vermiştir. Bu yüzden anne ve babaya itaat etmek, onlara iyilikte bulunmak dinimizdeki en önemli konulardan biridir. Anne ve babanın emir ve isteklerini, Allah'a itaatsizlik olmadıkça yerine getirmek çocukların görevidir. Kayınvalide ve kayınpedere gerekli saygı gösterilmelidir.

Bakıma muhtaç hâle gelmişlerse, öncelikle onlara bakmakla kendi çocukları yükümlü olurlar. Gelin, kayınvalidesi ve kayınpederine bakmakla doğrudan yükümlü değildir. Ancak, kayınvalide ve kayınpederin kendilerine bakacak yakınları bulunmazsa ya da bulunduğu hâlde bakacak durumda değilse, doğal ihtiyaçlarının karşılanmasında kayınvalidesi ve kayınpederine yardımcı olması da gelinin ahlaki bir görevidir.

Ayrıca eşlerin birbirlerinin anne-babasına saygı göstermesi, bakıma muhtaç olduklarında kendileriyle ilgilenmesi mutlu ve huzurlu bir aile yuvasının devamına hizmet eden ahlaki meziyetlerdendir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ölüm gelmeden önce
amel işlemeye bak.
Kabrinde yaslanacağın
bir şey hazırlamalısın.
Öncelikle itikadını
düzeltilmelisin. Sonra
dinî yönden zaruri
bilgileri öğrenmelisin.
Fıkıh kitaplarının
açıkladığı şeyleri
bilmeli ve amel
etmelisin.*

İmam Rabbani

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.” (Müslim, Salât, 222)

SORU - CEVAP

Çocuk aldırmanın kefareti var mıdır?

Ana rahmindeki ceninin, annenin hayatını doğrudan etkileyecek bir tıbbî zaruret olmadan alınması veya kasıtlı olarak düşürülmesi ya da müessir bir fiil, tehdit veya korkutma ile düşmesi durumunda gurre adı verilen bir tazminat ödenir.

Gurrenin 1/20 diyet, yani 5 deve veya 50 dinar (212,5 gr. altın) olduğu kabul edilmiştir (Ebû Davûd, Diyât). Ceninin düşmesine neden olan kişinin, ceninin annesi, babası veya başka bir kişi olması arasında fark yoktur.

Zekât ve sadaka-i fıtır kimlere verilmez?

Aşağıda sayılanlar fakir bile olsalar onlara zekât ve fitre verilmez:

- 1) Ana, baba, büyük ana ve büyük babalara,
- 2) Oğul, oğlun çocukları, kız, kızın çocukları ve bunlardan doğan çocuklara,
- 3) Müslüman olmayanlara,
- 4) Kendi eşine,
- 5) Zengine yani aslî ihtiyaçları dışında nisap miktarı mala sahip olan kişiye,
- 6) Babası zengin olan ergen olmamış çocuğa (Merğînâni, el-Hidâye, I, 122).

SÖZÜN ÖZÜ

*Karanlık aydınlıktan,
yalan doğrudan kaçar.*

*Güneş yalnız da olsa
etrafinı ışık saçar.*

*Üzülme doğruların
kaderidir yalnızlık.*

*Kargalar sürü ile
kartallar yalnız uçar.*

Ömer Hayyam

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır.”

(Buhârî, Deavât, 39)

ÇOCUKLAR VE BABALARI

Çocuğun gelişiminde her ne kadar anne ön planda gibi görünse de, babanın vazgeçilemez bir yeri vardır. Hem kız hem de erkek çocuk için "var ile yok arası" bir baba imajı, bebeklikten itibaren son derece zedeleyici etkiler bırakmaktadır.

Çocuk, hayat mücadelesini öğrenmek, problemlerle başa çıkma becerisi kazanmak, kendine güven duyulan bir kimlik ve kişilik geliştirmek için annesi kadar babasına da muhtaçtır. Babasıyla ilişkisi ne kadar güçlüyse o kadar güvende hisseder kendini, hayata daha bir umutla bakar.

Bir de aksini düşünün: Babasının ilgisinden mahrum kalan bir yavrunun kolu kanadı kırılır, her türlü tehlikeye açık hâle gelir. Peygamberimizle Hz. Fatıma'nın ilişkisi bu konuda ne güzel bir örnektir!

O gelince babası onu ayakta karşılar, alnından öper, sağ yanına oturtur. Çocukluğundan genç kızlığına, evliliğine ve anneliğine, kadar her konuda desteğini, koruyucu kanatlarını ve engin şefkatini esirgemez kızından. Böylesi bir ilgiye hangi yürek kayıtsız kalabilir? Babası sayesinde hürmetli bir evlat, dirayetli bir anne, muhabetli bir eş olur Hz. Fatıma (r.a.).

SÖZÜN ÖZÜ

*Ben bu ilimle düşmanı
kendime dost yaparım.*

*Her odunun kokusu,
dumanından anlaşılır.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığını ve gizlisini, hepsini bağışla.”

(Müslim, Salât, 216)

SORU - CEVAP

"İstibrâ" ve "istincâ" ne demektir ve nasıl yapılır?

Küçük abdest bozduktan sonra idrar yolunda kalabilecek idrar damla ve sızıntılarının tamamen kesilmesi için bir süre bekleme, bundan sonra vücuttaki idrar sızıntılarını temizleme işlemine fıkıh dilinde "istibrâ" denilir. Özellikle erkekler açısından istibrâ önemlidir. Şayet özür hali söz konusu değilse vücuttan idrar sızıntısı olduğu sürece abdest geçerli olmaz. Bunun için de idrarın vücuttan iyice çıkmasını beklemek, bu amaçla biraz hareket etmek, yürümek veya öksürmek gerekir. İdrar sızıntısının

kesilmesi, insanların tabiatına göre değişiklik gösterebilir (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 558).

Literatürde "istincâ" terimiyle ifade edilen temizlik ise, büyük abdest bozduktan sonra dışkı ve idrar yollarında yapılacak temizliktir. Aslanan bu temizliğin su ile yapılmasıdır. Su bulunmadığı takdirde bu temizlik tuvalet kâğıdı, bez vb. uygun temizlik araçlarıyla yapılabilir. Temizlik sol elle yapılmalı, suyun ve diğer temizlik araçlarının kullanımında israftan kaçınılmalı, fakat temizliğin titizlikle yapılmasından da taviz verilmemelidir (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 558-559).

SÖZÜN ÖZÜ

Çok konuşan, çok hata yapar. Çok hata yapanın hayâsı azalır.

Hayâsı azalanın takvası azalır. Takvası azalanın kalbi ölü.

Kalbi ölen, cehenneme girer.

Hz. Ali (r.a.)

"Allah'ım! Günahlarımızı, yaptığımız haksızlıkları, saçmalıklarımızı, bilerek ve ciddi olarak yaptıklarımızı bağışla, bunların hepsi bizde mevcuttur." (Hâkim, Deavât, No:1916)

FÂTİHA'NIN ÖNEMİ

Bir kutsî hadiste Allah Teâlâ'nın, "Namazı (Fâtiha'yı) kulumla kendi aramda yarı yarıya paylaştım ve kulum dilediğini alacaktır" buyurduğu ifade edildikten sonra şöyle devam edilmiştir: Kul (namazda Fâtiha'yı okurken) "Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur" deyince Allah, "Kulum bana hamdetti" buyurur. Kul "O, rahmân'dır ve rahîm'dir" deyince Allah, "Kulum beni övdü" der. "Ceza gününün tek sahibi" deyince "Kulum benim yüceliğimi dile getirdi" der. "Ancak sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz" deyince "Bu, kulumla benim aramda ortak olan

kısımdır ve istediği kulumun olacaktır" buyurur. Kul "Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların ve doğrudan sapmışların yoluna değil!" deyin-ce Allah, "İşte bu, yalnızca kuluma aittir ve kuluma istediği verilecektir" buyurur.

Sonunda söylenen ve "Duamızı kabul buyur, bizi eli boş çevirme" manasına gelen "âmin" ibaresi Fâtiha sûresine dâhil olmadığı gibi, ayet de değildir. Resûlullah'ın Fâtiha'dan sonra "âmin" dediği ve böyle denilmesini öğütlediği ifade edilmiştir (Müslim, Salât, 72-76).

*Kuru idik yaş olduk,
Ayak idik baş olduk.
Kanatlandık kuş olduk
Uçtuk elhamdülillah.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahımı, bilgisizliğimi(n sonucu olarak yaptıklarımı), haddimi aşarak işlediklerimi ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla!” (Müslim, Zikir, 70)

BİR MEDENİYETİN DOĞUŞU; OSMANLI DEVLETİ'NİN KURULUŞU

Batı Anadolu'nun kuzeyinde bir Türkmen beyliği olarak tarih sahnesine çıkan Osmanlı Devleti; Türk-İslam dünyasının en uzun ömürlü devletidir. (1299-1922) Kurucusunun adıyla anılan (Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye) hânedanı, Oğuz Han nesline dayanan ve kendilerine beylik kurma yetkisi tanınmış olan Kayı boyundan gelmektedir. Osman Bey'in tarihi bir şahsiyet olarak ortaya çıkışı, Bizans'a karşı gazâ yapan Selçuklu uç bölgesindeki Türkmen beyliklerinin oluşturduğu siyasî şartların bir sonucudur. Osman Bey'den sonra yerine geçen oğlu Orhan Bey zamanında ilk defa

Rumeli topraklarına geçilerek burada kalıcı bir siyaset izlenmeye başlandığı gibi, beylik oluşumunun ilk adımları da atılmıştır.

Kuruluşundan yıkılışına kadar geçen 623 senede Osmanlı Devleti, 36 padişah tarafından yönetilmiştir. Doku-zuncu Padişah Yavuz Sultan Selim'in 1516 yılında Hicazı fethiyle birlikte imparatorluk, İslam dünyasının halifeliği unvanını almıştır. Netice itibariyle altı asır boyunca, İslam'a hizmet, dünyaya adalet, merhamet ve medeniyet götüren Osmanlı Devleti, üç kıtada İslam kültür ve medeniyetinin temsilcisi olmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*İslamiyet bütün
insanlığa hitap eden
tek dünya görüşü.
Temeli vahdet, sevgi,
adalet. Bütün insanlar
doğuştan müsavî.*

Cemil Meriç

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Harama bulaşmaktansa, helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme.”
(Tirmizî, Deavât, 110)

SORU - CEVAP

Vesvese hakkında bilgi verir misiniz?

Vesvese, şeytanın kalbe bir takım kötü düşünceler koyması, kötü bir işin yapılması, iyi bir işin terk edilmesi ya da eksik yapılması için insanı kışkırtması ve aklını çelmesi demektir. Kur’an’da vesvesecinin şerrinden Allah’a sığınılması emredilmiştir (Nâs, 114/1-6), Hz. Peygamber (s.a.s.) de mü’minlere vesvese ile hareket etmemelerini tavsiye etmiş, vesvesenin dinî-hukuki bir hüküm doğurmayacağını bildirmiştir (Buhârî, Talâk, 11).

İslam âlimleri hastalık hâline gelen vesveseden kurtulmanın yollarını şöyle sıralamışlardır: a) Samimiyet içinde Allah’ı anmak, vesvese ve şeytandan Allah’a sığınmak, b) Kişinin

kalbinin onaylamadığı düşüncelerin kendi inançları olmadığını bilmek ve kötümserlikten kurtulmak, c) İsteği dışında içinden geçen düşüncelerin kendi inanç ve düşünceleri olmadığını bilip endişe ve korkudan uzak durmak, d) Yılanın aynadaki yansımasının insana zarar vermediği gibi, iradesi dışındaki hayaline gelen sahnelerin kalbine zarar vermeyeceğini bilmek, e) Dinin "kolaylık" olduğunu, Allah’ın kulları için zorluk değil kolaylık dilediğini düşünerek ameli hayatını yürütmek, f) İçinden geçen olumsuz düşünce yahut sahnelere önem vermemek, önem verdikçe rahatsızlığı artacağını dikkate almak.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir dilek için padişahın
huzuruna niçin
gidiyorsun, tamamı
bıraktın mı padişah sen
olursun.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Hatalarımı, bilerek, cahillikle ve dalgınlıkla yaptığım kusurlarımı bağışla. Bunların hepsi bende mevcuttur.” (Buhârî, Deavât, 60)

EL-HÂDÎ

Doğru yolu göstermek, irşat etmek, hidayet vermek anlamlarındaki el-Hâdî, Yüce Allah'ın lütfu ile kullarına hidayet etmesi, onları kurtuluşa ve doğru yola götürmesi demektir. Allah'ın kulunu kurtuluşa götürmesi için en temel şart, kulun iman edip ihlasla hidayet ve doğru yolu istemesidir. "Gerçekten Allah, iman eden kimseleri doğru yola muhakkak iletendir." (Hac, 22/54)

Allah'ın insanlara hidayeti dört şekilde olur:

1. Mükellef kuluna akıl, kabiliyet, anlayış ve zaruri bilgi vermesidir (Tâhâ, 20/50).

2. Kuluna gönderdiği peygamberler ve indirdiği kitaplar vasıtasıyla doğru yolu göstermesidir (Enbiyâ, 21/73).

3. Doğru yola gelmek isteyen bu isteğinde muvaffak kılmasıdır (Muhammed, 47/17).

4. Ahirette kulunu cennet ile müjdelemesidir (Muhammed, 47/5-6).

Yüce Allah'ın el-Hâdî ismi, bizi hidayete ermek için ayetlerini anlamak ve iyi davranışlarda bulunmak gayretine, hidayette sebat ve devam için kendimize ve başkalarına dua etmeye ve Allah (c.c.) murad etmedikçe hiç kimseye hidayet edemeyeceğimizi bilmeye sevk etmelidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Seven o kimsedir
ki, sevgilisinden ne
kadar düşmanlık
görse yine dostluğunu
artırır. Sevgilisinden
başına binlerce sitem
taşı gelse, onlardan
ancak aşk binasını
sağlamlaştırır.*

Molla Camî

**GÜNÜN
DUASI**

“Allah’ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme.” (Hâkim, Deavât, No: 1973)

SORU - CEVAP

Kazâ ve kadere iman ne demektir?

Kader ve kazâyâ iman yüce Allah'ın ilim, irade, kudret ve tekvîn sıfatlarına inanmak demektir. Bir başka deyişle bu sıfatlara inanan kimse, kader ve kazâyâ da inanmış olur. Bu durumda kader ve kazâyâ inanmak demek, kevnî olaylar dışında hayır ve şer, iyi ve kötü, acı ve tatlı, canlı ve cansız, faydalı ve faydasız her ne varsa hepsinin Allah'ın bilmesi, kulun dilemesine bağlı olarak bunların Allah'ın kudreti ve yaratması ile olduğuna, Allah'tan başka yaratıcı bulunmadığına inanmak demektir. Esasen dünyada

meydana gelmiş ve gelecek olan her şey, Allah'ın ilmi, dilemesi, takdiri ve yaratması ile olur. Her şeyin bir kadere vardır.

Adak kurbanı ne zaman kesilmelidir?

Bir şarta bağlı olarak yapılan adakların, şartın gerçekleşmesi hâlinde ilk fırsatta yerine getirilmesi gerekir. Şarta bağlı olmayan adaklar ise herhangi bir vakitte yerine getirilebilir. Kurban kesmeyi adayan kişi bu adağını dilediği zaman gerçekleştirebilir. Mutlaka kurban bayramı günlerinde yapılması şart değildir (İbn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr, III, 67, 71).

SÖZÜN ÖZÜ

İyiliğin şartı beştir: Tez olmalı, gizli olmalı, gözde büyütülmemeli, sürekli olmalı ve yerini bulmalı.

Ibn-i Sina

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl." (Müslim, Duâ, 71)

DOĞRULUK: ÖZÜ SÖZÜ BİR OLMAK

Sevgili Peygamberimiz, "emin" vasfıyla bilinip, doğruluğun müşahhas bir örneği olduğu gibi, onun temsil ettiği İslam dini de bir erdem olarak doğruluğu benimsemiş ve teşvik etmiştir. İslam dininde, Allah'a ve peygamberine inanarak özü sözü bir olanlar anlamında "sadıklar" için çeşitli mükâfatlar (Hadid, 57/19) hazırlanmıştır. Zira imanla doğruluk arasındaki sıkı bağ, başta insanın Rabbine karşı sadık olmasını, O'nu tasdik etmesini, sonra da niyet ve eylemleriyle tutarlı ve doğru bir yol izlemesini gerektirmektedir. Ancak bu şekil-

de sırat-ı müstakime (Fâtiha, 1/6) yani dosdoğru yola ulaşılabilir.

Söz ve davranışlarında dosdoğru olmak, Resûlullah'ın en önemli özelliklerinden biri olduğu kadar mü'minlerin de en belirleyici vasfı hâline gelmiştir. Çünkü mü'minin kalbi, iman ve doğruluğun merkezidir. Küfrün yuvalandığı bir kalpte iman, hıyanetin kök saldığı bir kalpte emanet bulunamayacağı gibi, yalanın kararttığı bir kalpte de doğruluk barınmaz. Zira Hz. Peygamber, "Bir kişinin kalbinde aynı anda imanla küfür, doğrulukla yalancılık, hıyanetle emanet bir arada bulunmaz." (İbn Hanbel, II, 349) buyurmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kardeşin senden
alakasını kestiğinde
ziyareti; yüz
çevirdiğinde lütuf
ve yakınlığı;
cimrileştiğinde
cömertçe harcamayı;
uzaklaştığında
yakınlaşmayı; sert
tavır takındığında
yumuşak davranmayı;
suç işlediğinde özrü
kabul etmeyi üstlen.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağımda nur, sağım-
da nur, solumda nur, üstümde nur, altımda nur, önümde nur
var eyle, benim nurumu artır.” (Müslim, Müsâfirin, 181)

MELEKLERE İMAN

"Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur" (Nisâ, 4/136).

"Haberci ve kuvvet" anlamlarına gelen melek, Allah'ın emriyle çeşitli görevleri yerine getiren, gözle görülmeyen, yemeyen, içmeyen, uyuymayan, erkeklik-dişiliği olmayan, beşeri ihtirasları bulunmayan, günah işlemeyen nuranî ve ruhanî varlıktır. Melekler, Allah'ın emrine asla isyan etmezler yüce Allah'ı tesbih ve zikrederler (A'râf, 7/206).

Melekler, insanları korurlar, mü'minlere yardımcı olurlar. Mü'minlerin ve tövbe edenlerin bağışlanması için dua ederler, onlar için Allah'tan af dilerler. Kirâmen kâtibîn adındaki melekler insanın yaptıklarını kaydederler. Meleklerden; Cebrail, Mikail, İsrâfil ve Azrail büyük melek olarak bilinmektedir.

Meleklerle inanmamak, dolaylı olarak vahyi, peygamberi, peygamberin getirdiği kitabı inkâr etmek anlamına gelir. Çünkü dinî hükümler, peygamberlere melek aracılığıyla indirilmiştir. Bu sebeple meleklerle iman İslam'ın temel şartlarından biridir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hakk şerleri hayr eyler
Zannetme ki gayr eyler
Âşık ânı seyreyler
Mevla görelim neyler
Neylerse güzel eyler
Erzurumlu İbrahim Hakkı*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım.” (Nesâî, İstiâze, 25)

SORU - CEVAP

Kader ve kazâya inanmak iman esası mıdır?

Kader ve kazâ, iman esaslarından söz eden ayetlerde (Bakara, 2/177, 285; Nisa, 4/136) zikredilmemiştir. Ancak her şeyin Allah’ın takdirine bağlı bulunduğuna işaret eden ayetlerin yanı sıra, ilahî ilmin olmuş ve olacak tüm varlık ve olayları kuşattığını belirten ayetlerde bu esas vurgulanmıştır.

Bu ayetlerin bir kısmı şunlardır: "O'nun katında her şey bir ölçü (miktar) iledir." (Ra'd, 13/8); "Her şeyi yaratıp ona bir nizam veren ve mukadderatını tayin eden Allah

yüceler yücesidir." (Furkân, 25/2); "De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez." (Tevbe, 9/51). Hz. Peygamber (s.a.s.) de Cibrîl hadisi diye bilinen hadiste açıkladığı gibi, "kadere imanı" iman esasları arasında saymıştır.

Bu hadiste geçtiğine göre Ceb-rail (a.s.) Peygamberimize (s.a.s.), "İman nedir?" diye sormuş, o da, "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayır ve şerriyle kadere inanmandır." cevabını vermiştir (Müslim, iman, 1).

SÖZÜN ÖZÜ

*Ruha ümitsizlik denilen
o lanetli hastalık çöktü
mü, artık vücutta
hareket imkânı,
çalışma imkânı, gayret
gösterme imkânı
kalmaz.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru.” (Tirmizî, Deavât, 18)

EL-HALİM

Çok sakin, çok sabırlı, hemen öfkelenmeyen, kullarının suçlarını hemen cezalandırmayıp onlara fırsatlar tanıyan, onlara yumuşaklıkla muamele eden anlamlarına gelen el-Halîm, Kur'an-ı Kerim'de sınırlı olmak kaydıyla Hz. İbrahim için de kullanılır (Tevbe, 9/114). Yüce Allah için kullanıldığında "ğafûr" ismi ile birlikte geçen el-Hâlîm, hilmde affedicilik, bağışlayıcılık ve hoşgörünün esas olduğunu gösterir.

Suç işleyeni cezalandırmaya gücü yettiği hâlde yüce Allah'ın kulunu hemen cezalandırmaması bu ismi celilinin bir gereğidir. Ayet-i kerime-de, "Eğer Allah yaptıkları yüzünden

insanları hemen cezalandırsaydı yer-yüzünde hiçbir canlı yaratık bırakmazdı. Fakat Allah onları belirlenmiş bir süreye kadar erteliyor." (Fâtır, 35/45) buyurulmaktadır.

Dualarımızda yer bulması gereken bir esma da el-Halîm'dir. Nitekim Allah Resulü Hz. Ali'ye sıkıntı ve belaya uğradığında yapabileceği, el-Halîm isminin geçtiği şu duayı öğretmiştir: "Kerim ve halîm olan Allah'tan başka ilah yoktur. O'nu her türlü noksanlık-tan tenzih ederim. O, şanı yüce olan Allah'tır. Ulu arşın Rabbidir. Her türlü övgü O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbidir." (Nesaj, es-Sünenü'l Kübra, Nuut, 7)

SÖZÜN ÖZÜ

Gönül ehlinin ilmi kendisini taşır, beden ehlinin ilmi ise kendisine yük olur.

Allah birinin perdesini yırtmak isteyince, onu iyileri yermeye meylettirir.

Mevlana Celaleddin-i Rumî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kötü ahlaktan, nefsani arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır.”

(İbn Hibbân, Ed’iye, No: 960)

AVRUPA'DA BİR ENDÜLÜS ŞEHİRİ; KURTUBA

Bir ilim, sanat, aşk medeniyetidir Kurtuba. Çölde bir vaha, karanlıkta bir kandil gibidir. İslam'ın Avrupa'daki muhteşem sancağıdır. Onuncu asra gelindiğinde Kurtuba, Avrupa'da Endülüs medeniyetinin doğuşuna sahne olmuş; İslam medeniyetinin en büyük kollarından biri hâline gelmiştir. Endülüs'ün yüzyıllar boyunca başşehri olmuş müstesna şehir; İslam tarihindeki en büyük üçüncü cami olan Kurtuba Ulucamii'ne ev sahipliği yapmaktadır. Yapımına 786 yılında başlanan cami, sonraki asırlarda gayrimüslimlerin tahribatına uğrayarak bir bölümü katedrale çevrilmiş olsa da, mimarisi

ve tezyinatıyla İslam sanatının zarafetini ve ihtişamını ortaya koymaktadır. Müslümanların hâkimiyeti boyunca Kurtuba; pek çok âlim, filozof, düşünür ve ediplerin yaşadığı, çağının en önemli ilim ve kültür merkezi olmuştur. O kadar ki; İbn Arabî olmadan tasavvuf, Kurtubî olmadan tefsir ilmi, Tarık b. Ziyad olmadan İslam tarihi, Ziryab olmadan musiki, İbn Hazm'sız aşk ve İbn Rüşd'süz İslam felsefesi düşünülemez. Diğer bir ifadeyle başta Kurtuba olmak üzere Endülüs, İslam medeniyetinin ana gövdesinde bütün zenginliği ile yer almıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

(İlahi!) Sen
duyurmazsan ben
duyamam, sen
söyletmezsen ben
söyleyemem, sen
sevdirmezsen ben
sevemem. Sevdiri
bize hep sevdiklerini,
yerdire bize hep
yerdiklerini, yar et bize
erdirdiklerini.

Elmalılı Hamdi Yazır

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah’ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

SORU - CEVAP

İnsanın hayatta iken çocukları arasında ayırım yaparak birine veya bazılarına mal varlığının tamamını veya bir kısmını bağışlaması caiz midir?

Esasen kişinin sağlığında kendi malında istediği şekilde tasarruf etme hakkı vardır. Bu tasarrufu hukuken geçerlidir. Ancak hükmü konusunda İslam âlimleri arasında farklı görüşler vardır. Konu ile ilgili tartışmalar şu hadisin farklı anlama ve yorumlanmasına dayanır.

Hz. Peygamber (s.a.s.), malının bir bölümünü bir oğluna vermek isteyip, kendisini şahit tutmak isteyen Nu'mân b. Beşîr adındaki sahabîye diğer çocuklarına da mal verip vermediğini sor-

muş, vermediğini öğrenince ona şahit olmamış, çocukları arasında adaletle davranmasını (Buhârî, Hibe, 12) istemiştir.

İslam bilginlerinin çoğuna göre babanın hayatında iken çocuklarına mal vermesi durumunda eşit davranması müstehab, ayırım yapması mekruhtur. Bir kısım fakihlere göre ise babanın mal verirken evlatları arasında eşit davranması vacip (farz)tir.

Ebeveynin mal verirken çocukları arasında eşit davranması dinin ruhuna daha uygundur. Ayrıca çocuklar arasında ayırım yapmak, onların hem ebeveyne hem de birbirlerine karşı buğz etmelerine, aralarına soğukluk hatta düşmanlık girmesine sebep olur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Halk içinde mu'teber
bir nesne yok
devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda
bir nefes sıhhat gibi.*

*Muhibbî
(Kanunî Sultan Süleyman)*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkindan bana bolca ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

HZ. SALİH (A.S.)'İN DEVESİ

Hız. Salih'in kavmi Semûd, Allah'a inanmıyor, büyüklük taslıyor, Salih (a.s.)'a inananları küçük görüyordu. Her peygamberin bir mucizesi vardır. Hız. Salih'in mucizesi de bir deve idi. Bu mucize ile Semûd kavminin bu hayvana nasıl davranacağı Allah tarafından sinanıyordu. Salih (a.s.) kavmine devenin Allah'tan onlara bir işaret olduğunu, ona dokunmamalarını, serbest bir şekilde dolaşmasına karışmamalarını söylemiş, onlardan bir gün devenin bir gün ise kendilerinin olan su hakkına riayet etmelerini istemişti (Şu'arâ, 26/141-159). Deveye dokunmamaları uyarılarına rağmen

inanmayanlar deveyi hunharca öldürdüler. Aslında deve bir imtihan aracı idi, maksat onların ilahî buyruklara itaat hususundaki niyet ve kararlılıklarını denemektir.

Kur'an'da eski toplumların hak dini kabul etmemekte direnip büyüklük taslayan zorbaları hakkında kullanılan müstekbir tabiri, Semûd kavmi için de kullanılmıştır. Zorbalıkları Hız. Salih'e inananları küçük görmeleri, Salih (a.s.) ile beraberindekilere tuzak kurma planları, savunmasız bir devenin bile hakkını gasp edip onu öldürmeleri ile aşikâr olmuştur. Semûd kavmi bir çığlık ile helak olmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kula sadakat yaraşır,
görse de ikrah.*

*Yardımcısıdır,
doğruların Hazret-i
Allah.*

Ziya Paşa

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil.”

(Tirmizî, Deavât, 124)

SORU - CEVAP

Sigara içmenin hükmü nedir?

Dinimiz, kişinin kendisine ve çevresindekilere zarar vermesini ve başkalarını rahatsız etmesini yasaklamış, israfı da kesin olarak haram kılmıştır. Bazı âlimler; sağlığa zararlı oluşunu, başkalarını rahatsız ettiğini ve israfı dikkate alarak sigaranın tahrimen mekruh/harama yakın mekruh olduğunu söylemişlerdir (İbn Âbidîn, Reddül-Muhtâr, II, 97-98). Kendi kendimizi tehlikeye atmama, zararı giderme, sağlığı koruma yönündeki nasları esas alan birçok çağdaş âlim, sigaranın haram olduğunu görüşündedir.

Âdetli kadınların cenazenin yanında bulunmaları ve kabir ziyaretleri caiz midir?

Âdetli olsun veya olmasın kadınların cenazenin yanında durmaları, açıp yüzüne bakmaları ve kabir ziyaretinde bulunmaları, tercih edilen görüşe göre caizdir (İbn Nüceym, el-Bahrü'r-Râik, II, 210).

Birden fazla cenaze için tek bir namaz kılınabilir mi?

Birden fazla cenaze hazır olduğunda bunların namazlarını ayrı ayrı kılmak daha uygun ise de, hepsi için tek bir namaz kılmak da yeterlidir (Serahsi, el-Mebsût, II, 65).

SÖZÜN ÖZÜ

Bir kitaptan edinilen bilgi vardır, bir de hayattan edinilen bilgi. Olgun insan diye ikisine de sahip olana denir.

Cenap Şahabettin

**GÜNÜN
DUASI**

“Allah'ım! Müslümanlar olarak canımızı al, Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan bizi salih kullarının arasına dâhil eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

SANAL ÂLEM VE ÖNLEMLER

Çocuğunuza günlük yaşamda bir insanın yüzüne söyleyemeyeceği sözleri hiçbir şekilde internette de yazmaması, cep telefonundan mesaj olarak göndermemesi gerektiğini anlatabilirsiniz. Yaşadığı şehirde gitmeye ve görmeye utanacağı, bulunmayı ve ortak olmayı reddedeceği her türlü mekânın ve davranışın sanal âlemde de gayrimeşru olduğunu öğretebilirsiniz. İnternette yazılan, televizyonda yayınlanan her şeyin doğru olmadığını örneklerle gösterebilirsiniz.

Çocuğunuzla kullanım sözleşmesi yapınız. İnternet kullanımının kuralları ve şartları olduğunu çocuklarınıza anlattıktan sonra doğru kullanım için "internet kullanım sözleşmesi" hazırlayabilirsiniz. Söz-

leşmeyi hazırlarken aile toplantısı yapıp herkesin katkıda bulunmasını sağlamanız, sözleşmeyi zenginleştirir ve sözleşmeye uymayı sağlar. Sözleşmenin ailede her çocuk için geçerli olması şarttır, ancak sözleşmede her çocuğun yaşına uygun bir madde bulunması doğru olur. Sözleşmeye uyulmadığı takdirde uygulanacak yaptırımlar da belirlenmelidir. Sözleşmeye son hâlini verip herkesin imzalamasını sağladıktan sonra kuralları herkesin hatırlamasını kolaylaştırmak için bilgisayarın yanına asabilirsiniz. Spora vakit ayıran, sosyal faaliyetlere katılan, aynı ilgiyi paylaşan çocuklardan oluşan bir arkadaş çevresi, çocuğunuzun teknolojiyi sağlıklı kullanımını olumlu etkileyecektir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hiç kimseye hor
bakma,
İncitme, gönül yıkma,
Sen nefesine yan çıkma,
Mevla görelim neyle,
Neyleirse güzel eyler..
Erzurumlu İbrahim Hakki*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Nefsime takvasını ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve Mevla’sısın.” (Müslim, Duâ, 73)

SORU - CEVAP

Cenaze namazı ayakkabı ile kılınabilir mi?

Bütün namazlarda olduğu gibi cenaze namazında da namaza mani olan pisliklerin giderilmesi (necasetten taharet) şarttır. Buna göre, cenaze namazı kılacak kimsenin ayakkabılarında namaza engel bir pislik yoksa, namazını ayakkabıları ile kılmasında dinen bir sakınca bulunmamaktadır. Nitekim Resûlullah (s.a.s.), ayakkabıları ile cenaze namazına durmuş, Cebrail'in ayakkabılarına pislik bulaşmış olduğunu haber vermesi üzerine onları çıkarmıştır (Ebû Dâvûd, Salat, 91).

Ön saf boş iken arkada saf tutmak caiz midir?

Cemaat ile kılınan namazlarda saf- ların tertip ve düzenine riayet edilmesi namazın adabındandır. Hz. Peygamber (s.a.s.), namaza başlamadan önce saf- ların düzgün ve sık olmasına dikkat etmiş, saf- lar arasında boşluk bırakılmaması hususunda muhtelif vesilelerle ashabını uyarmıştır (Müslim, Salat, 28). Buna göre cemaat ile kılınan namaz- larda ön safta boşluk varken caminin gerisinde imama uyulması uygun değildir. Bununla birlikte mazeretleri sebebiyle saf haricinde imama uyan kimselerin namazları sahihtir.

SÖZÜN ÖZÜ

Her zahirin, ona benzeyen bir batını vardır. Zahiri güzel olanın, batını da güzel olur. Zahiri kötü olanın, batını da kötü olur.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım.” (Müslim, Rikâk, 96)

ER-REZZÂK

Er-Rezzâk; bütün mahlukatın ayrı ayrı rızıklarını veren, çok rızık veren demektir. Rızık; Allah'ın canlı varlıklara hayatlarını sürdürürebilmeleri için kâinatta var ettiği şeylerdir. Temiz hava, güneş, su ve gıda maddeleri gibi ilim, makam vb. manevî nimetler de rızıktır.

Bir rızığın elde edilmesine vesile olana da "razık" yani rızık veren denilse de, bu mecaz anlamdadır. "Şüphesiz rızık veren, sağlam kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır." (Zâriyât, 51/58).

Yüce Allah kullarına rızık dilediği ölçüde indirmekte (Şurâ, 42/27), dile-

diğine hesapsız derecede bol rızık vermektedir (Bakara, 2/212). O'nun verdiği rızıkta şükretmekli (Nahl, 16/114), rızığın daralması durumunda dua ve yine şükür ile O'ndan istenmelidir. Ayette "Rızık, Allah'ın yanında arayın, O'na ibadet edin, O'na şükredin." (Ankebut, 29/17) buyurulmaktadır.

Er-Rezzâk ismi celili ile dua eden, gayret ve teslimiyetle helal olanı helal yolla elde etmek isteyen kimse bilir ki: "Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki, rızık Allah'a ait olmasın..." (Hüd, 11/6).

SÖZÜN ÖZÜ

Düşmanını hasta görmek, kendi çirkin gönlünü rahatlatmak içindir.

Öfke ve aşırı istek kişiyi şaşkı yapar, ruhu istikametten çevirir.

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Perçeminden tuttuğun şeylerin şerrinden sana sığınırım. Her türlü hayrı senden isterim ki, bütün hayırlar senin elindedir.” (İbn Hibbân, Ed'ıye, No: 934)

SORU - CEVAP

Kader inancı ile sorumluluk nasıl bağdaştırılabilir? İnsanın imtihan edilmesi ile kader arasındaki ilişki nedir?

Sorumlu tutulma; insanın irade sahibi, yani kendisine irade verilmiş bir varlık olarak inanç ve amellerinden sorguya çekilmesidir. Buna göre kader ve sorumlu tutulma birbirine aykırı değildir. Allah adildir, kimseye zulmetmez. Eğer Allah insana irade vermiş olmasaydı, inanmamış yahut kötülükler içinde hayat yaşamış insanları cezalandırmaması gerekirdi. Daha açık ifade etmek gerekirse, insanın sorumlu kılınması tamamen kendisine verilen irade sebebiyledir. Hiç kimse irade sahibi olduğunu inkâr etmi-

yorsa, sorumlu olduğunu da inkâr etmez, etmemelidir. Nitekim Allah insanı, iradesi dâhilinde olmayan şeylerden sorumlu kılmayacaktır. Söz gelimi insanın cinsiyeti, doğduğu yer, doğum tarihi vb. hususlar sorumluluk dâhilinde değildir.

Namaz ibadeti Peygamberimizden (s.a.s.) önce de var mıydı?

Kur'an'da Peygamberimizden (s.a.s.) önceki peygamberlerin namaz kılmakla emroldukları değişik vesilelerle belirtilmektedir (Bakara, 2/83; Yûnus, 10/87; Hûd, 11/87; İbrahim, 14/37, 40; Meryem, 19/30-31, 54-55; Tâ-Hâ, 20/14; Enbiyâ, 21/72-73). Bundan anlaşıldığına göre namaz ibadeti sadece Muhammed (s.a.s.) ümmetine has olmayıp, önceki dinlerde de bulunmaktaydı.

SÖZÜN ÖZÜ

Bir milletin kendine yeterli olmadığını söylemek, onu mazisiyle, iktidarıyla, imanıyla beraber gömmek demektir.

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1872)

YALAN SÖYLEMEK MÜSLÜMANA YAKIŞMAZ

Yalan konusunda çok hassas davranan Allah Resûlü (s.a.s.), insanları yalandan ve ona götürebilecek her türlü davranıştan sakındırmıştır. Hatta bunlara, birçok kimsenin önemsemediği çocuklara yalan söylemeyi ve yalan söyleyerek şaka yapmayı da dâhil etmiştir. Nitekim bir defasında Resûlullah, bir annenin çocuğunu çağırıp, "Gel sana bir şey vereceğim." dediğini işitince kadına, "Ona ne vereceksin?" diye sormuş, "Kuru hurma." cevabını alınca da şöyle buyurmuştur: "Dikkatli ol, ona bir şey vermemiş olsaydın, bu senin için bir yalan olarak yazılacaktı." (Ebû Dâvûd, Edeb, 80).

Öte yandan Allah Resûlü, "Yalandan kaçının. Çünkü ister ciddi olsun, isterse şaka yollu olsun yalan söylemek Müslümana yakışmaz." (İbn Mâce, Sünnet, 7) buyurarak konunun ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. O, doğru sözlülük konusunda o kadar titizdir ki, "İnsanları güldürmek için yalan söyleyen kimselere yazıklar olsun." (Ebû Dâvûd, Edeb, 80) buyurup, şaka yaparak da olsa bir insanın yalanı terk etmediği sürece tam anlamıyla mü'min olamayacağını haber vermiştir (İbn Hanbel, II, 353).

SÖZÜN ÖZÜ

Bütün işlerin Allah'ın emri ile olduğunu bildiği hâlde, elden kaçırdığı işler için üzülene hayret ederim. Zamanı kıyaslamayan kaderleri tanıyamaz; gelecek günlerin neler vaat ettiğini de bilemez.

Hz. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Sen affedicisin, kerîmsin, affi seversin, beni affet.”

(Tirmizî, Deavât, 84)

TOPLUMSAL HUZURUN TEMELİ: ADALET

Adaletin uygulanması ve toplumda yaygınlaşması için yöneticilere büyük görevler düşmektedir. Kur'an'ın ilk muhatabı ve insanlığın rehberi, "(Herhangi bir konuda) hakemlik yaptığınız zaman adil olun." (Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat, VI, 40-41) hadisiyle her hükmün dayanması gereken temel kaidenin adalet ilkesi olduğunu belirtmiştir. Çünkü devletin adil olması bütün toplumu etkilemekte ve yönetenlerle yönetilenler arasında güvene dayalı bir bağ kurmaktadır. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) verdiği müjdeye göre, adil yönetici duaları reddedilmeyen üç grup insandan bi-

ridir (İbn Hanbel, II, 305). Adil bir yönetici haktan, hukuktan yana ortaya koyduğu adaletli yönetimin olumlu sonuçlarını dünyada fazlasıyla görür. Adaletin egemen olduğu bu idarede huzur, esenlik, dirlik olur. Fakat o, asıl mükâfatını kıyamette elde eder. Peygamber Efendimiz Allah Teâlâ'nın onu, kendi özel himayesinde tutacağı yedi sınıf insandan ilki olarak zikretmiştir (Buhârî, Ezân, 36). Zira o, Allah katında en çok sevilen kişidir ve bu sevgi nedeniyle O'nun en yakınında bulunur. Bu büyük günde Allah'ın en çok kızdığı kişiler ise en şiddetli azaba uğrayacak olan zalim idareciler olacaktır (İbn Hanbel, III, 23).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sırası gelince hayatı
değersiz görmeyenler,
şehitlere vaat edilen
ebedî safaı bulmak
şöyle dursun,
yaşadıkları müddetçe,
mümkün değil, saadet
yüzü göremezler.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 39)

KIYAMET NE ZAMAN KOPACAK?

İnsanlığın öteden beri en çok merak ettiği konulardan biri de kıyametin ne zaman kopacağıdır. Bunun zamanını yalnız Allah’ın bildiğine dair ayet-i kerimeler bulunmaktadır. A’râf sûresi 187. ayet-i kerimede geçen, "Sizi ansızın yakalayacaktır." ifadesi insanoğlunun kıyamet saati hakkındaki bilgisizliğinin son ana kadar süreceğine işaret etmektedir.

Şu durumda kıyametin kopacağı anı insanlar kesinlikle bilemezler. Kıyametin ne zaman kopacağı hakkında kendisine sorular sorulan Peygamber Efendimiz de bu konuda bilgisinin bulunmadığını belirtmiştir. Diğer insanların bilgi sahibi olmadığı

ahiret hayatı, melek, şeytan gibi gayb alanına giren, dolayısıyla beşerin bilgi imkânlarını aşan hususlarda Allah ona neyi ne kadar bildirmişse, o da o konuda bilgisini ortaya koymuş ve Allah’ın iznine bağlı olarak bizlere bilgiler vermiştir. Hakeza, kıyametin ne zaman kopacağını yalnız Allah’ın bildiğini bildirmesi de ona emredilmiştir.

Zaman zaman kıyametin kopacağı ana dair kehanetlerde bulunup insanları bununla oyalamaya çalışanlar olmaktadır. Hâlbuki önemli olan kıyametin ne zaman kopacağı değil, bir gün mutlaka bunun gerçekleşeceğine iman etmek ve ahiret hayatı için hazırlıklı olmaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dostlar! Size ‘Dünyayı
olduğu gibi terk
edin’ demiyorum.
‘Günahları terk edin’
diyorum. Dünyayı bir
kenara itmek fazilettir,
ama günahları terk
etmek kaçınılmaz bir
farzdır.*

Yahya Bin Muaz (r.a.)

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Senden hayırlı olan işleri yapmayı, aklın ve dinin çirkin gördüğü şeyleri terk etmeyi ve fakirlerin sevgisini istiyorum." (Mâlik, Duâ, No:508)

KÜÇÜK EV

Bir köylü, bir bilgeye hâlden dert yazar: "Lütfen bana yardım edin, yoksa aklımı yitireceğim. Ailem çok kalabalık ve tek odalı, küçücük bir evde yaşıyoruz. Sürekli gerginiz ve hepimiz birbirimize bağırıyoruz."

"Sana söyleyeceğim şeyi yapacağına söz verir misin?" diye sorar bilge.

"Söz veriyorum, ne derseniz yapacağım."

"Peki, kaç hayvanın var?"

"Bir inek, bir keçi ve altı tavuğum var."

"Onların hepsini evinize al ve bir hafta sonra tekrar yanıma gel." Bilgenin söylediği çözüm köylünün

kafasına pek yatmaz, fakat söz vermiştir. Böylece, hayvanlar da evde yaşamaya başlar. Bilgenin yanına bir hafta sonra gelen adam, perişan hâldedir. "Çok kötü bir durumdayız. Pislik! Koku! Gürültü! Hepimiz aklımızı kaçırmak üzereyiz."

Bilgenin, evine gidip hayvanları çıkarmasını söylemesi üzerine köylü ok gibi yerinden fırlar. Adam, ertesi gün bilgenin yanına geldiğinde gözlerinin içi gülerken şunları söyler: "Meğer hayat ne kadar güzelmiş. Evimiz o kadar ferah, temiz ve büyük ki, âdeta bir cennet!"

SÖZÜN ÖZÜ

*Mademki dini
savunmak farzı
ayındır; mademki
farzı eda etmenin
bağlı olduğu sebepleri
elde etmek farzdır; o
hâlde düşmanlarımızın
kuvvet adına neleri
varsa hepsini elde
etmek için çalışmak
Müslüman fertlerin her
birine farzı ayındır.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Duâ, 72)

İSTANBUL'UN MANEVİ FATİHİ: AKŞEMSETTİN

İstanbul'un manevi fatihi Akşemsettin, gerçek adı ile Şemsettin Muhammed b. Hamza, Fatih Sultan Mehmet'in hocasıydı. Mutasavvif kimliğinin yanı sıra âlim, tabip ve şairdi. Akşemsettin, şeyhi Hacı Bayram'ın II. Murad'la münasebetlerinde daima yanındaydı. Bu sebeple oğlu II. Mehmed ile tanışmış ve tahta çıktıktan sonra da onunla görüşmeye devam etmiştir.

Fatih, 1453 yılı baharında İstanbul'u muhasara etmek üzere ordusuyla Edirne'den yola çıkınca, Akşemsettin, Akbıyık Sultan ve devrin diğer tanınmış şeyhleri de yüzlerce müridleriyle ona katıldılar. Akşemsettin

kuşatmanın en sıkıntılı anlarında gerek padişahın gerekse ordunun manevi gücünün artmasına yardımcı oldu. Akşemsettin bu sıkıntılı anlarda zaferin yakın olduğu müjdesini vererek sabredip gayret göstermesi gerektiğine dair Fatih'e mektuplar yazdı. Bu mektupların fethin kısa zamanda gerçekleşmesinde büyük tesiri olmuştur. Fetihden sonra Ayasofya'da kılınan ilk cuma namazında hutbeyi Akşemsettin okumuş, İslam ordularının daha önceki kuşatmalarından birinde şehid düşmüş olan sahabeden Ebû Eyyüb el-Ensârî (r.a.)'nin kabrini de Fatih'in isteği üzerine yine o keşfetmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Neye yaklaşısam sonu
uzaklık ve kırgınlık.
Anla ki, yok Allah'tan
başkasıyla yakınlık.*

*Anladım işi, sanat
Allah'ı aramakmış.*

*Marifet bu, gerisi
yalnız çelik çomakmış.*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden iman içinde sağlık, güzel ahlak içinde iman, peşinden rahmet, afiyet, mağfired ve rıza gelen bir kurtuluş istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1919)

BOŞANMA KARARI ÇOCUĞA NASIL SÖYLENİR?

Çocuğa boşanma kararını açıklarken, gelişim dönemine uygun cümleler seçiniz. Çocuk beş yaşın altında ise, olayın tam olarak farkına varamayacaktır. Basit ve kısa cümlelerle, anne babası olarak onu çok sevdiğinizi, bundan sonra ayrı evlerde yaşayacağınızı, ama odasının ve oyuncaklarının hâlâ onunla olacağını anlatınız. Çocuk tarafından soru gelmedikçe konuyu gündeme taşımamaya dikkat ediniz.

Beş yaş üzerindeki çocuklar daha fazla soru sorarak detaylı bilgi isteyebilirler. İçe kapanma ya da acıyı öfkeyle dışa vurma gibi farklı tepkiler gösterebilirler.

Boşanma kararını eşinizle birlikte açıklamalı ve çocuğun karşısında mümkün olduğunca birbirinizi suçlayıcı tavırlardan kaçınmalısınız. Çabalarınıza rağmen geçinemediğinizi, huzurlu bir ortamı koruyamadığınızı ona anlatınız. Açıklama yaparken tekrar barışabileceğinize dair yalanlardan uzak durunuz.

Okul çağındaki çocuklar, anne ve babalarının ayrılmasına kendilerinin sebep olduğunu düşünüp suçluluk duygusu ile hareket edebilirler. Bu yüzden de ısrarla onları barıştırmaya çalışırlar. Böyle bir durumda anne baba olarak kararın size ait olduğunu, çocuğun herhangi bir sorumluluğu ve hatası olmadığını açık bir şekilde ifade etmelisiniz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Olgunun hâlini ham
kişi anlamaz.*

*Din ehlini, kin ehlinden
ayıp. Hakk'la birlikte
olanı ara, onunla otur.*

Mevlana Celaleddin-i Rumî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.”

(Hâkim, Deavât, No:1872)

GÜNAHLARDAN SAKINMAK

Günah; meyletmek, bir tarafa eğilmek, doğru yoldan sapmak demektir. Hz. Peygamber günahı şöyle tarif eder: "İyilik, güzel ahlaktır; günah ise, göğsüne sıkıntı veren ve insanların bilmesini istemediğin şeydir." (Müslim, Birr, 5) Kur'an'da, küfür (Vâkı'a, 56/46), Allah'a ortak koşmak, şirk (Lokmân, 31/13), iftira etmek (Nisâ, 4/156), haksız yere yetim malı yemek (Nisâ, 4/2), açlık korkusuyla çocukları öldürmek (İsrâ, 17/31), zina (Necm, 53/32), içki ve kumar (Bakara, 2/219) büyük günah olarak zikredilmiştir.

İslam inancına göre insan, dünyaya günahsız olarak ve İslam fıtratı

üzerine gelir. Ancak, Allah'a kulluk amacıyla yaratıldığı hâlde insan buna aykırı davranıp günah işleyebilir. Çünkü insan, imtihan olan dünya hayatında hayra-şerre, hakka-batıla, iyiye-kötüye, günaha ve sevaba yönelebilecek nitelikte yaratılmıştır (Şems, 91/7-8).

Yüce Allah, insana iyi ve sevap olan şeyleri yapmasını, kötü ve günah olan şeylerden sakınmasını emretmiş, peygamber ve ilahî kitap ile insanı desteklemiştir (Beled, 90/10). Sadece günah olanı değil, insana günaha giden yoldan uzak durmasını da emretmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Alan Sensin, veren
Sensin, kılan Sensin,
Ne verdinse odur dahi
nemiz var?*

*Hakikat üzre anlayıp
bilen Sen,*

*Ne verdinse odur dahi
nemiz var?*

Aziz Mahmud Hüdayi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve açışladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.” (Ebü Dâvûd, Edeb, 110)

SORU - CEVAP

Mirasçılar mirastan mahrum edilebilir mi?

Kişi, mirasçısını mirasından mahrum etme hak ve yetkisine sahip değildir. Ancak varisin murisini öldürmesi, farklı dinlerden olmaları gibi mirasçılığa engel hâller bulunması durumunda mirasçı mirastan mahrum kalır.

Çocuklar anne-babanın gönlünü incitecek, sevgi ve gönül bağını koparacak olan isyan, eziyet ve hakaret gibi olumsuz duygu ve davranışlarda bulunmuşlar veya görevlerini yapmamışlarsa dinen sorumlu olurlar. Ama bu yanlışlıkları veya görevlerini yapmamaları onların mirastan mah-

rum bırakılmalarına dinen sebep teşkil etmez. Çünkü İslam'da sorumluluklar bireyseldir. Herkes kendi görevini yapıp-yapmadığının hesabını Allah'a verecektir (Necm, 53/38-41).

Ailede anne-baba kendi sorumluluklarını, çocuklar da kendi sorumluluklarını bilerek, ailevî yaşantılarını bir Müslümana yakışır şekilde düzenleyip sürdürmek mecburiyetindedirler.

Bu itibarla, anne-babanın hangi sebeple olursa olsun çocuklarını mirastan mahrum etmek için evlatlıktan reddetme, mirastan mahrum bırakmak için vasiyette bulunma gibi tasarruflarda bulunması caiz olmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hiç kimsenin hatasını
yüzüne vurmayınız.*

*Hatayı işleyene,
hatasını başka birini
misal göstererek
anlatınız.*

Hız. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, nimetlerine şükretmek ve sana en güzel biçimde ibadet etmek konusunda bana yardım eyle.” (İbn Huzeyme, Duâ, No: 751)

DÜNYA MESCİDİNİN MİHRABI: MEKKE

Mekke, Hz. Âdem'den itibaren tevhit inancının merkezi ve Müslümanların kiblesi Kâbe'ye ev sahipliği yapan şehirdir. Mekke, âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Peygamber (s.a.s.)'in ve geçmiş peygamberlerin İslam uğruna verdikleri mücadelelere sahne olmuş, Arap yarım adasının kuzeyinde, Batı Mekke adı verilen vadi üzerinde kurulmuştur. Kur'an'ı Kerim'de şehirlerin anası "Ümmü'l Kur'a" (En'âm, 6/92, Şurâ, 42/7), "Beledül Emin" (Tin, 95/3) "Mead" (Kasas, 28/85) isimleriyle anılan Mekke, Allah Teâlâ tarafından harem kılınmış ve bu durum şehrin emin bir yer yapılması için dua eden (Bakara, 2/126)

Hz. İbrahim tarafından ilan edilmiştir. Kur'an'da, Kâbe'nin içinde bulunduğu Mescid-i Haram'ın her türlü tecavülden korunmuş, güvenli bir yer ve insanların manen temizlenip arındığı bir mahal olduğuna işaret edilmiş, bu alanla ilgili bir takım özel hükümler konularak çevresi âlemlerle sınırlandırılmıştır. Bugün araştırmalar da göstermektedir ki, dünya merkezinde Kâbe'nin yer aldığı bir daire şeklinde olup, üzerindeki memleketlerin her biri Kâbe'nin bir cephesine bakmakta; Allah'ın evinin etrafında gerçekleşen tavaf, dünyanın kendi çevresindeki dönüşünü sembolize etmektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Malım, mülküm,
servetim hepsi evde
kaldı,*

*Eşim, dostum,
akrabam geçtiğim
yolda kaldı,*

*Dostlarımdan birisi,
benden hiç ayrılmadı,*

*Allah için yaptığım
iyilikler bende kaldı.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et.”

(Ebû Dâvûd, Tefrîu Ebvâbi'l-Vitr, 26)

SORU - CEVAP

Evlat edinilen kişiye ve onun çocuklarına zekât verilebilir mi?

Dinimizde kimsesiz çocukların bakım ve gözetilmesi tavsiye edilmiş olmakla birlikte, hukuki birtakım sonuçlar doğuracak şekilde bir evlatlık müessesesi kabul edilmemiştir (Ahzâb, 33/4-5).

Buna göre "evlat edinme", evlat edinilenle evlatlık arasında usul-füru ilişkisi meydana getirmez. Bu sebeple kişi bakımını üstlendiği ve kendi soyundan olmayan bir kişiye fakir olması kaydıyla zekât verebilir.

Kametten sonra ezan duası okunur mu, hükmü nedir?

Kametten sonra ezan duası okuma konusunda Hz. Peygamber (s.a.s.)'den bize herhangi bir bilgi ulaşmış değildir. Bu sebeple kametten sonra böyle bir dua ile meşgul olmak uygun görülmemiştir (Tahtâvi, Hâşiye alâ Meraki'l-Felâh, I, 137). Ancak kamet sözleri de namaza başlayana kadar ezan gibi tekrar edilebilir veya kamet esnasında imam namaza başlamadan başka dualar yapılabilir (İbn Nuceym, el-Bahru'r-Raik, I, 273).

SÖZÜN ÖZÜ

*Âtiyi (geleceği)
karanlık görerek azmi
bırakmak,
Alçak bir ölüm varsa,
eminim, budur ancak.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır.” (Tirmizi, Deavât, 94)

HASTA ZİYARETİ

Mü'minlerin birbirleri üzerindeki haklarından biri olarak görülen ziyaretleşme, hastalık durumunda daha özel bir anlam ifade etmektedir. Bu durum İslamî açıdan toplumda iyi insan olmanın da bir göstergesi olarak kabul edilmiştir. Ashabına düşkün olan Allah Resûlü'ne onların sıkıntıya düşmeleri çok ağır gelirdi (Tevbe, 9/128). Hastalığında ziyaret edilmeyi mü'minin mü'min üzerindeki haklarından biri olarak nitelendiren Hz. Peygamber (Tirmizi, Edeb, 1), şiddetli veya hafif oluşuna bakmaksızın ashabından hasta olanları ziyarete gitmiştir. Ashabını ziyaret konusunda son derece du-

yarlı olan Rahmet Elçisi, münafıkların reisi Abdullah b. Übeyy'i bile hastalandığında ziyaret etmiştir (İbn Hanbel, V, 202). Kendisine hizmet eden Yahudi bir ailenin çocuğunu evinde ziyarete gitmesi, hatta bu ziyaretinde onu İslam'a girmeye teşvik etmesi son derece dikkat çekicidir. Hasta çocuk, hatırını sormaya gelen bu değerli misafirin teklifini geri çevirmemiş ve şehadet getirmiştir. Bu manzara karşısında Resûlullah, sevinç içinde Allah'a şükretmiştir (İbn Hanbel, III, 175). Bu hadise, dinimizin hasta ziyareti konusundaki hassasiyetini göstermesi açısından önemlidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Seven o kimsedir ki,
sevgilisinden ne
kadar düşmanlık
görse yine dostluğunu
artırır. Sevgilisinden
başına binlerce sitem
taşı gelse, onlardan
ancak aşk binasını
sağlamlaştırır.*

Molla Camî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!”

(Müslim, Zikir, 65)

SORU - CEVAP

Eş seçimi ve evlilik kader midir?

Kader, Allah Teâlâ'nın ezelden ebede kadar olacak her şeyi en ince ayrıntısı ile bilip tayin ve takdir etmesidir. Kazâ ise; ezelde irade ve takdir buyurduğu hususların zamanı gelince O'nun ilim, irade ve takdirine uygun olarak meydana gelmesidir.

İnsan söz konusu olduğunda, irademizin devrede olduğu ve irademiz dışında meydana gelmek üzere iki kısım kaderden bahsedebiliriz. Örneğin, doğum ve ölümümüz kendi tercihimizle ilgili değildir, ilahî

takdirdir. Evlilik konusu ise iradi bir meseledir.

Kadın olsun erkek olsun evlilik çağına gelen herkes sağlıklı bir yuva kurabilmek için gayret etmelidir. İnsanlar kısmetlerini evliliğe karar vererek kendileri oluşturur, Allah Teâlâ da insanların bu karar ve düşüncelerini takdir eder. Ancak evlilik çift taraflı bir iradeyi gerektirdiği için her iki tarafın da ortak rızası yoksa o evliliğin gerçekleşmemesini kadere yükleyerek Allah'ı sorumlu tutmak son derece yanlış bir değerlendirme olur.

SÖZÜN ÖZÜ

Akıllı ve uyanık bir kimse isen, dünyaya gönül bağlama. Şeytan seni kandırıp dünyaya meylettirirse, seni emri altına almış demektir.

Bundan sonra felaketten felakete sürüklenirsin de hiç haberin olmaz.

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi, ahlakımı da güzelleştir.” (İbn Hanel, Müsned, 1/403)

SAVURGANLIK

Savurganlık maddî imkânlarımızı yok ettiği gibi, bizi yarınını düşünmeyen, sorumsuz ve disiplinsiz insanlar hâline de getirmektedir. Savurduğumuz şey sadece para pul değil, aynı zamanda yok olup giden emeğimiz, şevkimiz ve geleceğimizdir. Hâlbuki insan yarınıyla ilgili kaygılar besleyen bir varlık olarak diğer canlılardan ayrılır. Müslüman'da ise bu kaygılar kişisel değildir. İnanan bir kimsenin sadece kendi geleceğine dair değil, ailesine, topluma hatta gelecek nesillere dair kaygıları vardır.

Arzu ve isteklerini makul ölçüler içerisinde tutamayan insanların, geniş

imkânlara sahip olmalarına rağmen huzur ve mutluluktan yoksun olduklarını görmek zor değildir. Temel ihtiyaçların dışındaki lüks harcamalar, bireyi ihtiraslarına mahkûm ettiği gibi yaşadığı toplumu da huzursuz etmektedir. Yiyecek, giyecek ya da yakacak gibi en temel ihtiyaçlarını karşılayamayan insanların olduğu bir toplumda şımarıkça yapılan harcamalar insanlarda kin ve nefrete yol açabilir. İslam dini böyle bir durumu reddetmiş ve topluma ilgisiz kalarak kendi refahını düşünenleri en ağır biçimde eleştirmiştir: "...Zulmedenler ise kendilerine verilen refahın peşine düştüler..." (Hüd, 11/116)

SÖZÜN ÖZÜ

Kim iradesini dininin hizmetçisi yaparsa, her güç ona boyun eğer. Kim de dinini isteklerine alet ederse, başı dertten kurtulmaz.

Ibn Arabi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğunda da benim canımı al!” (Buhârî, Merdâ, 19)

SORU - CEVAP

Cuma vakti alış-veriş yapmanın hükmü nedir?

Kur'an-ı Kerim'de Cuma namazı vaktinde çalışma ve alış-veriş yapma ile ilgili olarak; "Ey inananlar! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında alışverişini bırakıp hemen Allah'ı anmaya koşun. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. Namaz kılınca artık yeryüzüne dağılın, Allah'ın lütfundan nasibinizi arayın. Allah'ı çok zikredin ki kurtuluşa eresiniz." (Cum'a, 62/9-10) buyrulmaktadır.

Ayetten anlaşıldığına göre Cuma namazından önce ve sonra çalışmak ve alış-veriş yapmakta bir sakınca

yoktur. Ancak Cuma namazı kılmakla yükümlü olanların Cuma saatinde alış-verişini terk etmeleri ve camiye gitmeleri gerekir. Bu itibarla, Cuma namazı kılmakla yükümlü olmayanlar alış-veriş yapabilirler. Şu kadar var ki, Cuma namazı kılmakla yükümlü olanların Cuma saatinde alış-veriş ile meşgul olmaları tahrimen mekruhtur; ancak yapılan alış-verişle elde edilen kazanç helaldir. Ayrıca Cuma namazı kılmakla dinen yükümlü olan satıcının iş yerinde Cuma namazı kılmakla yükümlü olmayan kişiyi çalıştırmasında bir sakınca yoktur (İbn Abidin, Hâşiyetü Reddî'l-muhtâr, III, 161).

SÖZÜN ÖZÜ

*Şaka yoluyla
söylenmiş olsa bile,
akıllı insanın ders
almayacağı söz yoktur.
Ama cahilin önünde
yüzlerce hikmetlerden
bahsetsen, bu onun
kulağına şaka gibi gelir.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, beni bağışla, bana merhamet eyle, beni dosdoğru yola ilet, bana sıhhat ver ve beni rızıklandır!” (Müslim, Zikir, 35)

PEYGAMBERLERİN ÖZELLİKLERİ

Allah Teâlâ, ilk insandan itibaren her topluma bir peygamber göndermiştir. Peygamberler de bizim gibi insanlardır. Onlar da oturup kalkmışlar, yiyip içmişler, evlenip çocuk sahibi olmuşlar, hastalanmış ve ölmüşlerdir. İnsanlar arasından seçilen ve her biri kendi milletinin lisanıyla gönderilen peygamberler Allah’tan aldıkları görevi yerine getirmişler, hak dini insanlara tebliğ etmişlerdir.

Peygamberlerde ortak üstün özellikler vardır: **1. Sıdk;** özü, sözü ve davranışları itibariyle dosdoğru olmak demektir. Hiç bir peygamber için sıdkın ziddi olan yalan söz konusu olamaz.

2. Emanet; güven ve emniyet, nübüvvetin vazgeçilmez şartıdır. Onlarda hiçbir şekilde ihanet bulunmaz. Çünkü peygamber en güvenilir insandır (Ahzâb, 33/39). **3. Tebliğ;** Allah’tan aldığı vahyi insanlara eksiksiz ulaştırmaktır. **4. Fetânet;** peygamberlerin anlayış ve zekâ üstünlüğüne ilave olarak hassas derecede şuuru, zihin berraklığı, duyarlılığı ve çabuk kavrayışlı oluşlarını ifade eder. **5. İsmet;** peygamberlerin günahattan korunmuş olması demektir. Peygamberlerin vahiyden önce de, sonra da küfürden, büyük günahlardan, kasten küçük günahlardan da uzak oldukları anlamındadır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Her şeyi boğazına
atan zengin, fakir
hükümindedir.*

*Allah dinini düzelten
kişinin dünyasını da
düzeltir.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni güzel ahlaka eriştir, senden başka güzel ahlaka yöneltecek yoktur.” (Tirmizî, Deavât, 32)

SORU - CEVAP

Kurşun döktürmek caiz midir?

Hangi sebeple olursa olsun kurşun dökmek veya döktürmek bir hurafe olup, dinen caiz değildir.

Nazardan korunmak, bazı hastalıklardan şifa bulmak için dua etmek, Kur'an-ı Kerim'den ayetler okumak ise caizdir (Buhârî, Fedailü'l-Kur'an 9).

Rasûlullah'ın (s.a.s.) çeşitli sıkıntılara karşı Muavvizeteyn (Felâk ve Nâs) sûrelerini okuduğu, ashabına da bunları okumalarını tavsiye ettiği rivayet edilmektedir (Tirmizî, Tıb, 16).

Hız. Peygamber (s.a.s.) ayrıca, torunları Hasan ve Hüseyin'i nazar

ve benzeri olumsuzluklardan korumak için onlara şu duayı okurdu: "Sizi her türlü şeytandan, zehirli hayvanlardan ve bütün kem gözlerden Allah'ın eksiksiz kelimelerine ısmarlarım." (İbn Mace, Tıb, 36).

Yine Peygamberimiz (s.a.s.): "Kim hoşuna giden bir şey görür de; 'Maşaallah la kuvvete illa bil-lah' (Allah'ın dilediği olur. O'ndan başka kuvvet ve kudret sahibi yoktur) derse, ona hiçbir şey zarar vermez." (Beyhaki, Şuabu'l-İman, IV, 90) buyurmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

Geçmişten adam hisse kaparmış... Ne masal şey!

Beş bin senelik kıssa yarım hisse mi verdi?

'Tarih'i tekerrür diye tarif ediyorlar;

Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi.

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım, beni güzel bir iş yaptıkları zaman mutlu olan, günah işledikleri zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle." (İbn Mâce, Edeb, 57)

ALLAH'IN EMANETİ ÇOCUKLARIMIZ

Çocuk, Yüce Allah'ın bir aileye verdiği en kıymetli emanettir. Yeryüzünün kıymetlisi olan insanoğlunun en saf ve en masum hâlidir. Anne baba onun varlığına saygı duyarak, "Allah'ın emaneti" olduğunu unutmadan hareket etmelidir. 'Çocuk benim değil mi? İstedğim gibi davranırım!' deme hakkına hiç kimse sahip değildir. Yavru bir emanetse, emanetin sahibine karşı gün gelip hesap verilecektir: İncittik mi onu, ihmal ettik mi? Dilimizden hakaret mi işitti, övgü mü? Elimizden dayak mı yedi, dualı lokmalar mı? Kesemizden haram mı giydi, tertemiz elbiseler mi?

Bir çocuk topluma da emanettir! Onu koruyup gözetmek, haklarını çiğnememek, büyüüp gelişmesine, okuyup öğrenmesine destek olmak anne babasının olduğu kadar toplumun da görevidir. Ailesini bir şekilde kaybetmiş, sevgiye, şefkate, ilgiye muhtaç çocukları sahiplenmek, onları kötüden ve kötülüklerden korumak insanlık vazifesi değil midir?

O hâlde gönlü kırık ve yalnız çocuklara el uzatmak aynı zamanda imanımızın da gereğidir. Zira verilen emekle sadece onların değil, toplumun geleceği de kurtulacaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Demir kızardıysa da,
o kırmızı değildir. Ateş,
ocağının geçici ışığıdır.
Pencere veya ev ışıkla
dolu olsa da, sen ancak
güneşi aydın bil.*

Mevlana Celaleddin-i Rumî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en rezil zamanına kalmaktan sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 37)

PEYGAMBERLER ŞEHİRİ; KUDÜS

Semavi dinlerin, semalara uzanan nebilerin, bağrında dinlenen velilerin beldesi Kudüs. Her karış toprağında nice peygamberlerin hatırasını ve izlerini taşıyan mukaddes şehir. Tarih boyunca birçok medeniyetin beşiği olmuş, uğruna canların feda edildiği Kudüs; Hz. İbrahim'den Hz. Süleyman'a, Hz. Musa'dan son peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'e kadar pek çok peygamberin ayak bastığı bölgede bulunmaktadır. Mezmurlarda; 'güzelliğin kemali, Rabbin tahtı' (Mezmur, 50/2) şeklinde isimlendirilen şehir; İncillerde Hz. İsa'nın semaya yükseltildiği ve yeniden yeryüzüne inmesinin beklenildiği şehirdir. Dinimiz

İslam'a göre ise, ismi Kur'an'da doğrudan geçmemekle birlikte "mukaddes toprak" (Mâide, 5/21); "çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa" (İsrâ, 17/1) şeklinde nitelendirilir. Hz. Peygamber'in hadislerinde Mescid-i Aksa, yeryüzünde Mescid-i Haram'dan sonra inşa edilen ikinci mescit olarak (Müslim, Hac, 288) geçmektedir. Hz. Peygamber döneminde Kudüs'ün kible olarak tayin edilmesi ve daha sonra kiblenin Kâbe'ye çevrilmesi (Buhârî, salat, 31), Hz. Peygamber'in gece yolculuğunun (İsrâ, 1-7) Mescid-i Aksa'ya olması, Müslümanların bu şehri dinî bir merkez olarak görmelerinin sebeplerini teşkil etmektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hatırlar mısın?
Doğduğun zaman, sen
ağıldın, gülerdi âlem.*

*Öyle bir yaşam sür
ki, mevtin sana hande
olsun. Halka matem...*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında senden af ve afiyet istiyorum.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 100,101)

AKIL NİMETİNİ KORUMAK

Akıl, sahip olduğumuz nimetlerin başında gelir. Bu nimete sahip olmak, onu en güzel bir şekilde korumayı gerektirir. Aklı kısmen veya bütünüyle devre dışı bırakan içeceklerin adı dönem dönem değişse de, etkisi her zaman nesilleri tehdit etmiştir. Alkol, uyuşturucu, bonzai vb. şekilde isimlendirilen içecekler sarhoş edici, akla zarar verici yönüyle Kur’an ve hadislerde yasak olarak tarif edilen içkinin özelliklerini ihtiva eder.

Alkollü içecekler günümüzde birçok toplumsal sorunun sebebidir. Kullanımlarının yol açtığı sağlık sorunları yanında trafik kazaları, intiharlar, aile

yuvalarının yıkılması, iş hayatının bozulması, meslek kayıpları ve çeşitli ekonomik yıkımlar açısından toplumlara verdiği zararlar çok boyutlu yıkımlar oluşturmaktadır. Bu sebeple rahmet dini olan İslam, kişinin aklında, malında, sosyal itibar ve konumunda büyük zararlara yol açan içkiyi kesin bir dille yasaklar. Peygamberimiz (s.a.s.) içkinin birçok sorunu beraberinde getirdiğini ortaya koyarken, "İçkiden uzak durun; içki bütün kötülüklerin anasıdır." (Nesâi, Eşribe, 44), "İçki her kötülüğün anahtarıdır." (İbn Mâce, Eşribe, 1) sözleriyle bunu açıkça ifade etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kalbin öldüğünün
alametlerinden biri
de, insanın kaçıracağı
iyiliklere üzülmemesi,
yaptığı kötülüklerden
dolayı pişmanlık
duymamasıdır.*

Atâullah İskenderî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Zikir, 72)

SORU - CEVAP

Bedeninde veya bir uzvunda sargı ya da yara bulunan kimse nasıl abdest alır?

Kırılan veya yaralı olan bir organı yıkamak, yaraya zarar verirse veya yaranın iyileşmesini geciktirecek olursa üzerine bağlı olan alçı veya bez sargıya abdestte veya gusülde bir defa mesh edilir. Vücudun herhangi bir yerinde kırık, çıkık veya yaradan dolayı sargı bulunduğu anda, abdest alırken veya guslederken yaraya zarar vermiyorsa bu sargı çözülerek altı yıkanır ve yaranın üstü mesh edilir. Ancak sargının çözülmesinin zararlı olması hâlinde çözülmeyip üzerine

mesh edilebilir. Hz. Ali (r.a.) şöyle demiştir: "Bileklerimden biri kırılmıştı. Peygamber (s.a.s.)'e sordum, O da sargıların üzerine mesh etmemi emretti." (İbni Mâce, Taharet, 134). Sargının bir defa mesh edilmesi yeterlidir. Yapılan bu meshle o uzuv hükmen yıkanmış olur. Sargının abdestsiz veya cünüp iken sarılmış olması meshe engel olmadığı gibi, sargı üzerine meshin belirli bir süresi de yoktur; yara veya kırık iyileşinceye kadar aynı sargı üzerine mesh edilebilir. Yaranın iyileşmesi hâlinde sargı açılmış olsun veya olmasın mesh bozulur.

SÖZÜN ÖZÜ

Oğlum ananı, atanı say, bereket büyüklerle beraber olmadadır. Büyüğünü bilmeyen Allah'ını da bilmez.

Şeyh Edebalı

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştırıran ameli yapmayı isterim.”

(Tirmizî, Deavât, 72)

KURULUŞUNUN 92. YILINDA DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Görevi; İslam dininin temel kaynaklarına dayalı doğru ve güncel bilgi ile toplumu din konusunda aydınlatmak, inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek ve ibadet yerlerini yönetmek olan Diyanet İşleri Başkanlığı, 3 Mart 1924'te kurulmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığı, kuruluşundan itibaren yürüttüğü hizmetlerde doğru bilgiyi, güzel ahlakı ve İslam'ın iki sahih kaynağı olan Kur'an ve Sünneti esas almış; bunun yanında tarihin imbiğinden geçen geleneği, Müslümanların 15 asırlık tecrübesini, günün gelişen ve değişen şartları çerçevesinde çağın ihtiyaç ve

beklentilerini göz ardı etmeyen bir anlayışı benimsemiştir.

Sadece yurt içinde değil, yurt dışında da dinî ve manevi değerleri her fırsatta topluma anlatma, öğretme ve rehberlik etme görevini üstlenen Başkanlığımız, bugün yüzü aşkın ülkede yurt dışı teşkilatları ile din hizmetlerini yürütmektedir. Başkanlık; din-i mübin-i İslam'ın rahmet yüklü mesajlarını toplumumuza ve tüm insanlığa ulaştırmak, insanlığın barış ve huzuruna katkı sağlamak, inananlara yeni ufuklar açmak ve manevi derinlikler kazandırmak amacıyla çalışmalarına devam etmektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bekayı hak tanıyan,
sa'y (çalışma)'i bir
vazife bilir;*

*Çalış, çalış ki, beka
sa'y olursa hak edilir.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah'ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve (onların) bana uğramalarından Allah'ın tam kelimelerine sığınırım.” (Ebü Dâvûd, Tıb, 19)

SORU - CEVAP

Kişinin herhangi bir suç işlemesi kader midir?

Kader ve kazâya inanmak iman esaslarındandır. Ancak insanlar kaderi bahane ederek kendilerini sorumluluktan kurtaramazlar. Bir insan "Allah böyle yazmış, alın yazım buymuş, ben ne yapayım?" diyerek günah işleyemeyeceği gibi, günah işledikten sonra da kaderi mazeret olarak ileri süremez. Çünkü bu fiiller, insanlar böyle tercih ettikleri için, bu seçime uygun olarak Allah tarafından yaratılmışlardır. Burada dileyip tercih eden kuldur; yaratan da Allah'tır. Kur'an-ı Kerim'de: "Allah her şeyin yaratıcısıdır." (En'âm, 6/102) buyrulmaktadır.

Her şeyin yaratıcısının Allah olması bizim kötü ve yanlış işleri, sorumluluktan kaçarak Allah'a havale etmemize yol açmamalıdır. Bu kaderi istismar etmek olur. Ayrıca kader ve kazâya güvenip çalışmayı bırakmak, olumlu sonucun sağlanması ya da olumsuz sonuçların önlenmesi için gerekli sebeplere sarılmamak ve tedbirleri almamak İslam'ın kader anlayışı ile bağdaşmaz. Allah her şeyi birtakım sebeplere bağlamıştır. İnsan bu sebepleri yerine getirirse Allah da o sebeplerin sonucunu yaratacaktır. Bu da bir ilahî kanundur ve bir kaderdir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Huzur ve afiyet bir
köşede oturmak
değildir. Afiyet
nefsinden kurtulmaktır.
Kurtul da, ondan sonra
dilersen bir köşede
otur; dilersen halk içine
karış!*

Molla Camî

GÜNÜN DUASI

“Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!” (Fâtiha, 1/6-7)

VESVESE: ŞEYTANIN TELKİNİ

Vesvese, zihinlere kötü düşünceler gönderen şeytanın insanları etkileme yöntemlerinden birisidir. Vesvesenin zararlı hâle gelmesi, akıldan geçen düşüncelerin zarar verdiğini düşünerek kalben ıstıraba düşmekle olur. Kişi, şeytanın telkini olan vesvesenin kalpten geldiği kuşkusuna kapılır ve itikadına zarar verdiğini düşünür. Oysa şeytanın hilesi zayıftır (Nisâ, 4/76) ve inananlar üzerinde bir yaptırım gücü de yoktur. Vesvesenin mahiyetini bilmeyen bir insan kuşkulandır, ne yapacağını bilemeyip telaşlanır, kalbinin ve imanının bozulduğu fikrine kapılır. Hâlbuki gerçek bunun tam tersidir.

Şeytan çeşitli şekillerde insana vesvese vererek saptırmaya çalışsa da, aslında verdiği bu vesveseler karşısında mü'minin direnç gösterip şeytana teslim olmaması imanının kuvvetli olduğunun bir göstergesidir. Nitekim bazı sahabîler Hz. Peygamber (s.a.s.)'e gelerek, "İçimizden bazen söylemeyi bile büyük (bir günah) saydığımız şeyler geçiyor." demişlerdi. Hz. Peygamber, "Hepiniz de aynı şeyleri hissediyor musunuz?" diye sormuştu. Onlar da cevaben, "Evet." demişlerdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.), "İşte bu imanın ta kendisidir." (Müslim, İmân, 209; Ebû Dâvûd, Edeb, 109) buyurmuştu.

SÖZÜN ÖZÜ

*Evet, dünyada en
ziyade hayret edilecek
şey varsa, o da
inkârdır.*

*Dinin şiddetle men
ettiği şey, fitne ve
anarşidir.*

Bediüzzaman Said Nursî

GÜNÜN DUASI

“Bizi doyurup içiren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah’a hamdolsun.” (Tirmizî, Deavât, 56)

SORU - CEVAP

Tevekkül ne demektir?

Tevekkül, hedefe ulaşmak için gerekli olan maddi ve manevi sebeplerin hepsine başvurduktan ve yapacak başka bir şey kalmadıktan sonra Allah’a dayanıp güvenmek ve ondan ötesini Allah’a bırakmak demektir.

Yüce Allah bir ayette, "...Kararını verdiğin zaman artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever." (Âl-i İmrân, 3/159) buyurmuş, mü'minlerin bir başka varlığa değil, yalnızca kendisine güvenmelerini emretmiş, çünkü tevekkül edene kendisinin yeteceğini bildirmiştir (Âl-i İmrân, 3/122; Talâk, 65/3). Hz. Peygamber (s.a.s.)

de devesini salarak tevekkül ettiğini söyleyen bedevîye, "Önce deveni bağla, Allah'a öyle tevekkül et." (Tirmizî, Kıyamet, 60) buyurarak tevekkülden önce tedbirin alınması için uyarıda bulunmuştur.

Her Müslüman, olayların, ilahî düzenin ve kanunların çerçevesinde, sebep-sonuç ilişkisi içerisinde olup bittiğinin bilincinde olmalıdır. Yani tohum ekilmeden ürün elde edilmez. İlaç kullanılmadan tedavi olunmaz. Salih ameller işlenmedikçe Allah'ın rızası kazanılmaz ve dolayısıyla cennete girilmez. Öyleyse tevekkül, çalışıp çabalamak, çalışıp çabalarken Allah'ın bizimle olduğunu hatırdan çıkarmamak ve sonucunu Allah'a bırakmaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Sana söz getiren,
senden de söz götürür.
Babasına ve annesine
itaatli olan, evladını da
kendisine itaatli bulur.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi ateş azabından koru.” (Buhârî, Deavât, 55)

SORU - CEVAP

Yemin kefareti ödeyen bir kimse, aynı konuda tekrar yemin eder ve yeminini yine bozarsa bunun için de yeni bir kefarete ödemeli midir?

Geçmişte ödenmiş ve zimmetten düşmüş bir kefarete, gelecekte yapılacak hataları örtmez. Bu sebeple geçmişte bozulan bir yeminden dolayı kefarete ödendikten sonra tekrar yemin edilir ve bu yemin de bozularsa, tekrar yemin kefareti ödenmesi gerekir (Kâsânî, Bedâiu's-sanâi', III, 177-178).

Kadınlar âdetli veya lohusa iken dua edebilirler mi?

Hanımlar âdet günlerinde veya nifas (lohusalık) hâllerinde iken dua edebilirler; zikir ve dua anlamı taşıyan ayeti kerimeleri okuyabilirler.

Bunun yanında, Kelime-i şehadet, Kelime-i tevhid, istiğfar, salavat-ı şerife getirebilirler. Aynı şekilde tefsir, hadis ve fıkıh kitapları gibi dinî eserleri okuyup mütalaa edebilirler (Merğînânî, el-Hidaye, I, 31).

SÖZÜN ÖZÜ

*İnsan salih amel işler,
Ölünce nur olur uçar
gider.*

*İnsan kötü amel işler,
Ölünce nar olur uçar
gider.*

Elmalılı Hamdi Yazır

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle başbaşa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

İSLAM ŞİDDETİN KARŞISINDADIR

Sosyal bir problem olarak şiddet; fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olmak üzere farklı boyutlarıyla bütün toplumlarda görülen bir olgudur. İstenilen amaca ulaşmak için insanlara işkence ve baskı yaparak, onların özgürlüklerini sınırlamak suretiyle uygulanan bu haksız eylem, kime, neye karşı ve hangi şekilde yapılırsa yapılsın İslam'ın kabul etmediği bir davranış biçimidir.

Toplumda huzuru sağlamak ve insanları barış içerisinde bir arada yaşatmak İslam'ın temel hedefidir. Bunun sağlanabilmesi için bütün insanlara eşit davranmak, temel hak

ve özgürlüklere saygı göstermek gerekmektedir. Allah Resûlü, insanlara şiddet uygulamak bir yana; inanç, renk, ırk, makam, cinsiyet ve yaş ayırt etmeden herkese karşı şefkatli ve merhametli davranmıştır. "Yüce Allah her işte rıfkı (yumuşak huyluluğu) sever." (Buhârî, Edeb, 35) buyurarak Müslümanın bütün hâl ve hareketlerinde nazik olması gerektiğini belirtmiştir.

Allah Resûlü, hayatın hiçbir alanında şiddete yer verilmemesi gerektiğini hem kendi yaşantısıyla hem de ashabına yaptığı uyarılarla sürekli vurgulamıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hiçbir el gönülden
ayrı, gizli iş yapamaz.*

*Sıradan otlar bir ayda
yetiştir. Fakat kırmızı
gül, ancak bir yılda
yetiştir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumî

GÜNÜN DUASI

“Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yöneten, himaye eden sensin.” (Yûsuf, 12/101)

KİTAPLARA İMAN

"Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur." (Nisâ, 4/136).

Yüce Allah, ilk insan Hz. Adem'den itibaren bütün insanlara peygamberler aracılığı ile doğru yola çağırın ve bağlayıcılığı bulunan vahiy göndermiştir. Farklı zaman ve mekânlarda peş peşe gelen vahiyler birbiri ile çelişmez.

Her peygambere gelen vahiy, bir öncekinin devamı ve doğrulayıcısıdır.

Bu vahiylerden bir kısmı "suhuf" ve "kitap" olarak isimlendirilir. Kerim kitabımız bize dört kitaptan bahseder: Hz. Musa'ya Tevrat, Hz. Davud'a Zebur, Hz. İsa'ya İncil ve son peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'e indirilen Kur'an. Bugün sadece Kur'an-ı Kerim, değiştirilmeden ve indirildiği şekilde elimizde bulunmaktadır.

Bu sebeple Kur'an, Peygamberimizin vefatından sonra da bize yol göstermeye devam etmektedir. Vahiy sürecini tasdik anlamında Kur'an'dan önce indirilmiş olan kitaplara da iman etmekle yükümlüyüz.

SÖZÜN ÖZÜ

Ey insan! Sen küçük bir cisim olduğunu iddia edersin, ama en büyük âlem senin içinde gizlidir.

Cimrilerin hâli ne gariptir. Fakirler gibi yaşarlar, zenginler gibi hesap verirler.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

"Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider! Şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki, arında hiç hastalık izi bırakmasın." (Müslim, Selâm, 47)

RIFKTAN MAHRUM KALAN HAYIRDAN DA MAHRUM KALIR

Peygamber Efendimiz (s.a.s.), bütün insanlara, inancı, rengi, milliyeti ne olursa olsun şefkat ve merhametle yaklaşmış, son derece zarafet ve nezaketle davranmıştır. Çünkü o, âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir (Enbiyâ, 21/107).

Onun merhameti sadece insanlarla sınırlı değildir. İnsanların dışındaki yaratılmışlara da şefkat ve merhametle davranılmasını istemiştir. Hz. Peygamber (s.a.s.), "İçinde can taşıyan hiçbir şeyi hedef yapmayın!" buyurarak hayvanların hedef olarak dikilip atış yapılmasını, organlarının kesilmesini, kısacası onlara işkence

edilmesini yasaklamıştır. "Rıftan (yumuşak huyluluk ve nezaketten) mahrum kalan, hayırdan da mahrum kalmıştır." (Müslim, Birr, 74) buyuran rahmet peygamberi, Allah'ın her işte iyi davranmayı emrettiğini belirterek hayvanlara eza vermekten insanları men etmiştir (Müslim, Sayd, 57). Bindığı deve ağır hareket ettiği için onu öteye beriye sürmeye başlayan Hz. Âişe validemizi, yumuşak davranması konusunda uyarılmış (Müslim, Birr, 79) ve şöyle buyurmuştur: "Rıfk (zarif davranış) işe güzellik katar, rıftan (zarafetten) yoksunluk ise işi kusurlu kılar." (Müslim, Birr, 78).

SÖZÜN ÖZÜ

*İyi bir dilekle
selamlanırsan, daha
iyisiyle karşılık ver.
Bir el sana ihsanda
bulunursa, ona daha
fazlasını ver. Bununla
birlikte fazilet ilk
başlayanındır.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Ey kalpleri evirip çeviren (Allah'ım)! Benim kalbimi senin dinin üzere sabit kıl.” (Tirmizî, Deavât, 89)

UYGARLIKLARIN KAVŞAĞI: KAHİRE

İslam kültür ve medeniyetinin Afrika kapısındaki eşigidir başkent Kahire. Geçmişte Memfis ve Babil uygarlıklarının yanı sıra Roma, Bizans, Eyyübî, İhşidî, Fatimî, Memlûklü ve Osmanlıların hâkimiyetine ev sahipliği yapan Kahire, bugün yirmi milyona yakın nüfusuyla Afrika ve Arap dünyasının birinci, diğer ülke ve metropollerin ise dördüncü büyük kenti konumundadır. Kahire'nin düzenli bir şehir olarak gelişmesi, İslam dinini Mısır topraklarına ilk ulaştıran Amr İbn'ül As komutasındaki Arap Müslümanların kurdukları Fustat kasabasını inşa etmesiyle başlamıştır. Mısırlıların "Ümmü'd Dünya/

Dünyanın Anası" adını verdikleri kadim şehir, dünyanın en eski üniversiteleri arasında yer alan ve son derece itibarlı ve önemli ilmî bir merkez hâline gelen Ezher Medresesi'ne (972) de ev sahipliği yapmaktadır. Kahire, binlerce yıldır gizemini koruyan Mısır piramitlerinin yanı sıra İslam sanat ve mimarisine ait tekkeleri, türbeleri, hanları, hamamları, bedestenleri, surları, sarayları, sebilleri gibi daha pek çok şaheseri bünyesinde barındıran dünyanın en büyük açık hava müzesi konumundadır. Medeniyetlerin buluşma noktasındaki Kahire bugün geçmişteki önemini korumaya devam etmektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Yanıldığını kabul
etmek, yeni bir
hakikatin fethiyle
zenginleşmektir:
Parçadan bütüne,
karanlıktan aydınlığa
geçiş.*

Cemil Meriç

GÜNÜN
DUASI

“Ey Rabbim! Ben, senden hakkında bilgi sahibi olmadığım bir şeyi istemekten yine sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen kaybedenlerden olurum!” (Hüd, 11/47)

İSTİKLAL MARŞIMIZIN KABULÜ

İstiklal Marşımız Mehmed Âkif Ersoy tarafından yazılmış, Büyük Millet Meclisi tarafından 1921'de resmî millî marş olarak kabul edilmiştir. Akif, milletin iradesine ve Allah'ın mü'minlere vaad ettiği zaferin er geç gerçekleşeceğine inanarak millî ve ulvî değerlerle dinî motifleri dengeli bir şekilde kıtalara yerleştirmiştir.

Akif'in İstiklal Marşı'nın bazı mısralarını henüz yarışmaya katılma kararı vermeden yazdığı, katıldığı günlerde de Tâceddin Dergâhı'ndaki odasında zaman zaman vecd ve istiğrak hâline geldiği ifade edilmektedir. Marşın böyle bir atmosferi yansıtmış olduğu,

kendisinin de daha sonra bunu Safahat'ına almayıp, "O benim değil, milletimindir." diyerek bu yöndeki hassasiyetini ortaya koymuştur.

Akif, İstiklal Marşı güftesi için düzenlenen yarışmaya maddi mükâfat sebebiyle katılmamış, kendisinden ısrarla istenmesi sebebiyle İstiklal Marşı'nı yazmıştır. Kabul edilince alınan meclis kararından dolayı kendisine nakdi mükâfat verilmiş, Akif ise bu mükâfatı, fakir Müslüman kadın ve çocuklarına iş öğreterek sefaletlerine son vermek amacıyla kurulan Dârülmesâî'ye hediye etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Allah, bu millete bir
daha İstiklal Marşı
yazdırmasın.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisin.”
(A'raf, 7/151)

SORU - CEVAP

Mezarlıktaki ağaç, ot vb. bitkileri kesmek caiz midir?

Mezarlıkta bulunan yaş ot ve ağaçları, bakım amaçlı olmadıkça yolmak ve kesmek mekruhtur. Ancak, kuru ot ve ağaçlar kesilmez veya toplanmazsa telef olacaktırlar. Allah Teâlâ ise yeryüzündeki nimetlerini insanlar yararlınsınlar diye yaratmıştır. Bu itibarla, mezarlıktaki kurumuş ot ve ağaçlar toplanıp kesilebilir. Ayrıca mezarlıkta bulunan meyveli ağaçların meyvelerinin yenmesinde de dinen bir sakınca yoktur (Fetâvâ-yı Hindiyye, I, 167).

Vakit namazlarının sünneti ile farzları arasında konuşmak veya bir şey yiyip içmek caiz midir?

Vakit namazlarının sünnetleri ile farzı arasında konuşmanın hükmü konusunda değişik görüşler bulunmaktadır. Hanefî âlimlerine göre vakit namazlarının sünnetleri ile farzı arasında bir zaruret olmaksızın konuşmak veya bir şey yemek-içmek gibi namaza aykırı bir davranışta bulunmak mekruhtur. Böyle şeyler namazın sevabını azaltır (ibn Âbidin, Reddül-Muhtar, I, 457).

SÖZÜN ÖZÜ

Mevlana'ya göre dünya, mal, mülk, servet su gibidir. Geminin denizde seyredebilmesi, yol alabilmesi için evet, su muhakkak lazımdır. Ama geminin dışında olması lazım. Su geminin içine girdi mi, battı gitti.

Osman Yüksel Serdengeçti

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, öteki dünyada da iyilik ver; bizi cehennem azabından korusun.” (Bakara, 2/201)

ŞEYTAN İNSANIN VÜCUDUNDA KANIN DOLAŞTIĞI GİBİ DOLAŞIR

Saadet asrında mübarek bir Ramazan ayı yaşıyordu. Ramazanın çoğu geçmiş, en bereketli kısmı kalmıştı. Resûlullah (s.a.s.) âdeti olduğu üzere bu ayın son on gününü yine Medine mescidinde itikâfla geçirmekteydi. Akşam olmuş, hava kararmıştı. Derken eşi Safiyye bnt. Huyey mescide onu ziyarete geldi. Biraz oturup konuştular. Zaman ilerleyince validemiz kalkmak istedi. Hanımlarına nezaket ve saygıyı esirgemeyen Allah Resûlü, onu Üsâme bin Zeyd'in mahallesindeki evine doğru uğurlamak için kalktı. Ümmü Seleme'nin odasının yanındaki mescit kapısına geldiklerinde yanlarından iki

kişi geçti. Resûlullah'a selam verdikten sonra adımlarını hızlandırdılar. Bunun üzerine Allah Resûlü, "Ağır olun, bu yanımda bulunan (kadın yabancı değil, eşim) Safiyye bnt. Huyey'dir." dedi. Hz. Peygamber'in Safiyye'nin kimliğini belirtme ihtiyacı hissetmesi onlara ağır geldi ve; "Sübhânallah! Hâşâ biz senin hakkında başka türlü nasıl düşünebiliriz ey Allah'ın Resûlü!" dediler. Bunun üzerine Allah Resûlü onlara, "Şeytan, insanın vücudunda kanın dolaştığı gibi dolaşır. Ben, şeytanın sizin gönüllerinize kötü bir şüphe atmasından endişe ettim." (Buhârî, Farzu'l-humus, 4) buyurdu.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir söz, sözünü bilen
kişinin yüzünü ak eder.*

*Sabredende kalmaz
öfkeden eser,*

*Kötü huydan kurtulur
sabreden er.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru...” (Âl-i İmrân, 3/16)

SORU - CEVAP

İsraf (savurganlık) hakkında bilgi verir misiniz?

Aşırı gitmek, gafil ve cahil olmak, yanılmak gibi anlamlara gelen israf, dinî bir kavram olarak insanın sahip bulunduğu nimetleri gereksiz ve aşırı tüketmesi demektir. İslam, insanoğlunun yeme, içme ve harcama konusunda dengeli davranmasını istemiştir. Bir ayette, "Ey Ademoğulları, her mescide girdiğinizde temiz ve güzel elbiselerinizi giyiniz. Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz. Çünkü Allah israf edenleri sevmez." (A'râf, 7/31) buyrulur israf yasaklanmış, başka bir ayette de, "Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır ve

çaresiz kalırsın." (İsrâ, 17/29) buyrulmak suretiyle hem israf, hem de cimrilikten kaçınılması öğütlenerek dengeli davranılması istenmiştir.

Cimrilik, kişinin nefisini meşru olan şeylerden yararlanmaktan mahrum bırakmasıdır. İsrâf ise gereğinden fazla harcama yapmak ve tüketimde aşırı gitmektir. İsrâf, fert, aile ve toplum hayatında onulmaz yaralar açar ve toplumsal bozulma ve çürümeye neden olur. Bir Müslüman dünya üzerindeki maddi ve mânevî imkân ve nimetleri kendisine emanet edildiği bilinciyle tüketmeli, bu nimetler üzerinde kendisinin olduğu kadar toplumun da hakkının bulunduğu kadar unutmamalıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

Üç şey üzüntü ve kederi giderir, gönlü açar: Allah'ı anmak, Allah dostu ile buluşmak, hikmet sahibi kimselerin sözlerini dinlemek.

Süfyan-ı Sevrî

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!” (A'raf, 7/23)

EL-ALİM

Yüce Allah'ın kendisini bize tanıttığı isimlerinden biri, her şeyi hakkıyla bilen anlamına gelen el-Alîm'dir.

"Biz her şeyi bilenleriz." (Enbiyâ, 21/81) buyuran Yüce Allah, bilgisine konu olan şeylerden ayetlerde bize örnekler verir: O, insanların gizlediklerini, açığa vurduklarını (Âl-i İmrân, 3/167), imanlarını (Nisâ, 4/25), mü'minlerin düşmanlarını (Nisâ, 4/45), kendisine şükredenleri (En'âm 6/53), zalimleri (En'âm, 6/50), yoldundan sapanları, hidayete erenleri (En'âm, 6/117), sınırı aşanları (En'âm, 6/119), kalplerde olanları (Ahzâb,

33/51), insanların yaptıklarını (Bakara 2/283), söylenen sözleri (Mâide, 5/97) bilendir.

El-Alîm ismi celili dualarımızda yer bulmalıdır (Tâ-Hâ, 20/8). Nitekim Allah Rasulü (s.a.s.), Hz. Ebu Bekir (r.a.)'in, "Bana sabah ve akşam olduğunda okuyacağım bir dua öğret!" demesi üzerine ona içinde el-Alîm isminin geçtiği şu duayı öğretir: "Allah'ım! Sen göklerin ve yerin yaratıcısı, görünen görünmeyeni bilirsin, her şeyin Rabbi, sahibi ve yöneticisisin, nefsimin şerrinden ve şeytanın şerrinden sana sığınırım." (Nesai, es-Sünenü'l Kübra, Nuût, 25)

SÖZÜN ÖZÜ

*Ballar balını buldum,
kovanım yağma olsun.*

*Dertli gönüllerden dua
isteyin. Çünkü hazine
yıkık yerlerde saklıdır.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

"Ey Rabbimiz! Sen, rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!" (Mü'min, 40/7)

CANLARINI ALLAH'A ADAYANLAR: ŞEHİTLER

Şehit, "şahit olan, hazır bulunan" demektir. Ölüp yok olan, kaybolup giden (gâib) değil, ölümsüzleşendir. Bunun içindir ki şehit diridir, ölmez, ona "ölü" denmez (Bakara, 2/154). Şehit; yeri ve zamanı geldiğinde canından daha mukaddes bildiği dini, millî ve manevi değerleri uğruna dünyadan ve dünyadaki her şeyden vazgeçip canını ortaya koyan kimsedir. Hz. Ömer'in veciz tarifıyla, "Şehit, kendisini Allah'a adayan kimsedir." (Muvatta', Cihâd, 15).

Allah yolunda hiç çekinmeden canını veren kimseye Hz. Peygamber de hem dünyada hem de

ahirette şahitlik etmektedir (Buhârî, cenâiz, 75). Çünkü Allah yolunda cihad edenler, iki güzellikten birine erişmekten başka bir arzu beslemezler (Tevbe, 9/52). Yani ya zaferi yaşayan gazilerden ya da şehitlerden biri olmayı dilerler.

Şehitlik, zaten ölümlü olan insanın yüce değerlerini yaşatmak uğrunda ve sırf Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla canını Allah'a satmasıdır. Bunun mükâfatını Allah Teâlâ şöyle bildirmiştir: "Kim Allah yolunda savaşır, öldürülür veya galip gelirse, biz ona büyük bir ecir vereceğiz." (Nisâ, 4/74).

SÖZÜN ÖZÜ

*İnsanların asıllara,
kabilelere ayrılması,
neseplerin birbirine
karışmaması; her
şahsın hüviyetinin
bilinmesi içindir; yoksa
babalarla, dedelerle
övünmek için değildir.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Her tür şeytandan, haşereden, kem nazardan Allah'ın tam kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım.”

(Buhârî, Ehâdisü'l-enbiyâ, 10)

BİR MİLLETİN YENİDEN DİRİLİŞİ: ÇANAKKALE

Çanakkale, milletimizin değerlerine yapılan insafsız saldırıya, yaşlısı-genci, kadını-erkeğiyle karşı koyup onurunu ve vatanını korumak üzere yola çıkan bir ordunun destanıdır. Çanakkale, emsali nadir bir zaferle düşman ordularını bozguna uğratarıp, iman dolu göğüslerini hayasız bir akına siper eden ve o güne kadar aldıkları ahlâk eğitimi, görgüsünü ve kültürünü bir kenara bırakmayan gençlerin destanıdır. Allah yolunda, din, iman, millet, vatan, bayrak, hak, adalet uğrunda savaşırken, izzet ve şerefini korurken, erdem ve faziletini de ayakta tutan kahramanların destanıdır.

Savaş denilince anlaşmazlıklar için hâl çaresi aramak yerine, her türlü haksızlığı ve gayr-i meşruluğu caiz görmenin akla geldiği günümüzde, Çanakkale'den alınacak büyük bir ahlak dersi olduğu muhakkaktır. Çanakkale, barut kokusu altında bile erdemli olmanın ne anlama geldiğini tarihe silinmez harflerle yazan milletin destanıdır.

Bu şuurla hareket edilerek kazanılan Çanakkale Zaferlerinin 101. yıl dönümü dolayısıyla, aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz. Ruhları şâd olsun...

SÖZÜN ÖZÜ

*Ey bu topraklar için
toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdat inerek
öpse o pâk anlı değer.*

*Ey şehid oğlu şehid,
isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış
duruyor Peygamber.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“İçimden geçirdiğim ve sakındığım şeylerin kötülüğünden Allah'a ve O'nun kudretine sığınırım.” (Müslim, Selâm, 67)

SORU - CEVAP

Ötanazi caiz midir?

Tibbî verilere göre yaşama ümidi kalmamış veya şiddetli acılar hisseden bir insanın hayatına bir başkası eliyle son vermesi demek olan ötanazi; talepte bulunan kişi açısından intihar, bunu uygulayan açısından cinayettir.

Allah'ın emanet ettiği cana haklı bir gerekçe olmadan kıymak asla caiz değildir. Çünkü bu, hem Allah'ın koyduğu sınırları çiğnemek hem de O'nun takdirine karşı isyan anlamına gelir.

Çekilen acılar, mü'minin günahları için kefarettir. Üstelik hızla gelişen tıp alanında yeni tedavi imkânlarının bulunması da muhtemeldir.

Yapılan ameller ömrü uzatır mı?

Bazı ibadet ve güzel davranışların, salih amellerin ömrü artıracığına dair hadisler (Süyüti, el-Câmiu's- sağır, II, 44) insanları hayırlı ve güzel işlere teşvik etmeyi amaçlamakta olup, genellikle şu anlamda yorumlanmışlardır:

a) Ömrün artmasından maksat, elem ve kederden uzak, huzur ve mutluluk içinde, sağlıklı, güçlü ve kuvvetli yaşamaktır.

b) Yüce Allah, bu güzel amelleri yapan kimselerin iyilik yapacağını bildiği için ezeli planda onların ömrünü buna göre fazla belirlemiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dil, cismi küçük yırtıcı
bir aslandır, onu
sağlam bağla.*

*Dünyadaki en
sağır edici ses, acı
çeken mazlumun
suskunluğudur.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Kulağımın kötülüğünden, gözümün kötülüğünden, dilimin kötülüğünden, kalbimin kötülüğünden, tenimin kötülüğünden sana sığınırım.” (Nesâî, İstîâze, 4)

AİLEMİZDE YAŞLILAR

"Bal idim pekmez oldum, gül idim kokmaz oldum, evvel gerekli idim, şimdi gerekmez oldum" manisi, yaşlılıkta hissedilen işe yaramama duygusunu anlatıyor. Peygamberimiz, "İçinizde masum çocuklar ve beli bükük yaşlılar olmasaydı, belalar başınıza sel gibi akacaktı." (Heysemi, Mecmau'z-Zevaid, X, 227) buyuruyor. O hâlde yaşlılar, sabredilmesi gereken sıkıntı değil, Allah'ın rahmetinin taşıyıcısıdır. Onlara gösterdiğimiz merhamet aslında kendimiz için merhamet kapılarını aralamaktadır. Bu sebeple ailemizde yaşlılar değerlidir ve değerli oldukları kendilerine hissettirilip yapabilecekleri işlerde kendilerine destek olunur. "Yük olma" psiko-

lojisine girmelerine müsaade edilmezler, ihmal edilmezler. Kişisel ihtiyaçlarını tek başlarına karşılayamadıkları bu dönemde ailemizdeki yaşlıların temizlik, beslenme ve bakımları itinayla yapılır. Varlıklarının önemli olduğu kendilerine güzel sözlerle ve tavırlarla gösterilir. Hastalıklarının tedavisi, yaşlılıktan kaynaklandığı gibi gerekçelerle aşığılanmazlar, küçümsenmezler. Yaşlarından kaynaklanan yetersizlikleri sebebiyle eleştiriye maruz kalmaz, alay edilmez, azarlanmazlar. Gelirine el konularak, "Bu yaştan sonra parayı ne yapacaklar, biz bakıyoruz ya kendilerine" denilerek gelirleri ve mal elinden alınmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

Eğer düşmanın sana zarar vermesinden korkuyorsan iyilikle onun gönlünü bağlamalısın.

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat.”
(Şu'arâ, 26/83)

SORU - CEVAP

Sigortanın verdiği maaşı alabilmek için, dinî nikâhla evlenmek, resmî nikâh yaptırmamak caiz midir?

Vefat eden eşinden dolayı almakta olduğu maaşın kesilmemesi için bir kadının yeniden evlendiği hâlde resmî nikâh kıydırmaması, İslamî şuur ve ahlakla uyuşan bir davranış değildir. Çünkü bu iş, devletin belli bir amaçla ve gerekçeyle (mesela dul olmak gerekçesiyle) verdiği maaşı istismar ve bu yolla kamunun hakkını gasp anlamına gelir.

Diğer taraftan bazı maddi avantajlar elde etmek amacı ile kayda geçmeyen bir nikâh kıyarak aile birliğine devam etmek, ailenin temeli olan nikâh müessesesini oyuncak hâline getirmek ve kanna karşı hile olacağından alınmakta olan maaşın kesilmemesi için, resmi nikâh yaptırmayarak evlenmek caiz değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Madde karanlığı,
akıl nûru; cehalet
karanlığı, ilim nûru;
nefis karanlığı, marifet
nûru; gönül karanlığı,
aşk nûru ile aydınlanır.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle!
Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Â-i İmrân, 3/38)

EL-KÂDİR

El-Kâdir; güçlü, sonsuz kudret sahibi, istediğini istediği gibi yapabilen, eşyaya biçim ve şekil veren, aciz olmayan demektir.

Ayetlerde yüce Allah'ın bu ismi celili ile her şeye gücü yettiği bize bildirilmektedir (Bakara, 2/20). Allah (c.c.) mucize vermeye, gökten ve yerden azap indirmeye (Hac, 22/74), yerlerin ve göklerin benzerini yaratmaya (İsrâ, 17/99), ölüleri diriltmeye, ölen insanın parmak uçlarını bile yeniden ve aynen var etmeye (Kıyâme, 75/4), gökten indirdiği suyu tamamen yok etmeye ve tehdit ettiği azabı göstermeye muktedirdir.

O'nun aciz olduğu, gücünün yetmediği hiçbir şey yoktur. Bir şeye "ol" demesi ile o şey hemen olur (Yasin, 36/82).

El-Kâdir ismi yüce Allah'ın ölçen-biçen, biçim veren, her şeyi bir ölçü ve düzene göre yaratan olduğunu da ifade eder (Mürselât, 77/23). Mü'minlerin tam bir teslimiyetle yüce Allah'a dua edecekleri isimlerden biri de hiç şüphesiz O'nun her şeye gücü yeteceğini belirten bu isim olmalıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

*İnsan denen şahsiyet,
köklerini maziye
salmış bir ağaç gibidir.
Kökler yüz yılların
derinliğine gömülürse
şahsiyet büyüktür. Bin
yılları aşarsa şahsiyet
harikadır.*

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni, annemi, babamı, inanmış olarak evime girenleri, mü'min erkekleri ve mü'min kadınları bağışla, zalimleri ise daima helak et.” (Nüh, 71/28)

BEDİUZZAMAN SAİD NURSİ

Son dönem İslam âlimlerinden Said Nursî, Bitlis'in Hizan ilçesine bağlı Nurs köyünde (1877) dünyaya geldi. Burada eğitime başlayan Said Nursî, medresede okutulan kitaplara olan vukûfiyeti sebebiyle, âlimler tarafından verilen "Zamanın Harikası" manasındaki "Bediüzzaman" ünvanıyla tanınmıştır.

Birinci Dünya Savaşı'nda Pasinler cephesinde iki yıl gönüllü Alay Komutanı olarak görev yaparken Ruslara esir düştü. Sonra vatana dönerek Kurtuluş Savaşı yıllarında Milli Mücadeleye destek verdi. Başlatmış olduğu Risâle-i Nûr hareketinin temeli 1926

yılında kendisinin sürgünde bulunduğu Isparta'nın Barla köyünde atılmış, otuz yıla yakın bulunduğu Burdur, Isparta, Barla, Eskişehir, Kastamonu, Denizli, Emirdağ, Afyon gibi yerlerde Risale-i Nur Külliyyatı adlı eserini yazmıştır. Allah, ahiret, nübüvvet, haşır, iman, insan, kainat, ölüm gibi hakikatları aklı, mantıkî delillerle ispat eden risalelerle; asrın manevî hastalıklarına, Kur'an'dan manevî ilaçlar sunmuş; imanlı, ibadetli, iffetli, güzel ahlak sahibi milyonlarca talebenin yetişmesine vesile olmuştur. Bugün kitapları altmışa yakın dile çevrilmiş ve milyonlarca adet basılmıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kadere teslim ol ki,
selamette kalasın.*

*Namaz, kul ile Allah
arasında yüksek
bir nispet, ulvi bir
münasebet ve nezih bir
hizmettir.*

Bediüzzaman Said Nursî

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni sana çok şükreden, seni çok zikreden, senden çok korkan, sana itaat eden, sana saygı gösteren, sana yönelen ve tövbe eden kimse eyle.” (Tirmizî, Deavât, 114)

SORU - CEVAP

Resmî nikâh, dinî nikâh yerine geçer mi?

İslam'a göre nikâh, evlenme ehliyetine sahip ve aralarında evlenmelerine dinî açıdan bir engel bulunmayan kadın ile erkeğin (veya vekillerinin) şahitler huzurunda "seni aldım, sana vardım, nikâhladım ve zevceliğe kabul ettim." gibi sözlerle, birbirleriyle evlenmeleri konusunda karşılıklı rızalarını ifade etmelerinden (ıcap ve kabulden) ibarettir.

Bu nikâh akdinin gizli değil, evlenecek olanların kendi aileleri ve yakın çevrelerinin bilgisi dâhilinde icra edilmesi gerekir. Bütün şartların yerine

getirilmesi neticesinde icra edilen resmî nikâh, dinen de muteberdir.

Resmî nikâhtan sonra evlenecek kişiler, isterlerse evlerinde veya münasip bir yerde istedikleri kişilere Kur'an-ı Kerim'den bir bölüm okutup, dua ettirip nikâh kıydırabilirler.

Ancak günümüzde resmî nikâh olmadan dinî nikâh yapılması, hem kanunen suç ve hem de kadının ve çocukların hukuklarının korunması açısından uygun değildir. Nitekim Osmanlı Aile Hukuku Kararnamesinde de şehrin kadısına kayıt yaptırılması şart koşulmuş ve nikâhın tescili üzerinde ısrarla durulmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Sakın, bir kimsenin
gönlünü yıkma,
Gerçek erenlerin
sözünden çıkma.
Eğer insan isen
ölmezsün, korkma,
Âşığı kurt yemez, uc'da
değildir.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle; Rabbimiz, duamı kabul et!” (İbrahim, 14/40)

SİHİR VE BÜYÜ

Sözlükte aldatmak, göz boyamak, oyalamak, gönlünü çalmak, batıl şeyi hak diye göstermek ve gizli işlem yapmak gibi anlamlara gelen büyü, ıstılahta, tabiatüstü âlem ile bağ kurarak yahut kendilerinde gizli güçler bulunduğuna inanmak suretiyle bazı doğal nesnelere kullanarak yapılan işlerdir.

Büyü, İslam'dan önceki toplumlar da ve dinlerde de gelecekte haber verme, tılsımla tedavi etme, cincilik ve falcılık yapmak suretiyle kehanette bulunma gibi davranışlar biçiminde kullanılmıştır. Büyü, olağanüstü etkileyici bir güç veya bilgiye sahip

olduğuna inanılan kişilerce diğer bazı insanlara yapılır.

İslam dini büyü yapmayı kesin olarak yasaklamış ve bunu büyük günahlar arasında saymıştır. Büyü ile meşgul olmada Allah'ın irade ve kudreti üstünde işler başarabilme iddiası vardır ki, bu, Allah'a imana zarar vermektedir.

Bu sebeple büyü yapmak ve yaptırmak her ne amaç ile olursa olsun dinen yasaklanmıştır. Netice olarak mutlak kudret sahibi olan Yüce Allah'ın izni olmadan kâinatta hiçbir şeyin olmayacağı bilinmeli ve O'na sığınmalıdır (Bakara, 2/102).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sabır ve tahammül
sana zehir gibi görünür.
Fakat içine yerleşince
bal kesilir.*

*İnsanın merhameti,
yumuşaklığı ve
cömertliği kendisini
düşmanlarına bile
sevdirir.*

Sadi Şirazî

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bütün işlerimdeki ölçsüzlüğümü, cahilliğimi ve hatamı başışla. Sen bunları benden daha iyi biliyorsun.”

(Buhârî, Deavât, 60)

OĞLUNUN SENİ BIRAKACAĞI YER

Yaşlı adamın biri eşini kaybedince oğluyla gelininin yanına sığınır. Önceleri onu iyi karşılayan oğlu ve gelini yaşlı adamın sağlığı iyice bozulup kendine bakamaz hâle gelince kendilerince çareler düşünürler. Sonunda babasını alıp uzak bir yere götürme fikri ortaya atılır. Oğlu başta tereddüt etse de sonunda bu fikri uygulamaya karar verir.

Bir sabah babasına onu pikniğe götüreceğini söyler. Baba oğul yola koyulurlar. Şehrin dışına çıkarlar, dağlara doğru giderler. Oğlu bir yeri gözüne kestirir, burada duralım der. Ancak babası orayı beğenmez.

Biraz daha giderler, oğlu durur ve burası iyi, der. Ancak yaşlı adam burayı da beğenmez, biraz daha ilerlemek ister. Biraz daha giderler ve dururlar. Ancak yaşlı adamın burası da hoşuna gitmez. İyice kızan oğlu babasına, neden devam etmek istediğini sorar.

Yaşlı adam acıyla gülümseyerek: "Beni ilk bırakmak istediğin yer, babamın babasını bıraktığı yerd. Sonraki yer, benim babamı bıraktığım yerd. Sonraki yerde durmayıp devam etmek istedim, çünkü torunumun seni nereye bırakacağını merak ettim." der.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ne irfandır veren
ahlaka yükseklik ne
vicdandır.
Fazilet hissi insanlarda
Allah korkusundandır.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Girilecek yere doğrulukla girmemi, çıkılacak yerden de doğrulukla çıkmamı sağla, bana tarafından yardımcı bir güç ver!” (İsrâ, 17/80)

SORU - CEVAP

Doğum günü kutlamanın ve bu amaçla hediyeleşmenin hükmü nedir?

İslamî geleneklerde Hz. Peygamber (s.a.s.)'in doğum sevincinin idrak edildiği mevlid merasimleri dışında yaş günü kutlaması gibi bir uygulama bulunmamakla birlikte, doğum günü kutlamaları belli bir kültüre ve topluma özgü olmaktan çıkmış ve neredeyse evrenselleşmiştir. Bu itibarla, İslam'ın temel inanç ve ahlak esasları ile toplumun genel örfünü gözetmek kaydı ile doğum günü kutlaması için toplanmakta ve bu münasebetle hediyeleşmekte bir sakınca yoktur.

Yıkanmadan gömülen cenazenin çıkarılıp yıkanması gerekir mi?

Cenazenin yıkanması "farz-ı kifaye" (Kâsânî, Bedaiu's-Sanâî, I, 300)'dir. Meşrû bir mazeret bulunmaksızın cenazenin yıkanmadan defnedilmesi durumunda o çevredeki cenazeden haberdar olan bütün Müslümanlar vebal altında kalmış olurlar.

Bununla birlikte her nasılsa yıkanmadan defnedilen cenaze eğer üzerine toprak atılmamışsa çıkartılıp yıkanır. Toprakla örtülmüşse, yıkamak maksadıyla mezardan çıkarılmaz (İbn Âbidîn, Reddül-Muhtâr, II, 207).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sırası gelince hayatı
değersiz görmeyenler,
şehitlere vaat edilen
ebedî safaı bulmak
şöyle dursun,
yaşadıkları müddetçe,
mümkün değil, saadet
yüzü göremezler.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Onlar (anne ve babam) nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse, şimdi sen de onlara merhamet göster.” (İsrâ, 17/24)

GENÇLERİN KİMLİK ARAYIŞI

Ergenlikle başlayan dönemde sistematik düşünme melekesi gelişen genç, kendini, hayatı ve tüm kuralları sorgulamaya başlar. Çünkü o, var olan düzen içinde "kim olacağına" karar vermeye çalışmaktadır. Anne babasıyla aynı olmak değil, yeni ve farklı bir birey olmak ister. Giyim kuşamıyla, konuşmasıyla, saç şekliyle farklı olmak için denemeler yapar. Bir bakarsınız derli toplu, bir bakarsınız sizden tamamen farklı... Bir amaç edinmek ve bununla anne babasının beklemediği ve bazen istemediği bir alanda kendini var etmektir hayali. O güne kadar büyüklerinden öğrendiği her şeyi bi-

rer yapı malzemesi olarak kullanır ve kendini inşa eder. İtiraz eder, eleştirir, en doğru fikrin kendine ait olduğuna inanır. Çevresinde otorite olarak gördüğü herkesten farklı olmayı dener. Nasihat dinlemekten hoşlanmaması da bundandır. Biraz sabırlı olup kendisini ifade etmesine müsaade eder ve denemelerini hoşgörülle karşılırsak rotasını bulması kolaylaşacaktır.

Bu yüzden Peygamberimiz, gençlerin duyguları sebebiyle ortaya çıkabilecek aşırılıkları, onları kırmadan, incitmeden, küçük düşürmeden engellemiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dostumuzla beraber,
yaranılır kanarız,
Her nefeste aşk ile,
Yaratamı anarız.
Erenler meydanına,
vahdet ile gir de gör,
Kırk budaklı şamdanda
kırkımız bir yanarız.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Tövbemi kabul et, günahımı temizle, duamı kabul buyur, delilimi sabit kıl, dilimi doğru yap, kalbime hidayet ver, göğsümün kin ve hasedini çıkar.” (Tirmizi, Deavât, 114)

SORU - CEVAP

Töbve'nin dindeki yeri nedir?

Pişmanlık ve dönme anlamına gelen töbve, İslamî bir kavram olarak kulun işlediği kötülük ve günahlara pişman olup, onları terk ederek Allah'a yönelmesi, emirlerine uyup yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'a sığınarak bağışlanmasını dilemesi demektir.

Günahlardan dolayı töbve etmek farzdır. Töbve, Hz. Âdem'le başlayan kulluğun bir göstergesidir. Günahkâr kimse vakit geçirmeden tövbeye yönelmelidir. Bu hususta Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır: “Allah katında (makbul) töbve, ancak

bilmeyerek günah işleyip sonra hemen töbve edenlerin tövbesidir. İşte Allah bunların tövbelerini kabul buyurur. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. Yoksa, (makbul) töbve, kötülükleri (günahları) yapıp yapıp da kendisine ölüm gelip çatınca, “İşte ben şimdi töbve ettim” diyen kimseler ile kâfir olarak ölenlerinki değildir. Bunlar için ahirette elem dolu bir azap hazırlamışızdır.” (Nisâ, 4/17-18). Peygamberimiz (s.a.s.) de: “Günahlarından samimi olarak töbve eden kimse hiç günah işlememiş gibidir.” (İbn Mâce, Zühd, 30) buyurmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Eğriler eğri ile,
doğrular doğru ile;
Yalan yalanı sever,
gammazlar gammaz
ile.*

*Söz ola bitire savaşı,
Söz ola kestire başı
Söz ola ağulu aşı
Yağ ile bal ede bir söz.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Rabbim, bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle.
Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Â-i İmrân, 3/38)

İLMİN KAPISI, MEDRESELER ŞEHİRİ: SEMERKANT

Özbekistan'ın ikinci büyük şehri Semerkant ve çevresi; 2700 yıllık geçmişi, verimli toprakları ve ticaret yollarının kavşağında yer alması sebebiyle tarih boyunca büyük orduların hedefi olmuş önemli bir şehirdir. Turkuaz mavisi kubbelerle çevrili kent; türbe ve külliyeleriyle İslam medeniyetinin açık hava müzesi görünümünde bir maneviyat şehridir. Bu mümtaz şehrin zengin tarihine baktığımızda Allah dostlarının da güzergâhı ve tasavvufun önemli merkezlerinden biri olduğunu görebilmek mümkündür. İslam tarihinin en büyük bilginlerinden İmam Buhârî, büyük mutasavvıf Şah-ı Nakşî-

bend, çağının çok ötesinde bir vizyonla bilimde ufuklar açan Uluğ Bey, hocası Uluğ Bey'in izinde hem astronomide hem matematikte büyük eserler veren Ali Kuşçu, rubailerıyla yüzyılların ötesinden dünyaya seslenen Ömer Hayyam, Ferganî, Birunî, Ali Şir Nevaî gibi saymakla bitiremeyeceğimiz büyük âlimlerle dolu bir tarih ve coğrafyadır Semerkant. Gur-i Mir, Bibi Hatun, Ulubey camileri ve bölgenin en muhteşem yapısı Ahmed Yesevî türbesi, Sultan Timur döneminin yadigârlarıdır. Semerkant onun zamanında çinicilikte, dokumacılıkta, resimde ve ciltçilikte de altın çağını yaşamıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Gönüllerden gönüllere
gizli yoldan iyilik ve
kinler gider.*

*Allah'ın verdiği
de vermediği de
imtihandır.*

Mevlana Celaleddin-i Rumî

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır.” (Mümtehine, 60/4)

SORU - CEVAP

Teheccüt namazı nasıl kılınır?

Teheccüd namazı, yatsı namazından sonra uyumadan veya bir miktar uyuduktan sonra kalkılıp gece kılınan bir nafîle namazdır. Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her kim geceleyin uyanır, ailesini de uyandırır ve iki rekât namaz kılsa, Allah'ı çok zikreden erkekler ile Allah'ı çok zikreden kadınlardan yazılırlar." (Ebû Dâvûd, Salât, 307)

Teheccüd namazı kılacak kişi, "niyet ettim Allah rızası için teheccüd namazı kılmaya" şeklinde niyet eder. Teheccüd namazının iki rekât ile sekiz rekât arasında çiftli sayılarda kılınma-

sı tavsiye edilmiştir. Bununla birlikte dileyen kimse daha fazla da kılabilir.

İki rekâtta bir selam vermek daha faziletli olmakla birlikte, dört rekâtta da selam verilebilir. İki rekâtтан fazla kılındığında arada konuşma, yeme içme gibi namaza aykırı davranışlarda bulunulmamışsa, tekrar niyet etmek gerekmez. Dört rekât olarak kılınırsa, ikinci rekât sonunda teşehhüd için oturulduğunda "tahiyyat"tan sonra "Allahümme sallı" ve "Allahümme barik" okunur. Üçüncü rekât için ayağa kalkıldığında önce "Sübhanেকে" okunur, sonra euzü besmele çekilir ve Fatıha sûresi ile bir sûre okunur.

SÖZÜN ÖZÜ

(İlahi!) Sen
duyurmazsan ben
duyamam, sen
söyletmezsen ben
söyleyemem, sen
sevdirmezsen ben
sevemem. Sevdik
bize hep sevdiklerini,
yerdik bize hep
yerdiklerini, yar et bize
erdirdiklerini.

Elmalılı Hamdi Yazır

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bize katından rahmet gönder ve bize içinde bulunduğumuz durumdan bir çıkış yolu göster!”
(Kehf, 18/10)

ZULÜM KARANLIK BİR KUYU

Zulüm karanlık bir kuyudur, daha zalim olanın kuyusu daha korkunçtur, der Hz. Mevlana. Zalim yaptığı zulümlerle usul usul kendi kuyusunu kazmaktadır. Yapılan her zulümle karanlık kuyusunu daha da derinleştirir zalimler. Şöyle devam eder büyük bilge:

"Ey haksızlıkla kuyu kazan! Bil ki kendin için bir tuzak hazırlıyorsun. İpek böceği gibi kendi çevrene koza örme. Kendin için kuyu kazıyorsun! Bir mazluma karşı elinden bir zulüm çıktımı, o zulüm bir ağaç olur, o ağaçtan zakkum biter."

Korkuyla, çaresizlikle, eziyetlerle zulmün bin türlüünü yaşayan mazlumların ahı arşı ala da yankı bulur. Elbet bir gün zalimlerin çok güvendikleri güçleri, kuvvetleri de yerle bir olur. Zulümle inşa ettikleri kendi kuyularıdır ve zamanı geldiğinde o kuyuda yaptıklarının cezasını çekeceklerdir. Yine Hz. Mevlana hatırlatıyor bize ilahî adaleti:

"Zayıfları sen savunmasız sanma, Kur'an'dan; 'Allah'ın yardımını gelince' sûresini oku! Sen bir fil bile olsan düşmanın senden ürküp kaçsa, eabil kuşlarının cezası seni de gelir bulur."

SÖZÜN ÖZÜ

*Beden ile yapılan iyi
bir işten kalbe bir nur
ulaşır. O nur saadet
tohumudur. Yaptığı
her kötü işten de
kalbe bir zulmet iner,
o zulmet şakâvetin
(bedbahlığın)
tohumudur.
İmam Gazâlî*

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir sınama konusu yapma. Bizi bağışla ey Rabbimiz! Çünkü kudret ve hikmet sahibi olan sensin.” (Mümtehine, 60/5)

BİR ÜMRAN ŞEHİRİ; BAĞDAD

İslam'ın medeniyet başkentidir Bağdat. Bugün Irak'ın başşehri olan Bağdat; kuruluşundan itibaren İslam dünyasının en önemli tarih, ilim ve kültür merkezlerinden biri olmuştur. 400 yıla yakın bir süre Osmanlı hakimiyetine ev sahipliği yapan şehir, ticaret yolları üzerinde bulunması sebebiyle pek çok istila ve yağmalara maruz kalmıştır.

Yüzyıllar boyunca İslam eğitim ve öğretimi başta olmak üzere, ilmî ve felsefî eserlerin telif ve tercüme edilmesine, kelim mekteplerinin gelişip yayılmasına tanıklık etmiştir. 1067'de

kurulan Nizamiye Medresesi ise İslam tarihinde ilk çekirdek üniversiteyi oluşturduğu gibi, Avrupa'da kurulan üniversitelere de örnek olmuştur.

İslam sanatlarının en güzel örnekleri yine burada hayat bulmuş; devrinin en büyük kütüphanesi Beytül-hikme Bağdat'ta hizmete açılmıştır.

Bu kadim ümrân şehri; İmam Azam Ebu Hanife'den Abdülkadir-i Geylanî'ye, Fergani'den Farabi'ye, Biruni'den Kindi'ye, İbn-i Sina'dan Ebu Bekir Er-Razi'ye kadar pek çok âlim, filozof, düşünür ve edibin yaşadığı merkez olmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Komşuluğu korumak,
ahde uymak, iyiliğe
itaat, kibre karşı
çıkmak, fazileti almak,
aşırılıktan sakınmak,
öldürmeyi büyük
suç olarak görmek,
insanlar için insaflı
olmak, öfkeyi yutmak
ve yeryüzünde fesat
çıkarmaktan sakınmak
gibi övülecek hasletler
için mutaassıp olun.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

"Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin." (Âl-i İmrân, 3/8)

BARIş DINİ: İSLAM

Allah Resûlü, adı "İslam" olan son semavî dinin peygamberidir. "Silm" ve "selam" kökünden türeyen bir kelime olan İslam, "boyun eğmek, itaat etmek, barış ve emniyet" gibi anlamlara gelmektedir.

Silm "barış, güven", selam da "esenlik ve güvenlik" demektir. Böylece barış, güven, emniyet, huzur ve mutluluk kelimelerinden oluşan temeller üzerine inşa edilen İslam; kargaşa, çatışma, terör ve savaş ortamı yerine, huzur, mutluluk, karşılıklı saygı ve güven ortamını temin etmeyi amaçlamaktadır. Müslüman, barış ve esenlik kaynağına bağlanmakla önce

kendi iç dünyasında huzur ve sükuna kavuşan, sonra da tanıştığı bu huzuru dış dünyasına taşıma sorumluluğunu yüklenen kimse demektir. Esenlik ve barış duygusunu kendisine hayatı bahşeden Allah'tan alan Müslüman, Allah'ın insanlığa hidayet rehberi olarak gönderdiği Kur'an'a uyarak selam yani esenlik yollarına ulaşır (Mâide, 5/16).

Ayrıca inanan insanlar için Allah'ın katında selam yani barış ve esenlik yurdu vardır, onların ebedi kalacakları cennet yurdunun adı da "dârü's-selâm" yani barış ve esenlik yurdu (En'âm, 6/127).

SÖZÜN ÖZÜ

*Muhabbetin denizine
gömülüp bat.*

*Aşıkların sohbetine
özünü kat.*

*Muhabbetin pazarına
özünü sat.*

*Özünü satmadan Hakk
rahmetin alsa olmaz.*

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et.” (Bakara, 2/250)

SORU - CEVAP

Askerde çizme veya bot üzerine mesh edilebilir mi?

Abdest alırken üzerine mesh yapılan mest; deri vb. maddelerden yapılan, ayakları topuklarla birlikte örten, içine su geçirmeyen, bağırsız ayakta durabilen bir pabuç çeşididir. Ayakları aynı şekilde örten bot, potin vb. pabuçlar da mest hükmündedir. Bu itibarla, bir asker abdestli olarak giymiş olduğu botların üzerine mesh edebilir ve üzerinde ya da altında namaza engel bir pislik yoksa bu botlar ile namazını kılabilir (Merğînâni, el-Hidaye, I, 29).

Belirli bir hayır kurumuna veya fakire para yardımı yapmayı adayan kimse, başka bir hayır kurumuna veya fakire bu para yardımını yaparsa adağı yerine gelmiş olur mu?

Adağın yerine getirileceği kişi, yer ve cihet konusundaki şartlar bağlayıcı değildir. Bu itibarla, muayyen bir hayır kurumuna veya fakire yardım yapmayı adayan kimsenin başka bir hayır kurumuna veya başka bir fakire bu para yardımını yapmakla adağı yerine gelmiş olur (Kâsânî, Bedâiü's-Sanâi, IV, 86, 93).

SÖZÜN ÖZÜ

Sevgi muhabbet
kaynar, yanan
ocağımızda,
Bülbüller şevke gelir,
gül açar bağımızda.
Hırslar, kinler yok olur,
aşkla meydanımızda,
Arslanlarla ceylanlar,
dosttur kucağımızda.

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı arttır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et!” (Âl-i İmrân, 3/147)

PEYGAMBERLERİN GÖREVLERİ

Peygamberlerin görevi vahyi tebliğ etmek, bildirmek (Ankebût, 29/45); tebliğ ettikleri dini söz ve davranışlarıyla açıklamaktır. Bu görev, ayette açıkça bildirilmiştir: "Ey Muhammed! Sana bu zikri, Kur'an'ı indirdik ki, kendilerine indirileni insanlara açıklayasın. Tâ ki, düşünüp öğüt alsınlar." (Nahl, 16/44).

Peygamberler tebliğ ve tebyin yani açıklama görevini; davet, insanları dine çağırarak; va'z ve öğüt, insanlara nasihat etme; onları iyiyeye, güzele, doğruya teşvik etme ve hatırlatma ile yaparlar. İnsanları uyarmak ve müjdelemek de tebliğ

görevinin bir gereğidir. Ayette: "Ey Peygamber! Biz seni şahit, müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik" (Ahzâb, 33/45) buyurulmaktadır.

Diğer yandan dini tebliğ etmenin ve açıklamanın en güzel yolu peygamberin söz, fiil ve davranışlarıyla örnek olmasıdır. "Andolsun ki Allah'ın Elçi'sinde sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnek vardır." (Ahzâb, 33/21) İstisnasız bütün peygamberler, kavimlerine karşı bu görevlerini eksiksiz bir surette yerine getirmişlerdir.

SÖZÜN ÖZÜ

*İnsan denen şahsiyet,
köklerini maziye
salmış bir ağaç gibidir.
Kökler yüz yılların
derinliğine gömülürse
şahsiyet büyüktür. Bin
yılları aşarsa şahsiyet
harikadır.*

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve mü`minleri bağışla!” (İbrahim, 14/41)

ÜÇ AYLARA GİRERKEN

Üç aylar; Receb, Şaban ve Ramazan aylarını birlikte ifade eden bir tabirdir. Faziletine dair Hz. Peygamber'den nakledilen rivayetlerin yanı sıra dinî kültürde mübarek sayılıp kutlanan Regaib, Mi'rac, Berat ve Kadir gecelerinin bu aylarda yer alması üç aylara ayrı bir önem verilmesine vesile olmuştur. İbadet, dua, zikir ve hayırlı işlerle daha fazla meşgul olunarak dinî duyarlılığın daha yoğun olarak yaşanmasına zemin hazırlamıştır.

Üç aylarda yerine getirilmesi gelenek hâlini almış nâfile ibadetlerden biri oruçtur. Ramazan ayında kasten bozulan oruçtan dolayı yerine getirilmesi

gereken iki aylık kefaret orucunun, ayrıca kaza ve nâfile oruçların Receb ve Şaban aylarında tutularak böylece üç ayların imkânlar çerçevesinde oruçlu geçirilmesi yaygın bir anlayış hâline gelmiştir.

Üç aylarda oruç tutmanın âdet hâline gelmesinde, bu ayların faziletine dair Hz. Peygamber'den nakledilen rivayetlerin büyük katkısı vardır. Ayrıca milletimizin Ramazan ayını dinî duyarlılık ve ibadet yoğunluğu içinde karşılama, bedenlen ve ruhen bu mübarek aya hazır olma niyetinin bu yönde etkili olduğunu da söylemek de mümkündür.

SÖZÜN ÖZÜ

*İşitin ey yareler,
Aşk bir güneşe benzer.
Aşkı olmayan gönül,
Misal-i taşa benzer.*

*Mü'min olanların
çoktur cefası,
Ahirette vardır
zevk-ü sefası.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Nurumuzu arttır, eksiltme ve bizi bağışla. Şüphesiz senin her şeye gücün yeter.” (Tahrîm, 66/8)

REGÂİB KANDİLİ

Sözlükte "Kendisine rağbet edilen şey, bol ve değerli bağış" anlamına gelen regâib kelimesi, dinî literatürde "Bol sevap ve mükâfat, faziletli amel" manalarında kullanılmakta olup, hicrî takvime göre yedinci ay olan Recebin ilk perşembesini cumaya bağlayan geceye ad olmuştur.

Bu gecenin önemine işaret eden bir hadisinde Hz. Peygamber (s.a.s.); "Beş gece vardır ki onlarda yapılan dualar geri çevrilmez. Bunlar; Recebin ilk (Cuma) gecesi (Regâib gecesi), Şabanın ortasında bulunan gece (Berat gecesi), Cuma geceleri, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı geceleridir."

(Beyhaki, Sünen, Şuabül-ıman, 3/342) buyurmaktadır. Diğer kandil gecelerinde olduğu gibi, Regâib kandillerinde de minarelere kandillerin asılması gelenek hâline gelmiştir.

Regâib gecesine özel yapılması gereken bir ibadet bulunmayıp, mü'minler bu geceyi Kur'an-ı Kerim tilaveti, tövbe-istiğfar, namaz, dua, zikir ve tesbihat ile değerlendirebilirler. Bu gece Allah'a bağlılık ve kulluğun, aile bireyleri ve diğer insanlarla ilişkilerin gözden geçirilmesi, dargınlıkların giderilip gönüllerin alınması, hayır ve iyiliklerin arttırılması için bir fırsat olarak görülmelidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bu vatanın her karış
toprağında bir Yunus,
bir derviş, bir ermiş
yatar. Bu insanlar
ki gördüğümüz
kara toprağı
vatanlaştırmışlardır,
kutsileştirmişlerdir.*

Osman Yüksel Serdengeçti

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden dönmezsin.” (Âl-i İmrân, 3/194)

SORU - CEVAP

Kaçak mal almak caiz midir?

Her insanın vatandaşı olduğu ülkeye karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu görevleri vardır, vergi de bunlardan birisidir. Kanuna aykırı davranıp haksız rekabette bulunmak, vergi kaçırarak devleti zarara uğratmak kamu hakkına tecavüz etmektir.

Bir Müslümanın en önemli özelliği doğru, dürüst ve güvenilir olmasıdır. Doğruluk, dürüstlük ve güvenilirlik hiçbir dünya menfaati karşılığında feda edilemez.

Bu sebeple herhangi bir ülkeye izinsiz olarak kaçak yollardan mal sokmak suretiyle vergi ödemedi-

haksız kazanç sağlamak helal değildir. Kaçak yollarla getirilen malı satın alan kişi ise, onların yaptığı gayr-i meşru bir işe destek olduğundan dinen mesul olur.

Sonuç olarak yurt dışından kaçak mal getirip satmak, almak, kullanmak kanunen yasak olduğu gibi dinen de caiz değildir.

Saç bakımı ve saç boyama orucu bozar mı?

Oruç, bir şey yemek, içmek ve cinsel ilişkide bulunmaktan dolayı bozulur. Saç boyamak ve saç bakımı bunların kapsamında olmadığından orucu bozmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Matem ölüyü diriltmez,
hayıflanmak geçmişi
geri getirmez, keder
musibeti def etmez.
Selametın anahtarını
varsa yoksa ıstır,
hayırlı amel, İslam
aksiyonudur.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!”
(Âl-i İmrân, 3/191)

SORU - CEVAP

Üç ayların dindeki yeri nedir, bu aylardaki oruç nasıl tutulur?

Halk arasında üç aylar diye bilinen Recep, Şaban ve Ramazan ayları, mübarek ve faziletli aylardır. Ramazan ayında oruç tutmak farzdır (Bakara, 2/184-185). Recep ve Şaban aylarında ise, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) diğer aylara oranla daha fazla nafile oruç tuttuğu, ancak Ramazanın dışında hiçbir ayın tamamını oruçlu geçirmediği hadis kaynaklarında yer almaktadır (Buhârî, Savm, 52, 53). Bu itibarla, Recep ve Şaban aylarının aralıksız olarak oruçlu geçirilmesinin dinî bir dayanağı yoktur. Kişinin sağlığı müsait olup güç

yetirdiği takdirde bu aylarda dilediği kadar nafile oruç tutabilir.

Mesai vaktinde kılnan namazdan dolayı kul hakkı çiğnenmiş olur mu?

Din ve vicdan özgürlüğünün bir boyutu da ibadet hakkıdır. İnanç özgürlüğünün devamı olarak bir dine inanan kimse, o dinin gereklerini yerine getirebilme hakkına da sahiptir. Mesaisini suiistimal etmeden, işverenin izni veya haberi olmadan kılnan namazın da her hangi bir kul hakkı boyutu sözü konusu değildir. Kaldı ki, namaz kılanın geçen vakti ve iş kaybını telafi de mümkündür.

SÖZÜN ÖZÜ

Nimetine kimsenin
etme haset,

Kâdir isen kıl haset
babına (kapısına) sed.

Azmî

Kimsesiz hiç kimse
yok, var herkesin bir
kimsesi,
Kimsesiz kaldım, yetiş
ey kimsesizler kimsesi.

Rüşenî

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Şüphesiz ki sen gizlediğimizi de açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz.”

(İbrahim, 14/38)

SABIR İNSANI MÜ’MİN

İnsan, yaratılışı gereği sevinci, hüznü, neşeyi, kederi birlikte yaşayan bir varlıktır. Hayatı boyunca sevincine vesile olan birçok olayla karşılaştığı gibi, üzülmesine yol açacak olaylarla da yüz yüze kalır. Diğer canlılar gibi o da fiziksel ve ruhsal sıkıntıların yanı sıra doğa olaylarından, diğer canlılardan veya hemcinslerinden gelecek tehlikelere maruz kalabilir ve bunlara karşı tedbirli olmak zorundadır. İşte bu tehlike ve musibetlerle karşı karşıya kalan mü’min insan, kendini ayakta tutabilecek bir inanca ve dirence sahip olmalıdır. Çünkü o, yaşadığı dünyayı imar etmek, insanlığı ihya etmek ve

ahiretini mamur etmekle yükümlüdür. Mü’min insan sabır ve tevekkül sahibidir. O, başa gelen musibetlerin birer imtihan ve sınanma olduğunu Yüce Allah’ın kitabından öğrenmiştir. Bu imtihanları başarıyla vermek için mü’min zaman zaman eğilse ve beli bükülse bile yıkılmaz.

Nitekim Peygamberimiz, mü’minle kâfirin mukayesesini yaptığı bir hadisinde, belalar karşısında mü’mini, rüzgârda eğilse bile sökülmeyen yeşil ekine, kâfiri ise şiddetli bir rüzgâr karşısında kırılan ya da kökünden devrilen bir ağaca benzetmiştir (Buhârî, Tevhîd, 31).

SÖZÜN ÖZÜ

*Hayatı gayret etmekle
geçenler için vaat
olunmadık nimet,
manasız bir tevekkülle
tembel yaşayanlarınsa
mahkûm olmayacağı
alçaklık yoktur.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Ödül ve ceza gününün tek hâkimi. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.” (Fâtiha, 1/4-5)

PEYGAMBERLER ŞEHİRİ: URFA

Milattan sonra V. yüzyıla uzanan tarihi kale ve surları, Musul'u Halep'e bağlayan kadim yol üzerinde bulunması ile Orta Çağ'ın en müstahkem ve karakteristik şehirlerinden biri olmuştur Urfa. Şehrin dinî bir merkez hâlinde gelişi ve "Peygamberler şehri" olarak nitelendirilmesi farklı devirlerde bu bölgede yaşadıkları düşünülen ve halk hikâyelerine konu olan Hz. İbrahim, Hz. Eyyüp, Hz. Elyesa, Hz. Şuayb ve Hz. Lut peygamberler sayesinde olmuştur. İslam ordularınca Halife Hz. Ömer zamanında fethedilmesi (639) ile Urfa, İslam şehirlerinden biri olarak tarihteki yerini almıştır.

İslam dini başta olmak üzere diğer semavi dinlerin de kültürlerinde önemli bir merkez olan şehrin 1517 yılında Osmanlı topraklarına dâhil edilmesi ile Türk İslam sanatının ve mimarisinin en seçkin örnekleri şehre kazandırılmıştır. Çok sayıda müderrisin yetiştiği Ulucami ve külliyeler, medreseler, tekke-zaviyeler, sebiller, köprüler, hanlar ve çarşılar bu dönemde yapılmıştır.

Zaman içerisinde şehrin konumunu belirleyen fizikî unsurların belli başlıları tarihî surlar, ticarî yapılar, türbeler, ibadethaneler ve vakfiye eserler olmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Cümleler doğrudur sen
doğru isen,
Bulunmaz doğruluk
sen eğriysen.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“...Allah'ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!...” (Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

KARDEŞ KISKANÇLIĞI

Kardeş kiskançlığının sebebi aslında anne babanın sevgisini kaybetme endişesidir. Kardeşler arasında kıyaslama yapmak kiskançlığı körükler. Çocuğun daha iyi, daha başarılı olması için yapılan kıyaslamalar, onun kardeşine karşı olumsuz duygular geliştirmesine yol açar. Odasını dağınık tutan çocuğa; "Bak kardeşinin nasıl düzenli!" demek yerine, "Odanı nasıl toparlayacağın konusunda kardeşinden fikir alabilirsin." şeklinde yönlendirmek daha doğrudur. Kiskançlığın bir başka sebebi de, küçük çocuğun büyük kardeşe karşı koruma altına alındığının hissettirilmesidir. Kardeş kiskançlığını önlemek adına, çocuklar arasında mutlak eşitlik sağlamaya

çalışmak yerine, aralarında adalet gözetilmelidir. Çocuklardan birine daha fazla ilgi gösterilmek zorundaysa bu, diğer çocukta daha az sevildiği hissini uyandırmayacak şekilde yapılmalıdır. Çocuğun 'beni sevmiyorsun, onu seviyorsun' gibi ifadeleri dikkatle dinlenmelidir. Çocuğu bunun aksine ikna etmeye çalışmak yerine, 'Böyle düşünmene sebep olacak ne oldu?' gibi sorular yöneltilmelidir. Kardeş olmanın önemi vurgulanmalı, çocuklar paylaşmaya, kendi sorunlarını çözebilmeye yöneltilmelidir. Evde yapabilecekleri türden sorumluluklar vermek, ortak oyunlar oynamalarını sağlamak pratik çözümlerden bazılarıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

En üstün ahlaki davranış; sana gelmeyen akrabaları ziyaret etmen, seni mahrum edenlere ikramda bulunman ve sana kötülük yapanları affetmendir.

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“...Allah'ım, nefsimi takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlâsı (efendisi) sensin.” (Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73)

ÇOCUĞUNUZU TANIYOR MUSUNUZ?

Zevklerini, hayallerini, planlarını, kaygılarını, dertlerini biliyor musunuz? Anne baba olarak çocukla kaliteli bir ilişki geliştirmek, onu kötülükten korumada en etkili yoldur. Yavrunuzu tanımaya zaman ayırın. Bilhassa gençliğin çalkantılı yıllarını atlatabilmesi ve sağlıklı bir yetişkin olarak hayata atılabilmesi için sizin dostluğunuza ihtiyacı olduğunu unutmayın. Takdir etmekten ve ona olan sevginizi göstermekten çekinmeyin. İlgî ve sevginizin boşluğunu zehirle doldurmasına izin vermeyin.

Zararlı alışkanlıklar hususunda büyüklerin bilmesi gereken bir ipucu da

"iyi bir dinleyici" olmalarının önemidir. Çocuğunuz problemlerini size getirebileceğinden emin olmalıdır. Sabrınızı zorlasa da anlattıklarını dikkatle dinleyin, sözünü kesmeyin ve ne hissettiğini anlamaya çalışın. Sizi şaşkırtan veya dehşete düşüren şeyler anlatsa bile aşırı tepkiler vermeyin. Öfkenizi kontrol etmezseniz büyük bir ihtimalle çocuğunuz susacak ve çocuğunuzun belki de çok yakınındaki bir tehlikeden haberdar olma fırsatınızı kaybedeceksiniz! Çocukların ve gençlerin hayatı aslında bizim elimizde. Bizim yaptığımız doğrular ve yanlışlar, yarının çocuklarını etkileyen en önemli faktördür.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir sıkıntı ile
karşılaştığımız
zaman, Rabbimize
dönüp “Benim, büyük
bir derdim var.”
demeyelim. Derdimize
dönüp “Benim, büyük
bir Rabbim var.”
diyelim.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 39)

KUTLU DOĞUM HAFTASI

Allah Resulü (s.a.s.)'nün dünyayı teşrifleri miladî takvime göre 20 Nisan 571'dir. Bu münasebetle Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından ülkemizde ve dış temsilciliklerimizde her yıl 14-20 Nisan tarihleri arası "Kutlu Doğum Haftası" olarak idrak edilmektedir. Bu hafta vesilesiyle yapılan konferans, sohbet, panel, sempozyum ve diğer etkinliklerde her yıl belirlenen farklı bir ana tema üzerinden Efendimiz (s.a.s.) anlatılmaktadır. Yine bu haftada bireysel ve sosyal hayatımız açısından önem arz eden temaları aziz milletimizin gündemine taşımaya, özelde toplumumuzu, genelde ise tüm insanlığı Hz. Peygam-

ber'in (s.a.s.) çağlar üstü örnekliliğiyle, rahmet yüklü mesajlarıyla buluşturmak için gayret gösterilir. Kutlu Doğum Haftası vesilesiyle yapılan bütün etkinlikler bu gaye etrafında şekillenmektedir. Peygamberimizi anmak bu duygu ve düşünceleri hatırlamaktan bağımsız düşünülemez. Bugün körelmeye yüz tutmuş hassasiyetler, ubudiyeti unuttuğu zihinler, hırs, tamah, kibir ve güç tutkusıyla kararmış kalpler, belleğini yitirmiş, medeniyetinin değerlerini heba etmiş toplumlar onun mevlidini idrak ederek Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'in örnekliliği ve rehberliğiyle yeniden bir doğuşa muhtaçtır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Sen anılması güzel
olan bir söz ol. Çünkü
insan kendi hakkında
söylenilen güzel
sözlerden ibarettir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!” (Şu’arâ, 26/84)

PEYGAMBERLERE DUYULAN İHTİYAÇ

Yüce Allah; varlıkların en şerefli ve değerlisi olan insana akıl, irade, düşünme, anlama gibi bir çok yetenek vermiş, bununla yetinmemiş ilk insan Adem (a.s.)’dan itibaren son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)’e kadar insanlara peygamberler göndermiştir. "Andolsun, Allah, mü'minlere kendi içlerinden, onlara ayetlerini okuyan, onları arıtıp tertemiz yapan, onlara kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle büyük bir lütufta bulunmuştur. Oysa onlar, daha önce apaçık bir sapıklık içinde idiler." (Âl-i İmrân, 3/164).

Yaratana tanıyabilmemiz ve kulluğumuzu yerine getirebilmemiz O'nun emir ve yasaklarını, helal ve haramlarını, öğüt ve tavsiyelerini kısaca dinini öğrenebilmemiz için peygamberlerin rehberlik ve örnekliklerine ihtiyaç duyarız. Bizlere sorumluluklarımızı hatırlatan peygamberler insanlar arasından seçilmişlerdir. Yüce Allah'ın mesajını hayatlarına uygulamaları, onları örnek almamıza imkân verir. Ayette bu durum şöyle ifadesini bulur: "De ki: Eğer yeryüzünde insanlar yerine yerleşip dolaşan melekler olsaydı, elbette onlara gökten bir melek peygamber indirirdik." (İsrâ, 17/95).

SÖZÜN ÖZÜ

*Kim kazanmazsa bu
dünyada bir ekmek
parası,
Dostunun yüz karası,
düşmanın maskarası.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim) Beni, naîm cennetine girenlerden eyle!”
(Şu'arâ, 26/85)

RAHMET PEYGAMBERİ HZ. MUHAMMED (S.A.S.)

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Muhammed (s.a.s.)'in şefkati ve merhameti de evrenseldi. Yaratılmışlar içinde Allah Teâlâ'nın sıfatlarıyla vasfedilmek, sadece onun mazhar olduğu bir ayrıcalıktı. Rabbimiz, Tevbe sûresinin 128. ayetinde şöyle buyurmaktadır: "And olsun ki, size içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir, sizlere karşı çok düşkündür. Bütün mü'minlere de çok şefkatli ve çok merhametlidir." Ayette geçen Raûf ve Rahîm sıfatı, aynı zamanda Allah Teâlâ'nın "Güzel isimleri"ndendir

ve sadece Peygamberimize özgü bu durum, onun mü'minlere karşı şefkat ve merhametinin en çarpıcı işaretidir. Allah Teâlâ O'nun (s.a.s.) merhamet sahibi oluşuna şu ayetle dikkat çeker: "Sen onlara sırf Allah'ın lütfu sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi" (Âl-i İmrân, 3/159). Hz. Peygamber şöyle buyurmaktadır: "Merhametli olana Allah da merhamet eder. Siz yeryüzündekilere şefkat ve merhamet gösterin ki, göktekiler de size merhamet etsinler." (Tirmizî, Bîrr, 16).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sevgi muhabbet
kaynar, yanan
ocağımızda,
Bülbüller şevke gelir,
gül açar bağımızda.
Hırslar, kinler yok olur,
aşkla meydanımızda,
Arslanlarla ceylanlar,
dosttur kucağımızda.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) İnsanların diriltileceği gün ve Allah’a temiz bir kalple gelenler dışında malın da, çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!” (Şu’arâ, 26/87-89)

PEŞPEŞE İKİ ÜRÜN VEREN MEYVE

Padişahın biri bahar mevsiminde tebdil-i kıyafetle dolaşırken, yaşlı bir çiftçinin bahçesinde meyve fidanı diktiğini görür. Selam verir ve sorar:

– Sen bu fidanları dikiyorsun ama meyvelerini yiyebilecek misin? Yaşlı çiftçi bilgece bir cevap verir:

– Efendim, dedelerimiz ve babalarımız dikti biz yedik, biz de dikelim ki çocuklarımız yesin. Bu cevap padişahın hoşuna gider ve yaverine;

– Şuna bir kese altın ver, der. Çiftçi;

– Efendim, gördünüz mü, herkesin diktiği fidanları yıllar sonra ürün

verir, benimkisi hemen verdi, der. Bu cevabı da çok beğenen padişah, şuna bir kese altın daha verin, der. Bir anda iki kese altın sahibi olan çiftçi aynı bilgelikle cevap verir:

–Efendim, herkesin meyvesi yılda bir ürün verirken, bakın benim meyvelerim peş peşe iki ürün verdi, der. Padişah;

– Şu adama bir kese altın daha verin, hemen uzaklaşalım, ihtiyara cevap yetiştiriyor, bu gidişle hazinayı boşaltacak, der.

SÖZÜN ÖZÜ

*Tevazu ilmin
meyvesidir. Tevazu
şeref süsüdür.*

*Tevazuun meyvesi
yükselmektir. Kanaatin
meyvesi azizliktir.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, iki yüzlülükten ve kötü ahlaktan sana sığırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

SORU - CEVAP

Kur'an-ı Kerim'de mucizelerden örnekler var mıdır?

Kur'an-ı Kerim'de peygamberlere verilen bazı mucize örnekleri şunlardır:

1) Hz. İbrahim, Bâbil Hükümdarı Nemrud tarafından ateşe atılmış ancak, Allah'ın emriyle ateş onu yakmamıştır (Enbiyâ, 21/58-69).

2) Hz. Yakub oğlu Yûsuf'un gömleğini kör olan gözüne sürmüş ve gözleri açılmıştır (Yûsuf, 12/92-96).

3) Hz. Mûsâ'nın elindeki asâ yılan hâline gelmiştir (Tâ-Hâ, 20/17-21).

4) Hz. Süleyman kuşla konuşmuştur (Neml, 27/20-28).

Fakir çocukları evlendirmek ve sünnet ettirmek için harcanan para zekât yerine geçer mi?

Kendilerine zekât verilecek gruplardan biri de fakirlerdir (Tevbe, 9/60). Bir kişi zekâtını, elindeki malın cinsinden verebileceği gibi, bedeli olan başka mallardan da verebilir. Bu itibarla, evlenecek kişiye, zekât alma şartlarını taşıyor ise, ihtiyacı olan eşyalar zekât olarak verilebilir. Velisi fakir olan çocukların sünnet masrafları da zekât niyetiyle karşılanabilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Yüce Allah mahşerde
halka seslenecek:
Kıyamet günü için
armağanınız nerede?
Tıpkı sizi yarattığım
şekilde yalnız ve
azıksız olarak bize
geldiniz.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık, ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik, ne kötü bir sırdaştır.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

HZ. PEYGAMBER VE ÇOCUK

Çocuk en az bir yetişkin kadar saygıya layıktır! O, en şerefli varlık olarak yaratılan insan soyunun bir üyesidir ve mükerremdir... Sevgili Peygamberimizin çocuklarla ilişkisi en güzel örnektir bize. Çocukları görünce onlara ilgi göstermeden geçmez Peygamberimiz. Onlara selam verir, hâl hatır sorar. Onları da ilgilendiren konularda fikirlerini alır, kararlarına saygı duyar. Onlara ikramda bulunur, bereketli ömürler için dua eder, bağrına basıp öper. Bir çocuğu İslam davetinin muhatabı kabul edecek kadar, kendisine bağlılık yemini edenler arasına alacak kadar "adam yerine koyar".

Çünkü ancak muhatap alınan, duyguları önemsenen, fikirleri dinlenen bir çocuk, vermek istediğimiz güzel ahlakın gönüllü alıcısı olur.

Sevgili Peygamberimizin; torunları ile gülüp oynayan, onlara sınıksız sarılıp öpen, sırtına alıp gezdiren, hatta namaz kılarken ve hutbe okurken kucağına oturtan, sevgi dolu dualarla büyüten hâlini biliriz. Güzel duygularını yavrusundan gizleyen, gördüğü iyi davranışları takdir etmeyerek susan, sevmek bir yana döven bir baba, peygamberlerin örnekliğinden ne kadar nasiplenmiş olabilir ki!

SÖZÜN ÖZÜ

*Ne kadar çoktur
dostlar sayıldığında.
Hâlbuki ne kadar
azdırlar musibet
anlarında.*

İmam Şâfi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah’ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider.”

(Hâkim, Deavât, No:1902, I, 517)

SORU - CEVAP

Kul hakkı yemenin hükmü nedir?

Hız. Peygamber (s.a.s.), üzerinde kul hakkı bulunan kişilerin, hak sahibi olan mazlumlardan helallik almalarını öğütlemiştir. Bunun yapılmaması durumunda haksızlık yapan kişinin salih amellerinin, haksızlığı ölçüsünde alınarak hak sahibine verileceğini, eğer verilecek salih amel bulunamazsa o zaman da mazlumun günahlarının zalime yükleneceğini belirtir (Buhârî, Mezâlim, 10). Allah’ın huzuruna kul hakkı ile çıkmanın çok ağır bir vebali vardır.

Ölü sahiplerinin, cenaze me-rasiminden sonra yemek vermesi uygun mudur?

Hız. Peygamber, ölünün kendi ailesinin yemek hazırlayıp gelenlere ikram etmesini hoş karşılamamıştır. Ölen kişinin mirasçıları fakir iseler veya aralarında bülüğ çağına erişmemiş çocuk var ise, geriye bıraktığı maldan yemek yapılarak cenazeye gelenlere verilmesi helal değildir. Buna karşılık Peygamberimiz, komşu ve akrabalarının ölü sahiplerine yemek getirmelerini tavsiye etmiştir (İbn Mâce, Cenâiz, 59).

SÖZÜN ÖZÜ

İhtiyarlık, gençliğin sonu ve neticesidir.

Netice ise, başa bağlıdır. Gençliğini iyi geçirenin, ihtiyarlığının da iyi geçeceği umulur.

Molla Camî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru.” (Tirmizî, Deavât, 70)

ORTA ASYA'DA BİR İLİM BAŞKENTİ: BUHARA

Buhara, Orta Asya'nın en eski yerleşim bölgelerinden olan ve günümüzde Özbekistan sınırları içinde bulunan tarihî bir şehirdir. Kızıl Kum çölünde bir vaha kenarında ve İpek Yolu güzergâhı üzerinde yer alması sebebiyle tarih boyunca büyük orduların hedefi olmuştur. Turkuaz mavisii kubbelerle çevrili kent; türbe ve külliyyeleriyle İslam medeniyetinin açık hava müzesi görünümünde bir maneviyat şehridir. Bu mümtaz şehrin zengin tarihine baktığımızda Allah dostlarının güzergâhı ve tasavvufun önemli merkezlerinden biri olduğunu da görebilmek mümkündür. Buha-

ra'nın İslamiyet'le tanışması, Ubeydullah b. Ziyad komutasındaki İslam ordularının 674'te şehri kuşatmasıyla başlamaktadır. Müslümanların şehri fethetmesiyle İslam'ı bağrına basan Buhara, kısa zamanda İslam dünyasının önde gelen merkezlerinden biri hâline gelmiştir. Orta Asya'da bir ilim başkenti olarak temayüz etmiş bu Türkmen beldesi, başta İslam tarihinin görkemli zirvesi İmam Buhârî olmak üzere büyük mutasavvıf Şah-ı Nakşibend, filozof, hekim ve çok yönlü Türk bilim adamı İbn-i Sina ve diğer önemli bilginlerin kabirlerinin bulunduğu şehirdir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ziyarı yok, siz
kuyumcu olunuz, ben
demirci olayım; yeter
ki hepimiz şu vatan
için bir çekice sarılıp
çalışalım.*

Mehmet Emin Yurdakul

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver.” (Tirmizî, Deavât, 73)

SORU - CEVAP

Bayanlar bayram namazı ile sorumlu mudur? Hz. Peygamber (s.a.s.) zamanında bayanlar bayram namazlarına iştirak ederler miydi?

Kadınlar, cuma ve bayram namazlarıyla yükümlü değildirler (Semerkandî, Tuḥfetü'l-fukahâ, I, 161, 166). Şâfiiler'e göre ise, üzerine beş vakit namaz farz olan her kadın ve erkeğin bayram namazı kılması sünnettir (Şirbinî, Muğni'l-muhtâc, I, 462).

Hz. Peygamber (s.a.s.) kadınları bayram namazına katılmaya teşvik etmiştir (Buhârî, İdeyn, 15-21). Bir hadislerinde Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle bu-

yurmuştur: "Henüz kocaya gitmemiş genç kızlar, perde arkasında yaşayan kadınlar ve hayızlı kadınlar evlerinden çıksınlar; hayra ve mü'minlerin duasına şahit olsunlar. Ancak, hayızlı kadınlar, namaz kılınan yerden ayrı bir yerde dursunlar." (Buhârî, Hac 81).

Hadisten anlaşıldığı üzere Hz. Peygamber (s.a.s.) kadınları Cuma ve bayram namazlarına katılmaya teşvik etmiştir. Ancak bu, hiçbir mezhep tarafından farz veya vacip olarak değerlendirilmemiştir. Kadınlar, şartların elverişli olması ve istemeleri hâlinde Cuma veya bayram namazlarına katılabilirler.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir sıkıntı ile
karşılaştığımız
zaman, Rabbimize
dönüp, “Benim büyük
bir derdim var.”
demeyelim. Dermimize
dönüp, “Benim büyük
bir Rabbim var.”
diyelim.*

Mevlana Celaleddin-i Rumî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızıkımı bereketli kıl. Zayı olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1878)

KİMDİR ÇOCUK?

Çocuk... Evin neşesi, bereketi, umudu... Çocuk, Yüce Allah'ın eşsiz nimetleri arasında belki de en sevimlisidir. Kur'an'ın ifadesiyle "göz aydınlığı"dır.

Aynı zamanda bireydir çocuk. Kendine özgü zevkleri, alışkanlıkları, fikirleri, kararları olan bambaşka bir birey... Çocuğu güzelce eğitip hayata hazırlamanın ilk basamağı onu tanımak, varlığına saygı duymak, yaratılıştan getirdiği temel özellikleri olduğu gibi kabullenmektir. Çocuk da en az bir yetişkin kadar saygıya layıktır! En şerefli varlık olarak yaratılan insan soyunun bir üyesidir, o da mükerremdir...

Bu açıdan bakıldığında Sevgili Peygamberimizin çocuklarla ilişkisi en güzel örnektir bize. Çocukları görünce umursamadan geçmez Peygamberimiz (s.a.s.). Onlara selam verir, hâl hatır sorar. Onları da ilgilendiren konularda fikirlerini alır, kararlarına saygı duyar. Onlara ikramda bulunur, bereketli ömürler için dua eder, başına basıp öper. Bir çocuğu İslam davetinin muhatabı kabul edecek kadar, kendisine bağlılık yemini edenler arasına alacak kadar "adam yerine koyar". Çünkü ancak muhatap alınan, duyguları önemsenen, fikirleri dinlenen bir çocuk vermek istediğimiz güzel ahlakın gönüllü alıcısı olur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı,
Söz ola ağulu aş
Bal ile yağ ede bir söz.*

*Biz sevdik aşık olduk
sevildik maşuk olduk.
Her dem yeni dirlikte
sizden kim usanası.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir.” (Hâkim, Deavât, No: 1879, I, 510)

SORU - CEVAP

Maddi çıkarlar elde etmek için boşanmak caiz midir?

Aile ve evlilik ciddi bir müesseyedir. Bir kimsenin dünyevi bazı kazançlar elde etmek için nikâhı suiistimal etmesi doğru bir davranış değildir.

Mesela, bir kişinin yurt dışında çalışabilmek için oturma izni almak amacıyla bulunduğu yerin vatan-daşlarından birisi ile formalite evliliği yapması veya vefat eden babasının emekli maaşından yararlanmak üzere eşinden mahkeme kararıyla boşanması nikâhın suiistimal edilmesinin örneklerindedir.

Yanlış ve yalan beyanlarla elde edilen kazanç haksız bir kazançtır. Haksız yollarla elde edilen kazanç ise haramdır.

Bu gibi durumlarda mahkeme yoluyla boşanan eşler, dinî hükümlere göre bir bâin talakla boşanmış olurlar (Ali es-Sâidi, Hâşiyetü'l-Adevî ale'l-Kifâye, II, 40-41).

Evliliklerini devam ettirmek istemeleri hâlinde, daha önce başka bir boşama olmamış ise yeni bir nikâh kıydırmaları gerekir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Edeb, erkâna bağlıdır,
ayağımız başımız,*

*Güllerden koku
almıştır, topprağımız
taşımız.*

*Soframızda bulunan,
lokmalara hep helaldir,*

*Yiyenlere nûr olur,
ekmeğimize aşımız.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et."

(Müslim, Zikir ve Duâ, 35)

EL-AFÜVV

Yüce Allah'ın af, mağfiret ve merhametiyle ilgili olan isimlerinden biri el-Afüvv'dür. "Afüvv" çok bağışlayıcı ve çok affedici olan anlamına gelmektedir. Kur'an-ı Kerim'de el-Afüvv ismi "Ğafur ve Kadir" ismiyle birlikte geçmektedir. "Şüphesiz Allah çok affeden, çok güçlü olandır." (Hac, 22/60) Affediciliğini her şeye kadir olması ile birlikte zikretmesi, cezalandırmaya gücü yeten Allah'ın kullarını lütfu ve merhametiyle affettiğini ortaya koymak içindir. Her şeye gücü yeten Allah, aynı günaha tekrar dönmek üzere yapılan samimi bir tövbey-

le kendisine yönelenlerin günahını silmekte, kötülüklerini gizlemekte ve içten pişmanlık duyan kullarını bağışlamaktadır (Tahrim, 66/8).

El-Afüvv ismi celili dualarımızda yer almalıdır (Âraf, 7/180). Nitekim Hz. Aişe'nin, "Kadir Gecesi'nin hangi gece olduğunu bilsem nasıl dua edeyim?" diye sorması üzerine Allah Rasulü (s.a.s.) ona el-Afüvv isminin geçtiği şu duayı öğretir: "Allah'ım! Şüphesiz sen affedici, kerimsin, affi seversin, beni affet." (Tirmizi, Deavât, 85).

SÖZÜN ÖZÜ

*Üzerine dilenme
kapısını açan, ölünceye
kadar hep muhtaç
kalır. Sen hırsı bırak da
padişahlık et. Tamahsız
kişinin başı dik olur.*

Sadi Şirazî

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 39)

SORU - CEVAP

Hangi vakitlerde kaza namazı kılınmaz?

Namazı kazaya kalan bir kimse şu üç vaktin dışında her zaman kaza namazı kılabilir:

a) Güneşin doğmaya başlamasından itibaren yaklaşık 45-50 dakika geçinceye kadar olan zaman içinde,

b) Öğle vaktinin girmesine yaklaşık 10 dakika kaldığı andan itibaren öğle vakti girinceye kadar olan süre içinde,

c) Güneşin batmasına 40 dakika kaldığı andan itibaren akşam namazı vakti girinceye kadar olan zaman içinde kaza namazı kılınmaz (Merçinâni, el-Hidâye, I, 40-41).

Kur'an'ı makamlı okumanın hükmü nedir?

Kur'an'ı okumak (kehf, 18/27), ayetleri üzerinde düşünmek (sâd, 38/29) öğütlerine sınıksız tutunmak (Âl-i İmrân, 3/103) ve Kur'an'ı "tertil" üzere okumak (Müzzemmil, 73/4) bizzat Kur'an'ın emridir. İslam âlimleri Kur'an'ın medlere, tecvide ve vakıflara riayet ederek tane tane okunmasının sünnet olduğunu ifade etmişlerdir. Hz. Peygamber (s.a.s.)'in hadislerinden anlaşıldığı kadarıyla da Kur'an-ı Kerim'i güzel sesle ve makamlı okumak teşvik edilmiştir (Buhârî, Fezâilü'l-Kur'an, 19).

SÖZÜN ÖZÜ

Dedi ki: “Aklın ölümü nedir?”

Dedim ki: “Fikri terk etmek.”

Dedi ki: Kalbin ölümü nedir?”

Dedim ki: “Zikri terk etmek.”

Muhammed İkbâl

“Allah'ım! Beni iyilik işledikleri zaman sevinen ve kötülük yaptıkları zaman bağışlanma dileyen kullarından eyle.”

(İbn Mâce, Edeb, 57)

İSLAM ESENLİK DİNİDİR

İnsanlık tarihinde ilk insan ve aynı zamanda ilk peygamber olan Hz. Âdem'in oğlu Kâbil, tabiatında var olan kötülük duygusuna mağlup olmuş, böylece yeryüzünde bozgunculuk çıkaran, kan döken ilk insan olma bahtsızlığını yaşamıştır (Mâide, 5/30). Daha sonra da insanlık tarihi birçok kez savaşa, vahşete, soykırıma, imha operasyonlarına tanıklık etmiş, dininden, dilinden, renginden ve ırkından dolayı insanların haysiyetleri çiğnenmiş, onurları zedelenmiş ve hayat hakları ellerinden alınmıştır. Tarihin çeşitli dönemlerinde Yüce Yaratıcı, insanları uyarmak, insan onur ve haysiyetine

yakışır bir hayatı insanlığa sunmak için elçiler ve kitaplar göndermiştir. Bu risalet zincirinin son halkasını ise Sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafa (s.a.s.) ile taçlandırmıştır. Ona vahyettiği Kur'an'da, "Ey iman edenler! Topluca barışa girin." (Bakara, 2/208) buyurarak tüm inananları topluca barış içerisinde yaşamaya çağırmıştır. Sevgili Peygamberimiz nebevî öğretilerini; barış, huzur, hoşgörü, karşılıklı saygı ve anlayış çerçevesinde inşa etmiş, insanların barış içerisinde, inançlara saygılı olarak birlikte yaşayabileceklerine ve bunu başarmaları gerektiğine dikkat çekmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

Kendini iyice sıkıntıya sokmuş bir miskin gibi gözü aç; mal kıymeti bilmeyen, ilerisini görmeyen bir sefih gibi savurgan olma. Sana ait hakları belirle. Dostuna saygılı, düşmanına insaflı ol.

İmam Gazalî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir..” (İbn Hanbel, I, 403)

SORU - CEVAP

Babası ile birlikte oturan kimse zekât ile mükellef midir?

Bir kimsenin zekât ile mükellef olması için Müslüman, akıl, bâliğ ve hür olması (Kâsânî, Bedâiü's-sanâî, Beyrût 1997, II, 377-383) borcundan ve aslı ihtiyaçlarından fazla hakikaten ya da hükmen artıcı, yani kazanç sağlayıcı nitelikte "nisap miktarı" mala sahip olması gerekir (Kâsânî, Bedâiü's-sanâî, II, 394). İslam'da mülkiyetin şahsiliği esastır. Buna göre bir kimse babasıyla birlikte oturuyor olsa bile, zekâta tabi nisap miktarı mala sahip ise zekât ile mükelleftir. Ancak babası ile mallarını ayırmamışlar da ortak kazanıp ortak harcıyorlarsa bu takdirde ellerindeki bi-

rikim üzerinde tasarruf yetkisine sahip olan kişi zekâtla yükümlü olur.

Yolculukta kılınmayan namazların kazası nasıl yapılır?

Namazlar vaktinde kılındığında nasıl kılınması gerekiyor idiye aynı şekilde kaza edilirler. Buna göre yolculuk halinde kazaya kalan dört rekâtlı namazlar ister yolculuk (sefer) hâlinde, ister yolculuk sona erdikten sonra kaza edilsin, ikişer rekât olarak kaza edilirler. Aynı şekilde yolculuk hâli dışında kazaya kalan bir namaz yolculuk sırasında kaza edilmek istendiğinde dört rekât olarak kılınır (Merğînâni, el-Hidâye, I, 81-82).

SÖZÜN ÖZÜ

*Değil mi cephemizin
sinesinde iman bir;
Sevinme bir, acı bir,
gaye aynı, vicdan bir.*

*Değil mi ortada bir
sine çarpmıyor, yılmaz,
Cihan yıkılsa emin ol,
bu cephe sarsılmaz!*

Mehmet Akif Ersoy

“Allah’ım! Bize imanı sevdire, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirmeme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

YOLUN ÜZERİNDEKİ KAYA

Bir zamanlar bir kral sarayının yolu üzerine kocaman bir kaya koydurmuş, kendisi de gelip geçenin tepkisini görmek için pence-reye oturmuştu. Sabahtan öğleye kadar ülkenin ileri gelenleri, zengin tüccarları, saray görevlileri ve pek çok kişi geçti o yoldan. Hepsi kayanın etrafından dolaşarak yollarına devam etti, pek çoğu da söylendi; kralı, halkından bunca vergiyi almasına rağmen yolları bile temiz tutamamakla eleştirdi. Sonunda saraya meyve ve sebze getiren bir köylü geldi. Yolun üzerindeki kayayı görünce sırtındaki küfeyi

yerine indirdi ve koca kayayı itmeye başladı. Epey bir çabadan sonra kan ter içinde kayayı yolun kenarına itmeyi başardı. Tam küfesini yeniden sırtına takmak üzereyken kayayı kaldırdığı yerde bir kese olduğunu fark etti. Keseyi aldı ve açtı. Ağzına kadar altın dolu olan kesinin içinde bir de not vardı: "Bu altınlar kayayı yoldan çeken kişiye aittir." yazan bu not, krala aitti.

Hikâyeyi anlatanlar, köylünün, pek çoğumuzun farkında olmadığı bir ders aldığını söylerler: "Her engel, hayat şartlarınızı iyileştirecek bir fırsattır."

*Kurtuluş ilim iledir,
fakat insanların bundan
haberi yoktur. Can
boğaza geldiği zaman
ilim sebebiyle azaptan
kurtuluş ümit edilir.*

*Imam Burhaneddin
ez-Zernuci*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bütün işlerimizin sonucunu güzel eyle, dünyada rezil olmaktan ve ahiret azabından bizi koru.”

(Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 4/181)

SORU - CEVAP

Tüp bebek yöntemi ile çocuk sahibi olmak caiz midir?

Tabii yollarla gebeliğin gerçekleşmesi mümkün olmadığı takdirde;

a) Döllendirilecek yumurta ve sperm, her ikisinin de nikâhli eşlere ait olması,

b) Döllenmiş olan yumurtanın, başka bir kadının rahminde değil de yumurtanın sahibi olan eşin rahminde gelişmesi,

c) Bu işlemin, gerek anne babanın gerek doğacak çocuğun maddi, ruhi ve akıl sağlığına olumsuz bir etkisinin olmayacağı tıbben sabit olmak şartıyla

tüp bebek yöntemine başvurmakta bir sakınca yoktur.

Borç alınan bir mal henüz kendisinden faydalanılmadan zarar görürse tazmini gerekir mi?

Borç olarak alınan mal borç alının eline geçtiği andan itibaren onun sorumluluğundadır. Dolayısıyla bu malların henüz kendilerinden faydalanılmadan zarar görmeleri hâlinde borçlu tarafından tazmin edilmesi gerekir. Aldığı miktarı aynen geri vermek zorundadır (İbn Âbidin, Reddül-Muhtâr, Beyrut, 1386 V, 681).

SÖZÜN ÖZÜ

Hakiki dost sıkıntılı zamanlarında senin gurur ve izzet-i nefsini kırmadan sana yardım edendir.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

YUNUS EMRE

Tarihî kişiliği menkıbelerle iç içe giren mutasavvıf, şair Yunus Emre'nin destani hayatına dair ilk ve en geniş malumat Uzun Firdevsî'nin (ö. 918/1512) yazdığı sanılan Vilâyetnâme-i Hacı Bektaş-ı Veli'de yer almaktadır. Birçok kaynakta onun ümmiliğinden söz edilmektedir. Yunus Emre'nin mürşidi Tapduk Emre'dir. Türk tasavvuf edebiyatı sahasında kendine has bir tarzın kurucusu olan Yunus Emre, Ahmed Yesevî ile başlayan tekke şiiri geleneğini özgün bir söyleyişle Anadolu'da yeniden ortaya koymuş ve Rumeli coğrafyasında gelişen tasavvuf edebiyatı ondan büyük ölçüde etkilenmiştir.

Vilâyetnâme'de onun Sivrihisar'ın Sarıköy'ünde doğduğu yazılmakla birlikte Anadolu'nun pek çok yerinde ve Azerbaycan'da Yunus Emre'ye ait mezar ve makamlar mevcuttur. Bunlar onun seyahat ettiği yerlerdeki sohbetlere katıldığını, çok sevildiğini ve hatırasının yaşatıldığını gösterir.

Kendisini, "Bir avuç toprak, biraz da suyum ben... Neyimle övüneyim, işte buyum ben." şeklinde tarif eden Yunus Emre, "Kuru idik yaş olduk, ayak idik baş olduk. Kanatlandık kuş olduk, uçtuk elhamdülillah" anlayışı ile 1320 yılında vefat etmiştir. Risâletü'n-nushiyye ve Divan en bilinen eserleridir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ete kemiğe büründüm,
Yunus diye göründüm.*

*Bir avuç toprak
biraz da suyum ben..
Neyimle övüneyim işte
buyum ben.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim.” (Müslim, Zikir, 70)

SORU - CEVAP

Temel ihtiyaçlar için biriktirilen para zekâta tabi midir?

Aslı/temel ihtiyaçlar; ev, ev eşyası, giyecek, ulaşım ve yiyecek gibi hayatın güvenli ve sağlıklı bir şekilde devamı için gerekli olan şeylerdir. Bu ihtiyaçların karşılanması için bunların mülkiyetine sahip olma zorunluluğu yoktur. Bu ihtiyaçları temin etmek için biriktirilen paralarla onları karşılamak üzere sözlü ya da yazılı herhangi bir taahhüde girilmişse o takdirde bu paralardan zekât vermek gerekmez (İbn Âbidin, Reddu'l-Muhtâr, II, 6). Çünkü sözlü ya da yazılı taahhüde girildiğinde bu para, artık temel ihtiyaç için harcanmış demektir.

Ancak böyle bir taahhüde bağlanmamış paranın nisap miktarına ulaşması ve üzerinden bir yıl geçmesi hâlinde zekâtının verilmesi gerekir.

İnsanın kendi ihtiyacı için kullandığı araç-gereç ve malzemelere zekât düşer mi?

Sanat ve mesleğin icrası için gerekli olan araç-gereç, makine ve malzemeler aslı ihtiyaçlar kapsamında yer alır. Dolayısıyla bunların zekâtının verilmesi gerekmez. Ancak, kişinin kendi mesleğinin icrası için değil de, ticaret için üretilen veya alınıp satılan araç-gereç, malzeme ve makinelerin zekâtının verilmesi gerekir (Zeylai, Tebyinü'l-Hakâik, I, 253).

SÖZÜN ÖZÜ

*Rızık ve dünyalık
hususunda kanaat
sahibi ol. Çünkü
kanaat tükenmez bir
hazinedir.
İmam Rabbani*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1902, I, 517)

MİRAC VE NAMAZ

Bu gece üç ayların ikinci, yılın üçüncü kandili olan Miraç Kandilini idrak ediyoruz. Yüce Allah’ın Hz. Muhammed (s.a.s.)’e en zor durumdayken rahmetini tecelli ettirip katına aldığı mucizenin adıdır Miraç.

Arapça’da merdiven, yukarı çıkmak, yükselmek anlamlarına gelen Miraç, İslam’da Hz. Peygamber’in göğe yükselerek Allah’ın huzuruna kabul edilmesidir. Miraç olayı hicretten bir yıl ya da onyediy ay önce Receb ayının yirmi yedinci gecesi gerçekleşir. Miraçın iki aşaması vardır. Birinci aşamada Hz. Peygamber (s.a.s.) Mescid-i Haram’dan Beyti’l-Makdis’e (Kudüs)

götürülür. Kur’an’ın andığı bu aşama, gece yürüyüşü anlamında İsra adını alır. İkinci aşamayı ise Hz. Peygamberin (s.a.s.) Beyti’l-Makdis’ten Allah’a yükselişi oluşturur. Miraç olarak anılan bu yükselme olayı Kur’an’da zikredilmez, fakat çok sayıdaki hadiste ayrıntılı biçimde anlatılır. Miraç mucizesi Hz. Peygamber’e olduğu gibi, miraçta verilen hediyeler (namaz vd.), ümmet için de birer koruma, birer lütuf ve rahmet vesileleridir. Bu gecede bunların bilincinde olarak günlük hayatımızın bir parçası hâline getirmeye çalıştığımız namazımızı gereği gibi kılmalı, bu husustaki eksiklerimizi gidermeliyiz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Âyinesi iştir kişinin lafa
bakılmaz*

*Şahsın görünür rütbe-i
aklı eserinde*

Ziya Paşa

*Sabah uykusu, acizlik,
tembellik, gevşeklik ve
unutkanlığa sebep olur.*

Maverdî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

SORU - CEVAP

Bayanların zîynet eşyalarından zekât vermek gerekir mi?

Altın ve gümüşten yapılmış zîynet eşyaları, zekât için gerekli diğer şartları da taşıdığı takdirde zekâta tabidir. Bu itibarla, altından yapılmış zîynet eşyaları, 80,18 gr. veya daha fazla olup üzerinden de bir yıl geçmiş ise kırkta bir oranında zekâtları verilir. Altın ve gümüş dışındaki şeylerden mamul zîynet eşyası ise zekâta tabi değildir (İbn Nüceym, el-Bahrü'r-Râik, II, 243).

Şâfîî, Mâlikî ve Hanbelî bilginlerine göre ise, kadının normal olarak takıp kullandığı zîynet (takı) eşyası, aslı ihtiyacı sayıldığından bunlardan zekât

gerekmez (Nevevî, el-Mecmu', VI, 35-36; İbn Kudâme, el-Muğnî, III, 13).

Emlakçılar mülkiyetlerindeki dairelerin zekâtını vermekle yükümlü müdürler?

Ticaret malları zekâta tabidir. Emlakçıların ticari amaçlı olarak alıp sattıkları daireler de ticaret malı kapsamında yer alır. Buna göre büro, ikamet gibi kullanım amaçlı olmayıp alıp satmak amacı ile emlakçıların ellerinde bulundurdukları dairelerin, borçları çıktıktan sonra değeri nisap miktarına ulaşmış ve üzerinden bir yıl geçmiş ise kırkta bir oranında zekâtının verilmesi gerekir (Kâsânî, Bedâiu's-Sanâi, II, 20).

SÖZÜN ÖZÜ

İslam, hakkı ikame (yerine getirme) ve zulmü izale (ortadan kaldırma) için Cenab-ı Hakk'ın indirdiği emsalsiz bir nizamdır.

Mahir İz

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Faydasız ilimden, huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 64)

BİLÂL-İ HABEŞİ

Bilâl-i Habeşî, Ümeyye b. Halef'in kölesiydi. O, İslamiyet'i kabul ederek Müslüman olduğunu açıkça söyleyen ilk yedi kişiden biridir. Bu sebeple Ümeyye b. Halef öğle vakitlerinde onu kızgın güneş altında sırt üstü yatırır, büyük bir kaya parçasını göğsünün üzerine koydurur, sonra da İslamiyet'ten vazgeçirerek putlara tapmaya zorlardı. Fakat o her defasında, "Rabbim Allah'tır; O, birdir." diyerek bu dayanılmaz işkenceye imanıyla göğüs gererdi. Hz. Peygamber (s.a.s.) onun bu şekilde işkence görmesine son derece üzüldü. Nihayetinde Hz. Ebû Bekir

Hz. Bilâl'i satın alarak özgürlüğüne kavuşturdu. O, hicretin birinci yılında Hz. Peygamber'in öğrettiği ezanı onun emriyle ilk defa okumakla meşhur oldu ve hayatı boyunca Hz. Peygamber'in (s.a.s.) müezziniğini yaptı.

Bir defasında Hz. Peygamber (s.a.s.) ona, "Bu gece cennette, önümde senin pabuçlarının tıkırtısını duydum." diyerek kendisinin cennetlik olduğunu müjdelemiş ve hangi ameli sebebiyle bu dereceyi elde etmiş olabileceğini sormuştu. O da her abdest aldıktan sonra Allah Teâlâ'nın nasip ettiği kadar nafile namaz kılma âdetinden söz etmişti. (Buharî, Teheccüt, 17)

SÖZÜN ÖZÜ

Dostunun hatasına dayanamayan, ölüm hastalığında yalnız kalır. Dostun, gözün gibi olan insandır. İyi arkadaş, hayatın süsü ve belada yardımcıdır.

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.” (Müslim, Salât, 222)

MÜSLÜMANIN HELAL HARAM DUYARLILIĞI

Mü'minlere helal ve meşru yoldan emek sarf etmek, alın teri dökmek ve üretmek yakıştır. Yüce Mevla, "Erkek veya kadın, kim mü'min olarak iyi iş işlerse, elbette ona hoş bir hayat yaşatacağız ve onların mükâfatlarını yapmakta olduklarının en güzeli ile vereceğiz." (Nahl, 16/97) ayetiyle, çaba gösterenleri dünyada ve ahirette ödüllendireceğini beyan etmektedir. Ayrıca imkânlarını seferber ederek işin en iyisini yapmaya çalışmak, elde edilen başarı ile yetinmeyerek daha iyisi için yeniden kolları sıvamak da mü'minlere yakışan bir hayat tarzıdır. Helalinden kazanmak için yaptığımız her

türlü meşru iş, Allah'ı hoşnut etmekte ve en geniş anlamda "kulluk/ibadet" kapsamına girmektedir. İnanan insandan beklenen, imkânlar nispetinde kendisini ve ailesini huzur içinde yaşatmaya yetecek kadar çalışması, bunu ibadet bilinciyle ve karşılığını sadece Rabbinden umarak yapması, diğer taraftan da Rabbi ile arasındaki kulluk bağına zedelememesidir: "Onlar, ne ticaret ne de alışverişin kendilerini Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alkoymadığı insanlardır. Onlar, kalplerin ve gözlerin dikilip kalacağı bir günden korkarlar." (Nûr, 24/37).

SÖZÜN ÖZÜ

*Hiddetle hemen kılıca
sarılan kimse sonra
esefle elinin ardını
dışler.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır.”

(Buhârî, Deavât, 39)

SORU - CEVAP

Dinin haram saydığı yollarla kazanılan malın cami inşası ve tefrişi gibi hayri hizmetlerde kullanılması caiz midir?

Dinimize göre Müslüman, kazancını dinin meşru saydığı yollarla elde etmekle yükümlüdür. Allah Müslümanın malını nerelerde harcadığını soracağı gibi, nerelerden kazandığını da soracaktır. Dinin haram saydığı maddelerin ticareti, hırsızlık veya gasp, kumar, faiz ve fuhuş dinin yasakladığı kazanç yollarından bazılarıdır. Bu yollarla elde edilen kazanç haramdır. Müslümanın bu mallardan yararlanması caiz değildir. Bir kimse-

nin elinde bu yollardan birisi ile elde edilen bir mal varsa, onu; "haram yolla elde edilen kazancın sarf yeri yoksula vermektir" kuralı gereği, bir sevap beklemeksizin yoksullara vermesi gerekir.

Haram kazançla satın alınan halı üzerinde veya inşaatına haram maldan da sarf edilen camide namaz kılındığında bu namaz sahihtir. Çünkü buradaki mahzur, namazın kendisi ile ilgili değil, onu çevreleyen başka bir husus ile ilgilidir. Bir mekânın veya elbisenin dinen meşru olmayan bir yolla ele geçmiş olması ve kullanılması namazdan ayrı bir husustur.

SÖZÜN ÖZÜ

Fakirlere ihsan et: Ey oğul! Cenab-ı Hakk'ın ihsan buyurduğu nimetten fakirleri ve muhtaçları hissedar etmek şükürdür. Eğer kapına bir fakir gelirse, onun kalbini hoş et, öyle gönder.

İmam Gazalî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığımı ve gizlisini, hepsini bağışla.” (Müslim, Salât, 216)

ANNELİK MAKAMI

Çocuğu olunca bir kadın "anne" olmanın mutluluğunu yaşar. Allah'ın bu kıymetli hediyesini şefkatle bağrına basar. Acısına, ayrılığına dayanamaz. Anne ve çocuğu arasında daha ilk günden öyle eşsiz bir bağ kurulur ki, bu baği zedeleyen her şey, sağlıklı bir insanın yetişmesine engel olacak kadar tehlikelidir. Bu yüzden Peygamberimiz bizi şöyle uyarır: "Anne ile evladının arasını ayıranın, Allah da kıyamet günü sevdikleriyle arasını ayırır." (Tirmizi, Büyü', 52)

Emeğini tartmadan, sayıp hesaplama dan vermenin adıdır anne.

Sınırlamadan, şart koşmadan, kıs-kanmadan sunulan sevginin adı...

Hata edip üzsek de yine annemizin kucağına sığınırız. Affın, şefkatin ve hoşgörünün adıdır anne... Sabırla yoğrulmuş bir eğitimin adı...

Peygamberimizin tarif ettiğine göre, cennet anneye bir adım kadar yakındır (Nesâî, Cihâd, 6) ve kendisine ikram ve iyilikte bulunulmasını en çok hak eden kimse annedir (Buhârî, Edeb, 2). Anneyi korur Peygamber Efendimiz... Ona hürmetsizlik etmeyi, anlamsız tartışmalarla gönlünü kırmayı, düşmanca tavırlarla hatırını yok saymayı kesinlikle yasaklar.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kadın diri diri
gömülürken, onu
oradan çıkarıp
ayaklarının altına
cenneti seren dinin
adıdır İslam.*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahlarımızı, yaptığımız haksızlıkları, saçmalıklarımızı, bilerek ve ciddi olarak yaptıklarımızı bağışla, bunların hepsi bizde mevcuttur.” (Hâkim, Deavât, No:1916)

KIYMET BİLMEK

Sadî Gülistan'da hikâye eder ki, bir padişahın acemi bir hizmetçisi vardı. Günün birinde padişah ve hizmetçisi gemiyle yolculuğa çıktılar. Ancak daha önce gemiye binmeyen hizmetçiyi bir korku sardı. Gemi limandan ayrılır ayrılmaz hizmetçi korkudan titremeye başladı. Ne diller döktüler, ama hizmetçiyi bir türlü sakinleştiremediler. Gemide bilge biri vardı ve padişaha, "Müsaade ederseniz ben onu sakinleştirebilirim." dedi. Padişah memnun oldu. Bilgenin isteğiyle birkaç kişi hizmetçiyi kaldırıp denize attılar. Suya batıp çıkan hizmetçi, can havliyle gemiye tutundu. Onlar

da hizmetçiyi tekrar gemiye aldılar. Boğulmaktan kurtulan hizmetçi sa- kince bir köşeye çekilerek oturdu. Hükümdar bilgeden bu işin hikmetini sual edince o, "Hizmetçin suya girmeden evvel, gemideki selame- tin kadrini ve kıymetini bilmiyordu. Huzur ve saadet de aynen bunun gibidir. Huzur içinde yaşayan, bir fe- lakete uğramadıkça, o saadetin kıy- metini bilmez. İnsan hasta olmadıkça da, sağlığının kıymetini bilmez." dedi. Her an Rabbin lütuf ve ikramlarına mazhar olan bizler, şikâyet etmek yerine hamd ile şükürümüzü yerine getirmeye bakalım, vesselam!

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir kimse bütün
ilimleri kendinde
toplarsa, Allah Teâlâ'nın
rızasına uygun hareket
etmedikçe kurtulamaz.*

Molla Camî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahımı, bilgisizliğimi(n sonucu olarak yaptıklarımı), haddimi aşarak işlediklerimi ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla!” (Müslim, Zikir, 70)

VEYSEL KARANİ HAZRETLERİ

Anadolu halk kültüründe Veyssel Karanî diye anılan Üveys el-Karanî, zâhidâne hayatı dolayısıyla tasavvuf ehli tarafından örnek bir şahsiyet kabul edilmiştir. Veyssel Karanî Yemen'de deve çobanlığı yaparak, hurma çekirdekleri toplayıp satarak geçimini sağlayan bir zâhiddi. Muhtemelen İslam'ı anlatmak üzere Yemen'e giden Müslümanlar vasıtasıyla İslamiyet'i kabul etmiştir. Medine'ye gidip Hz. Peygamber'i ziyaret etme arzusuna rağmen yaşlı annesini bırakamamış, daha sonra annesinden kısa süreliğine izin alıp Medine'ye gelmiş, ancak Resûl-i Ekrem'i o gün evde bulamadığından görüşememiş ve aynı

gün Yemen'e dönmek zorunda kalmıştır. Uhud Gazvesi'nde Resûlullah'ın bir dişinin kırıldığını haber alınca onun da bir dişini veya bütün dişlerini kırdığı rivayet edilir.

Bazı hadis kitaplarındaki rivayetlere göre Hz. Ömer, halifelikliği döneminde Yemen'den gelen bir grup insana aralarında Üveys el-Karanî'nin bulunup bulunmadığını sormuş, bunun üzerine Üveys ortaya çıkıp kendini tanıtmış, Hz. Ömer de Resûl-i Ekrem'in kendisine ileride Üveys'in Medine'ye geleceğini haber verdiğini ve onu gördüğü takdirde dua istemesini tavsiye ettiğini söylemiş, Üveys de ona dua etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

Ölüm gelmeden önce
amel işlemeye bak.
Kabrinde yaslanacağın
bir şey hazırlamalısın.
Öncelikle itikadını
düzeltilmelisin. Sonra
dini yönden zaruri
bilgileri öğrenmelisin.
Fıkıh kitaplarının
açıkladığı şeyleri
bilmeli ve amel
etmelisin.

İmam Rabbani

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Harama bulaşmaktansa, helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme.”

(Tirmizî, Deavât, 110)

HAYRA VESİLE OLAN ONU YAPAN GİBİDİR

Peygamberimiz (s.a.s.), her fırsatta anne babaya, komşulara, bütün insanlara, hayvanlara ve bitkilere kısacası bütün mahlukata iyi davranmayı tavsiye etmiş, Allah Teâlâ'nın mü'minlere her işte iyiliği emrettiğini bildirmiştir (Müslim, Sayd, 57). Kötü olan her şeyden ashabını sakındırırken, Allah Teâlâ nezdinde "iyi ve hayırlı" olan her şeye karşı onları teşvik etmiştir. Bu terbiyeyle yetişen ashab da bu konuda oldukça titiz davranmış, emri bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münker ilkesini hayatlarına en güzel şekilde tatbik etmeye gayret etmişlerdir. Mü'minlerin bu bilinçle yaşamalarını isteyen

Allah Resûlü, "...İyiliği emredip/teşvik edip kötülükten sakındırmayan bizden değildir." (Tirmizî, Birr, 15) buyurmuş, boş vakitlerinde yol kenarlarında oturup sohbet edenlere dahi buralarda oturdukları müddetçe iyiliği tavsiye edip kötülükten uzaklaştırma görevini yerine getirmelerini öğütlemiştir (Müslim, Libâs, 114). Mü'minin bu görevi yerine getirmesi ona sadaka sevabı kazandırır (Müslim, Zekât, 53), iyiliğe çağırdığı kimsenin bu çağrıya kulak vermesi hâlinde ise mükâfatı daha da artar. Zira Peygamberimizin ifadesiyle, "Hayra vesile olan kişi onu yapmış gibidir." (Tirmizî, İlim, 14).

SÖZÜN ÖZÜ

Malın doğru olmayan yerde harcanması savurganlık ve israftır. Bu sahibini dünyada yüceltir, ama ahirette alçaltır; insanlar arasında onurlandırır, ama Allah katında küçültür.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Hatalarımı, bilerek, cahillikle ve dalgınlıkla yaptığım kusurlarımı bağışla. Bunların hepsi bende mevcuttur.” (Buhârî, Deavât, 60)

SORU - CEVAP

Affetme duygusu nasıl geliştirilir?

Rabbimiz "Afüvv" yani affedicidir. Ayrıca Allah affedenleri sevdiğini belirtmiş, insanları affedici olmaya teşvik etmiştir. Mesela bir ayette: "Kim affeder ve arayı düzeltirse onun mükâfatı Allah'a aittir." (Şûrâ, 42/40) buyrulur affetmenin büyük bir mükâfat ile karşılık göreceği, bir başka ayette de başkalarını affetmenin ilahî affa vesile olacağı beyan edilmiştir (Nûr, 24/22).

Affetmenin nefse zor gelen tarafı olabilir. Çünkü nefis ve şeytan insanı affetme yönelişinden alıkoymaya çalışır. Nefsi yenmek ve affedici olmak için şu hususları dikkate almak gerekir:

- Affetmenin büyük bir erdem olduğunu düşünmek,
- Affetmenin bizi ilahî affa götüreceğini bilmek,
- Affedememekten Allah'a sığınmak, affedici olmak için dua etmek,
- Kusur işlemenin beşerî bir özellik olup insanların Yüce Yaratıcıya karşı bile suç işlediklerini, dolayısıyla bize karşı yapılan hataları büyütmemek gerektiğini değerlendirmek,
- Affetmenin insanı yücelttiğini hesaba katmak,
- Affetmenin başlangıçta nefsimize çok ağır gelse de sonuç itibarıyla çok "tatlı" olduğunu görebilmek.

SÖZÜN ÖZÜ

*Tam otuz yıl
saatim işlemiş,
ben durmuşum;
Gökyüzünden habersiz,
uçurtma uçurmuşum.*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme.” (Hâkim, Deavât, No: 1973)

AŞK

Adamın biri öyle içten ağlayıp sızlıyordu ki, hâli pür melali yanından geçen Şiblî’nin dikkatini çekti. Adamın hâlini merak etti ve yanına yaklaştı Şiblî. Belli ki pek derin ve büyük bir derdi vardı. Merakla sordu. "Nedir derdin, neden böyle ağlayıp durursun?" Adam: "Benim sevdiğim vardı. Güzelliğiyle canıma can, varlığıyla ömrüme ömür katardı. Saadetimin ve huzurumun kaynağı oydu. Ama ecel sevdiğimi elimden aldı, kaybettim onu. Şimdi ben de ayrılık derdiyle yanıyorum. Onsuz bir âlem gözüme kapkaran-

lık geliyor. Onsuz bedbaht ve perişanım. Ne yapsam ne etsem de hayali gözümden gitmiyor." dedi.

Şiblî adama şöyle dedi: "Mademki gönlün sevgili hasretiyle yanıp tutuşuyor, o zaman kendine yeni bir sevgili bul! Amma dikkat et de, âşık olduğun sevgili ölümlü olmasın, ölüp gittiğinde seni gam içinde bırakmasın!" La yezal olan Yüce Sevgiliye meftun olanlar üzüntü ve gam çekmezler. O, hep yanlarındadır, kendine aşk ile bağlananların en yakın dostu ve sevgilisidir.

SÖZÜN ÖZÜ

Mü'min, neşesi
yüzünde ve üzüntüsü
kalbinde, göğsü en
geniş, nefsi en hakir
olandır. Büyüklenmeyi
hoş karşılamaz;
şöhretten nefret
eder. Üzüntüsü
uzun, endişesi uzak,
suskunluğu çok, vakti
doludur. Çok şükreden,
çok sabredendir.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl.” (Müslim, Duâ, 71)

SORU - CEVAP

Bela ne demektir, İslam'da bela ve musibetleri nasıl yorumlamak gerekir?

Sözlükte bela "denemek, sınamak; musibet ve sıkıntı" anlamına gelmektedir. Kur'an-ı Kerim'de, Firavun'un İsrailoğulları'na reva gördüğü korkunç işkenceler "büyük bir imtihan (belâün azim)" (Bakara, 2/49) ve "apaçık bir imtihan (belâün mübin)" (Duhân, 44/33) diye nitelendirilmiştir. Hz. İbrahim'in oğlu İsmail'i kurban etme girişimi de "apaçık bir imtihan" (Sâfât, 37/106) sayılmıştır. Kulun denendiği imtihandan başarıyla çıkmasına da "güzel bir imtihan (belaün hasen)" (Enfâl, 8/17) denilmiştir.

Allah'ın korku ve kıtlık vermesi, can, mal ve meyveleri eksiltmesi de birer bela/imtihandır (Bakara, 2/155). Dünya, kimin daha güzel iş yaptığıнын anlaşılacağı bir deneme yeridir, ölüm de hayat da bunun için yaratılmıştır (Mülk, 67/2).

Bir kimsenin gerçek şahsiyeti denenmesi hâlinde belli olur. Büyük belalara büyük insanlar dayanabilir. Elde edilecek olan sevabın büyüklüğü katlanılan belanın büyüklüğüne göredir. Belaya uğrama günahlardan arınmaya ve manen yükselmeye vesile olur. Bununla birlikte bela istenmemeli, Allah'tan afiyet dlenmelidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kurtulmak için
kurtarıcı olmaktan
başka yol yoktur.
Mukadderatımızın
selamete ermesi, başka
iradeleri kurtarmakla
kabildir.
Nurettin Topçu*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağında nur, sağımda nur, solumda nur, üstümde nur, altımda nur, önümde nur var eyle, benim nurumu artır.” (Müslim, Müsâfirin, 181)

GENÇLERE KULAK VERİN

Gençle sağlıklı iletişim kurmak isteyen bir yetişkin, söyledikleri önemsiz bile görünse onu dikkatle dinlemeli, sözünü kesmeden, eleştirmeden ona zaman ayırmalıdır. Kendisine kulak veren, fikirlerini önemseyen birinin olması, gencin kendisine güven duymasını ve kendisini dinleyen ile sıkı bağlar geliştirmesini sağlar.

Bir seferinde gencin biri nefesine hâkim olamadığı için artık zina etmek istediğini söyler. Gencin, sıkıntı ve talebini duyan bazı sahabiler hemen onu susturmaya kalkışır. Ancak Resûlullah onlara müsaade etmez, genci yanına oturtur ve ona sırasıyla

sormaya başlar: Bir başkasının kendi annesiyle, kızıyla, kız kardeşiyle, halasıyla ve teyzesiyle zina etmesine razı olacak mıdır? Genç her seferinde "Hayır" cevabını verir. Resûlullah da her seferinde diğer insanların da buna razı olmayacağını sakın bir dille anlatır. Nihayet bu niyetinden vazgeçtiğini söyleyen genç, Peygamber duasıyla şereflenir: "Allah'ım, bu gencin günahını bağışla, kalbini temizle, ırzını koru!" (İbn Hanbel, V, 257).

Unutmamalıyız ki, problemlerini dinlemediğimiz gençler, bizim bulduğumuz çözümleri dinlemeyecektir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Allah Teâlâ'nın kuldan
yüz çevirdiğine en
büyük işaret, kulun
kendisine fayda
vermeyecek boş şeylerle
ilgilenmesidir.*

Cüneyd-i Bağdâdî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım.” (Nesâi, İstiâze, 25)

SORU - CEVAP

Denize girmekle oruç bozulur mu?

Ağız ve burundan su kaçırmamak kaydıyla denize girmekle oruç bozulmaz. Fakat denize giren kimse, yüzmeye esnasında gelen dalgalar karşısında veya başka bir şekilde su yutabilir ki, bu ihtimal çok yüksektir. Bu itibarla, oruçlu iken denize girmekten kaçınmalıdır.

Diş fırçalamak orucu bozar mı?

Boğaza su kaçırmadan ağız su ile çalkalamak orucu bozmadığı gibi, diş fırçalamakla da oruç bozulmaz. Bununla birlikte, diş macununun, misvak parçalarının veya suyun boğaza kaçması hâlinde oruç bozulur. Orucun bozulma ihtimali dikkate alınarak dişlerin imsaktan önce

ve iftardan sonra fırçalanması uygun olur (Fetâvây-ı Hindiyye, Beyrut 1980, II, 270).

Kadın âdetliyken nikâhı kıyılabilir mi?

Kur'an'da; "Sana kadınların ay hâlini sorarlar. De ki: O bir ezadır (rahatsızlıktır). Ay hâlinde kadınlardan uzak durun. Temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri vakit, Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın. Şüphesiz Allah, çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri sever." (Bakara, 2/222) buyrulmaktadır. Buna göre âdetli hâlde bulunan bir kadına nikâh kıyılabilir, ancak temizleninceye kadar onunla cinsel ilişkide bulunulamaz (Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 132).

SÖZÜN ÖZÜ

Bizim yolculuğumuz
ebedî bir yolculuk...
Bizler ebedî yolcularız!
Önü, sonu olmayanın,
bitmeyenin,
tükenmeyenin,
göçmeyenin,
çökmeyenin
yolundayız! Hak
yolunda bağıryanık
yolcularız.

Osman Yüksel Serdengeçti

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru.” (Tirmizî, Deavât, 18)

YÜCE BİR ERDEM: ADALET

Adalet kişinin kendine, Allah'a ve toplumun diğer bireyelerine karşı her zaman ve her şart altında gözetmek durumunda olduğu; denge, hak, eşitlik, orta yol, itidal gibi değerleri bir araya getiren yüce bir erdemdir. Hayatın her alanında adalet söz konusudur. Yönetici halkına, amir memuruna, baba çocuklarına, öğretmen öğrencisine, satıcı müşterisine, işçi işvereni-ne, kısacası herkes muhatabına karşı adil olmalıdır. Bunlardan her biri toplumun bir kesimine karşı “adaleti gözetmesi gereken” kişi konumundayken, bir başkası karşısında “adalet arayan” durumundadır. Adaletin hak ve eşitlik

esasları üzerinde bina edilmesi toplumun ve bireyelerin tümünü memnun edecektir. Adalet ile karar verildiğini bilen insanlar, işlerinin görülmesi için araçlara başvurmayarak gönül huzuru ile işlerine devam edeceklerdir. Aynı durum adaletle yönetilen insanların toplumsal uygulamalarına da yansır. Bunun aksine fert ve toplum olarak adaletle ilişkin hususlarda görevini yerine getirmeyenler, adaleti uygulamayanlar ise eksiktir. Kur'an'da adaleti emretmeyen ve doğru yoldan sapan kimse, “dilsiz, yetersiz ve görevini yerine getirmekten aciz” (Nahl, 16/76) bir şahsa benzetilmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dünyadaki en
sağır edici ses, acı
çeken mazlumun
suskunluğudur.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kötü ahlaktan, nefsânî arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır.” (İbn Hibbân, Ed’iye, No: 960)

SORU - CEVAP

İftira hakkında bilgi verir misiniz?

İftira, bir kimseye işlemediği bir suçtu isnat etmek demektir. Kur’an-ı Kerim’de; "Kim bir hata yapar veya kasıtlı günah işler de onu bir suçsuzun üzerine atarsa büyük bir bühitan ve apaçık bir günah işlemiş olur." (Nisâ, 4/112) buyrulmak suretiyle iftiranın ne denli büyük bir günah olduğuna dikkat çekilmiştir.

Mü'minleri kötü huy ve davranışlardan uzak tutma gayreti içinde olan Hz. Peygamber (s.a.s.) onları iftira konusunda da uyarmış, iftira eden kişiyi ahirette cezalandırılacağını (Müslim,

iman, 9) ifade etmiştir. Yine Efendimiz (s.a.s.), bu kötü davranışın, iftira edenin ahiret hayatını iflasa götürecektir olan kul hakları arasında yer aldığını belirtmiştir (Ebû Davûd, Akdiye, 14). Daha önemlisi hadislerde büyük günahlar arasında, kötülükten habersiz iffetli bir kadına zina iftirasında bulunmak da sayılmıştır (Buhârî, Vesâyâ, 23).

İslam’da iftira haram kılındığı gibi, asılsız olması muhtemel haberler doğrultusunda kabul edilerek bunları araştırmadan inanmak da yasaklanmıştır (İsrâ, 17/36; Hucurât, 49/6). İftira suçunu işleyen kimsenin tövbe etmesi ve iftira ettiği kişi ile helalleşmesi gerekir.

SÖZÜN ÖZÜ

Namazı, belirlenen vaktinde kıl. Boş vaktin olsa da zamanından önce kılma; meşguliyetten dolayı geciktirme. Bilmiş ol ki, işleyeceğin her amel, namazına bağlıdır.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah’ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

GENÇLİK NEDİR?

Enerjinin, gücün, heyecanın dorukta olduğu gençlik dönemi, "büyümek, olgunlaşmak" anlamını taşıyan ergenlikle başlar. Çocukluk geride kalmıştır artık. Büyümekte olan bedeni, gelişmekte olan zihniyle hayata katacak çok şeyi vardır gencin. Ama önce hayata hazırlanmalıdır, bunun için de kendisini, yapabileceklerini keşfetmesi gerekir. Sınırlarını herkese kabul ettirme, farklı olduğunu ispat etme çabasıdır. Bu yüzden itiraz cümleleri kurar, isyan eder ve bazen her şeye "hayır" der. "Ben farklıyım ve bir yetişkinim!" demenin başka biçimidir bu itirazlar. Artık ço-

cuk olmadığını kabul etmek, varlığına saygı duymak ve güvenmek gencin can suyudur aslında. Peygamberimizin İslam'ı gizli olarak anlattığı Mekte'deki ilk yıllarda Allah'ın ayetlerini duyurmak için on yedi yaşındaki Erkam'in evini seçmesi ne kadar onur vericidir! İslam bir gencin evinde filizlenmiştir. Allah Resûlü gençlere güvenmiş, onlara önemli görevler vererek kendilerini geliştirme ve topluma hizmet etme fırsatı tanımıştır. Gençleri görevlendirdiğinde tecrübesizlikten kaynaklanabilecek endişelerini yok etmek için onlara bilgi ve güven aşılamıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

Âvâzeyi bu âleme
Dâvûd gibi sal
Bâki kalan bu kubbede
bir hoş sadâ imiş.

Bâki

Kişi kim komazsa
cihanda eser, anın âhir
yerinde yeller eser.

Nâti

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkından bana bolca ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

SORU - CEVAP

"İstihza" (alay etme) hakkında bilgi verir misiniz?

İstihza, alay etmek anlamına gelir. Kur'an'da "inanınların kardeş olduğu" bildirilmiş ve İslam kardeşliğine ters düşecek her türlü davranıştan uzak durulması ısrarla istenmiştir. Bir ayette; "Ey iman edenler! Bir topluluk diğer bir toplulukla alay etmesin; olur ki, alay edilenler alay edenlerden daha hayırlı olabilirler. Kadınlar da kadınları alaya almasınlar; olur ki, alay edilen kadınlar alay edenlerden daha hayırlı olabilirler. Birbirinizi ayıplamayın ve birbirinize kötü lakaplar takmayın. İmandan sonra fasık-

lıkla adlanmak ne kötü isimdir. Kim tövbe etmezse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir." (Hucurât, 49/11) buyrulmak suretiyle mü'minlerin birbirleriyle alay etmeleri yasaklanmıştır. Bir başka ayette ise; "(İnsanları) diliyle çekiştiren, kaş ve gözüyle işaretler yapıp alay edenlerin vay hâline!" (Hümeze, 104/1) buyrulmuştur.

İnsan onurunu rencide eden her türlü söz ve davranış İslam'da yasaklanmıştır. Ayrıca Kur'an'da inançlarla ve mukaddes değerlerle alay edenler de yerilmiştir (Bakara, 2/206; Münâfikûn, 63/5-6; Tevbe, 9/79, 124-125-127; Muhammed, 47/16).

SÖZÜN ÖZÜ

*Birlikten ayrılan,
birbirleriyle uğraşan
milletler önce
cesaret, metanet,
özgüven gibi karakter
özelliklerinden
uzaklaşıyor; sonra da
kuvvetine, heybetine,
istiklaline sonsuza
kadar veda ediyor.*

Mehmet Akif Ersoy

“Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil.”

(Tirmizî, Deavât, 124)

BERAT KANDİLİ

Hicrî takvime göre Şaban ayının 15. gecesinde Müslümanların Allah'ın affı ve bağışlaması ile günah yükünden kurtulacağı umularak bu geceye Berat gecesi denmiştir. Berat gecesi Müslümanlarca kutsal sayılmış, bu gecenin diğer gecelerden farklı bir şekilde geçirilmesi, bu gecede daha fazla ibadet edilmesi âdet hâlini almıştır. Hz. Peygamber'in, "Allah Teâlâ -rahmetiyle- şabanın 15. gecesi dünya semasında tecelli eder ve Kelb kabilesi koyunlarının kolları sayısından daha fazla kişiyi bağışlar." buyurduğu rivayet

edilmiştir (Tirmizî, "Savm", 39; İbn Mâce, "ikâme", 191).

Diğer bir rivayete göre de Hz. Peygamber, "Şabanın ortasında gece ibadet ediniz, gündüz oruç tutunuz. Allah o gece güneşin batmasıyla dünya semasında tecelli eder ve fecir doğana kadar, 'Yok mu benden af isteyen onu affedeyim, yok mu benden rızık isteyen ona rızık vereyim, yok mu bir musibete uğrayan ona afiyet vereyim...' der" (İbn Mâce, ikâme, 191) buyurmuştur.

Bu duygularla Berat kandilinizi tebrik ederiz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Aslını gizleyemez
insan, giydiği
kaftanlarla.*

*Bilmez ama kendini
kandırır, söylediği
yalanlarla!*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Müslümanlar olarak canımızı al, Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarının arasına dâhil eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

SORU - CEVAP

"Hayır ve şer Allah'tandır" ne demektir?

"Hayır ve şer Allah'tandır" demek bunları yaratan Allah'tır, demektir. Çünkü Yaratıcı O'dur ve O'ndan başka yaratıcı yoktur. Kula bakan yönüyle ise hayrı ve şerri irade eden, tercih eden kuldur. Bundan dolayı da insanlar hayır ve şer, iyi ve kötü bütün davranışlarından sorumludur.

İnsan, hayrı da şerri de kendi iradesi ile kazanır. Allah'ın hayra rızası vardır, şerre ise yoktur. Hayrı seçen mükâfat, şerri seçen ceza görecektir. Şerrin Allah'tan olması, kulun fiilinin meydana gelmesi için Allah'ın tekvîni

iradesinin ve yaratmasının devreye girmesi demektir. Yoksa Allah kulların kötü filleri yapmalarından hoşnut olmaz, şerri emretmez, şerre teşrîi (dinî) iradesi yoktur.

Öte yandan Allah'ın kudreti ile meydana gelen her işte birtakım faydalar bulunabilir. Bir şeyin şer olması bize göredir. Bakara sûresi 216. ayeti kerimede bu husus şöyle açıklanmaktadır: "Umulur ki, hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayırdır. Ve yine umulur ki, sevdiğiniz bir şey de sizin için şerdir. Siz bilmezsiniz, Allah bilir."

SÖZÜN ÖZÜ

*Afv eyleyelim ki belki
bilmez,
Bir sürçen atın başı
kesilmez.
Şeyh Galip*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Nefsime takvasımı ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve mevlasısın.” (Müslim, Duâ, 73)

SORU - CEVAP

Muska taşmak caiz midir?

Muska; hastalık, göz değmesi, afetten korunmak veya kurtulmak için yazılan ve insanların üzerlerine astıkları bir materyaldir. Korkudan, nazardan korunmak, bazı hastalıklardan şifa bulmak için dua etmek Kur'an-ı Kerim'den ayetler okumak caizdir (Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an 9). Ayet ve dua gibi metinlerin bir şeye yazılıp, insanların bedenlerine asılması veya iliştilmesi konusunda Hz. Peygamber'den bir rivayet yoktur. Ancak Abdullah b. Ömer Hz. Peygamber'in (s.a.s.) şöyle buyurduğunu bildirmektedir: "Sizden biriniz uykuda korkarsa 'Allah'ın gazab ve azabından ve kulla-

rının şerrinden, şeytanların vesvesesinden ve yanıma gelmelerinden, eksikliği olmayan Allah'ın sözlerine sığınırım. ' desin. O takdirde, hiçbir şey ona zarar vermez." ve Abdullah b. Amr'ın da bu duayı temyiz çağına gelen çocuklarına öğretip, temyiz çağına gelmeyen çocukları için yazıp boyunlarına astığını rivayet etmiştir (Ebû Dâvud, Tıb, 19).

Muskadan medet umma, onu koruyucu olarak algılama, Allah'tan beklenecek şeyleri muskadan bekleme gibi olumsuzluklara sebep olarsa muska kullanılması doğru değildir. Bu bağlamda insanların duygularını istismar eden şarlatanlara karşı da uyanık olunmalıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

Her kime şu beş saadet verilmişse, tatlı yaşayışın dizginini onun eline bırakılmıştır:

- 1) Vücut sağlığı,
- 2) Güven,
- 3) Rızık genişliği,
- 4) Şefkatli ve vefalı arkadaş,
- 5) Feragat duygusu.

Molla Camî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım.” (Müslim, Rikâk, 96)

ÇOCUKLARINIZLA İSTİŞARE EDİN

Her çocuğun görüşlerini belirtme, düşüncelerini ifade etme hakkı vardır. Kimi zaman bir çocuğun fikirleri büyüklere komik ve anlamsız gelebilir. İstek ve ihtiyaçlarını dile getiren çocuğun itiraz ettiği ya da sorun çıkardığı zannedilebilir. Ama kendisini ilgilendiren konularda fikri sorulmayan ve yorumlarına saygı duyulmayan bir çocuğun zihni nasıl gelişebilir ki! "Büyü de sonra konuş!" diye susturulan bir çocuk, sağlıklı fikirler üretme becerisini nasıl kazanabilir ki!

Bizim, hem torunlarını hem de etrafındaki çocukları düşünmeye

yönelten, fikirlerini dinleyen ve kararlarını dikkate alan bir Peygamberimiz vardı. Bir gün elindeki içeceği ikram etmek üzere sağ tarafına dönmüştü. Sağında bir çocuk, solunda ise ashabın yaşlıları vardı. "Meşrubatı önce bu yaşlılara vermeme izin verir misin?" diye çocuğa sormuştu. Ama bu akıllı çocuk "Hayır! Vallahi, senden gelen nasibimi kimseye kaptıramam." (Tirmizi, Birr, 15) diye cevap vermişti.

Peygamber Efendimizin ikrama çocuktan başlaması ne kadar da dikkate değer.

SÖZÜN ÖZÜ

*Yardım et ki, yardım
olunasın. Kötülük
edene iyilik et ki, ona
sahip olasın. Kendine
razı olduğun sözü
insanlara söyle.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Perçeminden tuttuğun şeylerin şerrinden sana sığınırım. Her türlü hayrı senden isterim ki bütün hayırlar senin elindedir.” (İbn Hibbân, Ed'İye, No: 934)

NECİP FAZIL KISAKÜREK

Şair, yazar ve mütefekkir Necip Fazıl Kısakürek, 25 Mayıs 1905'te İstanbul'da doğar. İlk şiiri henüz on üç-on dört yaşlarında yayınlanır. 1934'te kendi ifadesiyle, "Çocukluğunda ve gençliğinde masal gibi bir rüya ikliminden topladığı karanlık ve karışık haberlerin apaydınlık ve dümdüz gerçeğini verdiğine" inandığı Abdülhakîm Arvâsî hazretleriyle karşılaşır. Bundan sonra sanat anlayışında dinî bir eğilim ağırlığını hissettirmeye başlar. Kendisi bunu "Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum; Gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum."

şeklinde özetler. Sanatkârlığıyla birlikte siyasî ve fikrî yazılarıyla da ilgi uyandıran Necip Fazıl, bu açıdan Cumhuriyet döneminin en önde gelen mütefekkirlerindedir. Siyasî, fikrî, edebî karakterdeki Büyük Doğu Dergisi değişik boyutlarda, günlük haftalık ve aylık olarak ölümüne yakın yıllara kadar aralıklarla çıkmaya devam eder. Bu dergi etrafında özellikle gençlere hitap ettiği konferanslar ve yazdığı yazılar büyük ilgi uyandırır. Yazdığı birçok sahadaki kitabının yanı sıra Çile adlı şiir kitabı en çok okunan kitaplar arasında yer alır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hasis sarraf, kendine
bir başka kese diktir!
Mezarda geçen akçe
neyse onu biriktir!*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1872)

SORU - CEVAP

Cuma geceleri bazı camilerde yapılan nikâh tazelemenin hükmü nedir?

Şartlarına uygun olarak yapılan nikâh ömür boyu geçerlidir ve nikâh tazelemek de gerekli değildir.

Halkımız arasında bazı camilerde Cuma ve bayram günlerinde veya gecelerinde topluca yapılan nikâh tazeleme diye bilinen uygulamanın dinî bir dayanağı yoktur. Diğer taraftan nikâh, tarafların ya bizzat ya da vekilleri aracılığıyla akdedilen bir sözleşmedir. Ayrıca taraflar nikâh akdi için söylenen sözlerin bilincinde olmalı ve ona göre davranmalıdır. Camilerde yapılan

nikâh tazeleme uygulamasında bunların hiç birinin olmadığı da hesaba katılmalıdır.

Haram yollarla elde edilen gelirleri temizlemek mümkün müdür? Bu servet ile hayır yapabilir mi?

Bilindiği gibi içki, uyuşturucu ve faiz İslam'da kesin olarak yasaklanmıştır. Bu açıdan İslam'a göre içki, uyuşturucu ticareti, faiz ve zina gibi haram yolla kazanç elde etmekten uzak durulmalıdır. Bir şekilde böyle kazanç ele geçmiş ise hiçbir sevap beklemeksizin fakirlere veya hayır kurumlarına verilmesi gerekir (Serahsî, el-Mebsût, XII, 206).

SÖZÜN ÖZÜ

*Allah'ı tanıyan kişi
insanlardan özür diler.
Özür dileyenin özrünü
kabul eyle. Sana eziyet
edeni affedip tatlı ve
yumuşak söyle.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Sen affedicisin, kerimsin, affi seversin, beni affet.”
(Tirmizî, Deavât, 84)

ELMALILI MUHAMMED HAMDİ YAZIR

Antalya'nın Elmalı ilçesinde doğdu. Tahsili esnasında Bakkal Ârif Efendi ile Sami Efendi'nin hat derslerine devam ederek onlardan icazet aldı. 1904 yılında girdiği ruûs imtihanını kazandı. Bu sırada devam ettiği Mekteb-i Nüvvâb'ı birincilikle bitirdi.

Elmalılı'ya asıl ününü kazandıran eseri Hak Dini Kur'an Dili adlı meşhur tefsiridir. Ona göre Kur'an-ı Kerim hiçbir dile hakkıyla tercüme edilemez. İhtiva ettiği manaları keşfetmek çok zor olmakla birlikte Kur'an'ı tefsir edebilmek için kelimelerin gerçek anlamını belirlemek, lafız ve mana baki-

mından ilişkili olan kelimeler arasında bağlantı kurmak, lafızların yer aldığı metnin genel kompozisyonunu dikkate almak ve neticede kastedilen asıl mana ile tali manaları ayırt etmek gerekir. Eski ve yeni ilmî teorilerin hepsi doğru veya yanlış addedilmemelidir, Kur'an tefsirini, bir zaman için geçerli görülen belli ilmî ve felsefi görüşlerin sınırlarına çekerek fikirleri ve vicdanları daraltmamalıdır.

Tefsirde hem rivayet hem dirayet metodunu kullanan Elmalılı tasavvufi konularda bazı kitaplardan alıntılar yapmış, fikhî konularda ise genellikle Hanefî kaynaklarını kullanmıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dostlarınızı sıkça
ziyaret ediniz. Çünkü
üzerinde yürünmeyen
yollar, diken ve
çalılıklarla kapanır.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan sana dönebilmeyi istiyorum.”

(İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29134)

SORU - CEVAP

Namaz ıskatı var mıdır?

Bir kişinin namaz borçlarının fidyeye ödenebileceğine dair Kur'an ve sünnette ne bir delil ne bir işaret vardır. Bu itibarla, fidyeye ödenen namaz borçlarının düşeceği söylenemez. Ancak, yoksulların sevindirilmesi sonucu Allah'ın affının tecellisi umulur. Hiç olmazsa sadaka sevabı verilir, günahların bağışlanmasına vesile olur. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de; "Şüphesiz, iyilikler kötülüklerigiderir."(Hüd, 11/114) buyurulmuştur.

Ancak, belli bir miktar paranın fakire verilmesi ve onun da güya hamiyetli davranarak aldığı parayı veren kişiye hibe etmesi ve ödenmesi

gereken meblağ tamamlanıncaya kadar bu kabul ve hibe işinin devamı demek olan "devir" uygulamasının akli ve nakli hiçbir mesnedi yoktur.

Sonuç olarak imkânlar dâhilinde fakirlere sadaka vermek, hayır işleri yaptırmak, hayır kurumlarına yardımda bulunmak geride kalanların ölümleri için yapabilecekleri en uygun davranıştır. Fakat bunu yaparken ölenin varisleri arasında fakirler, yetimler, ihtiyaç sahipleri, eş ve çocukların bulunması halinde (ölenin vasiyeti dışında) bunların mallarından ıskat, tasadduk ve devir yapılarak mağdur edilmeleri aslâ caiz değildir (İbn Nüceym, el-Bahrur-râik, IV, 117).

SÖZÜN ÖZÜ

İlim cehaletin karşıtı ve düşmanıdır. Birbirine taban tabana zıt iki unsurdur.

İmam Burhaneddin ez-Zernuci

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden hayırlı olan işleri yapmayı, aklın ve dinin çirkin gördüğü şeyleri terk etmeyi ve fakirlerin sevgisini istiyorum.” (Mâlik, Duâ, No:508)

BİR DÜNYA ŞEHİRİ: İSTANBUL

Dünyanın önde gelen ilim ve sanat merkezlerinden biridir İstanbul. Haliç, Marmara denizi ve surların çevrelediği yarımada, milattan önce üç binli yıllara uzanan geçmişi ile dünyanın en eski yerleşim yerlerinden biridir. Coğrafi konumu ve tarihî zenginlikleri sebebiyle defalarca savaşlara ve kuşatmalara sahne olan şehir, cihanşümul Devlet-i Âli Osmaniye'nin genç hükümdarı Fatih Sultan Mehmet Han tarafından 1453'te fethedilmesiyle birlikte o güne kadar devam eden tarihî kimliği yeni bir boyut ve anlam kazanmıştır. Köklü medeniye-

timizin benzerlerine az rastlanan görkemli eserleriyle şehir yepyeni bir görüntüye kavuşmuştur. Osmanlılar döneminde "payitaht-ı saltanat, taht gâh-ı saltanat gibi unvanlarla anılan İstanbul; İslam dini idealine dayanan ve bu ideal yansıtan önemli fiziki, sosyal ve kültürel bir organizasyona sahip olmuştur. İslam medeniyetinin en güzel sanat eserleri olan ulu camiler, külliyeler, muvakkithaneler, darüşşifalar, bedestenler, çeşmeler ve kütüphaneler şehrin İslamî kimlik kazanması için önemli bir alt yapı oluşturmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Yüzüne çarpmak gerek
zamânenin fendini!*

*Göster: kabaran sular
nasıl yıkar bendini!*

*Küçük görme, hor
görme, delikanlım
kendini!*

*Şu kırık âbideyi
yükseltecek taştasın;*

*Fâtih'in İstanbul'u
fethettiği yaştasın*

Arif Nihat Asya

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Duâ, 72)

SORU - CEVAP

**Elfaz-ı küfrün (dinden çıkma-
yı gerektiren sözleri söylemenin)
nikâha zararı nedir?**

Dinden çıkmayı gerektiren sözleri söylemek kişileri dinden çıkardığı gibi, var olan nikâhlarını da etkiler.

Dinin kesin esaslarından birisinin inkâr edilmesi, hafife ya da alaya alınması kişinin dinden çıkmasına sebep olur. Mesela, Allah'a, peygambere ve dinen mukaddes olan değerlere küfreden, namazı, orucu inkâr eden, Kâbe ile alay eden kişi İslam dininden çıkmış olur.

Hanefî mezhebine göre eşlerden birinin dinden çıkmasıyla evlilik kendiliğinden sona erer. Tövbe etse bile yeni bir nikâh akdi olmaksızın evlilik hayatını devam ettiremez.

Şâfiî mezhebindeki ağırlıklı görüşe göre dinden çıkan kimse tövbe eder de iddet müddeti içinde İslam'a dönerse yeni bir nikâh akdine gerek kalmaksızın evlilik hayatını devam ettirebilir (Şâfiî, el-Ümm, I, 297; Şeyhzâde, Mecma'u'l-Enhür, I, 372, 373).

SÖZÜN ÖZÜ

Lokman Hekim oğluna dedi ki: “Yapacağın işi, daha önce bunu denemiş, tecrübeli kimselere danış! Çünkü onlar kendilerine pahalıya mal olmuş doğru görüşleri sana bedava verirler.”

Maverdi

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Senden iman içinde sağlık, güzel ahlak içinde iman, peşinden rahmet, afiyet, mağfiret ve rıza gelen bir kurtuluş istiyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1919)

HELAL LOKMA HELAL KAZANÇ

İslam'a göre emek, helal kazanç ve alın teri mübarektir. Müslüman, bir taraftan dünyasını kazanmak, diğer taraftan da ahireti için hazırlık yapmak durumundadır ve amacı iki cihan saadetine erişebilmektir. Rab-bimiz bu hususta, "İnsan için sadece kendi çalıştığı vardır ve çalıştığı da ileride görülecektir." (Necm, 53/39-40) buyurmaktadır.

Alın teriyle yetinen, yaptığı işle bir değer üreten ve kendine, ailesine, ülke ekonomisine fayda sağlayan bireyin hayatı anlamlı ve değerlidir. İnsanın bu amacını daha da anlamlı kılan bir diğer kazanç da Rabbimizin

çalışan insanlara yönelik vaatleridir: "Rableri, onlara şu karşılığı verdi: Ben, erkek olsun kadın olsun sizden hiçbir çalışanın amelini zayı etmeyeceğim..." (Â-i imrân, 3/195). Peygamberimizin (s.a.s.), "Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi kişiye günah olarak yeter." (Ebü Dâvûd, Zekât, 45) buyurarak kişinin kendi ailesi için harcadığı para sayesinde sadaka ecri alacağını söylemesi (Buhârî, Megâzî, 12) ne güzel bir vaattir!

Kısacası, Allah Resûlü'nün beyanıyla: "Kesinlikle hiç kimse elinin emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir..." (Buhârî, Büyü', 15)

SÖZÜN ÖZÜ

*Dört şeyi dört
şeyden temizle; dilini
gıybetten, kalbini
kıskançlıktan, mideni
haram lokmadan,
davranışlarını riyadan.*

Feriduddin Attar

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1872)

TARİHE TANIKLIK EDEN MABED: AYASOFYA

Doğru Roma İmparatorluğu döneminde İstanbul'un en büyük kilisesi iken fetihten sonra şehrin baş camii hâline getirilen ve etrafında zamanla bir külliye teşekkül eden ulu bir mabedir Ayasofya. Dünya mimarlık tarihinin günümüze kadar ayakta kalmış en önemli eserleri arasında yer alan yapı; mimarisi, ihtişamı, büyüklüğü ve işlevselliği yönünden sanat dünyası açısından önemli bir yer teşkil etmektedir. Bizans'ın en büyük katedrali olarak yapımı M.S. 537 yılında tamamlanan mabed, Fatih Sultan Mehmet tarafından fethin sembolü olmuş ve ilk cuma namazı da burada kılınmıştır. Sonrasında yapı güçlendirile-

rek en iyi şekilde korunmuş ve muhtelif zamanlarda eklenen ilaveleri ile birlikte Cumhuriyet dönemine kadar cami olarak varlığını sürdürmüştür. Mimar Sinan tarafından yapılan minareler ise aynı zamanda yapıda destekleyici payanda işlevi görmüştür. İslam sanatının en seçkin süslemeleriyle bezenen Ayasofya'nın bir külliye mahiyeti kazanması kütüphane başta olmak üzere medrese, muvakkithane, hamam ve sebillerin eklenmesiyle ortaya çıkmıştır.

Günümüzde müze olarak ziyaret edilen yapı, tarih boyunca birçok medeniyetin izlerini taşımaya ve tarihe tanıklık etmeye devam etmektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

“Kendini sev, sana iyilik edeni sev, iyiliği, güzelliği ve güzeli sev; kendine yakın bulduklarını, ruhunun uyduğu kimseleri sev... Hepsinden öte sana bunları veren Allah'ı sev.”

İmam-ı Gazali

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

SORU - CEVAP

Çocuğa isim nasıl verilir?

Peygamber Efendimiz (s.a.s.), yeni doğan çocuğun sağ kulağına ezan okunmasını, sol kulağına da kamet getirilmesini tavsiye etmiş ve bizzat kendisi, torunu Hz. Hasan'ın sağ kulağına ezan okumuş, sol kulağına da kamet getirmiştir (Ebû Dâvûd, Edeb, 116). Dolayısıyla çocuk dünyaya geldiğinde sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okunarak isminin verilmesi sünnettir. Bunu babası veya aile büyüklerinden başka birisi de yapabilir.

Boy abdesti ile namaz kılınabilir mi? Namaz kılınabilmesi için ayrıca abdest almak gerekir mi?

Gusül abdesti alan bir kimse aynı zamanda namaz abdesti de almış olacağı için bu abdesti ile namaz kılabilir, ayrıca abdest alması gerekmez.

Hz. Peygamber'in gusül abdestine başlarken namaz abdesti gibi abdest aldığını ve gusülden sonra ayrıca abdest almadığını ifade eden hadisler vardır (Buhârî, Gusül 1).

SÖZÜN ÖZÜ

Samimilik, hiçbir zaman dindarlıktan ayrılmaz. İnsan samimiliği kaybettiği anda Allah'tan uzaktadır...

Samimiysizlik, kalbe karşı gelmektir.

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, nimetlerine şükretmek ve sana en güzel biçimde ibadet etmek konusunda bana yardım eyle.”

(İbn Huzeyme, Duâ, No: 751)

SORU - CEVAP

İslam'da taşıyıcı anneliğin yeri var mıdır?

Normal yoldan çocuk sahibi olamayan çiftlerin tüp bebek yöntemiyle çocuk sahibi olmalarına dinen izin verilmiştir.

Ancak, evli olan kadının yumurtası ile erkeğin spermelerinin laboratuvar ortamında döllendirilmesi sonucu elde edilen zigotun başka bir kadının rahmine yerleştirilmesi, rahim sahibi kadının doğum yapmasından sonra bebeği, sperm ve yumurta sahibi eşlere teslim etmesi suretinde cereyan eden taşıyıcı annelik uygulaması dinin mahremiyet,

evlilik, neslin korunması, şahsiyetin korunması, kişilerin ruh ve beden sağlığının korunması ve insanın saygınlığı ile ilgili bir takım ilkeleri ihlal etmesi sebebi ile caiz değildir.

Üzerinde ayet, hadis ve dini metin bulunan kağıtlar nasıl imha edilmelidir?

Üzerinde ayet, hadis ya da dini metin bulunan kağıtlar, takvim yapıları mümkünse gömülerek, bu mümkün değil ise geri dönüşümü sağlanarak ya da yakılarak imha edilebilir.

SÖZÜN ÖZÜ

Ey akıl sahibi, ilim yüksek bir makamdır.

Ona nail olduğun zaman, diğer bütün makamlar yok olur.

*İmam Burhaneddin
ez-Zernuci*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et.”

(Ebû Dâvûd, Tefriü Ebvâbî'l-Vitr, 26)

DARI EKMEK

Bir hükümdar askerleriyle gezintiye çıkar. Yaşlı bir adamın tarlasına fidan dikmekle meşgul olduğunu görür. İhtiyara seslenir: "Baba, sen ne diye fidan dikmeye uğraşıyorsun? Diktiğin fidanların meyvesinden yiyemeyebilirsin." İhtiyar: "Evlat! Bu diktığım fidanların meyvesini bizim yememiz şart değil. Biz nasıl bizden öncekilerin diktığı fidanların meyvesinden yediysen, bizim diktığımız fidanların meyvesini de bizden sonrakiler yiyebilir. Aldığı cevaptan hoşnut olan hükümdar, ihtiyara bir kese altın verilmesini emreder. İhtiyar bu ihsanı karşılıksız bırakmaz ve

şöyle der: "Gördün mü evlat, bizim diktığımız fidanlar şimdiden meyve verdi." Bu cevap da hükümdarın hoşuna gider, bir kese daha altın verilmesini emreder. Bunun üzerine ihtiyar: "Evlat, herkesin diktığı fidan yılda bir defa meyve verir; bizim diktığımız fidan yılda iki defa meyve verdi." deyince hükümdar cevaptan ziyadesiyle hoşnut olur ve bir kese altın daha verilmesini emreder. Bu defa vezir araya girer ve hükümdarı uyarır: "Aman hükümdarım! Bir an önce buradan gidelim. İhtiyar bu gi-dişle tarlasına fidan dikmek yerine, devletin hazinesine darı ekecek."

SÖZÜN ÖZÜ

*Maddeye tapanlar
deniz suyu içene
benzerler. İctikçe
hararetleri biraz daha
artar.
İbn Arabi*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır.” (Tirmizi, Deavât, 94)

NEFSİN PANZEHİRİ: ORUÇ

Senelerce ibadet ve taatle meşgul olan bir derviş vardı. Ne zaman nefesine "sen kimsin, ben kimim?" diye sorsa nefsi başkaldırır, kibirle "sen sensin, ben de benim" dermiş.

Derviş nefisini yola getirmek için yürüyerek Hicaz'a gider ve Kâbe'yi tavaf ederek yine zahmetli bir yolculukla memleketine döner. Ümitle nefesine aynı soruyu yineler: "Sen kimsin, ben kimim?" Ancak nefsi hâlâ yola gelmemiştir: "sen sesin, ben de ben".

Derviş serkeş nefisini oruçla yola getirmeye karar verir. Nefsini bir süre oruçla terbiye ettikten sonra

sorar: "Sen kimsin, ben kimim?" Nefsi yemekten içmekten kesilmiş olmanın verdiği bitkinlikle nihayet beden zindanından kurtulmuş bir hâlde: "Ben yokum, sen sensin!" der ve derviş, nihayet söz dinlemez nefisini yola getirmenin çaresine vasıl olur.

Mevlana bu hikâyeyi anlattıktan sonra nefsi açıklıktan başka hiçbir taatin mağlup edemeyeceğini söyler. Bunun yolu da oruca devam etmekle mümkün olur. Oruç, kalpte gizli olan ilimlerin anahtarıdır. Ancak nefesine hâkim olanlara bu kapılar açılır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Gelin bugün yanalım
Yarın yanmamak için,
Ölelim ölmez iken,
Yine ölmek için.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de, henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!”

(Müslim, Zikir, 65)

SORU - CEVAP

Oruç tutmakla yükümlü olmanın şartları nelerdir?

İslam'a göre, bireyin sorumlu olmasının temel şartları Müslüman, akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış olmaktır. Dolayısı ile bunlar oruç ibadeti ile sorumlu olmanın da şartlarıdır. Buna göre bir kimsenin Ramazan ayında oruç tutmasının farz olması için öncelikle Müslüman ve akıl-baliğ olması gerekir. İbadetlerle yükümlü olma şartlarını taşıdığı hâlde bazı özel durumlardaki kimselere oruç tutmama ruhsatı verilmiştir. Ayet-i kerimenin ifade ettiği şekilde; hasta, yolcu ve oruç tutmaya güç yetiremeyecek düşüklükte olanlar Ramazan'da oruç

tutmayabilirler (Bakara, 2/185). Bu durumdaki kimseler oruç tutmayı engelleyen durumları ortadan kalktığında oruçlarını kaza ederler. Sağlığı bundan sonra oruç tutmaya elverişli olmayanlar bir yoksul doyumlugu fidyeye verirler (Bakara, 2/184).

Oruç tuttuğu takdirde kendisinin veya çocuğunun zarar görmesi muhtemel olan gebe veya emzikli kadınlar da, sağlık durumu oruç tutmak için elverişli olmayanlar arasında değerlendirilmiştir. Bu durumda olanlar da oruç tutmaya bilirler. Hatta zarar görme ihtimali kuvvetli ise tutmamaları gerekir. Durumları normale döndüğünde tutamadıkları oruçları kaza ederler.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ana baba âhi
alma. Ana baba
âhının zehirini içen
kurtulamaz.*

Prof. Dr. Ali Fuat Başgil

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi, ahlakımı da güzelleştir.” (İbn Hanel, Müsned, 1/403)

SORU - CEVAP

Unutarak yemek içmek orucu bozar mı?

Unutarak yemek, içmek orucu bozamaz. Peygamber Efendimiz (s.a.s.), "Bir kimse oruçlu olduğunu unutarak yer, içerse orucunu tamamlasın, bozmasın. Çünkü onu, Allah yedirmiş, içirmiştir." (Buhârî, Savm, 26) buyurmuştur.

Unutarak yiyip içen kimse, oruçlu olduğunu hatırlarsa hemen ağızındaki çıkarıp ağzını yıkamalı ve orucuna devam etmelidir. Oruçlu olduğu hatırlandıktan sonra mideye bir şey inerse oruç bozulur (Merğînânî, el-Hidâye, I, 392).

Oruca niyetlenen bir kadın gün içinde âdet görmeye başlarsa ne yapmalıdır?

Kadınlar ay hâli ve lohusalık hâllerinde namaz kılmazlar, oruç tutmazlar. Daha sonra tutamadıkları oruçlarını kaza ederler.

Oruca niyetlenen bir kadın gün içerisinde âdet görmeye başlarsa orucunu bozar, temizlenince bu günün orucunu da kaza eder (Merğînânî, el-Hidâye, I, 129). Akşamaya kadar sanki oruçlu imiş gibi davranıp yeme içmeyi terk etmesi doğru değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

Besmeleyle çıktım yola
Selam verdim sağa sola

A benim şevketli
efendim

Ramazan-ı şerifin
mübarek ola

Ramazan Mânisi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğunda da benim canımı al!” (Buhârî, Merdâ, 19)

EFENDİMİZ (S.A.S.)'İN VEFATI

Hz. Muhammed (s.a.s.), miladî 8 Haziran 632 (H. 14 Rebiulevvel 11) tarihinde Medine'de vefat etti. 23 yılını risaletle geçirdi ve 63 sene yaşadı. O'na tabi olup etrafında halka kuran sahabe, O'nun (s.a.s.) aralarından ayrılacağını bilmelerine rağmen bunu çok zor kabullendiler. Allah Resûlü (s.a.s.), ölümün kendisi için hak olduğunu biliyordu. Bu gerçeği haber veren ayette Allah Teâlâ, "Biz senden önce de hiçbir beşere ölümsüzlük vermedik." (En-biyâ, 21/34) buyurmuştur. Yine, "Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip

geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisin geriye dönerse Allah'a hiçbir zarar veremez." (Âl-i imrân, 3/144) ayetleri durumu izah eder özelliktedir.

Bugün, Allah Resulü bedenen aramızda değil, fakat getirmiş olduğu Kur'an, yaşamış olduğu sünnet bize emanettir. Bizler, O'nun tavsiyeleri doğrultusunda dünyayı ahiret yolunda bir dinlenme yeri, bir han olarak düşünmeli, O'nun (s.a.s.) ahlakını hayatımıza ilmik ilmik nakşedebilme gayreti içinde olmayız.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ölüm güzel şey;
budur perde ardından
haber...*

*Hiç güzel olmasaydı,
ölür müydü
Peygamber?*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, beni bağışla, bana merhamet eyle, beni dosdoğru yola ilet, bana sıhhat ver ve beni rızıklandır!” (Müslim, Zikir, 35)

SORU - CEVAP

Çeyiz ve takılar mehir yerine geçer mi?

Erkeğin evlenirken eşine verdiği veya vermeyi taahhüt ettiği para veya başka bir mala mehir denir. Kur’an-ı Kerim’de, evlenen erkeğin kadına mehir vermek zorunda olduğu ve bunu zorla geri almasının caiz olmadığı belirtilmektedir (Bakara, 2/237; Nisâ, 4/4, 20, 24, 25; Maide, 5/5). Mehir nikâhın sonuçlarından biridir. Bu nedenle nikâh esnasında belirlenmemiş olsa, hatta nikâh esnasında verilmeyeceği şart koşulsa bile evlenen kadın mehire hak kazanır.

Erkek ya da onun anne-baba veya kardeşleri gibi yakınları tarafından verilen çeyiz ve takılar, verilirken mehir

olarak verildiği belirtilmişse mehir kabul edilir. Verilirken herhangi bir belirleme yapılmamışsa, bu takdirde yaşanan yerin örfüne göre karar verilir.

İnsanın kendi ihtiyacı için kullandığı araç-gereç ve malzemelere zekât düşer mi?

Sanat ve mesleğin icrası için gerekli olan araç-gereç, makine ve malzemeler, asli ihtiyaçlar kapsamında yer alır. Dolayısı ile bunların zekâtının verilmesi gerekmez. Ancak, kişinin kendi mesleğinin icrası için değil de, ticaret için üretilen veya alınıp satılan araç-gereç, malzeme ve makinelerin zekâtının verilmesi gerekir (Zeylâi, Tebyinü'l-Hakâik, I, 253).

SÖZÜN ÖZÜ

Ey Âdemoğlu! Sen bil ki; kendinden gafil olur hazırlanmazsan başkası senin yerine hazırlanmaz. Mutlaka Allah’ın huzuruna çıkacaksın kendini hazırla, kendi işlerini başkasına havale etme.

Hız. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni güzel ahlaka eriştir, senden başka güzel ahlaka yöneltecek yoktur.” (Tirmizî, Deavât, 32)

OSMANLI KÜLTÜRÜNDE DİŞ KIRASI GELENEĞİ

Genelksel Osmanlı Ramazanlarının unutulmaya yüz tutmuş en güzel âdetlerinden biri olan "dış kirası" geleneği, bu mübarek ayın ecdadımızın güzel ahlakına bir başka tesiri ve muhabbetiydi. Ramazan'ın gelmesiyle birlikte saray içinde ve dışında toplu iftar davetlerinin ardı arkası kesilmez, büyük konakların iftar sofralarında yer almak için tanıdık olmaya gerek duyulmazdı. Hâli vakti yerinde olan hane sahipleri, iftar vakti ansızın kapılarına gelen birini hemen sofralarına buyur ederdi. Özellikle maddi durumu iyi olmayan kimselere Allah rızası için ikramda bulunmayı bir görev sayar, misafirlerinin

en iyi şekilde ağırlanması için ellerinden geleni yaparlardı. Misafirler iftarını yapıp kalkarken, hane sahipleri gelen misafirlere, kadife keseler içerisinde kehribar tespihleri, gümüş yüzükleri dış kirası olarak hediye ederdi. Fakir fukaraya ise hane sahibinin zenginliği ve cömertliğine bağlı olarak hediyeler takdim edilirdi. Hz. Peygamber'in sünneti ve hediyeleşmenin canlı bir tezahürü olan bu gelenek insanlar arasındaki muhabbeti de artırırđı. Burada iyilik yapmada önde giden taraf iftarı veren hane sahibi değil, iftara gelerek ev sahibini mükellefiyetten kurtaran Allah misafiri olurdu.

SÖZÜN ÖZÜ

*Gecenin uzunluğunu
en iyi hastalar bilir.*

*Rızık ilimle olsaydı,
cahilden zor geçinen
olmazdı.*

Sâdi Şirazi

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım, beni güzel bir iş yaptıkları zaman mutlu olan, günah işledikleri zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle." (İbn Mâce, Edeb, 57)

AFFETMEK İNSANI GÜÇLÜ VE SAYGIN KILAR

Allah Resûlü için bir sıkıntı kaplayıp gönlü daraldığında Allah'tan günahlarını bağışlamasını dilerdi (Müslim, Zikir, 41). Âdeta kar ve dolu sularıyla yıkanmış bembeyaz bir elbise gibi kalbinin günah kirlerinden arınmasını isterdi (Buhârî, Deavât, 39). "Günah" anlamına gelen Arapça "vizr" kelimesi aynı zamanda "yük" demektir. Bu sebeple Allah, kulunun günahlarını affettiğinde onun kalbinden günahı silmiş, yüreğinden yükünü almış gibidir. İnsanları affetmek de böyledir. Affetmek bir yandan kalbimizi öfke, husumet ve intikam duygularından temizler, bir yandan da bu kötü duyguların yüreğimizi kaplayan

ağır yükünü hafifletir. Affetmek insanı güçlü ve saygın kılar. Çünkü Peygamberimizin ifadesi ile: "...Allah, affeden bir kulunun ancak şerefini artırır..." (Müslim, Birr, 69)

Ne kadar manidardır ki, "bağışlamak" kelimesi dilimizde "affetmek" kadar "karşılık gözetmeden vermek" anlamına da gelir. "Bağışlamak" bir bakıma "bağışta bulunmak"tır. Affetmek suretiyle insan aslında gönül dünyasını arındırdığı için kendisine, cezalandırmaktan vazgeçtiği için suçluya ve nihayet intikam peşinde koşmayı huzursuzluğa sebebiyet vermediği için de topluma âdeta "bağışta bulunmuş" gibidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*İlim hadiselerin illetini,
din ise hikmetini
arar. Biri hakikatlerin
metodu, öbürü
metafizigidir. İkisi de
hakikate visal aşkıdır.*

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en rezil zamanına kalmaktan sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 37)

SORU - CEVAP

Teravîh namazının vakti ne zamandır? Yatsı namazını kılmadan önce teravîh kılınsa geçerli olur mu?

Teravîh ve vitir namazının vakti, yatsı namazının vaktidir. Ancak hem teravîh hem de vitir namazı, yatsı namazının farzından sonra kılınır. Bu itibarla, yatsı namazının farzını kılmadan vitir ve teravîh namazı kılınır ise vitir ve teravîhin yeniden kılınması gerekir. Eğer vakit çıkmış ise teravîhin kazası gerekmez, vitrin kazası gerekir (İbn Hümâm, Fethu'l-Kadîr, I, 469).

Yurt dışında çalışan kişi, sadaka-i fıtrı bulunduğü ülke şartlarına göre mi, yoksa Türkiye şartlarına göre mi verir?

Ülke ve bölgelere göre geçim standartları farklı olduğundan, sadaka-i fıtrı mükellefi, kendi bulunduğu yere göre tespit edilen miktarda sadaka-i fıtrını vermesi gerekir (İbn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr, II, 22, 70).

SÖZÜN ÖZÜ

Gönül Çalab'ın tahtı
Çalab gönüle baktı
İki cihan bedbahtı
Kim gönül yıkar ise.

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında senden af ve afiyet istiyorum. (Ebû Dâvûd, Edeb, 100,101)

MEÂL VE TEFSİR NE DEMEKTİR?

Kur'an ayetlerini kelimesi kelimesi- ne, hiçbir anlamını eksik bırakmadan başka bir dile çevirmek mümkün olmadığı için Kur'an'ın başka dillere çevirisi- ne meâl ismi verilmiştir. Bununla aye- tin, yaklaşık manası kastedilir. Kur'an meâllerinin belli aralıklarla âlimler tarafından yenilenmesi bu sebeptedir.

Tefsir ise bir şeyi beyan etmek, keş- fetmek, üzeri kapalı bir şeyi açmak; anlamı kapalı olandan, manası zor an- laşılan sözden ne kastedildiğini açık- lamak demektir. Tefsir kelimesi daha çok Kur'an kelime, terkip ve cümlele- rinin ne anlama geldiğini açıklamak, müşkül ve garip lafızları izah etmek,

Kur'an'ı yorumlamak anlamında kul- lanılır. Tefsir bir ilim dalıdır. Bu bilim dalında Kur'an yorumlanır, kelime ve cümlelerin anlamları, hüküm ve hikmetleri açıklanır. Bu konuda çeşitli bilim dallarından faydalanılır. Tefsir yapılırken önce Kur'an'a müracaat edilir. Ayetler ayetlerle tefsir edilir. Sonra Peygamberin hadislerine, sonra varsa sahabe sözlerine bakılır. Garip kelimeler için sözlüklere bakılır, semantik tahlil yapılır. Meâl ve tefsir okumak Kur'an'ın anlaşılması gayre- tiyle okunmalı, ancak hiçbir meâl ve tefsirin Allah'ın kastı ve muradını bi- rebir ifade edemeyeceği bilinmelidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*İyilik yapanla kötülük
yapanı bir tutma. İyilik
edeni duadan unutm.
İyiliği unutup kusuru
saklayan dost değil,
düşmandır.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Zikir, 72)

MÜSLÜMAN İÇİNDE YAŞADIĞI TOPLUMA KAYITSIZ KALMAZ

"Müslümanların işleriyle ilgilenmeyen kimse onlardan değildir." (Taberânî, el-Mu'cemü's-sağîr, II, 131) buyuran Allah Resûlü, kişinin sosyal konulara duyarlı olmasıyla Müslüman topluma aidiyeti arasında sıkı bir ilişki kurmuştur. Çünkü Müslüman içinde yaşadığı topluma asla kayıtsız kalmaz. Bu onun iyi Müslüman oluşu ve güzel ahlaklı oluşuyla ilgili bir husustur. Güzel ahlaksa insanlara karşı güler yüzlü olmak, iyiliği yaymak ve kötülöklere engel olmak anlamına gelir. (Tirmizî, Bir, 62) Bu nedenle Müslüman, insanlara, hatta bütün mahlukata zarar veren şeyleri ortadan kaldıracak ve insanlı-

ğın yararına olacak şeyleri inşa etmek, yaşatmak ve yaygınlaştırmak için elinden gelen her şeyi yapacaktır. Bunları sadaka bilinciyle yerine getirecektir. Zira iki kişinin arasında adaletle hükmetmek, hayvanına binmek isteyen yahut eşyasını hayvana yüklemek isteyen bir kimseye yardım etmek, bu kapsamda değerlendirilebilecek birer sadakadır. Güzel söz sadakadır. Namaza giderken atılan her bir adım sadakadır. Yoldan eziyet verici şeyleri gidermek sadakadır (Müslim, Zekât, 56).

Kısacası kişinin kendisine, insanlığa ve Rabbine karşı sadakatini gösteren her türlü davranış sadakadır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kanayan bir yara
gördüm mü yanar ta
çiğnerim,*

*Onu dindirmek için
kamçı yerim, çifte
yerim!*

*Adam aldırmada
geç git!, diyemem
aldırırım.*

*Çiğnerim, çiğnenirim,
hakkı tutar kaldırım!*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim.

(Tirmizî, Deavât, 72)

SORU - CEVAP

Dua-kader ilişkisi nedir?

Dua bir ibadet, yalvarma, tazarru ve niyazdır. Duanın sonuç doğuracak bir sebep olarak görülmesi, konunun kaderle ilişkisini akla getirmektedir. Tabiat olayları, sünnetullah denilen ilahî kanunlara uygun olarak meydana gelmektedir. Başka bir deyişle tabiatta ortaya çıkan her olayın mutlaka bir sebebi vardır. İnsanın fiilleri de aynı şekilde bir sebep-sonuç ilişkisi içinde cereyan etmektedir. Sebebi ve o sebebe bağlı olarak ortaya çıkan sonucu yaratan Allah’tır (En’âm, 6/17).

Dua, kulluğun gereğidir. Allah’ın meydana geleceğini ezelde takdir

ettiği şeyin gerçekleşmesini önlemesi, takdir etmediği şeyin meydana gelmesini sağlaması için yapılan bir amel değildir. Ayrıca duadan maksat, Allah’ın bilmediği şeyi ona hatırlatma da değildir. Dua, kişinin kulluğunu göstermesi, aczini ve ihtiyacını Allah’a arz etmesidir.

Kulun iradesi, kendi kaderini ortaya koyma bakımından belirleyicidir. Allah, ezeli ilmiyle kulun yapacağı duayı bildiği için kaderini ona göre şekillendirmektedir. Dua sonucunda bir değişikliğin olmasını Allah dilemişse bu değişiklik, tabii sebep-sonuç ilişkisi içinde hayır veya şer olarak ortaya çıkmaktadır.

SÖZÜN ÖZÜ

En zor savaş, geçici ve boş arzularla savaştır. Benliğini bu arzulardan kurtaran, dünyaya ait tüm musibetlerden, bütün sıkıntılardan kurtulur.

İbrahim Ethem

GÜNÜN DUASI

“Allah'ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve (onların) bana uğramalarından, Allah'ın tam kelimelerine sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Tıb, 19)

DİYANET TV VE DİYANET RADYO

Diyaret TV, 16 Haziran 2012 tarihinde Bursa Ulu Camii'de Miraç kandili vesilesiyle ilk deneme yayını gerçekleştirilmiş, 19 Temmuz 2012'de Ramazan ayında 12 saat süreyle, 8 Temmuz 2013'te ise düzenli yayına geçmiştir. Uydudan yayın yapan Diyanet TV, Diyanet İşleri Başkanlığının toplumu din konusunda aydınlatma görevini daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirmesine katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur.

2013'ün Ramazan ayında yayına başlayan Diyanet Radyo ise bugün

81 ilde yayın yapmakta olup, uydu ve internetten de dinlenebilmektedir.

İslam'ın sahih bilgisini esas alarak tevhid inancını ve merhametle yoğrulmuş adaletini geniş halk kitlelerine ulaştırmak için yaptığı yayınlarla bu alandaki büyük bir boşluğu doldurmayı gaye edinen Diyanet TV ve Diyanet Radyo, milletimizin genel ahlak ve toplumsal duyarlılıklarını dikkate alarak ve yayın ilkelerinden de ödün vermeden yayınlarına devam etmektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Sen anılması güzel
olan bir söz ol. Çünkü
insan kendi hakkında
söylenilen güzel
sözlerden ibarettir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

"Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!" (Fâtiha, 1/6-7)

ALLAH'IN KULLARI ÜZERİNDEKİ HAKKI

İslam düşüncesinde haklar; "Allah'ın hakları" ve "kulların hakları" şeklinde ikiye ayrılır. İlki, Allah ile insan arasındaki hakları; ikincisi ise insanın diğer insanlarla olan huku-kunu ifade eder.

Kul hakları önce Allah ile kul arasındaki, sonra da kul ile kul-lar arasındaki hukuka işaret eder. Hz. Peygamber, Muâz b. Cebel ile yaptığı bir yolculuk esnasında Allah ile insan arasındaki bu hak ilişkisini çok veciz bir şekilde anlatır. Resû-lullah, "Ey Muâz! Allah'ın kulları üzerindeki haklarını bilir misin?"

diye sorar. Muâz, "Allah ve Resû-lü daha iyi bilir." der. Resûlullah, "Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, kendisine hiçbir şeyi ortak koşma-maları ve O'na ibadet etmeleridir." buyurur. Bir süre yol aldıktan son-ra yine o mübarek ses işitilir: "Peki ey Muâz! Bunu yaptıkları takdirde kulların Allah üzerindeki hakkı ne-dir, bilir misin?" Muâz yine, "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." dedikten sonra Resûlullah, "Allah'ın onlara azap etmemesi, (Müslim, İmân, 49) onları cennetine koymasıdır." (İbn Hanbel, v, 239) buyurur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Keder mimarı
sayesinde virâne
evimi imar ettim.
Seni anarak sonunda
puthaneyi Kâbe'ye
çevirdim.*

Mevlana Halidi Bağdadî

GÜNÜN DUASI

“Bizi doyurup içiren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah’a hamdolsun.” (Tirmizî, Deavât, 56)

SORU - CEVAP

Yaptığımız ibadetlerin sevabı hayatta olanlara ve ölmüşlerimize bağışlanabilir mi?

Yapılan ibadetin ve hayırların sevaplarının başkasına bağışlanması caizdir. Kişi, okuduğu Kur'an-ı Kerim'in, kıldığı namazın ve işlediği bir hayrın sevabını başkasına bağışlayabilir. İster sağ, ister ölmüş olsun kendisine sevap bağışlanan kimsenin bundan yararlanacağı umulur.

Annesi ve babası öldükten sonra onlara nasıl iyilik yapabileceğini soran kişiye Hz. Peygamber (s.a.s.); "Evet, onlara dua etmek, rahmet dilemek, onlar için istiğfar etmek, vasiyetlerini

yerine getirmek, dostlarına hürmet edip ikramda bulunmak, akrabaları ile ilgilenip onlara karşı üzerine düşeni yapmaktır." (Ebû Dâvûd, Edeb, 130) buyurmuştur. Annesinin aniden öldüğünü, şayet konuşabilseydi sadaka verilmesini vasiyet edeceğini zannettiğini, onun adına sadaka verirse sevabının kendisine ulaşip ulaşmayacağını soran sahabîye de: "Evet, ulaşır. Onun namına sadaka ver." (Buharî, Vasâyâ, 19) buyurmuşlardır.

Buna göre, sevabı ölen kimsenin ruhuna bağışlanmak üzere her türlü ibadet yapılabileceği gibi, çeşitli vesilelerle dua da edilebilir.

SÖZÜN ÖZÜ

Ey insanlar! Allah'a muhalefetten sakınınız.

Çünkü Allah'a muhalefetten sakınmak bir ganimettir. En akıllı insan kendisini hesaba çeken, kendini iyi idare eden, ölümden sonrası için iyi amel yapan ve kabrin karanlığı için Allah'ın nurundan faydalanandır.

Hz. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

"Ey Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi ateş azabından koru." (Buhârî, Deavât, 55)

BABALIK MAKAMI

Bir erkek, çocuğu olduğunda "baba" olmanın onurunu yaşar. Ailesinin geçimini sağlamak, onları her türlü kötülükten korumak, çocuklarına güzel bir gelecek hazırlamak için çalışır çabalar. Babalar için en güzel örnek şüphesiz Hz. Peygamber'dir... O'nun (s.a.s.) müjdesi babaların kulağında çınlar: "Bir kimse sevabını sadece Allah'tan umarak ailesinin ihtiyaçlarını karşılamak için harcama yaptığında, bu onun için sadakadır." (Buhârî, İmân, 41).

Baba, aynı zamanda ailesindeki her bireyin iyi huylu, sağlıklı, dengeli insanlar olarak topluma katılması için de emek vermelidir. Maddi ihti-

yaçları kadar manevi ihtiyaçlarını da karşılamalı, merhamet eğitimi almış, güzel ahlakla donanmış, kültürünü ve değerlerini benimsemiş bir nesil yetiştirmelidir. Zira Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurur: "Hiçbir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır." (Tirmizî, Birr, 33).

Babamızla yaşarken saygıyı öğreniriz. Sevgiden beslenen bir hürmetin, incitme-
yen, aksine güven ve huzur veren bir otoritenin adıdır baba. Babamızın varlığıyla kendimizi korunmuş ve desteklenmiş hissederiz. "Babadan himmet, evlattan hizmet!" deriz. Hülâsa baba alın teri, helal kazanç, azim demektir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bu dünya bütün
halktan geçer ya;
İnanma sen malına, bir
gün elden gider ya.
Ata, ana, kardeşler
nere gitti, fikir kıl;
Dört ayaklı tahta at bir
gün sana yeter ya.*

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle başbaşa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

SORU - CEVAP

Düğünlerde verilen hediyeler boşanma durumunda kime kalır?

Düğünlerde, evlenen erkek ve kızın birbirlerine ve bunların anne, baba, nine, kardeş, amca, dayı, hala, teyze gibi mahrem akrabalarının kendilerine vermiş oldukları hediyeler hibe hükmünde olup, tek taraflı olarak bunlardan dönmeleri caiz değildir. Ancak bunların dışındakiler, tahrimen mekruh olmakla birlikte verdikleri hediyeyi geri isteyebilirler.

Yakınlarının ve davetlilerin getirmiş oldukları hediyeler ise eşlerden hangisine verilmiş ise ona ait olur.

Kimin adına getirildiği bilinmemesi hâlinde, mümkünse getirenlerden sorulur ve onların sözüne göre hareket edilir. Bunun mümkün olmaması hâlinde bulunulan yerin örf ve âdetine göre hareket edilir (Fetâvây-ı Hindiyeye, IV, 383).

Damadın veya ana babasının geline taktıkları takılar örfen mehir den sayılıyorsa mehirdir, asla geri alınmaz.

Eşler, nikâh öncesi veya ayrıldıktan sonra değil de, nikâhlı iken birbirlerine vermiş oldukları hediyelerden dönemezler.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bilmedim ahvalimi
gerçi ne hâl üstündedir.
Şol kadar bildim nefsi
ile cidal üstündedir.*

Muhibbi

GÜNÜN DUASI

“Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yöneten, himaye eden sensin.” (Yûsuf, 12/101)

ÇOCUKLARA SEVGİNİZİ CÖMERTÇE GÖSTERİN

İnsanız... Sevmeye ve sevlmeye muhtacı... Herkes gibi çocuk da sevildiğini bilmek ister. Seviliyor ama bunu duyamıyor, göremiyor, hissedemiyorsa sevilmediğini zannedebilir. Anne baba çocuklarını kardeşiyle veya arkadaşıyla kıyaslamamalı, bir başkasını sevmekle ona olan sevgisinin azalmayacağını açıklamalıdır. Bebek kadar çocuğun ve gencin de anne babasının sevgi dolu tavırlarına ihtiyacı vardır. Sizin yaşadığınız bölgede de aile büyüklerinin yanında çocuğu sevmek ayıp sayılıyor mu? Oysa sevgiyi açıkça ifade etmek, "Seni seviyorum!" demek Sevgili Peygamberimizin alışkanlıklarından birisidir.

"Benim on çocuğum var, ama hiçbirini öpmüş değilim." diyen bir adama dönüp bakan ve; "Merhamet etmeyene merhamet edilmez!" (Buhârî, Edeb, 18) buyuran O'dur. Bilhassa babalar için ne kadar kıymetli bir mesajdır bu.

Çocuğa sevgimizi göstermek için pahalı giysilere ve oyuncaklara ihtiyacımız yok! Hâl hatır sormak, başını okşayıp yaptığı güzel işleri takdir etmek yeterlidir. Bir çift güzel sözümüzün saatlerce yapacağımız nasihat konuşmalarından çok daha etkili olduğunu gördüğümüzde, anlayacağız ki, bir çocuğa sevgi sunmak onu şımartmaz, sadece değerli ve mutlu hissettirir.

SÖZÜN ÖZÜ

Ölüm gelmeden önce
amel işlemeye bak.
Kabrinde yaslanacağın
bir şey hazırlamalısın.
Öncelikle itikadını
düzeltilmelisin. Sonra
dinî yönden zaruri
bilgileri öğrenmelisin.
Fıkıh kitaplarının
açıkladığı şeyleri
bilmeli ve amel
etmelisin.

İmam Rabbani

GÜNÜN DUASI

“Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider! Şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki ardında hiç hastalık izi bırakmasın.” (Müslim, Selâm, 47)

SORU - CEVAP

Fıtır sadakası (sadaqa-i fıtır) ne demektir?

Fıtır "iftar etmek" ve "yaratılış" anlamlarına gelir.

Fıtır sadakası yaratılmış ve Ramazan orucunu tutup iftar etme imkânını elde etmiş olmanın bir şükürü olarak dinen zengin olup Ramazan ayının sonuna yetişen Müslümanın, belirli kimselere vermesi vacip olan bir sadakadır.

Fıtır sadakası, borcundan ve aslı ihtiyaçlarından fazla olarak nisap miktarı (80.18 gr altın veya bu değerdede) mala sahip olan her Müslümana vaciptir. Bunda zekâta olduğu gibi,

malın artıcı olması ve üzerinden bir yıl geçmesi gibi bir şart söz konusu değildir.

Şâfiî mezhebine göre ise fıtır sadakası vermek için zengin olma şartı yoktur. Günlük yiyeceğinden fazlasına sahip fakir de fıtır sadakasını verir.

Kişi kendisinin ve küçük çocuklarının fitrelerini vermekle yükümlüdür. Hz. Peygamber, köle-hür, büyük-küçük, kadın-erkek her Müslümana fitrenin gerektiğini (Ebû Dâvûd, Zekât, 20) ifade etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ahlakı kötü insanlarla
arkadaşlık kurma ki,
onlar günah işlemeye
seni yöneltmesinler.*

Ebu Hanife

GÜNÜN DUASI

“Ey kalpleri çeviren (Allah'ım)! Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl.” (Tirmizi, Deavât, 89)

RIZKI VEREN ALLAH'TIR

Ra'd sûresi 26. ayet-i kerimede şöyle buyrulmaktadır: "Allah rızkı dilediğine bol verir, (dilediğine de) kısar. Onlar ise dünya hayatı ile sevinmektedirler. Hâlbuki dünya hayatı, ahiretin yanında çok az bir yararlanmadan ibarettir." Allah Teâlâ hayatımızı devam ettirebilmemiz için ihtiyacımız olan rızkı da yaratmıştır. Rezzak olan Allah bir taraftan rızık konusunda inanan inanmayan herkese teminat verirken, öte yandan bu rızık kime ne kadar vereceğini ancak kendisinin bildiğini hatırlatmaktadır.

Allah'ın dilediğine bol dilediğine az rızık vermesinin bizim için ibret verici

birçok yönü vardır (Rûm, 30/37). Rızkın bol verilmiş olması şımarıp azgınlık yapmaya değil şükürü artırmaya vesile olmalıdır. Rızkın daraltılması ise Allah'ın rahmetinden ümidi kesmeye, sabırsızlığa sebep olmamalıdır. Diğer taraftan rızkın genişliği veya darlığının inançlı veya inançsız olmakla da doğrudan bir alakası yoktur. Mü'mine de kâfire de rızkı veren Allah olduğuna göre bir kısım inkârcıların aşırı zenginlikleri bizleri aldatmamalıdır (Âl-i İmrân, 3/196). Karun'un zenginliğine özenenlerin onun helake uğramasından sonra bu arzularından vazgeçmeleri bu konuda biz mü'minlere ışık tutmalıdır (Kasas, 28/82).

SÖZÜN ÖZÜ

*Ya Rab! Ne ola benim
hâlim
Kabre vardığım gece;
İyi olmazsa amelim
Kabre vardığım gece.*

*İbret almaz mısın ey
dil (gönül),
Yiten bizim gibilerdir.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Ben, senden hakkında bilgi sahibi olmadığım bir şeyi istemekten yine sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, kaybedenlerden olurum!” (Hüd, 11/47)

SORU - CEVAP

İbadetlerin vekâletle yerine getirilmesi caiz midir?

Bedenle yapılan ibadetlerde vekâlet geçerli olmayıp, ibadetin bizzat mükellefin kendisi tarafından yerine getirilmesi gerekir. Mesela, mükellef ne kadar hasta olursa olsun, onun yerine başkası namaz kılamaz. Bizzat mükellef, kendisine tanınan ruhsatlar çerçevesinde namazını kılar. Oruç da böyledir.

Mal ile yapılan ibadetlerde ise vekâlet geçerlidir. Hem beden, hem mal ile yapılan bir ibadet olan hacda ise, bizzat mükellef tarafından yapılmasına engel meşru bir mazeret bulunması hâlinde vekâlet geçerlidir.

Çocukları olan bir kişi, malını torunlarına bağışlayabilir mi?

Bir kimsenin çocukları varsa torunları ona mirasçı olamaz (Mevsili, el-İhtiyâr, Beyrut 1999, v, 558-559). Kişi, malının üçte bire kadar olan miktarını mirasçısı olmayan herkese vasiyet edebilir (Buhârî, Vasâyâ 3). Bu bağlamda kişinin torunlarına vasiyette bulunmasına engel bir durum yoktur. Hatta bu torunların dedeyle bağlantısı olan anne veya babası daha önce ölmüşse, dedenin onlara vasiyette bulunması bazı âlimlere göre, vacip bazılarına göre müstehabtır. Günümüzde bu durumdaki vasiyetin vacip olduğu görüşü daha çok benimsenmektedir (Muhammed Ebû Zehra, Şerhu Kânûni'l-Vasiyye, Kahire, 198-200).

SÖZÜN ÖZÜ

*Harabat ehlini hor
görme şâkir,
Defineye malik
viraneler var.”*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisisin.” (A'râf, 7/151)

KAVAK AĞACI İLE KABAK

Kavak ağacının yanında bir kabak filizi boy göstermiş. Baharın gelmesiyle birlikte minik kabak fidesi, kavak ağacına sarılarak yükselmeye başlamış. Yağmur ve güneşin de etkisi ile hızla büyümeye devam etmiş. Öyle ki boyu kavağın boyuna ulaşmış. Başı bu kadar büyük bir hızla kavağa ulaşınca bir gün dayanamayıp sormuş kavağa:

- Sen kaç ayda bu hâle geldin?
- On yılda, demiş kavak. Çiçeklerini sallayarak gülmüş kabak:

- On yılda mı? Ben iki ayda nere-
deyse seninle aynı boya geldim.

- Doğru, demiş ağaç vakarla. Çok doğru.

Derken aylar ayları, günler günle-
ri kovalamış ve sonbahar rüzgârları
başladığında kabak önce üşümüş,
sonra da yapraklarını dökmüş bir bir.
Soğuklar arttıkça da aşağıya doğru
inmeye başlamış. Büyük bir telaş ve
endişeyle sormuş kavağa:

- Neler oluyor bana? Kavağın,
- Ölüyorsun, cevabından sonra in-
leyerek sormuş kabak:
- Niçin? Aldığı cevap çok manidar-
mış:

- Benim on yılda geldiğim yere sen
iki ayda gelmeye çalıştığın için.

Hasılı kelam, emek vermeden, sabır
göstermeden olgunluğa eremeyiz...

SÖZÜN ÖZÜ

*Değerini ve mertebeni
artırmak için sana
senden daha iyi bir
arkadaş gerektir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, öteki dünyada da iyilik ver; bizi cehennem azabından koru.” (Bakara, 2/201)

SORU - CEVAP

Allah'ı sevmek nasıl olur?

Sevgi, Yüce Rabbimizin gönüllerde var ettiği ilahi bir duygudur. Hayatımız bu duygu ile anlam bulur. Sevginin en üstün ve değerli olanı şüphesiz ki Allah sevgisidir. Mü'minler Allah'ın muhabbetini her şeyin üstünde tutar ve O'nu her şeyden çok severler (Bakara, 2/165).

Allah'ı sevenler, farzları yerine getirir, haramlardan sakınır, nafile ibadetlerle manen O'na yakın olmaya gayret ederler. Allah yolunda çalışır, İslam'ı yaşama hususunda kınanmaktan çekinmez, kalbi, zihni ve

dili ile daima Rabbini anar, Allah'tan gelene razı olurlar. Allah'ı seven bir kul zamanla O'nun sevgisini kazanır.

Rabbimiz, Resulüne uyanları (Âl-i İmrân, 3/31), muhsinleri (Bakara, 2/195), tövbekârları (Bakara, 2/222), takva sahiplerini (Âl-i İmrân, 3/76), sabırlı olanları (Âl-i İmrân, 3/146), adaletli olanları (Mâide, 5/42), çok temiz olanları (Tevbe, 9/108) ve Allah yolunda çalışanları (Saff, 61/4) sevdiğini bildirmekte, sevdiği kullarına; "İyi biliniz ki, Allah'ın dostlarına korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir." (Yûnus, 10/62) müjdesini vermektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dostlarımızı sıkça
ziyaret
ediniz. Çünkü üzerinde
yürünmeyen yollar,
diken ve çalılıklarla
kapanır.*

*Allah'ın verdiği de
vermediği de
imtihandır.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru...” (Âl-i İmrân, 3/16)

MEDENİYETLERİN BAŞKENTİ: ŞAM

Suriye'nin başşehri olan Şam (Dımaşk); İslam dünyasının önemli tarihî şehirlerinden biridir. İnsanlığın en eski yerleşim yerlerinden olan Şam; tarih boyunca pek çok peygamberin, Allah dostunun, âlimin yaşadığı veya hayatının bir bölümünde ziyaret ettiği şehir olmuştur. Bütün Orta Çağ şehirlerinde olduğu gibi, etrafı surlarla çevrilen ve yöneticilerin oturduğu bir iç kalesi bulunan Dımaşk, İslamî dönemde külliye (imaret), cami, medrese, şifahane (bîmâristan), zaviye, çeşme, hamam ve konutlarla donatılmıştır. İslam mimarisinin ilk anıtsal örneğini, Halife I. Velid'in yaptırdığı Emeviyye Camii

oluşturmaktadır. Cami; süslemele-
rindeki ihtişam ve haiz olduğu ma-
nevi değeriyle bütün İslam âleminde
müstesna bir yere sahiptir. İslam'ın ilk
dönemlerinden itibaren siyasî, askerî
ve dinî hareketlerin merkezi konumuna
yükselmiş olan şehir, Osmanlı hâkimi-
yetinde (1516-1918) "Şâm-ı şerif" unvanı
ile anılmış, en güzide İslam sanat eser-
leri bu dönemde şehre kazandırılmış-
tır. Osmanlılarda Şam'a ayrı bir önem
verilmesinin nedeni; surre alayları ve
hac kervanlarının; Anadolu'dan, Kaf-
kaslar'dan, Orta Asya ve İran'ın yanı
sıra Irak ve Halep'ten gelen hacıların
uğrak merkezi olmasıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Su üç kişiye; yani
cahiller arasındaki
âlime, zengin iken fakir
düşene ve hatırlı iken
itibarını kaybedene
acı! Unutma ki,
yüksekte yer tutanlar,
aşağıdakiler kadar
emniyette değillerdir.*

Şeyh Edebali

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!” (A’raf, 7/23)

SORU - CEVAP

Geçmişe dönük kaza oruçları nasıl tutulmalıdır?

Oruç tutmakla yükümlü olduğu hâlde, her nasılsa hiç oruç tutmamış ya da bir kısım oruçlarını tutmamış/tutamamış olan kimseler öncelikle tutmadıkları oruçların sayısını belirler ve o günler sayısınca Ramazan ayı ve oruç tutmanın yasak olduğu bayram günleri dışındaki günlerde kaza ederler.

Tutulacak her kaza orucuna, "zimetimde borç kalan ilk orucun kazasına..." diye niyet edilmesi uygun olur. Zimmette kalan oruçların hesaplanması konusunda iki durum söz konusu olabilir:

a. Kişi mükellef olduğundan beri hiç oruç tutmamış olabilir. Bu durumda ergenlikten itibaren geçen her yıl itibarı ile bir kamerî ay hesabı ile oruçlarını tutar. Dinî hükümlerle mükellef olmak, bülüğa ermekle başlar. Erkekler ihtilam olmakla, kadınlar da âdet görmekle ergen olurlar.

b. Kişi mükellef olduktan sonra bazı oruçları kazaya bırakmış olabilir. Bu durumda mümkün mertebe tutulmayan oruçların sayısı hesaplanıp gününe gün kaza edilir.

Orucunu mazeretsiz olarak terk eden kimselerin kaza yanında tövbe ve istiğfar etmesi de gerekir.

SÖZÜN ÖZÜ

Ne kaçan fırsatlar karşısında ümitsizliğe düşülmeli, ne de fırsatlar ve sebepler ihmal edilmelidir. Allah Teâlâ'ya yürekten ve ihlas ile dua etmek hiçbir zaman elden bırakılmamalıdır.

Elmalı Hamdi Yazır

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Sen, rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!” (Mü'min, 40/7)

KUR'AN-I KERİM'İ ANLAMAK

"Ey insanlar! İşte size Rabbinizden bir öğüt, kalplere bir şifa ve inananlar için yol gösterici bir rehber ve rahmet olan Kur'an geldi." (Yûnus, 10/57) Kerim kitabımız Kur'an, insanların dünya ve ahiret saadeti için bir öğüt, gönül dünyalarını aydınlatan manevi bir ışık, hayatlarını sürdürürken başvuracakları bir rehber ve bütün insanlığa gönderilen bir rahmet kaynağıdır.

Kur'an'ın ana konusu Allah'ın varlığı ve birliğidir. O'nun muhatası insandır ve Allah-insan-varlık üçgeni arasındaki ilişkileri konu edinmiştir. Böylelikle o, insanın Rabbi,

kendi cinsi ve kâinat ile bağlantısını düzenleyen bir rehberdir. Kur'an'ın hedefi insanın dünya ve ahirette mutluluğunu sağlamaktır. İtikadî, ahlakî ve amelî her bakımdan insanların ihtiyaç duyduğu ilkeleri ihtiva eder.

Onu okurken tefekkür etmek ve bize söylemek istediği ilkeleri iyi kavramak gerekir. Çünkü Kur'an'ın emir ve yasakları tüm insanlığın mutluluğuna yönelik hükümler içerir. Sadece tilavetle yetinmek ve ne söylediğine önem vermemek, ondan beklediğimiz faydayı bize sağlamayacaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hasta olsam; ilacım,
çorbam, sütüm
o kitap...*

*Suda mantarım, gökte
paraşütüm o kitap...*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Her tür şeytandan, haşereden, kem nazardan Allah'ın tam kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım.”

(Buhârî, Ehâdisü'l-enbiyâ, 10)

SORU - CEVAP

Namazlar cem edilerek (birleştirilerek) kılınabilir mi?

Her namaz kendi vakti içinde edâ edilmek üzere farz kılınmıştır. Ancak geçerli bir mazeretin olması durumunda namazlar birleştirilerek kılınabilir.

Hanefî mezhebine göre namazları cem etmek sadece hacılar için söz konusudur. Arefe günü Arafat'ta ikindi öne alınarak öğle vaktinde birlikte kılınır (cem-i takdim). Akşam namazı geciktirilerek Müzdelife'de yatısı vaktinde birlikte kılınır (cem-i tehir). Diğer mezheplerde (aralarında ihtilaf olmakla birlikte) sefer, yağmur, fırtına gibi mazeretlerle öğle ile ikin-

diyi veya akşam ile yatısı cem-i takdim ya da cem-i tehir yoluyla kılmak caizdir. Hz. Peygamber'in yolculukta namazları cem ettiği bildirilmiştir (Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn, 51, 52, 53).

Önemli mazeretlerin bulunduğu durumlarda Hanefî birisi de diğer mezhepleri taklit ederek anılan namazları cem edip kılabilir. Namazları birleştirerek kılacak kişi, bunları peş peşe ve sırasına göre kılar; iki farz arasındaki sünnetleri kılmaz, başka bir işle meşgul olmaz. Öğle ile ikindinin farzları, öğle veya ikindi vaktinde, akşam ile yatısının farzları, akşam veya yatısı vaktinde ara vermeden kılınır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ameller bir takım suretlerden ibarettir.
Bunların ruhları ise içlerinde ihlas sırrının bulunmasıdır.
Ataullah İskenderî*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Sen affedicisin, kerimsin, affi seversin, beni affet.”
(Tirmizî, Deavât, 84)

KADİR GECESİ

Sözlükte "hüküm, şeref, güç, yücelik" gibi anlamlara gelen kadir (kadr) kelimesi, dinî literatürde ise "leyletü'l-Kadr" şeklinde Kur'an-ı Kerim'in indirildiği gecenin adı olarak kullanılır. Aynı adı taşıyan 97. sûre bu gecenin fazileti hakkında nazil olmuştur. Sûrede Kur'an'ın Kadir gecesinde indirildiği ve sözü edilen gecenin bin aydan daha hayırlı olduğu belirtilir. Allah'ın insanlara peygamberler vasıtasıyla son hitabı ve nihai mesajı olan Kur'an'ı indirmesi insanlığın hidayetinde bir dönüm noktası teşkil ettiği için bu olayın gerçekleştiği gece özel bir

anlam taşır. Kadir Gecesinin önemine işaret eden bir hadiste, önceki ümmetlerin uzun ömürlü olmaları sebebiyle fazla sevap kazanma imkânına sahip bulunmalarına karşılık Müslümanlara Kadir Gecesinin verildiği belirtilir (el-Muvatta, İ'tikâf, 6). Kadr sûresinde bildirildiğine göre bu gecede Allah'ın izniyle melekler ve Cebrail yeryüzüne iner ve gece boyunca yeryüzüne barış ve esenlik hâkim olur. Söz konusu ayetle bu müjdeden haberdar olan bizler Kadir Gecesinin kıymetini anlamaya çalışarak bu geceyi ihya edelim. Kandiliniz mübarek olsun.

SÖZÜN ÖZÜ

Dedi ki: “Aklın ölümü nedir?”

Dedim ki: “Fikri terk etmek.”

Dedi ki: Kalbin ölümü nedir?”

Dedim ki: “Zikri terk etmek.”

Muhammed İkbâl

GÜNÜN DUASI

“Kulağımın kötülüğünden, gözümün kötülüğünden, dilimin kötülüğünden, kalbimin kötülüğünden, tenimin kötülüğünden sana sığınırım.” (Nesâî, İstîâze, 4)

SORU - CEVAP

Fıtır sadakası ne zaman ve kimlere verilmelidir?

Fıtır sadakasının vacip olma zamanı Ramazan bayramının birinci günü olmakla birlikte, bayramdan önce de verilebilir. Hatta bu faziletlidir. Bununla birlikte, bayram günü veya daha sonra da verilebilir. Ancak, bayram namazından önce verilmesi müstehap kabul edilmiştir.

Şâfiî mezhebinde ise; fitreyi, meşru bir mazeret bulunmadıkça bayramın birinci gününün gün batımından sonra vermek haramdır. Fitreyi Ramazanın ilk günlerinden herhangi birinde vermek caizdir.

Fitrenin hedefi, bir fakirin içinde yaşadığı toplumun hayat standardına göre bir günlük yiyeceğini karşılamak, böylece bayram sevincine iştirak etmesine katkıda bulunmaktır. Günümüzde fıtır sadakasının belirlenmesinde, bir kişinin bir günlük normal gıda ihtiyacını karşılayacak miktarın ölçü alınması daha uygundur.

Dinen zengin sayılanlara, usul (anne, baba, dedeler ve nineler), furua (oğul, kız ve torunlar) ve kişinin bakmakla yükümlü olduğu kimselere fıtır sadakası verilmaz. Bir kimse, fitresini bir fakire verebileceği gibi, birkaç fakire de dağıtabilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Deme şu niçin şöyle,
Yerindedir o öyle,
Bak sonunda sabreyle.
Mevla görelim neyler,
Neylerse güzel eyler...
Erzurumlu İbrahim Hakkı*

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat.”
(Şu'arâ, 26/83)

SERMAYESİ ERİYEN ADAM

Bağdat yazın sıcak günlerinden birini yaşıyordu. İnsanlar güneşin hararetinden serinleyecek bir köşe arıyor, ağaç gölgelerine sığınyordu. Adamın biri de dağlardaki mağaralardan getirdiği buzları satmaya çalışıyordu. Gelin görün ki o gün satışlar pekiyi gitmemiş, buzlar da öğlen sıcaklığında eriyemeye yüz tutmuştu. Tek sermayesi olan buzların erimesi karşısında adam, canhıraş bağırmaya başladı: "Sermayesi eriyen bu fakirden buz alan yok mu?" O sırada talebeleriyle oradan geçmekte olan Cüneyd-i Bağdâdî'nin kulağına bu sözler çarpınca aniden durdu, olduğu yere çöktü ve

başını ellerinin arasına aldı. Talebeler telaşlandılar: "Ne oldu hocam" diye sordular. Büyük âlim onlara sarsıcı gerçeği şöyle açıkladı: "Bu adamın söylediklerine dikkat edin! Eriyenin sadece buzlar değil, aynı zamanda ömrüm olduğunu fark ettim. Sıcak, adamın maddî sermayesi olan buzları eritip tükettiği gibi, zaman da asıl sermayemiz olan ömrümüzü tüketiyor. Saniye saniye, dakika dakika ömür buzumuz eriyor, hissedebiliyor musunuz? Adamın buzlarına içinin sızlandığı kadar, ömürlerinin boşa tükenmesine karşı içi sızlamayanlara vahlar olsun..."

SÖZÜN ÖZÜ

*Nerde görsen gönlü
kırık, merhem ol sen;
Öyle mazlum yolda
kalsa, hemdem ol sen;
Mahşer günü
dergâhına mahrem ol
sen;
Ben-sen diyen
kimselerden geçtim işte.
Ahmed Yesevî*

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle!
Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Â-i İmrân, 3/38)

ARİFE GÜNÜ

Arife gününde Ramazan boyunca tuttuğumuz oruçlar, bizleri nefis muhasebesine sevk etmiş, kalplerimizi arındırmış, affetme ve bağışlama erdeminin ön plana çıkmasına sebep olmuştur. İşte Arife günü, nefislerimizi tezkiye eden oruçla kulluk bilincimizin zirveye ulaştığı, kin, nefret ve intikam duygularımızın iyice törpülediği özel bir zamandır. Bu nedenle Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), "Duaların en faziletli Arife günü yapılandır." (Muvatta', Hac, 81) buyurmuşlardır.

Bayramı karşılamanın coşkusuyla mübarek Ramazan'ı uğurlamanın üzüntüsü arasında özellikle hastaları

ziyaret ve onlara dua etmeliyiz. Ölümüşlerimizin kabirlerini ziyaret etmeli, fakir ve muhtaç insanlara yardım elimizi uzatmalı, onları da bayram sevincine ortak etmeliyiz. Arife gününde henüz vermemiş isek, fitr sadakalarımızı vermeliyiz.

Ramazan Bayramı gecesi olan Arife günü gecesini kaza namazı kılarak, Kur'an-ı Kerim okuyarak, Yüce Allah'tan af ve mağfiret dileyerek ve dua ederek geçirmeliyiz. Çünkü duaların kabul olduğu gecelerden birisi de bayram geceleridir. Yüce Allah'tan sağlık ve mutluluk içerisinde Ramazan Bayramı'na kavuşmanızı diliyoruz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Nâdân (cahil) ile
sohbet etmek güçtür
bilene,
Çünkü nâdân ne
gelirse söyler diline.*

Lâedri

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni, annemi babamı, inanmış olarak evime girenleri, mü’min erkekleri ve mü’min kadınları bağışla, zalimleri ise daima helak et.” (Nüh, 71/28)

BUGÜN RAMAZAN BAYRAMI

Bugün Ramazan Bayramı. Bayramın neşe ve mutluluğunu hep birlikte paylaşalım. Yüce Rabbimizin bizlere katından bir müjde ve mükâfat olarak sunmuş olduğu bayramlarda bizi dünyaya getiren anne-babamızı; hayatın çilesini birlikte omuzladığımız eşlerimizi sevindirelim! Evlerin canlı bayramları olan çocuklarımızı bayramın coşkusuyla mutlaka tanıştıralım. Aile büyüklerimize, akrabalarımıza, komşularımıza, arkadaş ve dostlarımıza hürmet ve muhabbetlerimizi ifade edelim. Yaralı gönülleri, bîtap düşmüş yürekleri onaralım! Yetimlerin, gariplerin, yaşlıların, mahkûmların ve kimsesizlerin tebesümü ile bayramlarımızı aydınlatalım!

Hastane köşelerinde şifa bekleyenlerin gönüllerini alalım. Bayram yapamayanlara bayram yaptıralım! Yüreklerin en ağır yükü olan küskünlüklere son verelim! Ve şunu asla unutmayalım! Bayramın sevincini, neşesini dua, tekbir ve selamlarla önce kendi içimizde duymalı sonra da bayrama acıyla, gözyaşıyla ulaşabilmiş kardeşlerimize bunu en kalbi ve samimi duygularımızla hissettirelim.

Bayramımız yeni bayramlar doğursun. Sevincimiz yeni sevinçlerin toprağı olsun. Huzurumuz nice huzursuzlukların çaresi; mutluluğumuz dünyanın dört bir yanındaki acılara teselliler olsun. Bayramınız mübarek olsun!

SÖZÜN ÖZÜ

Şöhret hissiyle elde edilen ilim, Farsî taşı gibidir. Kendisine temas eden bakır ve demir, altın olur; ama o yine taş olarak kalır.

İmam Rabbani

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni sana çok şükreden, seni çok zikreden, senden çok korkan, sana itaat eden, sana saygı gösteren, sana yönelen ve tövbe eden kimse eyle.” (Tirmizî, Deavât, 114)

SORU - CEVAP

***Kadın veya erkeği geri dönüşü olmayacak şekilde kısırlaştır-
mak caiz midir?***

Çocuk doğurma, çocuk sayısının sınırlandırılması, iki gebelik arasın-
daki sürenin ayarlanması, kısırlığın
tedavi ettirilmesi gibi konularda karı-
kocanın ortak isteğine göre, meş-
ru çarelere başvurulması caiz ol-
makla birlikte, devamlı kısırlığa yol
açan ilaç ve aletlerin kullanılması
yani kadın veya erkeğin devamlı kı-
sırlandırılması, sıhî bakımdan kesin
bir zorunluluk olmadığı müddetçe
caiz değildir.

***Dua ve zikir sesli mi, yoksa
sessiz mi yapılmalıdır?***

Duanın, alçak sesle, hüzünlü ve
tazarru ile (yalvararak) yapılması
adaptandır.

Nitekim Kur'an-ı Kerim'de; "Rab-
binize yalvararak ve için için dua
edin..." (A'râf, 7/ 55) buyurulmaktadır.

İçtenlikle ve samimi olduğu süre-
ce, sesli olarak da dua edilebilirse
de, sessiz olması daha uygundur.

SÖZÜN ÖZÜ

*İyi ara, doğruyu ara,
güzeli ara fakat kusur
arama.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle; Rabbimiz, duamı kabul et!” (İbrahim, 14/40)

İMAN-AMEL BÜTÜNLÜĞÜ

Amel, insanın bilinçli gerçekleştirdiği davranışlarıdır. Kur'an-ı Kerim'de insan davranışları salih ve kötü olanlar şeklinde ikiye ayrılır. Salih ameller, iyi, güzel ve faydalı olanlardır. Yüce Allah bizi bu iradi davranışlarımızla değerlendirmektedir. Nitekim Allah Rasulü, "Allah, sizin dış görünüşünüze değil, kalplerinize ve amellerinize bakar (Müslim, Birr ve Sıla, 10)." buyurmaktadır.

Kur'an'da iman ile salih ameller arasında o kadar kuvvetli bir bağ kurulmuştur ki, gölgenin simayı takip ettiği gibi salih amel de Kur'an'da imanı takip etmiş; âdeta amel, kalp-

teki imanın dış yansıması olmuştur. Yüce Allah, "İman edip, salih ameller işleyen ve Rablerine gönülden bağlananlara gelince, işte onlar cennetliklerdir. Onlar orada ebedi kalacaklardır." (Hud, 11/23) buyurmaktadır.

İman olmadığında amel boşa çıkacak (Mâide, 5/5), amel olmadığında imanın korunması ve kalpte kökleşmesi zorlaşacaktır. Çünkü düşünceden davranışa dönüşemeyen iman meyvsesiz ağaca benzer. Kalpte mevcut olan iman ışığının hiç sönmeden parlaması, giderek gücünü artırması salih amellerle mümkün olur.

SÖZÜN ÖZÜ

Bütün işlerin Allah'ın emri ile olduğunu bildiği hâlde elden kaçırdığı işler için üzülene hayret ederim. Zamanı kıyaslamayan kaderleri tanıyamaz; gelecek günlerin neler vaat ettiğini de bilemez.

Hz. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bütün işlerimdeki ölçsüzlüğümü, cahilliğimi ve hatamı bağışla. Sen bunları benden daha iyi biliyorsun.”

(Buhârî, Deavât, 60)

SORU - CEVAP

İki bayram arasında evlenmek caiz midir?

Ülkemizin bazı yörelerinde, Ramazan ile Kurban Bayramı arası kastedilerek, "iki bayram arasında düğün yapılmaz ve nikâh kıyılmaz." denilmektedir. Bu sözün dinî yönden hiçbir dayanağı bulunmamaktadır.

Hız. Peygamber (s.a.s.) ile Hız. Âişe (r.anh.) de Şevval ayında evlenmişlerdir (Müslim, Nikâh, 73). Şartlar ve imkânlar müsait olduğu zaman senenin bütün gün ve saatlerinde düğün yapılabilir, nikâh kıyılabilir. Yani nikâh için belli bir

zaman ve vakit yoktur. Bu nedenle iki bayram arasında düğün yapmakta ve nikâh kıydırmakta dinimiz açısından hiçbir sakınca bulunmamaktadır.

Kurban etinin bir kısmı kesim ücreti olarak verilebilir mi?

Kurban kesen kasabın ücret alması caizdir. Ancak kurban etinden kesim işini yapan kişinin ücreti verilemez. Çünkü verildiği takdirde, kurban ibadetini yerine getirmek için gerekli maddi külfetin bir kısmı bizzat ibadetin kendisi üzerinden karşılanmış olur.

SÖZÜN ÖZÜ

Dünün geçti, yarının da belli değil. O hâlde bugünün kıymetini bil.

İnsanlarla öyle geçiniz ki, düşmanlarınız bile ölümünüze ağlasın.

Hız. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

"Rabbim! Girilecek yere doğrulukla girmemi, çıkılacak yerden de doğrulukla çıkmamı sağla, bana tarafından yardımcı bir güç ver!" (İsrâ, 17/80)

ER-RAHİM

"Çok merhamet eden" anlamına gelen er-Rahim, Allah'ın engin merhameti ve acımasının ahirette sadece inananlara yönelik olacağını ifade eder. İnanmayanlar O'nun dünyadaki nimetlerinden yararlanırlarsa da ahiretteki nimetleri sadece inananlardır. O, dünya ve ahiretin, mü'min ve herkesin Rahman'ı; ahiretin ve mü'minlerin Rahim'idir. Rahîm ismi ile muamele edeceklerinden bazıları Kur'an'da; muttakiler (Hadid, 57/28), salihler (Câsiye, 45/30), Kur'an'a sarılanlar (Nisâ, 4/175), itaatkârlar (Âl-i İmrân, 3/132), namaz kılanlar (Nûr, 24/56), zekât verenler (Arâf, 7/156), mallarını Allah yolunda infak edenler (Tevbe, 9/99), sıkıntı-

lara sabır gösterenler (Bakara, 2/155-157) şeklinde sıralanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de "Rahim" ismi Peygamberimiz ve mü'minlerin sıfatı olarak da kullanılmıştır (Fetih, 48/29). İnananların birbirine merhametle davranmaları gerektiği, Yüce Allah'ın merhametine ancak bu şekilde nail olunacağı hususunda Allah Rasulü de şöyle buyurmuştur: "İnsanlara merhamet etmeyene Allah merhamet etmez." (Buhârî, Tevhit, 2, VIII, 165). Bu sebeple Rahim ismi gereği insan, hayvan, bitki, tüm mahlukata merhametle davranmalı ve dualarımızda bu ismi celil ile Yüce Allah'ın merhametini istemeliyiz.

SÖZÜN ÖZÜ

*İbadet ve taat
yapamadığında
üzülmemen, hata ve
günah işlediğinde ise
pişmanlık duymaman
kalbin ölüm
işaretlerindedir.*

Ataullah İskenderî

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Onlar (anne ve babam) nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse, şimdi sen de onlara merhamet göster.” (İsrâ, 17/24)

SORU - CEVAP

Duada tevessül ne demektir? Duada vesilenin dinî dayanağı var mıdır?

Tevessül, Allah'a yaklaşmak veya bir dileğin kabul edilmesini ya da bir musibetin defedilmesini sağlamak amacıyla dua esnasında Allah'ın güzel isimlerinden veya yüce sıfatlarından birini, işlediği güzel bir ameli veya yaşamakta olan salih bir insanın duasını vasita kılmak demektir.

Bunun dışında Allah'tan başkasından isteme şeklindeki dinimizin onaylamadığı tavırlar içerisine girmek ise caiz değildir. Zira dua sadece Allah'a yapılır, istekler O'na arz edilir.

Seferiliğin başlangıcı nasıl belirlenir?

Dinen sefer sayılacak mesafedeki bir yere gitmek üzere yola çıkan kişi, bulunduğu şehrin belediye sınırlarından çıkınca misafir hükmünde kabul edilir. Bu kimse yolculuk hükmü ve ruhsatlarından yararlanmaya başlar (Merğînâni, el-Hidâye, I, 81). Günümüzde şehirler büyümüş, İstanbul örneğinde olduğu gibi, iki ucu arasındaki mesafe neredeyse sefer mesafesi olacak kadar genişlemiştir. Bu gibi kentlerde seferiliğin, otogardan veya istasyondan ya da bulunduğu semtin sınırlarından başlayacağı yönünde görüşler vardır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ana rahminden
geldik pazara,
Bir kefen aldık
döndük mezara.*

*Mü'min olanların
çoğtur cefası,
Ahirette vardır
zevk-ü safası.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Tövbemi kabul et, günahımı temizle, duamı kabul buyur, delilimi sabit kıl, dilimi doğru yap, kalbime hidayet ver, göğsümün kin ve hasedini çıkar.” (Tirmizî, Deavât, 114)

TİCARETTE DÜRÜSTLÜK

Ticarette doğruluk ve dürüstlük en temel gerekliliklerdendir ve ticaretin her safhasında birinci derecede öneme sahiptir. Ticaret yaparken dürüst olmayı tavsiye eden birçok âyet ve hadis vardır. Allah Teâlâ'nın, “Mallarınızı aranızda haksız sebeplerle yemeyin. İnsanların mallarından bir kısmını bile bile günaha girerek yemek için onları hâkimlere (rüşvet olarak) vermeyin.” (Bakara, 2/188) buyruğu ticaret yaparken taraflardan birine zarar vermeden, kimsenin hakkını gasp etmeden açık ticaret yapmalarını emretmektedir. Ticaret yaparken dürüst davranmayı malın kusurunu gizlemek sadece alışverişin bereketini götürmek-

le kalmaz, satıcının haram kazanç elde etmesine neden olur. Bu anlamda Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), “Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Kusurlu bir malı, kusurunu açıklamadan din kardeşine satması helâl olmaz.” (İbn Mâce, Ticâret, 45) buyurmuştur. Haram kazanç ise sadece ticaret alanında kalmayıp kişinin bütün hayatına sirâyet ederek duasının kabul edilmesine bile engel olur (Müslim, Zekât, 65). Dahası bu tür kazançlar Yüce Allah'ın hoşnutsuzluğuna sebeptir. Allah Resûlü (s.a.s.), Kusurunu açıklamadığı bir malı satan kimsenin Allah'ın gazabına muhatap olacağını bildirmiştir (İbn Mâce, Ticâret, 45).

SÖZÜN ÖZÜ

Akıllı ve uyanık bir kimse isen, dünyaya gönül bağlama. Şeytan seni kandırıp dünyaya meylettirirse, seni emri altına almış demektir.

Bundan sonra felaketten felakete sürüklenirsin de hiç haberin olmaz.

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Rabbim, bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle.
Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Âl-i İmrân, 3/38)

SORU - CEVAP

İftira hakkında bilgi verir misiniz?

İftira, bir kimseye işlemediği bir suçtu isnat etmek demektir. Kur'an-ı Kerim'de; "Kim bir hata yapar veya kasıtlı günah işler de onu bir suçsuzun üzerine atarsa büyük bir bühyan ve apaçık bir günah işlemiş olur." (Nisâ, 4/112) buyrulmak suretiyle iftiranın ne denli büyük bir günah olduğuna dikkat çekilmiştir.

Mü'minleri kötü huy ve davranışlardan uzak tutma gayreti içinde olan Hz. Peygamber (s.a.s.) onları iftira konusunda da uyarmış, iftira eden kişiyi ahirette cezalandırılacağını (Müslim,

İman, 9) ifade etmiştir. Yine Efendimiz (s.a.s.), bu kötü davranışın, iftira edenin ahiret hayatını iflasa götürecektir. (Ebû Davûd, Akdiye, 14). Daha önemlisi hadislerde, büyük günahlar arasında kötülükten habersiz iffetli bir kadına zina iftirasında bulunmak da sayılmıştır (Buhârî, Vesâyâ, 23).

İslam'da iftira haram kılındığı gibi, asılsız olması muhtemel haberler doğrultusunda kabul edilerek bunları araştırmadan inanmak da yasaklanmıştır (İsrâ, 17/36; Hucurât, 49/6). İftira suçunu işleyen kimsenin tövbe etmesi ve iftira ettiği kişi ile helalleşmesi gerekir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dört şeyden uzak
durmaldır: Haset,
kibir, öfke ve kıskançlık.*

*Kendi elinle vereceğin
bir akça, senden sonra
verilecek yüz akçadan
daha değerlidir.*

Feriduddin Attar

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır.” (Mümtehine, 60/4)

BU DA GEÇER YA HU!

İnsan bu; hayatın inişli çıkışlı yollarında bazen umudunu kaybeder, kederlere gark olur, kendini kurtaracak bir umut ışığı bekler. Bazen de ona her şeyi unutturacak kadar mutluluk yaşar. Feridüddin Attar anlatır insanın renkten renge geçen hâllerini...

Ülkelerin birinde padişahın biri de mutsuz olduğunda umudunu tazelayecek, mutlu olduğunda da onu mutluluğun rehabetinden kurtaracak bir yol var mıdır acep, deyip düşündü taşındı, ama bir çıkar yol bulamadı. Hemen ülkenin bilginlerini topladı, onlardan derdine bir hâl çaresi bulmalarını istedi. Vezirlerin-

den birinin seyyah bir dostu vardı. Bu; ülkeler, beldeler dolaşmış, gezmediği görmediği memleket kalmamış bilge biriydi.

Dostunun maruzatını dinleyen seyyah ona ne yapması gerektiğini fısıldadı. O da hemen hazırlıklarını tamamlayıp padişahın huzuruna çıktı ve ona bir yüzük takdim etti. İnsanların gözleri fal taşı gibi açıldı, zira hiçbir özelliği olmayan çok sıradan bir yüzüktü bu. Ancak padişah yüzüğü eline alıp içindeki yazıyı okuyunca yüzü aydınlandı. Derdinin dermanını bulmuştu. Yüzüğün içinde şöyle yazıyordu: "Bu da geçer ya hû!"

SÖZÜN ÖZÜ

*Kim okurdu, kim
yazardı?*

*Bu düğümü kim
çözerdi?*

Koyun kurt ile gezerdi.

*Fikir başka başka
olmasa.*

Âşık Veysel

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bize katından rahmet gönder ve bize içinde bulunduğumuz durumdan bir çıkış yolu göster!” (Kehf, 18/10)

SORU - CEVAP

Yolculukta kılınamayan namazların kazası nasıl yapılır?

Namazlar, vaktinde kılındığında nasıl kılınması gerekiyor idiye aynı şekilde kaza edilirler. Buna göre yolculuk hâlinde kazaya kalan dört rekâtlı namazlar ister yolculuk (sefer) hâlinde, ister yolculuk sona erdikten sonra kaza edilsin, ikişer rekât olarak kaza edilirler. Aynı şekilde yolculuk hâli dışında kazaya kalan bir namaz, yolculuk sırasın-da kaza edilmek istendiğinde dört rekât olarak kılınır (Merğînâni, el-Hidâye, I, 81-82).

Müslüman veya ehl-i kitap olmayan kişinin kestiği kurban helal midir?

Eti yenen hayvanların etlerinin helal olması için, hayvanı kesecek kimsenin, akıl ve temyiz gücüne sahip, Müslüman veya ehl-i kitaptan olması gerekir.

Müslüman veya ehl-i kitaptan olmayan mecûsî, putperest veya ateistin kestiği hayvanın eti helal değildir. Onun kestiği hayvan da kurban olmaz (Mevsilî, İhtiyâr, V, 716).

SÖZÜN ÖZÜ

*İnsana sadakat yaraşır
görse de ikrah,
Yardımcısıdır
doğruların Hazret-i
Allah.*

Ziya Paşa

GÜNÜN DUASI

"Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir sınama konusu yapma. Bizi başışla ey Rabbimiz! Çünkü kudret ve hikmet sahibi olan sensin." (Mümtetine, 60/5)

HÜKÜMDARIN SARAYI

Uzun yolların yolcusu bir ihtiyar, Belh ülkesinin Sultanı İbrahim bin Ethem'e ısrarla sarayının yolcuların konup göçtüğü bir kervansaray olduğunu söylüyordu. Sultan da onu bu iddiasını ispata davet etti. İhtiyar: "Önce şu sorularıma cevap ver, sen ne kadar zamandır burada oturuyorsun? Hükümdar: "Üç yıldır," dedi. İhtiyar: "Senden önce kim oturuyordu burada?" Hükümdar: "Babam, on yıl oturduktan sonra vefat etti." İhtiyar: "Peki, ondan önce kim ne kadar oturdu?" Hükümdar: "Dedem, o da on iki yıl hükümdarlık yaptıktan

sonra vefat etti." İhtiyar: "Senden sonra kim oturacak burada?" Hükümdar: "Herhâlde oğlum oturur." dedi. Sultanın verdiği cevaplar karşısında ihtiyar güldü: "Sana dememiş miydim, burası kervansaraydır diye. Bak sen söyledin, kim kaldıysa gitti. Sen geldin, sen de gideceksin. Burası da gelen yolcuların bir müddet kalıp sonra göçtükleri bir kervansaray gibi değil mi?"

Duydukları ile zihninde şimşekler çaktı, sarsıldı koca hükümdar. Herkesin bildiği ama ifade edemediği basit bir gerçeği söylemişti ona bu ihtiyar adam.

SÖZÜN ÖZÜ

*İbadete yönelme vakti
gençliktir. Akıllı olan
bu vakti kaçırmaz,
fırsatı ganimet bilir.
Zira iş önemlidir. İnsan
yaşlılık zamanına
kalmayabilir.*

İmam Rabbani

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin.” (Âl-i İmrân, 3/8)

SORU - CEVAP

Damat ve geline zekât ve fitre verilebilir mi?

Fakir olan damada ve geline zekât verilebilir. Çünkü bunlarla zekâtı veren kişi arasında usul ve fûru ilişkisi olmadığı gibi, zekât veren şahıs bunlara bakmakla yükümlü de değildir (İbn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr, III, 172, 293).

Ticaret malının zekâtı kendi cinsinden ödenebilir mi?

Ticaret mallarının zekâtı, malın değeri üzerinden hesaplanıp parayla verilebileceği gibi, malın kendi cinsinden de verilebilir.

Dini bir emri yerine getirmemeye veya bir haramı işlemeye yemin eden kişi ne yapmalıdır?

Farz veya vacip olan bir şeyi yapmamaya ya da haram ve günah olan bir şeyi yapmaya yemin etmek, Müslümana yakışan bir davranış değildir.

Bununla birlikte, her nasılsa bu tür bir yemin edildiğinde yemini yerine getirmeyip bozmak ve ardından yemin kefareti vermek gerekir (Müslim, Eymân, 15-16).

SÖZÜN ÖZÜ

Âdemoğlu ölesi,
Yer altına giresi,
Kim iyidir kim kötü,
Orada malum olası.
Burada özünü bilenler,
Hakk'a kulluk kılanlar,
Hak yoluna girenler,
Aydınlık yüzlü olası.

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et.” (Bakara, 2/250)

TEVEKKÜL NEDİR?

Mü'minler, sadece Allah'ın kendileri için takdir ettiği şeylerin başlarına geleceğini bilirler ve O'na güvenip dayanırlar (Tevbe, 9/51). Dolayısıyla tevekkül, Müslümanların kadere olan inançlarının tabii bir sonucudur. Sebep ve sarılıp tedbirlere başvuru olarak tevekkül eden kimse, Allah'a kayıtsız şartsız teslim olmuş, kaderine razı olmuş kimsedir. Bu yönüyle tevekkülle teslimiyet arasında yakın bir bağ vardır. Kişinin üzerine düşeni yapmadan kadere rıza gösterdiğini ve teslimiyet içerisinde olduğunu söylemesi tevekkül değildir. Bundan dolayı kadere inanmak; tembellik, gerilik ve

miskinlik demek olmadığı gibi, çalışma ve ilerlemeye mani de değildir. Çünkü her Müslüman olayların, ilahî düzenin ve kanunların çerçevesinde sebep sonuç ilişkisi içerisinde olup bittiğinin bilincindedir. Yani tohum ekilmeden ürün elde edilemez. İlaç kullanılmadan tedavi olunmaz. Salih ameller işlenmedikçe Allah'ın rızası kazanılmaz ve dolayısıyla cennete girilmez.

Mü'minin yapması gereken şey; bütün işlerinde Allah'a teslim olmak, O'nun vekilliğini kabul etmek, işlerinin sonucu hakkında hiçbir endişeye kapılmadan O'na sınırsız şekilde güvenmek ve dayanmaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hiç kimseye hor bakma,
İncitme gönül yıkma,
Sen nefesine yan çıkma,
Mevla görelim neyler,
Neylerse güzel eyler...*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı arttır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et!” (Âl-i İmrân, 3/147)

SORU - CEVAP

Sigara içmemeye veya dinen yasak olan bir şeyi yapmamaya yemin eden kimse, bu yeminini bozarsa ne yapması gerekir?

Bir Müslüman, ettiği yeminin, verdiği söze Allah'ı şahit kılmaya anlamına geldiğini bilmeli ve mutlaka yeminine bağlı kalmalıdır.

Sigara içmemek ya da dinen yasak olan bir şeyi yapmamak üzere yapılan yemin bozulduğunda yemin kefareti gerekir. Ayrıca işlediği günahtan dolayı tövbe ve istiğfar etmelidir.

Esasen sigara, yemin edilmese bile kendisinden uzak durulması

gereken ve dinen sakıncalı olan maddelerdendir.

Yemini yerine getirmemenin günahı nedir?

Bir Müslümanın mümkün mer-tebe yemin etmemesi, yemin etmişse, bir farz veya vacibi terk etmek ya da haramı işlemek kaydıyla yemininin gereğini yapması gerekir.

Yemininin gereğini yapmazsa günah işlemiş olur. Hem kefareti ödemesi hem de tövbe istiğfar etmesi gerekir.

SÖZÜN ÖZÜ

Ey dostlar! Bir kimse Allah Teâlâ'nın aşkı ile yanarak bu denizde usta bir dalgıç olmadıkça, bundan çok daha derin olan vahdaniyyet denizine giremez. Ona girmek için usta bir dalgıç olmak gerekir.

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve mü`minleri bağışla!” (İbrahim, 14/41)

SORU - CEVAP

Özür hâli nedir? Böyle bir kimse ne zaman ve nasıl abdest alır?

Sürekli burun kanaması, idrarını tutamama, sürekli kusma, yellenme, yaranın sürekli kanaması ve akması gibi abdesti bozan ve kısmen süreklilik taşıyan bedenî rahatsızlıklara özür, böyle kimselere de özür sahibi denilir.

Bir kimsenin ibadet konusunda özürlü sayılabilmesi için özürlünün bir namaz vakti içinde abdest alıp namaz kılacak kadar bile kesilmemesi ve her namaz vaktinde en az bir defa tekrarlama gerekir. Özür hâli, sebebin tam bir namaz vakti süresince kesilmesiyle ortadan kalkar.

Özürlü kimse her namaz vakti için abdest alır. Zira Hz. Peygamber özürlü bir kadına böyle yapmasını bildirmiştir (Buhârî, Vudû', 63). Özürlü, özür hâlinin abdesti bozmadığını varsayarak o vakit içinde aldığı abdestle, onu bozan yeni bir durum meydana gelmedikçe, dilediği kadar farz, vacip, sünnet, eda ve kazâ namazı, cuma ve bayram namazı kılabilir, Kâbe'yi tavaf edebilir, Mushaf'ı tutabilir. Ancak özür sahibinin abdesti namaz vaktinin çıkmasıyla bozulur. Dolayısıyla yeni namaz vaktinde tekrar abdest alması gerekir.

SÖZÜN ÖZÜ

*İlim ilim bilmektir,
İlim kendini bilmektir.
Sen kendini bilmezsen,
Ya nice okumaktır.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Nurumuzu arttır, eksiltme ve bizi bağışla.
Şüphesiz senin her şeye gücün yeter.” (Tahrîm, 66/8)

İNSANI DÜZELTİNCE...

Hafta sonu oğlunu parka götürceğine söz vermişti. Oysa pazar sabahı kalktığında canı hiç dışarıya çıkmak istemiyordu. Oğlunun bu sözü hatırlamaması temennisiyle gazetesini eline aldı. Bu arada oğlu koşarak geldi ve heyecanla ne zaman parka gideceklerini sordu. Bir bahane bulamayan babanın gözüne gazetenin promosyon olarak verdiği dünya haritası ilişti. Haritayı küçük parçalara ayırdı ve oğluna uzattı: "Bu haritayı düzelt de ondan sonra parka gidelim." dedi. Aradığı bahaneyi bulmuştu. Bir coğrafya profesörü bile bu harita-

yı akşama kadar düzeltemez, diye düşündü. Ancak kısa bir süre sonra oğlu koşarak yanına geldi: "Haritayı düzelttim babacığım, haydi parka gidelim."

Bu işte bir yanlışlık olduğunu düşünen adam, çocuğunun düzelttiği haritayı görünce gözlerine inanamadı. Oğlu gerçekten de haritayı düzeltmişti. Şaşkınlık içerisinde bunu nasıl yaptığını sordu oğluna. Çocuğun, o çocuksu saflıkla verdiği cevap aslında ibretlikti: "Haritanın arkasında bir insan resmi vardı. İnsanı düzeltince dünya da kendiliğinden düzelmiş oldu."

SÖZÜN ÖZÜ

*Varlığını bilinmezlik
toprağına göm,
çünkü gömülmeyen
şey bitmez, bitse bile
verimli olmaz.*

Ataullah İskenderî

GÜNÜN DUASI

"Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden dönmezsin." (Âl-i İmrân, 3/194)

SORU - CEVAP

Kibir (büyüklenme) hakkında bilgi verir misiniz?

Kibir, kendini büyük görme, büyüklenme, başkalarını küçük görme demektir. Kur'an'da tekebbür ve istikbar kelimeleri de kibir anlamında kullanılmıştır. Kibirli kimselere mütekebbir, müstekbir denilir. Kibir, Kur'an'da yasaklanmış, kibirli kimseleri Allah'ın sevmediği belirtilmiştir. Kibiri ve kibirli kimseleri yeren ayetlerden bazıları şunlardır: "Doğrusu Allah böbürlenerek küstahça davrananları sevmez." (Nisâ, 4/36), "O'na kulluk yapmaktan vazgeçecek kadar gurura kapılanlar ve küstahça böbürlenener (bilsinler ki hesap günü) Allah hepsini

kendi katında toplayacaktır." (Nisâ, 4/172), "İçinde ebedi kalmak üzere cehennem kapılarından girin. Kibirlenenlerin yeri ne kötüdür." (Nahl, 16/29), "Allah her kibirli zorbanın kalbini böyle mühürler." (Mü'min, 40/35).

Hz. Peygamber (s.a.s.) de; "Cehennemlikleri haber vereyim mi? Onlar kaba, katı kalpli, insanlara iyiliği dokunmayan ve kibirli kimselerdir." (Buhârî, Tefsir, 68, Edeb, 61, Eyman, 9), "Kalbinde zerre kadar kibir bulunan cennete giremez." (Muslim, imân, 147-149; Ebû Dâvûd, Libas, 26; Tirmizî, Birr, 61) şeklindeki hadisleriyle gerçek bir müminin kibirli olamayacağı ifade etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

Eğitim, eğitim! Bizim için başka çare yok; eğer yaşamak istersek her şeyden evvel eğitime sarılmalıyız. Dünya da eğitimle, din de eğitimle, ahiret de eğitimle...

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!”
(Âl-i İmrân, 3/191)

EŞ-ŞEKÛR

Eş-Şekûr; nimet vereni bilip onu düşünmek ve övmek, teşekkür etmek; işin, amelin, çalışmanın karşılığını vermek, dolu ve cömert olmak anlamındaki "ş-k-r" kökünden gelen bir isimdir. eş-Şekûr Allah için kullanıldığında "az da olsa kulun iyi bir ameline fazlasıyla karşılık veren" anlamına gelir.

Hz. Peygamber, yola sarkan bir dikenin insanlara sıkıntı vermesin diye kaldırımın (Müslim, Birr, 127), uzak bir yol üzerinde gördüğü susamış köpeğe su vermek için kuyuya inen, hayvanın susuzluğunu gideren kimşelerin (Buhârî, Müsâkât, 9) davranışları-

nı Allah'ın şükranla karşılayacağını ve küçük de olsa bu davranışlarına karşılık günahlarını bağışlayacağını bildirmektedir.

Yüce Allah, kullarına yaptıklarının karşılığı olarak çok mükâfat veren, şükürlerini ödüllendiren, devamlı nimet ihsan edendir. Güzel amel-ler işleyen, hayır ve iyilik yapan mü'minleri bağışlar, onlara lütfundan bolca mükâfat verir. Şükredenlere ise karşılığını verendir (Nisâ, 4/147). Şükürün karşılığı Yüce Allah'ın nimetini artırmasıdır (İbrahim, 14/7).

SÖZÜN ÖZÜ

*Olaydı olduğu hâle
rızası insanın,
Bu rütbe olmaz idi çok
belası insanın.*

*Yanmak var, yanmak
var. Odun yanınca kül
olur, insan yanınca kul
olur.*

Ziya Paşa

**GÜNÜN
DUASI**

“Rabbimiz! Şüphesiz ki sen gizlediğimizi de açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz.”

(İbrahim, 14/38)

SORU - CEVAP

Kendisine bir şey emanet edilen kişi, emanet malı (vedia) koruması karşılığında ücret talep edebilir mi?

Kendisine bir şey emanet (vedia) edilen kişinin, emanet malı (vedia) koruması karşılığında ücret alamaz. Şayet malı koruma işini ücretle yaparsa, bu akit vedia (emanet) akdi olmaktan çıkar, kira akdine dönüşür ve artık icare hükümleri geçerli olur. Bu durumda da emanet malın sahibine geri verilme masraflarını, emanet edilen kişinin karşılaması gerekir. Mala gelebilecek zararlardan o sorumludur (Merğînâni, el-Hidâye, III, 210).

Botoks yaptırmak caiz midir?

İslam'da, yaratılıştan getirilen özellikleri (fitrat) değiştirmeye yönelik tasarruf ve müdahaleler yasaklanmıştır (Nisâ, 4/119; Rûm, 30/30).

Yüzdeki kırışıkları gidermek için, botulinum denilen zehirli (toksik) bir maddeden elde edilen sıvının, yüzde kırışıkların bulunduğu yere iğne ile az miktarda zerk edilmesini ifade eden botoks da genel amacı itibarı ile estetik müdahale niteliğindedir. Bu sebeple, beden ya da ruh sağlığı açısından gerekli olmadıkça uygulanması caiz değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Biz zannediyoruz
ki, sabır düşkünlüğe
katlanmaktır. Hâlbuki
sabır, katlanmak değil,
hayatın sıkıntılılarına
gögüs germektir.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Ödül ve ceza gününün tek hâkimi. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.” (Fâtiha, 1/4-5)

GÖNÜL COĞRAFYAMIZIN GÜZEL ŞEHİRİ: KONYA

İnsanlık tarihinin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Konya, Anadolu Selçuklu Devletinin uzun yıllar başkentliğini (1076) yapmıştır. Yüzyıllardır bulunduğu coğrafyada İslam medeniyetini temsil eden şehir, Mevlana Celaleddin Rumi gibi yetiştirdiği İslam büyükleri ile gönülleri fethederken, aynı zamanda onun engin hoşgörüsü, insan sevgisi ve hayat felsefesi ile yoğrulmuş zengin bir kültürün izlerini taşımaktadır. Geçmişte İpek Yolunun önemli ticaret ve konaklama yolları üzerinde bulunan Konya, günümüzde de âdeta bir müze şehir kimliğine bürünmüş bulunmaktadır. Şehir, çoğu tahrip olmadan günü-

müze kadar ulaşmış pek çok medrese, külliye, cami, bedesten, han, kervansaray ve şifahaneye de ev sahipliği yapmaktadır. Bugün Konya'yı ziyaret edenleri öncelikle Karamanoğlu Alaeddin Bey zamanında (1361-1398) yaptırılan Mevlana külliyesi karşılamaktadır. Bir İslam diyarı olan Konya'da Sultan Selim Camii ve Külliyesi (16.y.y.), Aziziye Camii (1676), Sâhib Ata Külliyesi (1258), Sadreddin Konevî Camii (1274), Karatay Medresesi (1251) ve taçkapıdaki taş, ana eyvan üzerindeki çini süslemeler ile döneminin nâdir örneklerinden olan Sırçalı Medrese (1242) en meşhur eserlerdendir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı,
Söz ola ağulu aşı
Bal ile yağ ede bir söz.*

*Elif okuduk ötürü
Pazar eyledik götürü
Yaratılanı hoş gör
Yaratan'dan ötürü*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“...Allah'ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!...” (Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

SORU - CEVAP

Vitir namazında kunut duasını okumayı unutan kimse namazını nasıl tamamlar?

Vitir namazında kunut duasını okumak vaciptir. Bu itibarla, kunut duasının terk veya tehirinden dolayı sehiv secdesi yapmak gerekir (Haddâd, el-Cevhera, I, 226).

Vitir namazını kılmakta olan bir kimse, kunut duasını okumadan rûkûa varsa, dilerse kunut okumadan namazına devam eder, sonunda sehiv secdesi yapar; dilerse de rûkûdan sonra kunut duasını okur ve sonunda sehiv secdesi yapar (Kâsânî, Bedaiu's-Sanâi', I, 167).

Kadınlar hayız ve nifas hâllerinde neleri yapamazlar?

1. Cinsel ilişkide bulunamazlar.
2. Namaz kılmaz, oruç tutmazlar. Kılınmayan namazlar daha sonra kaza edilmez; Ramazan oruçları ise kaza edilir.
3. Kâbe'yi tavaf edemezler.
4. Hanefî ve Şafîilere göre dua kastıyla dua anlamı içeren ayetler dışında Kur'an okuyamazlar.

İmam Mâlik'ten gelen bir rivayete göre el sürmeden ezbere veya yüzünden Kur'an-ı Kerim'i okuyabilirler. Kur'an-ı Kerim'i tutmaları da öğretme ve öğrenme zaruretine binaen câiz görülmüştür.

SÖZÜN ÖZÜ

Namus ve şerefınızı koruyun ki, Allah da sizin namus ve şerefınızı korusun. Yiyeceklerinizin helal ve temiz olmasına dikkat edin.

Hız. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“...Allah'ım, nefsimi takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlâsı (efendisi) sensin.” (Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73)

İMAN-AHLAK İLİŞKİSİ

İman; kökü kalpte, dalları insan davranışları olarak dışarıda yani hayatta olan bir ağaç gibidir. Peygamberimiz bu iman ağacının en üst dalında kalpteki imanın sözlü ifadesi, kelime-i tevhidin olduğunu, iman ağacının en alt dalında ise yoldan, eziyet veren şeyleri kaldırmamanın bulunduğunu söyler (Müslim, İman, 58).

İman ile ahlak arasında ayrılmaz bir bağ vardır. Hz. Peygamber, mü'minin kusur bulucu, lanet edici, kaba ve hayâsız olamayacağını (Buhârî, Edeb, 38), çevresine güven veren ve sözünde duran (Müslim,

iman 14), misafirine ve komşusuna ikram eden, kendisi için sevip istediğini kardeşi için de sevip isteyen (Tirmizi, İlim, 5), eşine ve çocuklarına karşı güzel davranan (Buhârî, İman, 33) kimse olduğunu hatırlatmıştır. Çünkü sağlam ve güçlü bir iman, insanın ahlakını güzelleştirecektir. Nitekim "İmanca en olgun olanlar, ahlakça en güzel olanlardır." (Tirmizi, Radâ', 11).

Hz. Peygamber'in duasında olduğu gibi, "Allah'ım kötü ahlaktan, hoş olmayan davranışlardan, heves peşinde koşmaktan sana sığınırız." (Ebû Davud, Salat, 367).

SÖZÜN ÖZÜ

Cahillerle tartışmayın.

*Ben hiç galip
gelemedim.*

İmam-ı Gazalî

*Kötülük yolunun
çamuruna basma ki,
ayağını yıkamak
zorunda kalmayasın.*

Ali Fuat Başgîl

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 39)

SORU - CEVAP

Ruj, oje ve jöle gibi maddeler abdest ve gusle engel olur mu?

Abdest alırken yıkanması gereken organlardan birinde kuru yer kalırsa abdest sahih/geçerli olmaz (Müslim, Tahare, 31). Gusülde ise vücutta suyun ulaşabildiği her yerin yıkanması gerekir (Mâide, 5/6).

Oje ve ruj gibi vücut üzerinde tabaka oluşturup suyun bedene ulaşmasına mani olan maddeler abdest ve gusle engel olur.

Bunların abdest veya gusülden önce giderilmesi gerekir (Ali el-Karî, Fet-hu babi'l-inaye, I, 31). Jöle ise bir tabaka

oluşturmadığından abdest ve gusle engel olmaz.

Süt emzirmek abdesti bozar mı?

Abdest ön ve arkadan idrar ve dışkı; vücuttan da kan, irin, ağız dolusu kusmak vb. necis şeylerin çıkmasıyla ve kadınlara mahsus özel hâller ile bozulur (Mevsilî, İhtiyâr, İstanbul, ts. I, 9-11).

Dolayısıyla süt emzirmekle abdest bozulmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

Güzel ahlakın en güzeli sana gelmeyeceğine senin gitmemiş, seni mahrum edene senin iyilik etmemiş. Sana zulmedeni affetmemiş.

Halkın sana ihtiyacı, Hakkın nimetinin revaç bulmasıdır.

Erzurumlu İbrahim Hakkı

 GÜNÜN
DUASI

“(Rabbim) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!” (Şu'arâ, 26/84)

VAHYE DUYULAN İHTİYAÇ

Sözlükte "gizli konuşmak, emretmek, ilham etmek, ima ve işaret etmek, seslenmek, fısıldamak, mektup yazmak ve göndermek" anlamlarına gelen vahiy, ıstılahta, Allah'ın peygamberlerine iletmek istediği mesajlarını doğrudan doğruya veya Cebrail vasıtasıyla bildirmesine denir.

Kur'an ve diğer kutsal kitaplar, vahiy ürünüdür. Vahiy, Yüce Allah'ın insanlarla münasebet kurması ve onları bilgilendirmesi, her bir ferdin ve toplumun hayatını iyiye ve güzele doğru yönlendirme iradesidir.

Yüce Allah, insanı denenmek üzere gönderdiği dünya hayatında

ona manevi, ahlaki, zihni, psikolojik bazı meziyetler vermiş ve diğer yaratılmışlardan farklı olarak onu yaptıklarından sorumlu tutmuştur. Buna ilaveten insanın doğru ve iyiden yana olabilmesi, nefsinin ve şeytana karşı iradesinin hareket geçebilmesi için onu ilk insan Hz. Âdem'den başlayarak vahiy ile desteklemiştir.

Vahiy insanın ufkunu genişletir, ona düşünmenin yol ve yöntemini gösterir. Yüce Allah'tan gelen bu bilgi ve rehberliği dikkate alan ve özümseyenler dünya ve ahiret mutluluğu kazanırlar.

 SÖZÜN ÖZÜ

Hakiki dost sıkıntılı zamanlarında senin gurur ve izzet-i nefsinin kırmadan sana yardım edendir.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) Beni, naîm cennetine girenlerden eyle!”
(Şu'arâ, 26/85)

SORU - CEVAP

Sürme kullanmak caiz midir?

İslam dini, insanın yaratılıştan var olan güzelliklerini daha belirgin hâle getiren, takı takma, saç tarama, meşru ölçüde süslenme, israfa varmadan güzel giyinme gibi davranışları mubah kılmıştır. Ancak, zaruret bulunmadıkça, yaratılıştan verilmiş özellik ve şekillerin değiştirilmesi yasaklamıştır. Kadınların sürme çekmelerinde de sakınca bulunmamaktadır. Buradaki ölçü yabancıların dikkatini çekmemek ve bakışların odağı olmamaktır. Bu bakımdan bir bayanın sürmeyi sadece mahremlerinin yanında kullanması uygun olur.

Yeni doğan çocuğun kulağına ezan okumanın hükmü nedir?

Peygamber Efendimiz (s.a.s.), yeni doğan çocuğun sağ kulağına ezan okunmasını, sol kulağına da kamet getirilmesini tavsiye etmiş ve bizzat kendisi, torunu Hz. Hasan'ın sağ kulağına ezan okumuş, sol kulağına da kamet getirmiştir (Ebû Dâvûd, Edeb, 116).

Dolayısıyla çocuk dünyaya geldiğinde sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okunarak isminin verilmesi sünnettir. Bunu babası veya aile büyüklerinden başka birisi de yapabilir.

SÖZÜN ÖZÜ

Biz Müslümanlar hak ile batılı birbirinden ayırmak için söyleyene değil, söylenene baktığımız; şahsı değil, sözü tanıdığımız devirlerde cihanın en yüksek milletiymişiz.

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) İnsanların diriltileceği gün ve Allah’a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!” (Şu‘arâ, 26/87-89)

LANET ETMEK

Kovma, hayırdan uzaklaştırma anlamına gelen lanet, dinî bir terim olarak dünyada Allah'ın rahmet ve yardımını kesmesi, ahirette ise cezalandırması demektir. Kur'an'da Allah'ın lanetinin kâfirler (Bakara, 2/89), zalimler (Â'râf, 7/44), şeytan (Hicr, 15/35), Allah'ın indirdiklerini gizleyenler (Bakara, 2/159), namuslu kadınlara zina iftirasında bulunanlar (Nisâ, 4/93), münafıklar (Tevbe, 9/68), Allah'a verdikleri sözde durmayanlar ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaranlar (Ra'd, 13/25), yalan haber yayanlar (Ahzâb, 33/60-61) için olduğu ifade edilmektedir. Allah'ın dışındaki varlıkların laneti ise beddua anlamını taşımaktadır.

Müslümanların birbirleri aleyhine beddua etmeleri doğru değildir. Allah Resulü, "Kendinize, çocuklarınıza, hizmetçilerinize ve mallarınıza beddua etmeyiniz. Olur ki, Allah'tan istenilenlerin ihsan edildiği bir zamana rastlarsınız da Allah dileklerinizi kabul ediverir." (Ebû Davûd, Vitr, 27) buyurmaktadır. Resul-u Ekrem Efendimize müşriklere beddua et, denildiğinde, "Ben lanetçi olarak gönderilmedim; bilakis ben rahmet olarak gönderildim." (Tirmizi, Birr, 87) demiştir. Bizler için en güzel örnek Efendimiz, İslam'a düşmanlık gösterenlere dahi beddua da bulunmayı aksine onların hidayeti için dua etmiştir (Buhârî, Deavât, 59).

SÖZÜN ÖZÜ

*Başlangıçlar,
nihayetlerin tecelli
ettiği yerlerdir. Kimin
bidayet ve başlangıcı
Allah ile olursa
nihayeti de O'nunla,
O'na doğru olur.*

Ataullah İskenderî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, iki yüzlülükten ve kötü ahlaktan sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

SORU - CEVAP

Mezar başka bir yere nakle- dilebilir mi?

Kabrin olduğu yerden yol geçmesi, su altında kalması veya bulunduğu yerin başkasına ait olup sahibinin orada cenaze defnine izninin bulunmaması gibi zorunlu bir durum bulunmadıkça, defnedilen cesedin başka bir mezarlığa nakledilmek üzere çıkarılması dinen caiz değildir. Bu konuda ölenin vasiyetinin bulunması, mezarın yakınları tarafından ziyaret edilmesinin çok zor olması, yolunun olmaması gibi hususlar kabrin nakli için geçerli mazeret sayılmaz.

Kaza namazına nasıl niyet edilir?

Kaza kılacak olan kişinin kılacağı namazı belirleyerek niyet etmesi asıldır.

Fakat üzerinde çok sayıda kaza namazı varsa geçmiş namazları kaza ederken, "Vaktinde kılamadığım ilk sabah / ilk öğle / ilk ikindi / ilk akşam / ilk yatsı namazını kılmaya" şeklinde niyet edebileceği gibi, "kılamadığım son sabah / son öğle / son ikindi / son akşam / son yatsı namazını kılmaya" şeklinde de niyet edilebilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Akrabalarına saygılı
davran; zira onlar
kendileriyle uçtuğun
kanatların, ona
varacağı kökünü,
kendisiyle hamle
yapacağı elindir.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik ne kötü bir sırdaştır.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

ŞEYH EDEBÂLİ

Mutasavvıf olması yanında ilk Osmanlı kadısı ve müftüsü olan Şeyh Edebâli, Karaman'da doğdu ve ilk tahsilini orada yaptı. Hanefi fakihi Necmeddin ez-Zâhidî'nin öğrencisi oldu. Osman Gazi ile Bilecik'te tanıştı. Osman Gazi, mübarek günlerde onun zaviyesine giderek dinî ve idarî konularda her zaman onun görüşlerine başvururdu. Rivayetlere göre Osman Gazi bir gece Edebâli'nin zaviyesinde kalmış, rüyasında şeyhin koynundan doğan bir ayın kendi koynuna girdiğini, aynı anda göbeğinden bir ağaç bittiğini ve bu ağacın gölgesinin

dünyaya yayıldığını, altından dağlar yükseldiğini ve her dağın altından da suların çıktığını görmüş. Osman Gazi rüyasını Edebâli'ye anlatınca şeyh, "Hak Teâlâ sana ve nesline padişahlık verdi. Mübarek olsun. Kızım Malhun Hatun da senin helalin oldu." der. Edebâli'nin bu yorumu üzerine Osman Gazi Malhun Hatun ile evlenmiştir. Döneminin birçok fakihi ile görüşmüş ve onlardan ders almış, çok sayıda talebe yetiştirmiştir. Önde gelen öğrencilerinden damadı Dursun Fakih, ondan sonra Osmanlı Devleti'nin ikinci müftüsü ve kadısı olmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Enbiya yurdu bu
toprak, şüheda burcu
bu yer,
Bir yıkık türbesinin
üstüne, Mevlâ titrer.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah’ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider.”

(Hâkim, Deavât, No:1902, I, 517)

SORU - CEVAP

Kredi kartıyla kurban satın almak caiz midir?

Kurban kesmekle mükellef olan şahıs satın alacağı hayvanın bedelini peşin olarak verebileceği gibi, vadeli veya taksitli olarak da verebilir. Bu bağlamda bedelin kredi kartıyla ödenmesi kurbanın sıhhatine engel teşkil etmez. Ancak kredi kartı borcunu ödeme tarihinde ödemek ve gecikmeden kaynaklanan faizli işleme düşmemek gerekir.

Kredi kartı ile taksitli kurban alırken, taksit yapma karşılığında bankaya ilave bir ücret ödenmesi durumunda ise, kesilen kurban geçerli

olmakla birlikte, faizli işlem sebebiyle ayrı bir günah söz konusu olur.

Seccade üzerinde "Kâbe" veya "Mescid-i Nebevî" gibi motiflerin bulunmasında bir sakınca var mıdır?

Hakaret kastı bulunmaksızın seccade veya cami halılarında Kâbe veya Mescid-i Nebevî'nin resimlerinin yer almasında dinî açıdan bir sakınca yoktur. Ancak seccadenin namaz kılanın dikkatini dağıtmayacak bir sadelikte olmasına ve kutsal mekânlar bile olsa herhangi bir resim taşımamasına dikkat edilmelidir.

SÖZÜN ÖZÜ

Her zahirin ona benzeyen bir batını vardır. Zahiri güzel olanın batını da güzel olur. Zahiri kötü olanın, batını da kötü olur.

Hız. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru.” (Tirmizî, Deavât, 70)

AİLEDE ADALETİ GÖZETMEK

Adalet duygusunun filizlendiği yer olması açısından aile ocağı ve buradaki davranışlar, Peygamberimizin önem verdiği hususlar olmuş ve o, hakkaniyete uygun olmayan davranışları asla onaylamamıştır. Özellikle eşlerin birbirleri üzerindeki haklara riayet etmeleri gerekir. Hz. Peygamber'in bu konuda ne kadar hassas olduğu birçok rivayette dile getirilmiştir. Çünkü adalet bilincinin olduğu ilk yer şüphesiz ailedir. Cinsiyet farkı gözetilmeksizin bütün aile bireylerinin maddî ve manevî gereksinimlerinin Allah'ın belirlediği adalet ölçülerinde karşılandığı bir ailede yetişen insanlar, hayatları

boyunca adil davranmaya namzettir. Bunun içindir ki Resûlullah, "Allah'tan hakkıyla sakının!" diye başladığı uyarının hemen peşinden, "Çocuklarınız arasında adaletli davranın." (Ebû Dâvûd, Büyü' (icâre), 83) buyurmuştur. Çünkü Allah korkusu ile adalet komşudur, yan yanadır, birbirinin tamamlayıcısıdır. Yine Peygamberimizin verdiği müjdeye göre bu hassasiyete sahip ana babalara verilecek karşılık ise doğrudan cennet olacaktır (Ebû Dâvûd, Edeb, 120-121). Bu bilincin hâkim olduğu bir ailede yetişen çocuğun gönlünde her zaman hak ve hakkaniyet duygusu, adalet hissi ve Allah korkusu bulunacaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Her peygamberin ve
her velinin bir yolu
vardır, fakat Hakk'a
ulaştırdığı için hepsi
birdir.*

*Allah'tan gelene razı
olun ki, Allah da sizden
razı olsun.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver.” (Tirmizî, Deavât, 73)

SORU - CEVAP

Kurban kesim vakti ne zaman başlar ve biter?

Kurban kesim vakti, bayram namazı kılınan yerlerde bayram namazı kılındıktan sonra, bayram namazı kılınmayan yerlerde ise fecirden (sabah namazı vakti girdikten) sonra başlar. Hanefilere göre bayramın 3. günü akşamına kadar devam eder (Merğînâni, el-Hidâye, IV, 72). Şâfililere göre ise 4. günü de kesilebilir (Maverdi, el-Hâvî'l-Kebîr, XV, 284).

Kurban, bu süre içinde gece ve gündüz kesilebilir. Ancak kurbanların gündüzleri kesilmesi uygundur. Bayramın birinci günü kesmek daha faziletlidir.

Hacca giderken helallik alınmanın dinî hükmü nedir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), "Kimin yanında kardeşine ait haksız alınmış bir hak varsa, o haksızlıktan dolayı hak sahibiyle helallaşsın. Gerçek şu ki, kıyamette hiçbir altın ve hiçbir gümüş yoktur. Kardeşinin hakkı için kendi sevaplarından alınmadan evvel dünyada onunla helalleşsin." (Buhâri, Rikâk, 48) buyurmuştur.

Kişinin önce çevresindekilerle helalleşmesi haccin adabındandır. Ancak kişi helalleşmeden gitse, helalleşme haccin sıhhatinin şartlarından olmadığı için haccin kabulüne engel olmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Komşuluğu korumak,
ahde uymak, iyiliğe
itaat, kibre karşı
çıkılmak, fazileti almak,
aşırılıktan sakınmak,
öldürmeyi büyük
suç olarak görmek,
insanlar için insaflı
olmak, öfkeyi yutmak
ve yeryüzünde fesat
çıkarmaktan sakınmak
gibi övülecek hasletler
için mutaassıp olun.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN
DUASI

“Allah'ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızıkımı bereketli kıl. Zayıf olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1878)

İYİ DOST

Günümüzde pek çok kişi sadece Allah'ın rızasını gözeterek dostluk, kardeşlik, arkadaşlık kuran insanların kalmadığından şikâyet eder. Çünkü çoğu zaman dertleşmek istediğinde gerçek bir dert ortağı, başı dara girdiğinde hemen yardımına koşacak, acil ihtiyacı olduğunda tereddüt etmeden yanına gidecek ve yardım isteyecek kişi veya kişileri bulmakta zorlanır. Böyle durumlar sadece günümüzde değil, geçmişte de yaşanmış olacak ki, bundan şikâyet eden bir kişi Allah dostu Cüneyd-i Bağdadî'ye gelerek: "Artık Allah için kardeşlik,

dostluk kalmadı." diye dertlenmişti. Onun bu şikâyetine karşılık Cüneyd-i Bağdadî şöyle karşılık verdi: "Senin dertlerine derman olacak, sıkıntılarını, ihtiyaçlarını giderecek birini arıyorsan gerçekten de bu zamanda öyle bir kardeş ve dost bulamazsın. Ama Allah için yardımına koşacağın, sıkıntılarına Allah rızası için katlanacağın, derdine derman olmaya çalışacağın kardeş ve dost arıyorsan böyleleri çoktur."

Allah için kardeşliği ve dostluğu yaşatmak için kendine iyi dostlar bulamıyorsan kendin iyi bir dost olmaya çalış.

SÖZÜN ÖZÜ

*İbrahim, kucığına
fırlatıldığı ateş denizini
gül bahçesine çevirmiş.*

*Düşüncenin vazifesi
bütün ateşten denizleri
gül bahçesine çevirmek,
gerekirse yanarak
çevirmek.*

Cemil Meriç

“Allah’ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir.” (Hâkim, Deavât, No: 1879, I, 510)

SORU - CEVAP

Cemaat, imama uymak için nasıl niyet etmelidir?

Niyet, namazın şartlarından biridir. Kişi, farz, vacip veya nafile namazlardan hangisini ve hangi vaktin namazını kılacağını, tek başına mı yoksa imama uyararak mı ifa edeceğini niyetinde belirlemesi gerekir. Önemli olan bunların kalben bilinmesidir; dil ile söylenmesi ise sünnettir (Merâjînâni, el-Hidâye, I, 45).

Buna göre namazını imama uyararak kılacak kişinin buna kalben niyet etmesi gerekir. Ayrıca, diliyle "uydum hazır olan imama" demesi de uygun olur.

Bayanlar pantolon ile namaz kılabilirler mi?

Kadınların mahremleri olmayan kimselere karşı el, yüz ve ayakları dışında kalan bütün bedenleri avrettir. Buraların, namazda ve namaz dışında yabancılara karşı örtülmesi ve giyilen elbisenin vücut hatlarını belli edecek şekilde dar, tenini gösterecek şekilde ince ve şeffaf olmaması gerekir.

Vücut hatlarını ortaya çıkaran dar pantolonla namaz kılmak uygun değildir. Altını gösterecek şeffaflıktaki bir elbise ile namaz kılmak caiz olmadığı gibi, bu şekilde kılınan namaz da sahih değildir.

*Allah’a yakınlaşman,
O’nun sana
yakınlığının şuuruna
varmandır.*

Ataullah İskenderi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et.” (Müslim, Zikir ve Duâ, 35)

TALUT'UN ORDUSUNUN İMTİHANI

Dünya hayatı bir imtihandır. İmtihana kazananlar da zorluklar karşısında sabredip geri durmayarak yola devam edenler, ciddi çaba harcayanlar, imanında sadık olanlardır.

Bakara sûresi 249. ayette geçen Talut'un ordusunun su ile sınanması, imtihanın güçlüklerine dayananlarla dayanamayanların bir örneğidir. Yurtlarından çıkarılmış olmanın acısıyla savaşmak isteyen Beni İsrail'den bir grup Talut'un kumandanlığında harp için yola çıkar, önlerine çıkan bir nehirle imtihan olunurlar. Nehirden bir avuçtan fazla su içmek yasaklanmıştır. Böylelikle kimin düşmanla karşılaşınca sebat edeceği

de açığa çıkacaktır. Askerlerin birçoğu bu emre itaat etmez. İmtihani, emre itaat eden çok az sayıda asker kazanır. Aslında bu küçük emre itaat edemeyenlerin düşman ordusuyla karşılaşınca hiç sabredemeyip, mücadele edemeyecekleri bilinmektedir. Nitekim su ile sınanarak imtihanı kazananlar sayıca az olmalarına rağmen savaşta da Allah'ın yardımı ile galip gelirler. Allah'ın emrine itaat ederek doğru olanı yapmalı, dünya hayatındaki zorluklara sabretmek ağır gelse de bunun bir imtihan olduğunu unutmamalıyız. Bu bilinç bizi Talut'un ordusundaki kaybedenlerin durumuna düşmekten koruyacaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir milleti yok
etmenin en kestirme
yolu inançlarını yok
etmektir.*

*Karanlıkları devirmek
ve aydınlık bir çağın
kapılarını açmak için
en mükemmel silah,
kalemdir.*

Cemil Meriç

“Allah'ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah'ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

SORU - CEVAP

Hac kimlere farzdır?

Hac İslam'ın beş temel esasından biri olup bedenî ve mali yönü olan bir ibadettir. Sağlık, servet ve yol emniyeti yönünden (Tirmizî, Hac, 4) haccetme imkânına sahip hür, akıllı ve bülüğ çağına erişmiş Müslümanlara farzdır. Bu şartları taşıyan kişinin imkân elde edince geciktirmeden bu farzı yerine getirmesi gerekir. Günümüzdeki kota sınırlamaları sebebiyle müracaat ettiği hâlde kur'ada ismi çıkmadığı için hacca gidemeden ölen kimseler, hacca yol bulamadığı için gidemediğinden dolayı borçlu olarak ölmüş olmaz.

Borçlunun kurban kesmesi gerekir mi?

Kurban ibadetiyle yükümlü olabilmek için belli bir mali imkâna sahip olmak gerekir. Kişinin malı olmakla birlikte borçlu da olsa ve borcu ile aslı ihtiyaçları çıktıktan sonra nisap miktarı (80,18 gr. altın veya bunun değerinde) para veya eşyaya sahip olan malı kalsa o kişi kurban keser. Fakat temel ihtiyaçları ve borçları için ayıracağı para haricinde bu kadar bir mala sahip olmayan kişinin kurban kesmesi gerekmez.

*Bir milletin kendine
yeterli olmadığını
söylemek, onu
mazisiyle, iktidarıyla,
imanıyla beraber
gömmek demektir.*

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni iyilik işledikleri zaman sevinen ve kötülük yaptıkları zaman bağışlanma dileyen kullarından eyle.”

(İbn Mâce, Edeb, 57)

ENES BİN MÂLİK

Enes bin Mâlik'in annesi Ümmü Süleym, Hz. Peygamber Medine'ye hicret ettiği zaman henüz on yaşında, zeki bir çocuk olan oğlunu Resûl-i Ekrem'in hizmetine verdi. Enes b. Malik Hz. Peygamber'in vefatına kadar tam on yıl onun hizmetinde bulundu. Hz. Peygamber'e hizmetleriyle tanınan Enes b. Mâlik bu sebeple "Hâdimü'n-Nebi" lakabıyla da anılır.

Resûl-i Ekrem'in eğitim ve öğretim tarzındaki inceliğini, insanlara, özellikle de çocuklara karşı hoşgörüsünü ve güzel ahlakını en çarpıcı biçimde Enes bin Mâlik ile olan münase-

betinde görürüz. Hz. Enes, daima Peygamber Efendimizin istediği gibi davranmadığı halde ondan bir defa bile azar işitmediğini, hatta kendisini uyaracak olan hanımlarını: "Bırakın çocuğu! O Allah'ın dilediğinden başka bir şey yapmamıştır." diye yatıştırdığını nakleder. Resûl-i Ekrem'in genellikle "yavrucuğum" diye hitap ettiği, bazen "iki kulaklı" (zü'l-üzüneyn) diye takıldığı Enes, sünnete uygun şekilde yaşamaya çalışırdı. Öyle ki, Ebu Hûreyre onun kıldığı namazın Resûlullah'ın namazına çok benzediğini ifade ederdi.

SÖZÜN ÖZÜ

*İyi komşuluk, yalnız
komşuya eziyet
etmemek değil,
komşunun eziyetlerine
de katlanmaktır.*

Hasan-ı Basri

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir..” (İbn Hanbel, I, 403)

SORU - CEVAP

Hız. Peygamber (s.a.s.)'in hangi mucizeleri vardır?

İslam âlimleri Hz. Peygamber (s.a.s.)'in nübüvveti esnasında ortaya koyduğu mucizeleri, manevî (akli), hissî (maddî) ve haberî olmak üzere üç şekilde sınıflandırmıştır. Manevî mucizeye en büyük örnek Kur'an'dır. Çünkü Kur'an her çağdaki akıl sahibi insana hitap eden, başkalarının benzerini meydana getirmekten aciz kaldıkları büyük ve ebedî bir mucizedir: Hz. Peygamber bu hususta şöyle buyurmaktadır: "Hiçbir peygamber yoktur ki, onlara kendi zamanlarındaki insanların inandıkları bir mucize

ze verilmiş olmasın. Bana mucize olarak verilen ise ancak Allah'ın bana vahyettiğidir." (Buhârî, İ'tisâm, 1). Hissî mucize olarak Hz. Peygamber (s.a.s.)'in nübüvvet mührü, Ay'ın ikiye bölünmesi, parmaklarının arasından suyun akması, bir ziyafet esnasında zehirlenmek istenince olaydan haberdar olması, bir hurma kütüğünün teessürünü inilti şeklinde duyurması vb. örnek olarak verilebilir. Haberî mucizeler için de Hz. Peygamber (s.a.s.)'in Mekke'nin fethi, İslam'ın tebliği ve meydana gelen savaşlarla ilgili açıkladıkları olay ve haberler örnek olarak gösterilebilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Malım, mülküm, evim,
barkım, çoğuşum,
çocuğum diyen adam
hiçbir şey yapamaz.
Milletim, vatanım
diyebilmeli. Dinim,
Allah'ım diyebilmeli
ve icap ederse kendini
düşünmeden bu yolda
harcayabilmeli.*

Osman Yüksel Serdengeçti

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bize imanı sevdire, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirmeye, kibirli göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

GENÇLERE GÜVEN VE SORUMLULUK VERİN!

Anne babasının koşulsuz sevgisinin her durumda devam edeceğini bilmesi, bir genç için büyük önem taşır. Genç, özgüven geliştirmek zorundadır. Karar verebilmek, müteşebbis olabilmek ve liderlik yapabilmek için özgüveni olmalıdır. Bunu sağlamanın yolu ise öncelikle bizim ona güvenmemizden geçer. Fikrini sormamız, görüşlerine değer vermemiz bir genç için hayati önem taşır. Buyruklar altında ezilen ve kişiliği yok sayılan bir delikanlı, farklı fikirlere saygıyı, kararlarının arkasında durmayı nasıl öğrenebilir ki? O hâlde gencin düşünceleri yetişkinlerle uyuşmasa da önemsenmeli, teklifi yanlış olsa bile zih-

nî gayreti takdir edilmelidir. Böylelikle ileride kendine güvenen, yeteneklerini keşfedip donanımlarını değerlendirebilecek bir yetişkin olabilecektir.

Sorumluluk da verilmelidir gence. Evde kendisine söz hakkı ve sorumluluk verilmeyen genç, toplumsal yaşamda zayıf düşecektir. Anne babası tarafından sürekli biçimde hataları örtbas edilen, eksikleri telafi gören, sorumsuzluğunun sonuçlarına katlanmasına izin verilmeyen bir genç güçlenemeyecektir. Ama gencin hayatında bağımsızlık ile sorumluluk denge içinde olduğunda başarılı olmanın hazzını hissedecektir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ruha ümitsizlik denilen
o lanetli hastalık çöktü
mü, artık vücutta
hareket imkânı,
çalışma imkânı, gayret
gösterme imkânı
kalmaz.*

Mehmet Akif Ersoy

**GÜNÜN
DUASI**

“Allah’ım! Bütün işlerimizin sonucunu güzel eyle, dünyada rezil olmaktan ve ahiret azabından bizi koru.”

(Ahmed b. Hanbel, el-Müsneğ, 4/181)

SORU - CEVAP

Öldürülen kimse (maktul) eceliyle mi ölmüştür?

Ehl-i sünnet bilginlerine göre, öldürülen şahıs (maktul) bütün insanlar gibi eceliyle ölmüştür. Çünkü ecel hayatın tereddütsüz olarak son bulduğu andır. Şayet maktul öldürülmemiş olsaydı, o anda tabii veya bir başka biçimde ölecekti. Bu hususu belirleyen ilahî iradedir. Şu hâlde katil o kişiyi öldürmekle onun ecelini öne almış değildir.

Katilin ceza-yı hak etmesinin sebebi de, Allah’ın "Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın ve Allah’ın yasakladığı cana haksız

yere kıymayın. İşte bunlar Allah’ın size emrettikleridir. Umulur ki düşünüp anlarsınız." (En’âm, 6/151) buyruğu ile yasakladığı bir şeyi işlemesi, kul olarak kendine verilen gücü kullanma hususunda seçimini dinin haram kıldığı bir davranışı isteme ve yapma yönünde gerçekleştirmiş olmasıdır. Onun bu seçimi üzerine de sünnetullah diye ifade edilen tabiat kanunlarına göre Allah, ölüm denen sonucu yaratmış olmaktadır. Allah’ın bu durumu ezeli ilmiyle biliyor olması, kulun iradesinin elinden alınmış olması anlamına gelmez.

SÖZÜN ÖZÜ

Kibir, bele bağlanmış taş gibidir. Onunla ne yüzülür ne de uçulur.

Hacı Bayram-ı Veli

Damız hayata uymak değil, hayatımızı Hakk’a uydurmaktır.

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım." (Ebü Dâvûd, Vitir, 32)

ALLAH YOLUNUN YARDIMCISI OLMAK

Muhammed sûresi 7. ayet-i kerimede: "Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz O da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır." buyrulmaktadır. Her şeyin kendisine muhtaç olup kendisinin hiçbir şeye muhtaç olmadığı es-Samed olan Allah'a yardımdan kasıt; O'nun dinine ve peygamberine yardımdır. Allah Teâlâ dünya hayatını bir imtihan için takdir buyurduğundan yardımını da kulun kendisine düşeni yerine getirmiş olmasına bağlamıştır.

Hz. İsa, Allah yolunda kendine kimlerin yardımcı olacağını sorduğunda Havariler 'Allah yolunun yardımcıları bizleriz' diye cevap vermişlerdi (Âl-i İmrân,

3/52). Havariler 'Allah yolunun yardımcıları bizleriz' diyerek aslında Allah'ın dinine sahip çıkma ve onu yaymada olanca çabayı sarfedeceklerini bildirmişlerdir. Havarilerin verdiği cevap Saf sûresinde mü'minlere örnek olarak gösterilmiştir (Saff, 61/14).

Allah yolunun yardımcıları olacaklar kendi menfaatlerini düşünmezler, küçük hesaplar peşinde koşmazlar, birtakım zorluklara şahsi ikballeri için değil hak ve hakikat uğruna katlanırlar. İşte bu şekilde Allah yolunda canla başla mücadele edenlerin gayretleriyle ki, İslamiyet kıtalar ötesine yayılmıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Mademki dini
savunmak farzı
ayındır; mademki
farzı eda etmenin
bağlı olduğu sebepleri
elde etmek farzdür; o
hâlde düşmanlarımızın
kuvvet adına neleri
varsa hepsini elde
etmek için çalışmak
Müslüman fertlerin her
birine farzı ayındır.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim.” (Müslim, Zikir, 70)

SORU - CEVAP

Tövbeyi bozanın tövbesi olur mu?

Kişi tövbe ettiğinde bu tövbesine sadık kalmalıdır. Bir ayette tövbenin nasuh olması istenmiştir (Tahrim, 88/8). Nasuh tövbe ise samimi, ciddi ve günaha bir daha dönmek üzere yapılan tövbedir. Hz. Peygamber (s.a.s.) de her konuda olduğu gibi tövbe konusunda da ümmetine örneklik etmiş, hem de mü'minleri tövbe etmeye davet etmiştir (Buhârî, Deavât, 4). Küfürden imana dönmek kâfirlerin, kötülüklerden iyiliklere dönmek fasıkların, kötü huylardan iyi ahlaka dönmek

ebharın (iyilerin), masivadan Hakk'a dönmek nebi ve velilerin tövbesidir.

Günaha pişmanlık duymak, günahı derhal terk etmek ve bir daha eski hâle dönmemeye azmetmek tövbenin şartlarındandır.

Diğer yandan bir hata veya günahın mübtelası olan insanların tövbe ettikten sonra kendisini günaha iten sebepleri ortadan kaldırması, mümkün ise arkadaşı çevresini değiştirmesi ve o ortamlardan kurtulması uygun olur. Kişi tövbesini bozmuş olsa da yeniden pişmanlık duyup tövbe edebilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hakk'a yaklaşmak
yalvarmakla olur.
İnsanlara yaklaşmak
ise onlardan bir şey
istememektedir.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1902, I, 517)

ET-TEVWÂB

Tövbe; dönmek, pişman olmak, günahı terk etmek anlamlarına gelir. Yüce Allah'ın isimlerinden biri olan et-Tevvâb ise kullarının tövbesini sürekli kabul eden, onları cezalandırmaktan vazgeçen, affeden manasındadır. Hz. Peygamber (s.a.s.) "Günahtan tövbe etmek, günahı terk edip bir daha ona dönmektir." (İbn Hanbel, I, 446) buyurmaktadır. Allahu Teâlâ da ayet-i kerimede böylesi bir tövbeyle O'na yönelenlere: "Ben tövbeleri çok kabul eden ve çok merhametli olanım." (Bakara, 2/160) buyurmaktadır. Yaptıklarımızı bilen (Şûrâ, 42/25), günahımızı bağışla-

yan da O'dur (Mü'min, 40/3). O, dilediğinin tövbesini kabul eder (Tevbe, 9/15), et-Tevvâb ismi ile tövbe edenleri ise çok sever (Bakara, 2/222).

Tevvâb ismi Kur'an'da duadan, tövbeden ve tövbe emrinden bahseden ayetlerde geçmekte, peygamberlerin tövbe ve dualarında bu ismi celilin nasıl kullanılacağına dair örnekler bulunmaktadır. Bunlardan biri de Hz. İbrahim ve Hz. İsmail'in duasıdır: "Ey Rabbimiz! Tövbemizi kabul et. Çünkü sen tövbeleri çok kabul eden, çok merhamet edensin." (Bakara, 2/128).

SÖZÜN ÖZÜ

*Mecliste arif ol,
kelamı dinle,
El iki söylerse sen de
bir söyle.
Elinden geldikçe
iyilik eyle,
Hatıra dokunup
yıkıcı olma.
Karacaoğlan*

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım." (Ebü Dâvûd, Vitir, 32)

SORU - CEVAP

Fiili dua ne demektir?

Allah, kâinatta meydana gelecek tüm olayları belli sebeplere bağlamıştır. Hem dünyada hem de içinde yaşanılan evrendeki her şey Allah'ın koyduğu sebep-sonuç ilişkilerine göre şekillenir. Arzu ettiği bir şeyin olmasını isteyen kişi, onun sebeplerini de yerine getirmek zorundadır. Çocuk sahibi olmak isteyen kişinin evlenmesi, sınavda başarılı olmak isteyen öğrencinin derslerine çalışması fiili dua sayılır.

Kişi, Allah'tan istediği şeyin gerçekleşmesi için Allah'ın kendisine öğrettiği sebepleri ve kanunları

elinden geldiği kadar yerine getirip tamamlar, sonucunu da Allah'tan bekler. "İnsan için ancak çalışmanın karşılığı vardır." (Necm, 53/39) mealindeki ayette insanların çalışmaları ile alacakları sonuç arasındaki ilişkiye dikkat çekilmiş ve bu çalışmanın fiili bir dua manasına geldiğine işaret edilmiştir.

Hayvanı hasta olan ve iyileşmesi için sadece dua eden birisine söylenen, "Duana biraz da katran ekle..." sözü, fiili dua için güzel bir örnektir.

SÖZÜN ÖZÜ

*En büyük keramet
çalışmaktır.*

Hacı Bektaş-ı Veli

*Bir milleti yok
etmenin en kestirme
yolu inançlarını yok
etmektir.*

Cemil Meriç

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Faydasız ilimden, huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 64)

SABIR, MUSİBETİN İLK ANINDADIR

Allah'ın Resûlü bir gün bazı sahâbîlerle Medine'de dolaşıyordu. Kabristanın yanından geçerken, çocuğunun kabri başında feryad ederek ağlayan bir kadına rastladı. Evlat acısına yüreği dayanmayan kadıncağızın bu hâlini gören Hz. Peygamber (s.a.s.) ona, "Allah'tan sakın ve sabret!" dedi. Kederinden onun Peygamber olduğunu fark edemeyen kadın, "Bana işleme! Benim başıma gelen senin başına gelmedi (de ondan böyle rahat konuşuyorsun)!" deyiverdi. Bir müddet sonra oradakilerden biri kadına onun, Allah'ın Resûlü olduğunu söyledi. Kederli anne özür dilemek üzere Hz. Peygamber'in (s.a.s.) kapısı

na geldi. Yaptığına pişman olan kadın, "(Kusurumu bağışla) Allah'ın elçisi olduğunu bilemedim." diyerek mazeret beyan etti. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.) ona şu karşılığı verdi: "Esas sabır musibetin ilk başa geldiği anda gösterilmelidir." (Buhârî, Cenâiz, 31) Peygamberimizin bu olayda işaret ettiği üzere, mü'min olan kişi özellikle musibetle ilk karşılaşma anında metanetini korumalı, musibetler karşısında mü'minin sabrı, inancı daha da güçlenmelidir. Mü'min, yaşadığı musibetlerden manen güçlenerek çıkmayı başarmalıdır. Çünkü o, hem nimetlere şükretmesini hem de musibetlere sabretmesini bilen insandır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bedenin bu
dünyadandır, gönlün
de öteki dünyadan.
Bedenin dostu eğlence,
heves, şehvet ve
aşırılıklardır. Gönlün
dostu da Hakk'tır.*

Mevlana Celaleddin-i Rumî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.” (Müslim, Salât, 222)

SORU - CEVAP

Duaların kabul olması için bazı şartlar var mıdır?

Duanın kabul edilmesi için şu hususlara riayet edilmesi istenmiştir:

a. Duadan önce tövbe ve istiğfar edilmelidir.

b. Duaya Allah'a hamd, Peygamber'e salat u selam ile başlanmalı, yine salavat ve Allah'a hamd ile bitirilmelidir (Tirmizi, Deavât, 3476).

c. Dua içten, tevazu ile ve yalvararak yapılmalıdır (A'râf, 7/55).

d. İsrarla dua edilmelidir. Bir mü'min, ettiği duanın kabul edilmesi hususunda aceleci olmamalıdır. Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmaktadır: "Sizden

herhangi biriniz 'dua ettim de kabul olunmadı' diyerek acele etmedikçe duası kabul olunur." (Tirmizi, Deavât, 12).

e. Umut ve korku içinde dua edilmelidir (Enbiyâ, 21/90).

f. Dua ederken zaman seçimine de dikkat edilmelidir. Dua her zaman yapılabilirse de bazı vakitlerde yapılması, duanın daha çabuk kabul edilmesini sağlar. Kur'an-ı Kerim'de gece ve seher vaktinde dua, ibadet ve istiğfar ile meşgul olanlar övülmekte (Zâriyât, 51/15-18), Peygamberimiz (s.a.s.) de gece yarısı ve farz namazlardan sonra yapılan duaların makbul olduğu müjdesini vermektedir (Tirmizi, Deavât, 79).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sabır ve tahammül
sana zehir gibi görünür.
Fakat içine yerleşince
bal kesilir.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır.”

(Buhârî, Deavât, 39)

ÖLEN ATIN PARASI

Bir zamanlar bir adam bir at satın aldı. Fakat alışverişin hemen arkasından atın hasta olduğunu fark etti. Onu geri vermek istiyor ancak satın adamın atı geri almayacağından endişe ediyordu. Bu yüzden önce kadiya gidip işi resmi olarak halletmek istedi. Ancak kadiyı yerinde bulamadı, mahkeme ertesi güne kaldı, hasta at ise gece öldü. Adam, ertesi gün olanları kadiya anlattı, ne yapılabileceğini sordu. Kadı, "Zararını ben ödeyeceğim" dedi. Şaşkınlıkla kadiya bakan adam "Sizin konuyla bir ilginiz yok, niçin

siz ödeyeceksiniz ki..." dedi. Kadı, şu manidar cevabı verdi: "Evet, görünürde benim konuyla ilgim yok ama işin aslı öyle değil. Sen dün geldiğinde ben yerimde olsaydım, atı geri verdirirdim, sen de parayı geri alırdın. At da senin elinde değil, sahibinin elinde ölmüş olurdu. Şimdi buna imkân kalmamıştır. Senin zararına benim makamımda bulunmamam sebep oldu. O yüzden zararını ben ödeyeceğim" dedi ve ödedi. O kadı, sonradan Osmanlı'nın ilk şeyhülislamı olacak olan Molla Fenari (1350-1431) idi.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dostların ziyaretine eli
boş gitmek, değirmene
buğdaysız gitmektir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığımı ve gizlisini, hepsini bağışla.” (Müslim, Salât, 216)

SORU - CEVAP

Vekâlet yoluyla hac yapılabilir mi?

Kendisine hac farz olmuş birisi sağ-
lık, yaşlılık vb. bir sebeple bizzat hacca
gidemeyecek durumda ise başka biri-
sini bedel göndererek vekâlet yoluyla
hac yaptırabilir. Böyle kişiler hayatta
iken birini vekil (bedel) olarak göndere-
bilecekleri gibi, mirasçılarında ölümün-
den sonra kendi adına bedel haccı yap-
tırılmasını da vasiyet edebilirler. Zira
Hz. Peygamber (s.a.s.), ölen yakınları
veya yaşlı büyükleri yerine hac yapıp
yapamayacaklarını soran kişilere, söz
konusu yakınları için hac yapabilecek-
lerini belirtmiştir (Buhârî, Hac, 1).

Bireysel emeklilik caiz midir?

Kâr payı esasına dayalı olarak çalı-
şan birikimli hayat sigortası ile bireysel
emeklilik tasarruf ve yatırım sistemi,
yatırılan primlerin dinen helal olan
alanlarda değerlendirilmesi durumun-
da caizdir. Aksi takdirde caiz değildir.

Buna göre yatırılan primlerin ta-
mamı veya bir kısmı faizli devlet tah-
vili, bono, repo ve alım satımı haram
olan mallar üzerinde ticaret yapmak
gibi dinen helal olmayan alanlarda
değerlendirilen birikimli hayat sigor-
tası ile bireysel emeklilik sistemi caiz
değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Muhabbetin denizine
gömülüp bat,
Aşıkların sohbetine
özünü kat,
Muhabbetin pazarına
özünü sat,
Özünü satmadan Hakk
rahmetin alsa olmaz.*

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahlarımızı, yaptığımız haksızlıkları, saçmalıklarımızı, bilerek ve ciddi olarak yaptıklarımızı bağışla, bunların hepsi bizde mevcuttur.” (Hâkim, Deavât, No:1916)

ADALET: HER HAK SAHİBİNE HAKKINI VERMEK

Adalet, genel olarak, "Bireysel ve toplumsal hayatta dirlik ve düzeni, hakkaniyet ve eşitlik ilkelerine uygun yaşamayı sağlayan ahlaki erdem." olarak tanımlanabilir. Adalet, bireysel ve sosyal anlamda insanlar arasında dirlik ve düzenin sağlanması için eşitlik ve hakkaniyet esaslarına uygun hareket etmeyi gerektirir. Hakkaniyetin temin edilmesi, bütün hukuk düzenlemelerinin, kanun ve nizamların ortaya çıkmasının temel ve nihai sebebidir. Çünkü insanlar arasında malların, hakların, görevlerin, dengeli ve ölçülü bir şekilde bölüşülmesi; insan şeref, onur ve haysiyetinin korunması

adaletin uygulanması ile gerçekleşir. Allah Resûlü'nün en önemli özelliklerinden biri adil olmasıydı. O, cahiliye toplumunda yaygın olan haksızlık ve zulmün, tahakkümün, dengesizliğin bulunduğuna şahit olduğundan bütün bunları düzeltmek maksadıyla insanlar tarafından kabul edilebilecek adalete dayalı bir sosyal düzen kurmak üzere ilahî bir görev üstlenmişti. Nitekim bütün hayatı da adaletin tesisi için mücadeleyle geçmiştir. Peygamber Efendimizin farklı vesilelerle dile getirdiği, "Her hak sahibine hakkını ver." (Buhârî, Savm, 51) öğüdü bu konudaki temel ilkelerden biridir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir dilek için padişahın
huzuruna niçin
gidiyorsun, tamamı
bıraktın mı padişah sen
olursun.*

Sadi Şirazi

“Allah'ım! Günahımı, bilgisizliğimi(n sonucu olarak yaptıklarımı), haddimi aşarak işlediklerimi ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla!” (Müslim, Zikir, 70)

SORU - CEVAP

Vatanı aslı, vatan-ı ikamet ve vatan-ı süknâ ne demektir?

Vatan-ı aslı: Aslı yerleşim yeri demektir. Bir insanın doğup büyüdüğü yer veya çalışıp geçimini sağladığı, ev alıp çocuklu çocuğu ile yerleştiği ve sürekli kalmaya niyet ettiği yerdir.

Vatan-ı ikamet: Yerleşmek maksadı ile olmaksızın on beş günden fazla kalmak üzere bulunduğu aslı vatanından en az doksan km. uzaklıktaki yerdir.

Vatan-ı süknâ: Bir kimsenin on beş günü tamamlamadan ayrılmak üzere bulunduğu, aslı vatanından en az doksan km. uzaklıktaki yerdir (Haddâd, el-Cevheratü'n-Neyyire, I, 342).

Ta'dil-i erkân nedir?

Ta'dil-i erkân, namazın rükünlerini düzgün, yerli yerinde ve düzenli yapmak demektir. Ta'dil-i erkâna yakın anlamda kullanılan "tuma'nî-ne" kelimesi, yapılmakta olan rüküne hakkının verildiğine kanaat getirilmesi ve yapılan işin içe sinmesi hâlini ifade eder ki, ta'dil-i erkâna riayetin sonucudur.

Ta'dil-i erkân özellikle rükûda, kavmede (rükûdan kalktıktan sonraki duruşta), secdede ve celsede (iki secde arasındaki oturuşta) söz konusu olur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Madde karanlığı,
akıl nûru; cehalet
karanlığı, ilim nûru;
nefis karanlığı, marifet
nûru; gönül karanlığı,
aşk nûru ile aydınlanır.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Harama bulaşmaktansa, helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme.”

(Tirmizî, Deavât, 110)

MAĞARA DOSTU: HZ. EBÛ BEKİR (R.A.)

Müslümanlar Medine'ye hicret etmeye başladıklarında Hz. Ebû Bekir de hicret için Hz. Peygamber'den izin istedi. Hz. Peygamber ise ona acele etmemesini, Allah'ın kendisine bir yol arkadaşı bulacağını söyledi. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, Hz. Peygamber ile hicret etme şerefine nail olacağını anlayarak hazırlıklara başladı.

Bu konuşmadan dört ay sonra Kureyşli müşrikler Hz. Peygamber'i öldürmek için bir gece vakti evini kuşattılar. Hz. Peygamber ve arkadaşı Sevr Mağarasına doğru yola çıkmışlardı. Müşrikler Hz. Peygamber'i aramaya koyuldular ve Sevr Mağarasının önü-

ne kadar geldiler. O kadar yaklaştılar ki eğilip baksalar Hz. Peygamber'i göreceklerdi. Canından çok sevdiği biricik peygamberine zarar geleceği endişesiyle Hz. Ebû Bekir korkuya kapıldı. Hz. Peygamber ise tevekkülle "Üzülme, Allah bizimledir." (Tevbe, 9/40) diyerek arkadaşını teselli etti. Ardından Medine'ye birlikte hicret ettiler.

Hz. Ebû Bekir ile Hz. Peygamber'in aralarındaki muhabbet bu yolculukta daha da güçlendi. Bu sebeple Siddîk lakabı ile bilinen Hz. Ebû Bekir aynı zamanda mağara dostu, Hz. Peygamber'in can yoldaşı olarak da anılmaktadır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Komşunla münakaşa
etme. Zira misafirler
gider o kalır.*

Hz. Ebû Bekir (r.a.)

*Allah'tan korkandan
daha güvenilir kimse
yoktur.*

Hz. Ömer (r.a.)

**GÜNÜN
DUASI**

“Allah'ım! Hatalarımı, bilerek, cahillikle ve dalgınlıkla yaptığım kusurlarımı bağışla. Bunların hepsi bende mevcuttur.” (Buhârî, Deavât, 60)

SORU - CEVAP

Kötü söz söylemek veya küfretmek abdest bozar mı?

Küfretmek veya kötü söz söylemek İslam ahlakıyla bağdaşmayan çirkin bir davranıştır. Bir mü'minin bu tür çirkin söz ve davranışlardan uzak durması gerekir. Ancak küfretmek, kötü söz söylemek, dedikodu yapmak ve benzeri şeyler abdesti bozmaz. Çünkü abdest ancak vücuttan çıkan kan, irin, idrar, dışkı ve benzeri şeylerden dolayı bozulur (Mevsili, İhtiyar, İstanbul, ts. 1, 9-10). Bununla birlikte kötü söz söyleyenin ya da başkalarına küfredenin abdest alması tavsiye edilir.

Müziğin dindeki yeri nedir? Hangi müzik çeşidi helaldir?

Kur'an ve sünnette müzikle meşgul olmanın, müzik dinlemenin mutlak anlamda günah olduğunu gösteren deliller bulunmamaktadır. Bu itibarla, dinimizin temel inanç, amel ve ahlak ilkelerine aykırı olmayan, haramların işlenmesine sebep olmayan müzik türlerini dinlemekte dinen bir sakınca yoktur. Ancak cinsel arzuları tahrik eden ifade ve tasvirler içeren, haramları güzel gösteren müzikleri yapmak ve dinlemek ise günahtır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Seven o kimsedir
ki, sevgilisinden ne
kadar düşmanlık
görse yine dostluğunu
artırır. Sevgilisinden
başına binlerce sitem
taşı gelse, onlardan
ancak aşk binasını
sağlamlaştırır.*

Molla Camî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme.” (Hâkim, Deavât, No: 1973)

BİR KAPIDA İKİ TOKMAK

Koca koca evler, devasa konaklar söz konusu olduğunda onların kapılarındaki tokmaklar küçük birer ayrıntı gibi görünür belki. Ama Osmanlı medeniyeti için evlerde ve konaklardaki bu "küçük" ayrıntı başlı başına bir kültürdür. Kapılar gibi kapı tokmakları da ev sahibinin sosyal ve kültürel kimliği hakkında fikir verirken, sanatsal açıdan da incelenmeye değer çok çeşitli tokmaklar süslemiş evlerin kapılarını. Bunların yanı sıra kapı tokmaklarının unutulmuş öyle bir özelliği varmış ki, insan bu özellikteki ince düşünceye hayran kalabiliyor. Eski Osmanlı evlerinin dış kapılarında

iç içe ya da üst üste iki tokmak bulunmuş. Bunlardan büyük olanı kalın ve tok ses çıkarırken, küçük olanı ise ince bir ses çıkarırmış. Ecdadımızın naif düşüncesi şurada ki; eve gelen misafir erkek ise kalın ses çıkaran tokmağı, kadın ise ince ses çıkaran tokmağı kullanırmış. Böylece ev sahibi kapıdaki misafir hakkında fikir sahibi olur ve misafirini ona göre karşılar. Bu tür fonksiyonel amaçlarının yanı sıra kapı tokmaklarının çok çeşitli süsleme kompozisyonları ve malzemelerle bezenmesi, Osmanlı sanatının inceliklerini göstermesi açısından önemlidir.

SÖZÜN ÖZÜ

Ne kaçan fırsatlar karşısında ümitsizliğe düşülmeli, ne de fırsatlar ve sebepler ihmal edilmelidir. Allah Teâlâ’ya yürekten ve ihlas ile dua etmek hiçbir zaman elden bırakılmamalıdır.

Elmalı Hamdi Yazır

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl.” (Müslim, Duâ, 71)

SORU - CEVAP

Adak kurbanı ne demektir? Etinin hükmü nedir?

Kurban adayan kişinin kurban kesmesi vaciptir. Eğer kişi bu adağı bir şartın gerçekleşmesine bağlamışsa bu şart gerçekleşince kesmesi gerekir. Adak kurbanının etinden adak sahibi, eşi, usul ve fûrûu (neslinden geldiği ana, baba, dede ve nineleri ile kendi neslinden gelen çocukları ve torunları) yiyemeyeceği gibi, bunların dışında kalıp zengin olanlar da yiyemez. Eğer kendisi yemek ister veya bu sayılanlardan birisine yedirmek isterse, yenilen etin rayiç bedelini yoksullara verir (İbn Nüceym, Bahru'r-râik, VIII, 199-203).

Çocuklara Allah'ın isimleri konabilir mi?

Bir anne-babanın çocuğuna karşı görevlerinden birisi ona güzel isim vermektir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), bir hadisinde insanların kıyamet günü isimleri ile çağırılacağını belirterek "Çocuklarınıza güzel isim koyunuz." (Ebû Dâvûd, Edeb, 69) buyurmuştur. Çocuklara Allah'ın isimlerini vermeye gelince, hemen belirtmek gerekir ki, Allah'a has isimler çocuklara verilmemelidir. Şayet çocuklara ilahî isimler verilecekse, başına "kul" anlamına gelen "abd" kelimesi eklenmelidir. Abdullah, Abdurrahman, Abdurrahim, Abdulkadir gibi.

SÖZÜN ÖZÜ

*Rızık ve dünyalık
hususunda kanaat
sahibi ol. Çünkü
kanaat tükenmez bir
hazinedir.
İmam Rabbani*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağımda nur, sağımda nur, solumda nur, üstümdede nur, altımda nur, önümdede nur var eyle, benim nurumu artır.” (Müslim, Müsâfirin, 181)

AİLE İÇİ İLİŞKİLERDE DÜRÜSTLÜK

Yalan, bazen problemlerin en pratik çözümü olarak görülür maalesef. Nasreddin Hoca'nın fıkrasında olduğu gibi...

Hoca, iki kilo et alır, hanımına verir ki akşama yahni pişirsin. Hanımı yahniyi pişirir, fakat dayanamayıp hepsini yer. Akşam hoca yahninin hevesiyle sofraya oturur, ancak önüne gelen tarhana çorbasıdır. Yahniyi sorunca, hanımı: "Eti kedi yedi Hoca" der. Ne de olsa hayvancığın ağzı var dili yok. Hocada bu yalana kanacak göz yoktur. "Getir şu kediyi de bir tartalım hanım" der. -Ve o an aslında bu fıkrada hiç an-

latılmayan şey gerçekleşir. Hanımının biraz sonra yıkılacak itibarından önce aile içindeki o güvene dayalı ilişki sarsılır.- Kediyi tartıp bakarlar ki zaten hayvancığımız topu topu iki kilodur. Hoca sorar: "Hanım kedi buysa et nerede, et buysa kedi nerede?"

Yalan kısa süreli "konfor" sağlar, ancak ardından o kısa süreli konfor uzun süreli bir pişmanlığa ve sıkıntılara dönüşebilir. En kötüsü de yalan söyleyen kişinin kaybettiği öz saygısı, itibar yitimi ve güven duygusunun sarsılmasıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

*İyi bir dilekle
selamlanırsan daha
iyisiyle karşılık ver.
Bir el sana ihsanda
bulunursa ona daha
fazlasını ver. Bununla
birlikte fazilet ilk
başlayanındır.*

Hz. Ali (r.a.)

**GÜNÜN
DUASI**

“Allah'ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım.” (Nesâî, İstîâze, 25)

SORU - CEVAP

Kader değişir mi?

İnsan, kendisine bakan yönüyle kaderinin ne olduğunu bilmemektedir. Dolayısıyla insana düşen Allah'ın verdiği akıl, irade ve imkânlar çerçevesinde görevlerini en iyi şekilde yapma gayreti içinde olmasıdır. Allah'a bakan yönüyle ise kader O'nun olmuş, olacak her şeyi bilmesidir. Esasen mutlak uluhiyetinin gereği her şeyi bilir. Bu açıdan bakıldığında kaderin değişmesinden söz etmek Allah'ın ilminin değişmesinden söz etmek demektir; bu ise mümkün değildir. Dolayısıyla kaderde değişme bahis konusu olamaz.

Ancak bazı İslam âlimleri Allah'ın dilemesi hâlinde kaderin değişebileceğini söylemiştir. Bu âlimler kaderi, mutlak kader, şarta bağlanmış kader diye ikiye ayırmışlardır. Değişmenin ilkinde değil, ikincisinde yani şarta bağlı kaderde olabileceğini kaydetmişlerdir. Onlara göre sadakanın belayı def edeceğini, silâ-i rahim yapmanın ömrü uzatacağını belirten hadisler bunu teyit etmektedir. Bu ikinci kaderin Allah'ın ilmine bakan yönüyle düşünüldüğünde, yine bir değişikliğin olmadığını, Allah'ın kulların şarta bağlı konularda nasıl davranacaklarını bildiğini, ancak insanları iyiliğe teşvik için bu rivayetlerin bulunduğunu ifade etmişlerdir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kâinata ne varsa
suda yaşadı önce;
Üstümüzden su geçer
doğunca ve ölünce*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru." (Tirmizî, Deavât, 18)

GERÇEK MÜFLİS KİMDİR?

Peygamberimiz (s.a.s.), bir gün as-hâbı ile birlikteydi. Zaman zaman yaptığı gibi onları konuşarak sohbetine başladı: "Müflis kimdir bilir misiniz?" Ashabdan söz alan biri, "Bizim aramızda müflis, malı mülkü olmayan kimse-dir." dedi. Bu cevap üzerine Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Asıl müflis, kıyâmet gününde kıldığı namaz, tuttuğu oruç ve verdiği zekâtla gelir. Ancak dünyada iken şuna sövmüş, buna iftira atmış, ötekinin malını yemiş, berikinin kanını dökmüş, bir başkasını da dövmüştür. (Bunların karşılığı olarak) iyiliklerinden alınıp hak sahiplerine verilir. Hesabı görülmeden iyilikleri biterse, mağdur ettiği

insanların günahlarından alınarak bunun üzerine yüklenir, sonra da cehenneme atılır." (Müslim, Birr, 59) Peygamberimiz (s.a.s.), ahiret gününde iflas eden insanı bu şekilde tasvir etmiştir. Müflisin bütün çabaları boşa çıkmış, işlediği kötülükler iyiliklerini alıp götürmüş, mükâfat beklerken cezalandırılmıştır. Zira Allah katında mükâfat kazanmak ve azaptan kurtulmak için kul haklarından arınmış olmak gerekmektedir. Peygamberimizin (s.a.s.), "Allah'ın huzuruna, hiç kimseye haksızlık yapmadan çıkmayı umuyorum." (Ebû Dâvûd, Büyü', 49) şeklindeki sözleri onun bu konudaki titizliğini göstermektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hayatı gayret etmekle
geçenler için vaat
olunmadık nimet,
manasız bir tevekkülle
tembel yaşayanlarınsa
mahkûm olmayacağı
alçaklık yoktur.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kötü ahlaktan, nefsanî arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır.” (İbn Hibbân, Ed’iye, No: 960)

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI

Millî Şairimiz Mehmet Akif Ersoy, İstiklal Marşı’mızda;

*Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan şüheda
Canı, cânânı, bütün vârimı alsın da Hüdâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.*

şeklinde vatan sevgimize tercüman olur. Doğup büyüdüğümüz, toprağından suyundan yiyip içtiğimiz, ev bark yapıp oturduğumuz, huzur içinde ibadet ettiğimiz yurttur vatan. Onu imar eder, düşmana karşı müdafaa ve muhafaza etme bilincini taşır, bir vesileyle çocuklarımıza da bu bilinci aşlamaya çalışırız. Çünkü bu vatanın, bu toprağın uğrunda

binlerce şehit verilmiştir. Bu sebeple içinde yaşayanlarla birlikte vatanımız bize büyük bir emanettir, gözümüzün nuru, başımızın tacıdır.

Bugün, kahraman ordumuzun gücünü ve zaferini tüm dünyaya ilan ettiği Büyük Taarruzla ulaştığı zaferin 94. yıl dönümünü kutlamanın onurunu yaşıyoruz. Atalarımız bu toprakları canlarıyla, kanlarıyla vatan yapmışlar ve vatanın her karış toprağı için kadını erkeğı, genci yaşlısı, doğulusu batılısı demeden omuz omuza verecek savaşmış, özgürlüğümüz için hayatlarını ortaya koymuşlardır. Ruhları şâd olsun.

SÖZÜN ÖZÜ

*Gönül Çalab’ın tahtı
Çalab gönüle baktı
İki cihan bedbahtı
Kim gönül yıkar ise.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah'ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

İMAM BUHÂRÎ'NİN HASSASİYETİ

Peygamber Efendimizin hadislerini dünyanın farklı yerlerine dağılmış olan sahabilerden veya onlarla görüşen kimselerden almak için her türlü fedakârlığa katlanan ilim âşıkları büyük bir hadis külliyyatı bırakmışlardır bizlere. "Kütüb-i Sitte" diye bilinen altı hadis kitabı bunların en meşhurlarıdır. İmam Buhârî'nin (810-869) derlediği Sahih-i Buhârî de bu altı hadis kitabından biridir.

Ömrünü Sevgili Peygamberimiz hadislerini toplamaya vakfeden, bunun için haftalarca, aylarca yol kat eden İmam Buhârî, pek çok sahâbi ile görüşen bir kimsenin

varlığından haberdar oldu. Uzun ve meşakkatli bir yolculuğun ardından nihayet onun yaşadığı yere vardı. Adamı bulduğunda bağlı bulunduğu yerden kurtulan devesini, içi boş bir torba ile aldatarak yakalamaya çalıştığını gördü. Bunun üzerine adama hiçbir şey sormadan geri döndü. O kadar uzun ve meşakkatli bir yolculuk yapıp da niçin hiçbir hadis almadığını soranlara ise şu dikkat çekici cevabı verdi:

"Devesini aldatarak yakalamaya çalışan adamın rivayet edeceği hadise ben güvenmem."

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir kimseye söz
vermeden önce iyi
düşün, fakat verdiğin
sözden dönme.*

*Başkasının arkasından
konuşmak korkaklığın
en iğrenç şeklidir.*

Ali Fuad Başgil

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkından bana bolca ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

GENİŞLİKTE, DARLIKTA, HER ZAMAN DUA

Felaket anlarında Allah'ı anıp O'na sığınmayan pek az insan vardır. Böyle anlarda insanlar duaya başvurur, Allah'a yalvarırlar. Hatta öyle ki tap-tıkları putlarını, uydurma tanrılarını, taparcasına bağlandıkları servetlerini, makamlarını unutarak fitrî bir eğilimle kurtuluşu yalnız Allah'tan dilerler. Bu durum En'âm sûresi 40 ve 41. ayet-i kerimelerinde şöyle ifade buyrulmaktadır: "De ki, "Söyleyin bakalım. Acaba size Allah'ın azabı gelse veya size kıyamet saati gelip çatsa (böyle bir durumda) siz Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız? Eğer (putların size yararı dokunduğu iddianızda) doğru

söyleyerseniz (haydi onları yardıma çağırın). Hayır! (Bu durumda) yalnız O'na dua edersiniz; O da dilerse (kurtulmak için) dua ettiğiniz sıkıntıyı giderir ve siz o an Allah'a ortak koştuğunuzu unutursunuz."

Ancak birçok insan sıkıntıdan kurtulup da her şey tekrar yoluna girince yeniden eski isyankâr tutumlarına dönmektedir. Aynı sûrenin 63 ve 64. ayetlerinde insanlar bu zaafı hususunda uyarılmakta, kendilerini dert ve kederlerden kurtaranın Allah olduğu, dolayısıyla zor zamanlarda olduğu gibi rahata kavuştuğlarında da O'na şirk koşmamaları gerektiği hatırlatılmaktadır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Mal sahibi, mülk sahibi,
Hani bunun ilk sahibi?
Mal da yalan, mülk de yalan,
Var biraz da sen oyalan.*

Yunus Emre

“Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil.”

(Tirmizî, Deavât, 124)

SORU - CEVAP

Hacca giden kişinin, hacla ilgili kurbanları memleketinde kesilebilir mi?

Temettu veya kırana niyet eden hacıların, Cenab-ı Hak kendilerine aynı mevsimde hac ve umreyi nasip ettiği için şükür olarak kescekleri hayvanları Harem dâhilinde kesmeleri gerekir (Bakara, 2/196). Bu kurbanın, kurban bayramında kesilen udhiye kurbanı ile ilgisi olmayıp, kişinin memleketinde kesilmesi caiz değildir (Merğînânî, el-Hidâye, I, 185). Hacc-ı ifrada niyet edenlerin ise kurban kesmesi şart değildir (Mevsîlî, ihtiyâr, V, 153).

Market ve mağazalarda alışveriş karşılığında verilen çekiliş kuponlarına çıkan hediyeler helal midir?

Taraflardan birinin kazanıp diğerinin kaybettiği bütün şans oyunları kumardır. Marketlerde ve mağazalarda işyeri sahiplerinin alışveriş yapan müşterilerine verdikleri çekiliş kuponuna hediye çıkması durumunda müşterilerin çıkan hediyeleri almalarında bir sakınca yoktur. Çünkü müşterilerden birinin kazanması hâlinde diğerleri bir şey kaybetmemektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

Halk içinde mu'teber
bir nesne yok
devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda
bir nefes sıhhat gibi.

Muhibbî
(Kanunî Sultan Süleyman)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Müslümanlar olarak canımızı al, Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarının arasına dâhil eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

ALLAH TEÂLÂ'NIN DAVETİ: HAC

Allah Teâlâ'nın; gücü yeten, imkan bulan her Müslümana farz kıldığı ibadet olan hac, hem mal hem de bedenle birlikte yapılan bir ibadettir.

İslam'ın beş temel esasından biri olan (Buhârî, iman, 1) hac, İslam'ın evrenselliğini, birlik ve beraberliğini, ırk, renk, cinsiyet, dil, ülke ve kültür ayrımı yapmadan mü'minlerin kardeşlik ve eşitliğinin temsil edildiği bir ibadettir. Hicretin 9. yılında "Gücü yetenlerin haccetmesi Allah'ın insanlar üzerindeki bir hakkıdır." (Âl-i İmrân, 3/97) ayeti ile farz kılınmıştır. Maşherin provası

olarak da tarif edebileceğimiz hac, imkân bulunduğu ilk fırsatta yerine getirilmesi gereken bir görevdir. İmkân bulunduğu hâlde bu vazifeyi yapmayı sonraki yıllara erteleyen kimse, çeşitli sebeplerle bu fırsatı kaybedebilir ve sonucunda Hac yapmadığı için sorumluluk altında kalır.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.), "Hac yapmak isteyen kimse acele etsin" (Ebu Dâvud, Menâsik, 6). "Çünkü hasta olabilir, (servetini, parasını) yitirebilir, ihtiyacı ortaya çıkabilir" (İbn Mâce, Menâsik, 1, 1,962) buyurmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Öldükten sonra da
yaşamak isterseniz,
ölmez bir eser
bırakınız.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Nefsime takvasımı ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve mevlasısın.” (Müslim, Duâ, 73)

SORU - CEVAP

Abdest alan kişiye selam verilir mi?

Hz. Peygamber, selamlaşmanın Müslümanlar arasında sevginin yayılmasına sebep olacağını bildirmiştir (Ebû Dâvûd, Edeb, 134). Ancak selam verildiği takdirde selama karşılık veremeyecek durumda olan kimselelere selam vermek uygun değildir. Mesela, ezan, Kur'an-ı Kerim ve hutbe okuyana, hutbe dinleyenlere selam vermek mekruh kabul edilmiştir. Abdest de ibadete hazırlık ve bir yönü ile ibadet sayıldığından abdestle meşgul olan kimseye selam vermemek daha uygundur.

Ruj orucu bozar mı? Hangi makyaj türleri orucu bozar?

Ağız dışındaki bölgelere uygulanan hiçbir makyajla oruç bozulmaz. Ancak dudağa sürülen ruj, yalanaarak ağızdan içeri girip tadı mideye ulaşırsa orucu bozar. Aksi takdirde bozmad.

Gözdeki lens abdest ve gusle engel midir?

Güsülde ve abdestte gözün iç kısmını yıkamak farz değildir. Dolayısıyla göze lens takmak gusle ve abdeste engel değildir (Kâsâni, Bedaiu's-Sanâi', 1, 67).

SÖZÜN ÖZÜ

Bir kitaptan edinilen bilgi vardır, bir de hayattan edinilen bilgi. Olgun insan diye ikisine de sahip olana denir.

Cenap Şahabettin

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım.” (Müslim, Rikâk, 96)

NEYİ ARIYORSAN O'SUN

Derler ki, adamın biri uzun bir yola koyulmuş. Kendine bir yer bir yurt bulmak ümidiyle yollara revan olmuş. Nihayet uzaktan bir köy görünmüş ve daha köye varmadan köylülerden biriyle karşılaşmış. Heyecanla varmış yanına: "Kardeşim ben öyle kötü bir yerden geliyorum ki, oranın insanları sevgisiz, merhametsiz, acımasız. Söyle bana bu köydeki insanlar nasıldır? Köylü adamın yüzüne bakar ve şöyle der: "Bu köydeki insanlar da öyledir." Adam çeker gider oradan. Aradığı yeri buldu mu bilinmez ama çok geçmeden başka bir yolcu uğ-

ramış köye. Aynı köylüyle karşılaşmış ve sormuş: "Kardeşim ben iyi insanların, hakkın, adaletin, sevginin olduğu bir yerden geliyorum. Acaba bu köyün insanları da öyle midir?" Köylünün yüzü aydınlanır ve cevap verir: "Bu köyün insanları da öyledir!"

Biz neysek ve neyi arıyorsak oyuz ve Cenab-ı Hak karşımıza onu çıkarır. Niyetlerimiz, düşüncelerimiz bizden ayrı değildir ki! Tıpkı gül misali; dikenini görüp de güle burun kıvrırlar değil, gülün hatırına dikenini görmezden gelenler gül kokusunu alır, güllere yoldaş olur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Birisine bir iyilik edip
de karşılık olarak iyilik
beklemek, bir gün
diktığın ağacı ertesi gün
koparmaya benzer.*

Şemsettin Sami

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Perçeminden tuttuğun şeylerin şerrinden sana sığınırım. Her türlü hayrı senden isterim ki bütün hayırlar senin elindedir.” (İbn Hibbân, Ed'ıye, No: 934)

SORU - CEVAP

Kurbanlık hayvan tartıyla alınabilir mi?

Kurbanlık hayvan, kilo birim fiyatı belirlenmek suretiyle canlı olarak tartarak alınıp-satılabilir. Ayrıca, toplumda herhangi bir aldatma, kargaşa ve ihtilafa yol açmayacak şekilde yaygın bir uygulama varsa, kurban edilmek üzere satın alınmak istenen hayvanın et birim fiyatı önceden belirlenmek şartıyla, kesildikten sonra eti tartılarak parasının ödenmesi yoluyla da satılabilir.

Esas olarak İmam Ebu Hanife'nin görüşüne aykırı olan bu satış işlemi, İmameyn'in yaklaşım tarzına göre

caiz görülebilir. Zira satış akdi esnasında sadece kilo birim fiyatı belli olan ve kilo miktarı belli olmayan bu satış uygulamasındaki belirsizliği gidermek satıcı ve müşterinin elindedir (Merğınâni, el-Hidâye, III, 22; Mevsilî, İhtiyâr, İstanbul, II, 181-182). Ancak, bu şekildeki satışın geçerli olması için kesimden önce taraflar arasında akdin tamamlanması ve et kilo fiyatının belirtilmesi, kesimden sonra da etin miktarındaki belirsizliğin aldatmaya ve ihtilafa götürmeyecek şekilde belirlenmesi gerekir. Ayrıca kurbanın kelle, paça, sakatat gibi bazı yerlerinin satıcıda kalması şart koşulmamalıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

İnsanın en büyüğü, en yüksek mevkide iken tevazu gösteren, kudret sahibi iken affeden, kuvvetli olduğu vakit zulmetmeyen ve adaletle hareket edendir.

Abdülmelik b. Mervan

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1872)

EN KÖTÜ HASTALIK: KİBİR

Kibir, kişinin başkalarını küçük görerek nefsini onlardan üstün saymasıdır. Kimi zaman soyluluk, güzellik, fiziksel güç gibi yaratılıştan gelen birtakım özellikleri; kimi zaman da Allah'ın kendisine sonradan bahsettiği zenginlik, makam, ilim ya da nüfuz gibi nimetler, kıskançlığa ve bencil tutkulara meyilli olarak yaratılan insanı (Nisâ, 4/128) kendini beğenmeye sevk eder. İnsan zamanla çevresindekileri küçük görerek kendisinin "en üstün" olduğu hissine kapılır ve böylece kibir hastalığına yakalanır.

Resûlullah kibrin kötülüğü ve ondan sakınmanın gerekliliği üzerinde

o kadar çok durmuştur ki, sahabenin önde gelenleri dahi bu kötü hastalığa yakalanmaktan korkar hâle gelmiştir. Nitekim Hz. Peygamber bir gün ashabını, "Kim elbisesini kibirlenerek yerlerde sürürse, Allah kıyamet günü o kimseye (rahmet nazarıyla) bakmaz." diyerek uyarıyordu. Bunu duyan Hz. Ebû Bekir telaşla, "Ey Allah'ın Resûlü! Eteğimin bir tarafını kaldırmazsam sarkıyor." diye kendi hâlini açıklama gereği duymuş, Hz. Peygamber (s.a.s.) de onu şu sözlerle rahatlatmıştı: "Sen bunu kibirlenerek yapan kimselerden değilsin." (Buhârî, Fedâilü ashâbi'n-nebi, 5).

SÖZÜN ÖZÜ

*Şu dört şeyin küçüğü
yoktur: Hastalık,
düşman, ateş ve borç.*

Beydaba

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen affedicisin, kerimsin, affi seversin, beni affet.”
(Tirmizî, Deavât, 84)

SORU - CEVAP

Kurban bayramı günü kurban kesilmeden önce bir şey yemenin dinî dayanağı var mıdır?

Hz. Peygamber (s.a.s.)'in Zilhicce'nin ilk dokuz günü oruç tutmayı sürdürdüğü rivayet edildiği için (Ebû Dâvûd, Savm, 62) Zilhicce'nin ilk dokuz gününün, yani kurban bayramından önceki dokuz günün oruçlu geçirilmesi müstehaptır.

Zilhicce ayının 10. günü kurban bayramının ilk günüdür. Kurban bayramında oruç tutulmaz (Buhârî,

Savm, 66-67). Ancak, imsaktan itibaren bir şey yemeyip o günün ilk yemeğini kurban etinden yemek müstehaptır. Fakat bu, kendi evinde kurban kesebilen kimseler için mümkün olabilir.

Günümüzde kurban kesim yerlerinde kurban kestiren bazı kimselere, akşama kadar sıra ancak gelmekte, hatta kesim işlemi ertesi güne kalmaktadır. Bu insanların aç kalıp oruçlu imiş gibi durmaları uygun olmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Sen anılması güzel
olan bir söz ol. Çünkü
insan kendi hakkında
söylenen güzel
sözlerden ibarettir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan sana dönebilmeyi istiyorum.”

(İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29134)

ALLAH'A BİR DAHA İŞİNİZ DÜŞMEYECEKSE

İlk Müslüman Türk devletlerinden biri olan Gazneliler'in büyük hükümdarlarından Sultan Mahmut bir seferde çok zorlanmış, zafer kazanamayacağını düşünmeye başlamıştı. "Ya Rabbi! Savaşta galip gelirse ele geçireceğim bütün ganimetleri yoksullara dağıtacağım." diye adakta bulundu. Allah yardım etti ve Sultan Mahmut büyük bir zaferle birlikte çok kıymetli ganimetlere sahip oldu. Gazne'ye dönünce adadığı şekilde bütün ganimetleri yoksullara, ihtiyaç sahiplerine dağıtmaya başladı. Bu duruma bazı vezir ve kumandanları itiraz etti. Sultan Mahmut, "Bu benim adağımıdır, tabi

ki hepsini dağıtacağım." deyince de, "Aman sultanım, yoksullar bu kıymetli ganimetlerden ne anlasın? Bir kısmını dağıtın, ama en kıymetlilerini hazineye bırakın." diyerek sultanın kafasını karıştırdılar. Bunun üzerine Sultan Mahmut, Gazne'de yaşayan âlim bir zata danışmaya karar verdi. Fikrini sorduğu o büyük zat Sultan Mahmut'a şu manidar cevabı verdi: "Sultanım, bu durumda tereddüt etmeye hiç mahal yok. Eğer Allah'a bir daha işiniz düşmeyecekse vezirlerinizin, komutanlarınızın dediğini yapın. Ama Allah'a tekrar işiniz düşecekse adağınızı yerine getirin, ganimetleri yoksullara dağıtın."

SÖZÜN ÖZÜ

İlim ilim bilmektir, ilim kendini bilmektir. Sen kendini bilmezsen ya nice okumaktır.

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden hayırlı olan işleri yapmayı, aklın ve dinin çirkin gördüğü şeyleri terk etmeyi ve fakirlerin sevgisini istiyorum.” (Mâlik, Duâ, No:508)

TAKVA ELBİSESİ

A'râf sûresi 31. ayet-i kerimede şöyle buyurulmaktadır: "Ey Âdemoğulları! Her mescitte ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin). Yiyin için, fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez." Müfessirler bu ayeti tefsir ederken Cahiliyye döneminin bazı batıl inançlarına değinmişlerdir. Bunlar, Kâbe'nin çıplak tavaf edilmesi, ziyaret dönemlerinde et, yağ, süt gibi değerli gıda maddelerinin yenmeyiip diğerlerinin ise çok az yenilmesi, üstelik bunun dinî bir vecibe olduğuna inanılmasıydı. Ayet bu batıl uygulamayı ilga ederken ibadet sırasında örtünme zorunluluğu getirmektedir; ayrıca haram olduğuna

dair özel hüküm bulunmayan maddelerin yenilip içilmesine de -israfa kaçmamak şartıyla- izin vermektedir. 32. ayet-i kerimede de Allah'ın kullarının faydalanması için yarattığı helal şeylerin insanlar tarafından haram kılınmayacağı beyan edilmiştir.

Ayetin özel maksadı, kutsal mekânları çıplak vaziyette ziyaret veya tavaf etmeyi yasaklamaktır. Ancak bu durum, hükmün genel olduğu anlamını çıkarmaya mâni değildir. Nitekim bütün ilgili kaynaklarda ayetin, gerek ibadet sırasında gerekse sair zamanlarda edep kurallarına uygun şekilde giyinmeyi farz kıldığı belirtilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*İnsanın merhameti,
yumuşaklığı ve
cömertliği kendisini
düşmanlarına bile
sevdirebilir.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Duâ, 72)

SORU - CEVAP

Teşrik tekbirlerinin dinî hükmü nedir, bu tekbirleri kimler ne zaman getirir?

Hanefilerde tercih edilen görüşe göre arife günü sabah namazından bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar 23 vakit, her farzın ardından teşrik tekbiri getirmek kadın erkek her Müslümana vaciptir. Teşrik günlerinde kazaya kalan namaz kaza edilirken teşrik tekbirleri de kaza edilir. Teşrik günleri çıktıktan sonra kaza edilmeleri hâlinde ise tekbir getirilmez. Namaz kaza edilmedikçe tekbirler kaza edilmez. Şâfiî mezhebine göre ise teşrik tekbirleri sünnettir (Maverdî, el-Hâvî, II, 501).

Kurbanın hükmü nedir?

Akıllı, hür, mukim ve dinî ölçülere göre zengin sayılan mü'minin, ilahî rızayı kazanmak gayesiyle Kurban Bayramında kurbanını kesmesi mezheplerin çoğuna göre sünnettir (İbn Rüşd, Bidâyetü'l-Müctehid, I, 429). Hanefî mezhebinde ise tercih edilen görüş, kurbanın vacip olduğudur (Merğînânî, el-Hidâye, IV, 70).

Kurban, –fikhî hükmü ne olursa olsun– Müslüman toplumların belirli simgesi ve şiarı sayılan ibadetlerden biri olarak asırlardan beri özellikle milletimizin dinî hayatında önemli bir yer tutmaktadır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Huzur ve afiyet,
bir köşede oturmak
değildir. Afiyet,
nefsinden kurtulmaktır.
Kurtul da ondan sonra
dilersen bir köşede otur.*

*Dilersen halk içine
karış!*

Molla Camî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden iman içinde sağlık, güzel ahlak içinde iman, peşinden rahmet, afiyet, mağfired ve rıza gelen bir kurtuluş istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1919)

RAHMAN'A KURBANLA YAKLAŞMAK

İbadetlerin hayatımızı renklendiren güzellikleri vardır. Herhangi bir ibadet çeşidinin hayatımıza yansıtması olduğu o güzel yön, yapılmadığı takdirde, başka bir ibadet tarafından hayatımızda yer bulamaz. Böylece bu manevi lezzet hayatımızda eksik kalır. Kurban, başkalarına ikram edebilme, kardeşliği canlı tutabilme vb. birçok güzel hasleti barındıran bir ibadettir.

Mali ibadetler hem Allah'a yaklaşmaya hem de toplum için sosyal dayanışmaya, kaynaşmaya vesile olur. Kurban ibadeti bu gerçeğin en somut örneğidir. Müslüman kendisi ve çevresi açısından birçok şeyin Kurban Bayramı

öncesindeki durumundan farklı olduğunu görebilmeli, kesilen kurban ile Rab-bine ve O'nun kullarına kendisini daha da yakın hissedebilmelidir. Bu bilinçle mü'minler, kurbanla Allah'a ve O'nun kullarına yaklaştığının bilincine varır, sonrasında da elde ettiği bu seviyeyi muhafaza etmeye çalışır.

Bu vesileyle kurban ibadetimizin kabul olmasını, Kurban Bayramımızın insanlık için barış, huzur ve güven getirmesini Yüce Allah'tan niyaz ederiz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Muhabbetin denizine
gömülüp bat,
Aşıkların sohbetine
özünü kat,
Muhabbetin pazarına
özünü sat,
Özünü satmadan Hakk
rahmetin alsa olmaz.*

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1872)

OSMANLI’DA OKULA BAŞLAMA MERASİMLERİ: ÂMİN ALAYLARI

Âmin Alayları, Osmanlılar döneminde okula yeni başlayan çocuklar için düzenlenen törenlere denilirdi. Besmeleye başlama anlamına gelen bu tören, ilahîler okunarak ve âmin denilerek icra edildiği için bu isimle isimlendirilirdi. Merasim günü mektep hocası çocukları sıraya dizer, öndekiler yüksek sesle ve koro hâlinde ilahîler okuyarak, arkadakiler de beyit aralarında "âmin!" diye bağırarak, neşe içinde okula yeni başlayacak olan çocuğun evine gelirlerdi. Âmin Alayı eve doğru yaklaşırken çocuk kapıda bekletilir, Âmin Alayı eve gelince hoca dua eder, arkasından herkes "âmin!" derdi. Daha sonra ço-

cuk, önceden süslenerek hazırlanmış bir arabaya veya "midilli" adı verilen ata bindirilir ve ilâhiler söylenerek yola çıkılırdı. Şehrin sokaklarında bu şekilde bir müddet dolaştırılan çocuk mektebe getirilirdi. Yine usulüne uygun olarak hocasından ilk dersini aldıktan sonra hocasının ve davetlilerin ellerini öper, talebelerden birisi aşrı şerif okur ve yapılan dua ile tören biterdi. Tören sonunda çocuğun ailesince hazırlanmış ikramlar yenilir, bütün çocuklara hediyeler dağıtıldı. Hasılı Âmin Alayları önemli bir pedagojik değer taşır ve bilhassa çocuklarda büyük bir okuma arzusu uyandırır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dostunun hatasına
dayanamayan ölüm
hastalığında yalnız
kahr. Dostun, gözün
gibi olan insandır. İyi
arkadaş hayatın süsü
ve belada yardımcıdır.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

SORU- CEVAP

Hutbede Türkçe dua edilebilir mi?

Dua kulun, Yaradanına yönelmesi, O'na yalvarması ve O'ndan istemesidir. Dolayısıyla kişinin ne istediğini bilecek şekilde kendi diliyle dua etmesinde hiçbir sakınca yoktur. Ancak, Kur'an-ı Kerim'de yer alan veya Hz. Peygamber'den gelen duaların mümkün olduğunca kendi aslı şekilleriyle yapılması daha uygundur. Bu itibarla, hutbe dualarının da aslı biçimleriyle yapılmasına gayret edilmelidir. Bununla birlikte ikinci hutbenin sonunda cemaatin anlayabileceği bir başka dilde dua yapılmasının önünde de bir engel bulunmamaktadır.

Kul hakkı nasıl ödenir?

Mal ya da darp gibi şeylerle ilgili olmayan gıybet, bühtan gibi hak ihlallerinde en doğrusu hak sahibine durumu anlatıp helalleşmek olmakla beraber, her zaman bu şartı yerine getirmek mümkün olmadığından ya da insanlar bundan çekindiklerinden, kendi adına tövbe edip, hak sahibi namına da istiğfar etmek, dua etmek ya da hayır hasenat yaparak sevabını ona bağışlamak, bu tür hak ihlallerine kefaret olur (İbn Teymiyye, el-Fetâva'l-Kübrâ, I, 113).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sen anılması güzel
olan bir söz ol. Çünkü
insan kendi hakkında
söylenilen güzel
sözlerden ibarettir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, nimetlerine şükretmek ve sana en güzel biçimde ibadet etmek konusunda bana yardım eyle.” (İbn Huzeyme, Duâ, No: 751)

ER-RAHMAN

Allah'ın güzel isimlerinden bazıları insan için de kullanılmaktadır. Ancak, sonsuz rahmet sahibi, acıyan, merhamet ve ihsan eden anlamındaki "Rahman" ismi Kur'an'da sadece Allah'a özgü bir isim olarak kullanılmaktadır. Çünkü Rahman olan yalnızca O'dur.

Yüce Allah, inanan-inanmayan, itaatkâr-âsi ayrımı yapmadan tüm yarattıklarına merhametle muamele eder. Rahman, rahmetiyle muamele ederken hak edip hak etmemeye, layık olmaya bakmaz. Bu isminin tecellisi yağmur gibi her şeyin üzerine yağar, güneş gibi her

şeyi ısıtır ve aydınlatır. O'nun merhameti her şeyi kuşatmıştır (A'râf, 7/156). Bütün insanları yaratan, yaşıatan, sıhhat, akıl, irade, rızık veren Allah'tır. Dünyayı, güneşi, yıldızları, gezegenleri, havayı, suyu, bitkileri, rüzgârı, geceyi, gündüzü ve sayılamayacak kadar çok nimetleri veren (İbrahim, 14/34) ve insanın hizmetine sunan O'dur (Bakara, 2/29). İnsanın dünya ve ahiret saadetini kazanabilmesi için peygamber ve kitap göndermesi de yine O'nun tüm insanlığa Rahman ismi ile merhametinin bir gereğidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bazısının eli verir;
gönlü vermez;
bazısının da gönlü
verir, eli vermez; her
ikisi de cimridir.*

Cenap Şahabettin

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et.” (Ebû Dâvûd, Tefriû Ebvâbî'l-Vitr, 26)

PEYGAMBERİMİZİN (S.A.S.) HASTA ZİYARETİNE VERDİĞİ ÖNEM

Sevgili Peygamberimiz, çevresindeki hastalarla yakından ilgilenerek ümmetine örnek olmuş, ashabından da hastaları ziyaret etmelerini istemiştir (Buhârî, Cenâiz, 2). Bu ziyaretler için Sevgili Peygamberimiz, "Kim güzelce abdest alır ve sevabını Allah'tan umarak (hasta olan) Müslüman kardeşini ziyaret ederse, yürüyerek yetmiş yolda kat edilecek bir mesafe kadar cehennemden uzaklaştırılır." (Ebû Dâvûd, cenâiz, 3) müjdesini vermiştir. Hatta hasta ziyaretinde bulunan kimseye bir meleğin, "Güzel bir ömür sür. Attığın adımlar hayırlı olsun. Cennetteki yerine hazırlan." diye seslendiğini be-

yan etmiştir (Tirmizî, Birr, 64). Allah Resûlü (s.a.s.), "Bir kimse hastayı ziyaret ettiğinde rahmetin içine dalar; onun yanında oturunca da rahmet onun gönlüne yerleşir." (Muvatta', Ayn, 7) buyurmak suretiyle hasta ziyaretlerinde uğrayıp geçmek yerine hastanın yanında bir miktar kalmayı tavsiye etmektedir. Bu sözleriyle Peygamber Efendimizin ifade buyurduğuna göre ziyaretçi ziyaretten dönünceye kadar cennet hurmalıklarındadır (Müslim, Birr, 40). Müslüman kardeşinin bu zor zamanlarında yanında bulunmak dinimizde her zaman faziletli bir durum olarak nitelendirilmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Değerini ve mertebeni
artırmak için sana
senden daha iyi bir
arkadaş gerektir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır.” (Tirmizi, Deavât, 94)

GENÇLERLE AÇIK İLETİŞİM KURUN!

Öğüt dinlemek, gencin hiç hoşlanmadığı bir iştir ve gence ulaşmanın yolu konuşmaktan ziyade örnek olmakla mümkündür. Anne baba, doğru adımlar atabilmesi için ihtiyaç duyduğu toplumsal ve ahlaki sınırları gence göstermeli ve beklentilerinde tutarlı olmalıdır. Çünkü hayatın acemisi olan bir gencin nerede nasıl hareket edeceğine, hangi imkânları onaylayıp neleri reddedeceğine karar verebilmek için sınırları öğrenmeye ihtiyacı vardır. Net ve gerçekçi olmayan beklentiler, gence bir yön tayin etmekten çok onun bocalamasına, yanılmasına ve kendi hakkında olum-

suz duygular geliştirmesine neden olur. Diğer yandan duruma ve kişiye göre değişen, kendi içinde tutarlılık taşımayan kurallar, gencin değerlerin hâkim olduğu bir yaşama hazırlanmasına da imkân vermez. Bugün hoş karşıladığınızı yarın affetmemeniz, bugün izin verdiğinizizi öbür gün yasaklamanız gencin dürüst ve samimi olmasını zorlayacaktır. Aile, huzur ve sükûn atmosferi içinde değerlerin yaşandığı, sınır ve kuralların sağlam bir mihenk ile belirlendiği ortam olmalıdır. Zira değişkenlik, kararsızlık, tutarsızlık ebeveyn için değil, ancak gençler için normal olabilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ana baba âhi
alma. Ana baba
âhının zehirini içen
kurtulamaz.*

Prof. Dr. Ali Fuat Başgil

**GÜNÜN
DUASI**

“Allah’ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de, henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!”
(Müslim, Zikir, 65)

SORU - CEVAP

Kredi ile ev, araba veya başka ihtiyaçları almak caiz midir?

İslam'da faiz kesin olarak haram kılınmıştır. Bir zaruret olmadıkça faiz almak da faiz vermek de caiz değildir. Ev, araba vb. menkul ya da gayrimenkul şeyleri satın almak üzere alınan faizli krediler de böyledir. Belirlenen faiz oranının, enflasyon oranında ya da altında olması sonucu değiştirmez. Zaruret ise kişinin kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu bireylerin sağlık ve güvenlik içinde yaşamalarını sağlayan vazgeçilmezlerdir.

Menkul ya da gayrimenkul sahibi olmak isteyen, ancak yeterli maddi imkânı bulunmayan bir kimse, her hangi bir kişi ya da kuruluşun vekaletini alarak bir menkul ya da gayrimenkulü müvekkili ile ortak olmak üzere sözlü olarak satın aldıktan sonra, söz konusu kişi ya da kuruluş kendi payını vadeli olarak anlaşacakları bir fiyat üzerinden ihtiyaç sahibi olan ortağına satabilir. İdeal olan, alım satım akdini kayda geçirmek ise de, sözlü olarak yapılan alışveriş akitleri de geçerlidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Örter ayıbını insanın
hep,
Ne güzel elbiseymiş
esvab-ı edep.
Lâedri*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi, ahlakımı da güzelleştir.” (İbn Hanbel, Müsned, 1/403)

ALLAH'IN ELÇİLERİ: GAZİLER

Savaşmak, din uğruna cihad etmek manasındaki "gaza" kelimesinden türeyen "gazi" kelimesi, savaştan sağ olarak dönen kişilere verilen isimdir. Savaşta başarı kazananlar için unvan olarak da kullanılan bu isim, en genel anlamda Allah yolunda can mal, namus, vatan gibi kutsal değerler adına savaşan kimseleri ifade eder. İslam dininde hakkın yücelmesi, adalet ve doğruluğun hâkim olması için hiçbir menfaat gözetmeden canla başla mücadele eden gazilere büyük değer verilmiş, onların mallarıyla ve canlarıyla Allah yolundaki mücadelesi her türlü amelden faziletli sayılmıştır (Tevbe,

9/19-20). Onlar, bu gayretleriyle geçerli bir övme olmadığı hâlde düşmanla mücadele etmekten uzak duran ve bu konuda çaba göstermeyen Müslümanlardan daha üstündürler (Nisâ, 4/95). Zira, "Hiç şüphe yok ki Allah, kendi yolunda, duvarları birbirine ketlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever." (Saff, 61/4). Resûlullah ise Allah'ın rızasını kazanmak için savaşa çıkan ve bunun gereğini en güzel şekilde yerine getiren kişinin uykusunun da uyanıklığının da sevap kazandıracağını bildirmiş (Ebû Dâvûd, Cihâd, 24) ve gazileri "Allah'ın elçileri" olarak tanımlamıştır (Nesâî, Cihâd, 13).

SÖZÜN ÖZÜ

Ey Âdemoğlu! Bilmiş ol ki, ruhunu almakla vazifeli olan melek ecelin geldiğinde seni bırakıp da başkasına gitmez. Sanki her an sana gelecekmış gibi ölüme hazır ol. Gafil olma, çünkü sen unutulmuş değilsin.

Hz. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğunda da benim canımı al!” (Buhâri, Merdâ, 19)

SORU - CEVAP

Şirkete ait malların zekâtı nasıl verilir?

Şirketteki hisselerin zekâtını vermek hisse sahiplerine aittir. Ancak hisse sahiplerinin zekâtın verilmesini şirket yönetimine bırakması hâlinde yönetim hisse sahiplerine vekâleten onların payının zekâtını verebilir. Bu durumda gerçek şahıslar mallarının zekâtını nasıl hesaplayıp veriyorlarsa, şirket yönetimi de o şekilde verir. Şirket, hisselerin zekâtını vermemişse, hissedarların kendi hisselerinin zekâtını vermeleri gerekir.

Dua nedir?

Sözlük anlamı ile dua "çağırarak, seslenmek, istemek, yardım talep etmek" demektir.

Dinî bir terim olarak dua ise, insanın bütün benliğiyle Allah'a yönelerek maddi ve manevi isteklerini O'na arz etmesi demektir.

Dua; insanın Allah'a hâlini arz etmesi ve O'na niyazda bulunması olduğuna göre, Allah ile kul arasında bir irtibattır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir neslin ihyası
kötülerin imhasıyla
değil, yeni neslin
eğitim ve terbiyesiyle
mümkündür.*

Süleyman Hilmi Tunahan

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, beni bağışla, bana merhamet eyle, beni dosdoğru yola ilet, bana sıhhat ver ve beni rızıklandır!” (Müslim, Zikir, 35)

AHİRET GÜNÜNE İMAN

"Ahiret" kelimesi; sözlük anlamı ile "evvel" kelimesinin zıddını ifade eder. İslamî bir terim olarak "ölümden sonraki hayat" anlamında kullanılır.

Buna göre dünya hayatı geçicidir. Bu sınırlı hayatın ötesinde kişi dünyada yapıp ettiklerinin sonuçlarıyla muhakkak yüz yüze gelecektir. Kıyametin ardından, ölen herkes tekrar diriltilecek, hesaba çekilme ile devam eden ikinci ve sonsuz bir hayat başlayacaktır (Hicr, 15/92-93). Yüce Allah'ın kudreti ile gerçekleşecek olan bu ikinci hayata "ahiret" diyoruz.

Ahiret gününe iman, Allah'a iman esastan ayrı düşünülemez.

Çünkü Allah'a iman, bize bildirdiği hakikatlere iman etmeyi gerektirir. "Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse sapıklığın en koyusuna düşmüş olur." (Nisâ, 4/136).

Ahiret inancı, insanı boşluktan ve ümitsizlikten kurtarır, ilahî adaletin gerçekleşecek olması ise kişinin azmi ve gayretini artırır.

SÖZÜN ÖZÜ

Ne kaçan fırsatlar karşısında ümitsizliğe düşülmeli, ne de fırsatlar ve sebepler ihmal edilmelidir. Allah Teâlâ'ya yürekten ve ihlas ile dua etmek hiçbir zaman elden bırakılmamalıdır.

Elmalılı Hamdi Yazır

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni güzel ahlaka eriştir, senden başka güzel ahlaka yöneltecek yoktur.” (Tirmizî, Deavât, 32)

SORU - CEVAP

"Ulü'l-azm" peygamberler kimlerdir?

"Ulü'l-azm" peygamberler, yük-lendikleri ağır görev ve sorumluluk karşısında herhangi bir yılgınlık göstermeden dini insanlara tebliğ görevini yerine getiren, bütün zorluklara göğüs germede azim ve sebat gösteren peygamberler demektir. Bunlar, "Dini dosdoğru tutun ve onda ayrılığa düşmeyin diye dinden Nûh'a emrettiğini, sana vahy ettiğini, İbrâhim'e, Musa'ya ve İsa'ya emrettiğini size de din kıldı." (Şûrâ, 42/13) ayetinde isimleri

zikredilen Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Masa ve Hz. İsa ile Hz. Muhammed (s.a.s)'dir.

Varis çorabı üzerine mesh edilebilir mi?

Varis hastalığından dolayı ayağa giyilmesi gereken özel çoraplar, kırık çıkık üzerindeki sargı hükmündedir. Kırık çıkık üzerindeki sargıya mesh edilmesinde de bir sakınca yoktur (ibn Mâce, Taharet, 134).

Bu itibarla, varis çorapları üzerine mesh edilmesinde de bir sakınca yoktur.

SÖZÜN ÖZÜ

Kardeşin senden
alakasını kestiğinde
ziyareti; yüz
çevirdiğinde lütuf
ve yakınlığı;
cimrileştiğinde
cömertçe harcamayı;
uzaklaştığında
yakınlaşmayı; sert
tavır takındığında
yumuşak davranmayı;
suç işlediğinde özrü
kabul etmeyi üstlen.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, beni güzel bir iş yaptıkları zaman mutlu olan, günah işledikleri zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle.” (İbn Mâce, Edeb, 57)

ÇOCUKLA ALAY EDİLİRSE...

Her insan üzerinde olumsuz etki yapan alay etmek ve kötü lakaplar takmak, çocuklar için daha da yaralayıcıdır. Hele bunlar hayattaki tek sığınağı olan aile büyüklerinden geliyorsa... "Haylaz", "işe yaramaz", "huysuz" vb. nitelendirmelerini duya duya öyle olduğuna inanmaya başlayan çocuklar vardır. Bu çocuklar artık kaybedecekleri bir şey olmadığı düşüncesiyle kendilerine biçilen rolü "oynarlar". Sürekli "beceriksiz", "sakar", "akılsız" veya "aptal" olduğunu duyan bir çocuğun da kendisine güveni kalmayacaktır. Aslında anne babası onun aptal olduğunu düşünmüyordur. Ancak onların sinir hâliyle, öfkeyle söyledikleri bu

sözleri çocuk gerçek sanacak, kendisini öyle kabul etmeye başlayacaktır. Çünkü öyle olduğunu söyleyen anne-babasıdır.

Yorgunluk, stres veya başka sebeplerle çok öfkeli veya sinirli olduğumuzda karşımızdakileri incitmemenin etkili bir yolu konuşmamak olabilir. Sevgili Peygamberimiz, "Biriniz hiddetlendiğinde ayakta ise hemen otursun, hiddeti giderse (iyi), şayet gitmezse o zaman da yaslansın." (İbn Hanbel, Müsned, v, 152) buyurmaktadır. Yetişkinlere karşı uygulayabileceğimiz bu öfke hâlinde iken "eylemsizlik" yöntemini çocuklarımızla ilişkilerimizde de uygulayabiliriz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Takdir gibi tahkir
(kınama) de yerinde
kullanılmalı ki,
kıymetli olsun.*

Cenap Şahabettin

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en rezil zamanına kalmaktan sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 37)

SORU - CEVAP

Daha fazla bal elde edebilmek için kovadaki arıların bir kısmının öldürülmesi caiz midir?

Yüce Allah, şifa kaynağı olarak balı insanların istifadesine sunmuştur. Arılara yüklenen görev bal üretmeleridir. Bu sebeple ekolojik dengiyi bozmamak kaydıyla, arıların istenmeyen ölçüde oğul vermemesi, verilen oğulların zayıf olmaması, fazla bal almak ve anaç arıların birbirlerine zarar vermemesi için anaç arı yavrularının öldürülmesinde bir sakınca yoktur.

Akrabalık ilişkilerini kesecek bir vasiyet uygulanabilir mi?

Dinimiz, yakınları arayıp sormayı, uzakta olanları imkân nispetinde ziyaret etmeyi, muhtaç olanlara yardımda bulunmayı emreder (Buhârî, Edeb, 10-11).

Bu itibarla, mesela "Ben öldükten sonra amcanı ziyaret etmeyeceksin" gibi akrabalık ilişkilerini kesecek bir vasiyet geçersiz olup, yerine getirilmesine çalışmak doğru değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

Namazı belirlenen vaktinde kıl. Boş vaktin olduğunda zamanından önce kılma; meşguliyetten dolayı geciktirme. Bilmiş ol ki, işleyeceğin her amel, namazına bağlıdır.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında senden af ve afiyet istiyorum. (Ebû Dâvûd, Edeb, 100,101)

GENÇLER VE BAĞIMLILIK

Bir gencin kültürel, dinî ve ahlaki değerlerimizi bilmesi, bağımlılık yapan maddelere hayır demesi için mantıklı sebepler üretmesini kolaylaştırır. Maneviyatının güçlü olması, boşlukta savrulmamasını ve kendinden emin bir şekilde kararlarının ardında durmasını sağlar. Bu yüzden anne baba olarak çocuğumuzun sadece bedensel gelişimiyle değil, ruhsal gelişimiyle de ilgilenmeli, maddi ihtiyaçlarının yanı sıra manevi ihtiyaçlarını da gidermeliyiz. Siz de dürüstlük, sadakat, vefa, sorumluluk gibi erdemler hakkında çocuğunuzla konuşun, ona helal-haram bilinci aşılayın. Bedeninin Allah

tarafından kendisine verilmiş en kıymetli emanetlerden birisi olduğunu ona öğretin. Sevgili Peygamberimizin uyarısını hatırlatın: "Bedeninin senin üzerinde hakkı var!" (Müslim, Sıyâm, 182). Gençler hayatın acemisidir. Nerede ve nasıl hareket edeceklerine, hangi teklifleri kabul edip neleri reddedeceklerine karar verebilmek için sınırları öğrenmeye ihtiyaç duyarlar. Ebeveyn olarak net kurallar belirleyin; sigara, alkol ve uyuşturucunun karşısında yer aldığınızı çocuklarınıza açık bir şekilde söyleyin. Gerçekçi olmayan tehditler, şiddet ve hakaret içeren tepkiler yerine soğukkanlı ve akıllıca adımlar atın.

SÖZÜN ÖZÜ

*Salih amel, övgü ve
ecrini yalnız Allah
Teâlâ’dan beklediğin
ameldir.*

*Ahlakı güzel olanın
seveni de çok olur.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım, senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Zikir, 72)

SORU - CEVAP

Selamlaşmanın hükmü nedir ve nasıl selamlaşılır?

Barış, rahatlık, esenlik demek olan selam, bir terim olarak Müslümanların karşılaştıkları zaman kullandıkları esenlik dileğini ifade eden özel sözlerdir.

İslamî uygulamada selamlaşma, taraflardan birinin diğerine "Selamün aleyküm" (selam, esenlik ve güven sizin üzerinize olsun) demesi; diğerinin ise: "Ve aleyküm selam" (Sizin üzerinize de selam, esenlik ve güven olsun) şeklinde cevap vermesi ile gerçekleşir.

Dinimiz Müslümanları kardeş ilan etmiş, kardeşlik bilincinin yerleşip

devam etmesi için de onlara bazı görevler yüklemiştir. Bu görevlerden biri de selamlaşmaktır.

Kur'an-ı Kerim'de; "Size bir selam verildiği zaman, ondan daha güzeliyle veya aynı ile karşılık verin." (Nisâ, 4/86) buyurulmuştur.

Hz. Peygamber (s.a.s.): "Amellerin hangisi daha hayırlıdır" diye soran kimseye, "Yemek yedirmen ve tanıdığına-tanımadığına selam vermendir." (Buhârî, İman, 18) buyurmuştur.

İslamî âdâba göre binekte olan yaya olana, yaya olan oturana, az olanlar çok olanlara, küçük büyüğe selam verir (Tirmizî, İstihsan, 14).

SÖZÜN ÖZÜ

*Bizim yolculuğumuz
ebedî bir yolculuk...
Bizler ebedî yolcularız!
Önü, sonu olmayanın,
bitmeyenin,
tükenmeyenin,
göçmeyenin,
çökmeyenin
yolundayız! Hak
yolunda bağıryanık
yolcularız.*

Osman Yüksel Serdengeçti

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim.

(Tirmizî, Deavât, 72)

OSMANLI’NIN KÜÇÜK SARAYLARI: KUŞ EVLERİ

Osmanlı kültür ve medeniyetinin en zarif detaylarından birisi olan kuş evleri, Türk mimarisinin inceliğini ve zarafetini yansıtmaları açısından oldukça önemli eserlerdendir. Ecdadımızın kuşların barınması için binaların dış cephelerine yaptırdıkları bu küçük evler, yaratılmış bütün canlılara karşı şefkat, merhamet ve koruma düşüncesi ile özellikle 16. yüzyıldan itibaren inşa edilmeye başlanmıştır. En güzel ve en sanatkârane örnekleri İstanbul’da Süleymaniye, Beyazıt, Yeni Cami ve Topkapı Sarayı’nın dış avlusu-ndaki Darphâne-i Âmire’de bulunan bu minyatür eserlere, Doğu Beyazıt,

Tokat, Amasya, Bursa, Edirne şehirleri başta olmak üzere Anadolu’nun her köşesinde rastlayabilmek mümkündür. Yapılış biçimleri bakımından oldukça çeşitlilik gösteren serçe sarayları medrese, cami ve türbelerde yer alabildiği gibi, sivil mimaride de uygulama alanı bulmuştur. Çoğu zaman sıva, ahşap, tuğla veya taştan özel işlemlerle hazırlanmış Osmanlı medeniyetinin bu en küçük sarayları, yapıların kuzey rüzgârı almayan cephelerine ve kuşların düşmanlarının ulaşamayacağı yüksekliklere, güneşten ve yağıştan korunmaları için geniş saçakların, kornişlerin ve konsolların altına yerleştirilmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Mevlana’ya göre
dünya, mal, mülk,
servet su gibidir.
Geminin denizde
seyredebilmesi, yol
alabilmesi için evet su
muhakkak lazımdır.
Ama geminin dışında
olması lazım. Su
geminin içine girdi mi,
battı gitti demektir.
Osman Yüksel Serdengeçti*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve (onların) bana uğramalarından, Allah'ın tam kelimelerine sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Tıb, 19)

SORU - CEVAP

Affedilmeyen günah var mıdır?

Dimimizde kişinin işlediği günah, ne kadar büyük olursa olsun tövbe kapısı daima açık ve Allah'ın rahmeti de tahminlerimizin ötesinde geniştir. Bütün günahların, tövbe ve istiğfar ile affedileceği ayet ve hadislerle bildirilmiştir. Her ne şekilde olursa olsun büyük günah işleyen kimseler pişman olup, Allah Teâlâ'ya tövbe ettikleri ve iyilikte buldukları takdirde cehennemde ebediyyen kalmazlar. Allah Teâlâ böyle kimseleri isterse günahları oranında cezalandırır, isterse yaptığı güzel amellerinden dolayı affeder.

Kur'an-ı Kerim'de, Allah'a ortak koşmanın dışında bütün günahların affedilebileceği bildirilmektedir (Nisâ, 4/48). Ayrıca tekrar dönmek üzere tövbe eden her kulun şirk dâhil bütün günahlarını Allah affedebilecektir (Zümer, 39/53).

Bu itibarla, her ne şekilde olursa olsun günah işleyen kimselerin yaptıkları bu günahlardan pişman olup Allah'a tövbe etmeleri gerekir. Ayrıca namaz kılmak ve sadaka vermek gibi iyilikte bulunması da uygun olur. Nitekim Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de: "İyilikler kötülükleri (günahları) giderir." (Hüd, 11/114) buyurmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Seven sevdiğini
memnun etmeyi,
başkalarını memnun
etmeye tercih eder.*

İmam-ı Gazalî

*Tüm iyi şeyler sabırdan
sonra gelir.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

"Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!" (Fâtiha, 1/6-7)

HER AN BİZİMLE

Hayatını faydasız işlerle geçiren bir adam bir gün bu durumundan sıkılır. İstikamet üzere hayatını sürdürmeye karar verir ve bir bilgenin yanına gider. Ondandırüstçe bir yaşam sürdürmek için kendisine yardım etmesini ister.

Bilge, adama son damlasına kadar dolu bir fıçı zeytinyağı verir ve fıçıyı bir damla bile dökmeden şehrin bir ucundan öbür ucuna götürmesini ister. Adam fıçıyı bilgenin dediği şekilde bir damla bile dökmeden şehrin bir başından öbürüne götürür. Sonra tekrar

bilgenin yanına döner. Bilge sorar: "Zeytinyağını taşıırken şehirde nelere şahit oldun?" O gün şehirde pazar kurulmasına ve çok kalabalık olmasına rağmen adam şöyle cevap verir: "Zeytinyağını dökmek için o kadar dikkat ettim ki, bir an bile etrafıma bakmadım. Bilge bu dersten sonra içi rahat bir şekilde nasihatini yapar: "Eğer yaptığın her vazifede böyle dikkatli olur, kendini işine verirsen, Allah'ın her an seni kontrol ettiğini aklından çıkarmaz, hiç bir zaman doğru yoldan ayrılmazsın..."

SÖZÜN ÖZÜ

*Allah katında
durumunu öğrenmek
isteyen, Allah için ne
yaptığına baksın.*

Ahmed bin Hanbel

GÜNÜN DUASI

“Bizi doyurup içiren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah’a hamdolsun.” (Tirmizî, Deavât, 56)

SORU - CEVAP

Hangi durumlarda abdest yerine teyemmüm edilir?

Teyemmüm, bazı durumlarda abdest ve gusül yerine geçen istisnâî bir uygulama olup, ancak belli bir mazeretin bulunması hâlinde yapılabilir. Buna göre:

- Abdest veya gusle yetecek miktarda su bulunamaması durumunda,
- Su bulunduğu hâlde suya ulaşma imkânının olmadığı hâllerde,
- Su bulunduğu hâlde havanın çok soğuk oluşu, banyo yapacak yerin bulunmayışı gibi engellerle suyu kullanma imkânının bulunmadığı hâllerde,

d) Sağlık açısından su kullanılmasının sakıncalı olması durumunda,

e) Vücudun veya abdest organlarının yarısından fazlasının yara, yanık vb. sebeplerle yıkanamaması durumunda teyemmüm edilir. Bu durumda teyemmüm abdest ve guslün yerine geçer. Uzuvarının yarısından azında yara olan bir kimse ise sağlam olan organlarını yıkar, yaralı olanları mesh eder.

f) Yıkadığı veya abdest azalarını yıkadığı takdirde hastalanması, hastalığının artması veya uzaması söz konusu olan kimse de teyemmüm eder.

SÖZÜN ÖZÜ

*Matem ölüyü diriltmez,
hayıflanmak geçmişi
geri getirmez, keder
musibeti def etmez.
Selametın anahtarını
varsa yoksa ıstır,
hayırlı amel, İslam
aksiyonudur.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi ateş azabından koru.” (Buhârî, Deavât, 55)

CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ HAFTASI

Camilerin toplum hayatındaki önemini hatırlatmak, halkımızın camiler ile daha sık ve olumlu bir ilişki kurmalarına vesile olması gayesiyle Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 01-07 Ekim tarihleri arası, 1986 yılından itibaren Camiler Haftası, 2003 yılından beri de "Camiler ve Din Görevlileri Haftası" olarak kutlanmaktadır.

Son yıllarda bu hafta vesilesiyle Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından belirlenen bir tema ekseninde camilerimizin hayatımızdaki rolünün daha etkin olmasına yönelik etkinlikler yapılmaktadır. Çünkü camiler, insanları, fakir zengin, âlim, cahil ayırımına tabi tutmadan ve onlar

arasında fark gözetmeksizin onları bir araya getiren ibadet yerleridir. Bu hafta vesilesiyle toplumun her sahasında hizmet eden din görevlilerimiz hastaları, hapsededeki mahkûmları, güçsüzler yurdundaki yaşlıları, yetiştirme yurtlarındaki çocukları ziyaret ederek onlarla hasbihal etmektedirler. Bunun yanı sıra bir din gönüllüsü olarak mahallelerdeki yetim ve yoksullara yardım elinin uzatılmasına aracılık yaparlar.

Bu anlayışla hareket eden din görevlilerimiz, sosyal hayatımızın odak noktasında olan camilerimizde çocuk, genç, yaşlı, kadın, erkek herkese hizmet sunmaktadırlar.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dünya ya yitirilmekte
olan bir nimet ya da
gelmekte olan bir
beladır.*

Hasan Basrî (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle başbaşa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

HİCRET VE HİCRÎ YILBAŞI

İslam tarihinde Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi olayına hicret denilmiş, Mekke'den Medine'ye göç eden Müslümanlara muhâcir, Medine'de Resûl-i Ekrem'e ve muhâcirlere yardım eden Müslümanlara da ensar ismi verilmiştir.

Hicretten sonra Hz. Peygamber İslam devletinin kuruluşunu ilan edip diplomatik temaslara başladı. Mekke döneminde nazil olan ayetlerde tevhid, nübüvvet, ahiret gibi temel inanç konuları işlenip ibadet ve ahlakla ilgili İslamî esaslar yer alır. Hicretten sonra ise ferdî ve içtimai hayatı düzenleyen ahkâmla ilgili ayetler inmiş, ibadet ve muamelata dair hüküm-

ler konularak müeyyideler getirilmiş ve devletlerarası hukuku ilgilendiren kurallar belirlenmiştir. Hicret sonrası Medine döneminde davetin önündeki engeller birer birer kaldırılarak Müslümanlara ve Müslümanlığa meyli olan kimselere yapılan baskılar kırılmış, böylece insanlara hür iradeleriyle dinlerini seçme imkânı sağlanmıştır. Resûl-i Ekrem'in Medine'ye gelince bir takvim hazırlanmasını istediği, bunun üzerine hicretin gerçekleştiği Rebülevvel ayının tarih başlangıcı olarak belirlendiği rivayet edilirse de (İbn Hacer, VII, 268), hicretin resmen takvim başlangıcı sayılması Hz. Ömer zamanında (638) gerçekleşmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kim kazanmazsa bu
dünyada bir ekmek
parası,
Dostunun yüz karası
düşmanının maskarası.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yöneten, himaye eden sensin.” (Yûsuf, 12/101)

SORU - CEVAP

Bazı işyerlerinde namaza izin verilmemesi mazeret sayılır mı?

Ailenin geçimini sağlamak için yapılan çalışma namazın ertelenmesi için özür sayılmaz. İşverenin veya yetkili kimsenin namaz kılmak isteyen çalışanlara namazlarının hiç değilse farzlarını kılabilme imkânını sağlaması gerekir. Ancak çalışanın da iş disiplininin korunması açısından işverenin veya amirlerin iznini alması uygun olur. İzin verilmemesine rağmen kılınan namaz geçerlidir. Namaz kılma imkânı bulunmayan bir yerde çalışan kimsenin bu imkânı bulabileceği bir iş araması uygun olur.

Kullanılması veya yenilmesi haram bir madde veya bunlardan imal edilen ilaçlarla tedavi olmak caiz midir?

Bir hastalığın tedavisi için helal maddelerden elde edilmiş bir ilaca ulaşma imkânı bulunmadığı takdirde, haram olan bir maddenin veya bundan üretilen bir ilacın meslekî ehliyet ve dürüstlüğüne güvenilen uzman bir doktor tarafından tavsiye edilmesi hâlinde, zaruret ölçüsünde kullanılmasında dinen bir sakınca yoktur (Mecelle, md. 21, 22).

SÖZÜN ÖZÜ

Alan sensin, veren
sensin, kılan sensin
Ne verdinse odur dahi
nemiz var?
Hakikat üzre anlayıp
bilen sen
Ne verdinse odur dahi
nemiz var?
Aziz Mahmud Hüdayi

GÜNÜN DUASI

“Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider! Şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki ardında hiç hastalık izi bırakmasın.” (Müslim, Selâm, 47)

ÇOCUK ODALARI NASIL HAZIRLANMALI?

Çocuk kendi kararlarını verip kendince bir oda planlayana dek anne-baba olarak onun için yeteneklerini ortaya çıkarabileceği, rahat edeceği bir oda hazırlamak en doğru yaklaşım olacaktır. Açık renkte boyanmış bir odada olabildiğince az oyuncak (ihtiyaç duydukça alınmalı, hazır bulmamalı) ve mutlaka bir kitaplık olmalı. Bebeklikten itibaren benim kıyafetlerim, benim odam diye sahiplendiği kadar benimseyebileceği kitapları olmalı o kitaplıkta.

Çocuk, odasında rahatlıkla resim çizebilmeli, yazı yazabilmeli, kitap okuyabilmeli, arkadaşlarıyla vakit geçirebilmeli. Zaman içerisinde fark

edilecek kabiliyetlerinin gelişmesine imkân vermeli. Odaların sadece mobilya ve renk cümbüşünden oluşan mekânlar değil, yarının büyüklerinin bütün bir yaşamını etkileyeceği ehemmiyette olduğu her daim hatırlanmalı.

Bir insan yetiştiriliyor, zihin ve ruh inşa ediliyor. Bu hayata varlığıyla anlam katacak, yaratılmışların en şerefli bahşediliyor anne babalara. Böyle kıymetli bir hediye mobilyalardan ve yığınla farklı dekorasyon önerilerinden çok daha fazla ilgilenilmeyi hak ediyor. Çocuğunuzun ruhuna, iç dünyasına ve onun yapmak istediklerine odaklanın. Bunun için ona sevginizi ve ilginizi cömertçe sunun.

SÖZÜN ÖZÜ

*Eğer bir gün “keşke”
demek istemiyorsanız
üç şeyi doğru seçin:*

*Eşinizi, işinizi,
arkadaşınızı*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Ey kalpleri çeviren (Allah'ım)! Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl.” (Tirmizî, Deavât, 89)

SORU - CEVAP

Namazda hatalı okumak namazı bozar mı?

Namazda yapılan kıraat hatalarının namazı bozup bozmayacağı konusunda fakihler bir takım ölçüler getirmişlerdir. Kur'an manası değişecek derecede kasten yanlış okunursa namaz bozulur. Hata veya unutarak yanlış okunması hâlinde:

a) Yanlışlık kelimelerin hareketlerinde ise, manada bir değişiklik olsa da olmasa da namaz bozulmaz.

b) Bir harf yerine başka bir harf okunması şeklindeki meydana gelen yanlışlıkta, mananın değişip değişmediğine bakılır. Buna göre bir harf de-

ğir de bu değişiklikle kelimenin manası değişmez ve Kur'an'da da o kelimenin benzeri varsa namaz bozulmaz. Şayet harf değişmekle kelimenin manası bozulmaz ve fakat bu kelimenin bir benzeri Kur'an'da yoksa İmam Ebû Hanife ve İmam Muhammed'e göre namaz bozulur, İmam Ebû Yûsuf'a göre bozulmaz. Eğer harfin değişmesiyle mana değişir ve Kur'an'da da benzeri bulunmazsa namaz bozulur.

c) Yanlışlık durak yerlerinde yapılırsa yani durulacak yerde geçilip, geçilecek yerde durulursa, manasında değişiklik olup olmadığına bakılmaksızın namaz bozulmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Malım, mülküm,
servetim, hepsi evde
kaldı,
Eşim, dostum,
akrabam, geçtiğim
yolda kaldı,
Dostlarımdan birisi,
benden hiç ayrılmadı,
Allah için yaptığım
iyilikler bende kaldı.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Ben, senden hakkında bilgi sahibi olmadığım bir şeyi istemekten yine sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen kaybedenlerden olurum!” (Hüd, 11/47)

BABA-OĞUL

İnşaat işçisi bir babanın hayta bir oğlu varmış. Oğlan her gün ona buna sataşır, kavga edermiş. Zarar verdiği kimseler sürekli şikayete gelirlermiş.

Nasihatleri para etmeyen baba düşünmüş ve bir gün oğlunu yanına çağırmış. Ona bir tahta parçasıyla bir avuç çivi vermiş: "Oğlum arkadaşlarıyla kavga ettiğinde şu tahtaya bir çivi çak" demiş. İlk gün otuz kişiyle kavga etmiş ve tahtaya otuz çivi çakmış. Ertesi gün yirmi, sonraki günde ona düşmüş çivilerin sayısı. Giderek azalmış ve birkaç ay sonra hiç çivi çakmamış. Heyecan-

la tahtayı babasına göstermiş, artık hiç çivi çakmadığını söylemiş. Baba bu defa kavga etmediği her gün bir çivi sökmesini istemiş. Oğlan da babasının dediğini yapmış. Nihayet hiç çivi kalmadığında tahtayla babasına gitmiş.

Baba: "Sağol oğlum artık kimseyle kavga etmiyorsun... Ama bak şu tahtaya, çıkardığın her çivi geride bir iz bırakmış. Tıpkı bu çivilerin iz bıraktığı gibi söylediğin her kırıcı kelime insanların kalbinde aynı şekilde iz bırakır. O yüzden dilini iyi kullan, insanları incitme."

SÖZÜN ÖZÜ

*Üç hâkimin hükmünde
hata aranmaz: Kalbin,
kaderin, ölümün.*

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisisin.” (A'râf, 7/151)

SORU - CEVAP

Bir namaz hem kaza hem sünnet niyeti ile kılınabilir mi?

Kazaya kalmış namazların kazası ile meşgul olmak, revatip (farz namazlara bitişik olan) sünnetlerin dışındaki bir nafile namaz kılmaktan önemli ve önceliklidir. Ancak vakit namazları ile birlikte kılınan düzenli nafileler (revatip sünnetler) ve Teravih namazı imkânlar ölçüsünde kılınmalıdır.

Hız. Peygamber (s.a.s.) bir hadislerinde, "Kulun kıyamet günü ilk hesaba çekileceği konu, farz namazlardır. Eğer bunlar tamamsa işi ko-

laylaştırmıştır. Farzlarda eksiği varsa, "bakın bakalım, nafile namazı var mı?" denilir ve nafilelerle farzları tamamlanır." (Tirmizî, Salât, 188) buyurmuştur.

Kılınacak namazın ne olduğunun kesin bir şekilde tayin edilerek niyetlenilmesi gerekir. İki niyetle bir namaz kılınamayacağı gibi, namaz kılarken birden çok namaza niyet edilmez. Hem kaza namazına, hem de vaktin sünnetine birlikte niyet edilirse bu namaz kaza namazı olur. Hem kaza namazı hem de vaktin sünneti kılınmış olmaz (Fetâvây-ı Hindiyye, I, 125).

SÖZÜN ÖZÜ

*Ne beslersin bu teni;
kabirde kuş, kurt yer
gider.*

*Cümleler doğrudur sen
doğru isen,
Bulunmaz doğruluk
sen eğriysen.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, öteki dünyada da iyilik ver; bizi cehennem azabından koru.” (Bakara, 2/201)

HELAL KAZANÇ

Behlül Dâna, Harun Reşid'den bir görev ister. Harun Reşid de ona çarşının ağalığını verir. Görevine başlamak isteyen Behlül Dâna oyalanmadan yola koyulur. İlk olarak fırına gider. Birkaç tane ekmeğe tartar, fakat ekmeğe normal gramajından noksan gelir. Bunun üzerine Behlül Dâna fırıncıya sorar: "Kazancın yetiyor mu? Huzurun yerinde mi, mutlu musun?" Behlül bir sorar, bin âh işitir, fırıncı hep olumsuz cevaplar vermiştir. Behlül Dâna bunun üzerine fırıncıya bir şey demeden oradan ayrılır ve

başka bir fırına geçer. Orada da birkaç ekmeğe tartar ve görür ki bütün ekmeğe gramajından fazla gelir. Aynı soruları bu fırıncıya da sorar ve her soruya olumlu yanıtlar alır.

Bundan sonra başka bir yere gitmeden Harun Reşid'in yanına varır ve yeni bir görev ister. Harun Reşid, "Behlül vazifeni vereli çok olmadı, ne çabuk usandı?" der. Behlül Dâna şöyle söyler: "Efendim çarşı pazarın ağası varmış. Benden önce ekmeğe tartmış, vicdanları tartmış, buna göre herkes hesabını ödemiş, bana ihtiyaç kalmamış."

SÖZÜN ÖZÜ

*Tohum saç, bitmezse
toprak utansın!*

*Hedefe varmayan
mızrak utansın!*

*Hey gidi küheylan,
koşmana bak sen!*

*Çatlarsan, doğuran
kısarak utansın!*

...

*Ölümünden ilerde
vars dediğin,*

*Geride ne varsa
bırak utansın!*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı başıyla, bizi ateş azabından koru...” (Âl-i İmrân, 3/16)

SORU - CEVAP

Üzerinde kan, idrar vb. necaset bulunan kimse namaz kılabilir mi?

Namaz kılan kimsenin vücut, elbise ve namaz kılacağı yerde necaset yani pislik bulunmaması namazın şartlarından biridir. Bunlar belirlenen ruhsat miktarlarını aşması hâlinde namazın geçerliliğine engel olur.

Necasetler, ğalıza ve haffife olarak iki kısımdır:

Necaset-i ğalıza; ağır necaset anlamına gelmekte olup insan dışkı ve idrarı, kan, irin, kusmuk, şarap, leş, eti yenmeyen hayvanların dışkı, idrar ve salyaları, kümes hayvanlarının pislikleridir. Giysilerde, bedende veya na-

maz kılınacak yerde bu pisliklerden birinden, katı ise bir dirhemden (2, 08 gr.) fazlası; sıvı ise avuç içinden/el ayasından fazla bir alanı kaplayacak miktarı namazın sıhhatine engel olur.

Necaset-i haffife; hafif necaset anlamına gelmektedir. Kümes hayvanları dışındaki eti yenen ehli hayvanların dışkı ve idrarları ile kuşların pislikleri bu tür necasettendir. Bunların beden veya elbisenin ¼'inden fazlasına ulaşması hâlinde namaz sahih olmaz. Bu miktarlardan az olan ise namaza mani değildir. Fakat bu pislikleri tamamen temizlemek mümkünse bunlarla namaz kılmak mekruhtur.

SÖZÜN ÖZÜ

Geçmişten adam hisse kaparmış... Ne masal şey!

Beş bin senelik kıssa yarım hisse mi verdi?

*‘Tarihi tekerrür diye tarif ediyorlar;
Hiç ibret alınsaydı,
tekerrür mü ederdi.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!” (A'raf, 7/23)

ANADOLU'DA BİR ESNAF GELENEĞİ; AHİLİK

Ahîlik, 13. yüzyılda Anadolu'da görülmeye başlayan ve bir süre sonra Osmanlı Devleti'nin kurulmasında önemli rol üstlenen dinî, içtimai teşkilatın adıdır. Anadolu halkının ekonomik ve kültürel yaşamında önemli bir boyut oluşturan ahîlik; dürüstlüğü, sevginin, dostluğun, yardımlaşmanın, hoşgörünün, bilginin ve dayanışmanın sanat ile birleşimidir. Mal ve kalite kontrolü, fiyat tespiti, bu birliklerin aslı görevini oluşturmuştur. Temelde Kur'an'a ve Hz. Peygamber'in sünnetine dayandırılan prensipleriyle İslamî anlayışa doğrudan bağlı olan ahîliğin, tasavvufta önemli bir yeri

bulunan "uhuvvet"i hatırlatmasından dolayı kolayca yayılması ve kabul görmesi mümkün olmuştur. Bu geleneğin kurulmasında fütüvvet teşkilatının büyük tesiri vardır. Bütün prensiplerini dinin asıl kaynağından alan ahîliğin esasları, ahlaki ve ticarikaideleleri bu fütüvvet namelerde yazılıydı. Anadolu'da ahîliğin kurucusu olarak bilinen Şeyh Nasîrüddin Mahmûd (ö.1262), sonraları Ahî Evran ismiyle anılmıştır. Her birinin müstakil bir zâviyesi olan esnaf birlikleri tarafından, mesleğin geleceği açısından çırakların yetiştirilmesine de çok büyük önem verilmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hatırlar mısın?
Doğduğun zaman, sen
ağladın gülerdi âlem.
Öyle bir yaşam sür
ki, mevtin sana hande
olsun. Halka matem...*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Ey Rabbimiz! Sen, rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!” (Mü’min, 40/7)

AŞURA GÜNÜ / 10 MUHARREM

Aşura, Müslümanlar açısından çok özel bir öneme sahiptir. Sevgili Peygamberimiz'in, "cennet çocuklarının efendileri" diye övdüğü Hz. Hüseyin ve 70'den fazla arkadaşı 10 Muharrem 61'de (10 Ekim 680) siyasi ihtiraslar uğruna Kerbela'da hunharca şehit edilmiştir. Bu elim olay, Hz. Peygamber'i ve O'nun Ehl-i Beyti'ni seven bütün mü'minleri derinden yaralamış; mezheb ve meşrebi ne olursa olsun yediden yetmişe bütün Müslümanları büyük acılara sevk etmiştir.

Hız. Nuh'un ve Hz. Musa'nın kurtuluşları gibi insanlık tarihi için çok önemli hadiselerin cereyan ettiği kabul edilen Aşura günü, Hz. Hüseyin'in bu günde

şehid edilmesi nedeniyle Müslümanların ortak hafızasında artık bu mües-sif olayla hatırlanır olmuş, Mazlum-ı Kerbela Hz. Hüseyin'e duyulan sevgi şiirlere ve maktellere yansımış, neticede Hz. Hüseyin, bütün mü'minlerin gönüllerinde taht kurarken, ona ve yakınlarına bu zulmü reva görenler tarih karşısında ve vicdanlarda mahkum edilmiştir.

Başta Seyyid-i Şüheda-yı Kerbela Hz. Hüseyin olmak üzere bütün Kerbela şehitlerini rahmetle anıyoruz. Artık Müslümanlara düşen görev bu tür müessif olayların tekrarlanmasını önleyecek bir bilinç ve anlayışa sahip olarak kardeşlik, birlik ve beraberliğimizi korumaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Şehitlerin serçeşmesi,
Enbiyanın bağı başı,
Evliyanın gözü yaşı,
Hasan ile Hüseyin'dir.*

*Kerbela'dır yazıları,
Şehid olmuş gazileri,
Fatma Ana kuzuları,
Hasan ile Hüseyin'dir.*

*Derviş Yunus dünya fânî,
Bizden evvel gelen hani,
İki cihanın sultanı,
Hasan ile Hüseyin'dir.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Her tür şeytandan, haşereden, kem nazardan Allah'ın tam kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım.”

(Buhârî, Ehâdisü'l-enbiyâ, 10)

SU DAMLASI VE DENİZ

Yüce Allah sonsuz kudret ve rahmetiyle sudan bir bulut yarattı. Bu bulut yine onun rahmet tecellileri ile damla damla su oldu yeryüzüne düşmeye başladı. Yeryüzü yağın yağmurlarla rahmete gark oldu. Ama bir yağmur damlası vardı ki, koskocaman deryaya inerken deryanın büyüklüğü karşısında hicap duydu. Kendi kendine şöyle düşündü: "Bu koskoca derya içinde ben ne kadar da küçüküm! Eğer deniz burası ise, ben bu uçsuz bucaksız deryanın bir parçası olamayacak kadar küçük ve değersizim!"

Küçük damla deryanın büyüklüğü karşısında hayâ etti. Denizler,

masmavi ummanlar önünde uzanıp giderken o kendi acizliğini düşündü. Mahcup bir edayla denize inince onu bir istiridyeye karşıladı. Gönlüne aldı küçük damlayı, onu sardı sarmaladı, bağrında korudu, besledi. Sonunda harikulade güzellikte bir inciye dönüştü. Haddini bilip kendinde bir varlık görmeyen, denizin büyüklüğü karşısında tevazu ve alçakgönüllü davranan yağmur damlası Cenab-ı Hakk'ın mükâfatına nail oldu. Milyonlarca damla gibi uçsuz bucaksız deryanın içinde yok olup gitmek yerine kıymetli bir mücevher olarak varlık kazandı...

SÖZÜN ÖZÜ

*Nuru ve olgunluğu
artıran lokma,
helal kazançla elde
edilen lokmadır.
İlim ve hikmet helal
lokmadan doğar. Aşk
ve merhamet helal
lokmadan olur.*

Mevlana Celaleddin-i Rumi

GÜNÜN DUASI

“İçimden geçirdiğim ve sakındığım şeylerin kötülüğünden Allah'a ve O'nun kudretine sığıyorum.” (Müslim, Selâm, 67)

SORU - CEVAP

Unutturmaya dayalı olarak oynanan lades caiz midir?

Taraflardan bir kimsenin kazanıp diğerinin kaybetmesi esasına dayalı bütün şans oyunları kumar kapsamında değerlendirilip haram kılınmıştır. Bu özellikleri taşıyan lades oyunu da bir tür kumar niteliğindedir. Kumar niteliğindeki uygulamalara çeşitli isimler verilmesi, yasaklık hükmünü değiştirmez (İbn Kudâme, el-Muğni, IV, 194). Bu sebeple kaybedenin kazanana bir şey vermesi şartı ile lades oyunu oynamak caiz değildir. Böyle değil de sadece eğlence maksadı ile oynanmasında ise bir sakınca yoktur.

Belirli bir hayır kurumuna veya fakire para yardımı yapmayı adayan kimse, başka bir hayır kurumuna veya fakire bu para yardımını yaparsa adağı yerine gelmiş olur mu?

Adağın yerine getirileceği kişi, yer ve cihet konusundaki şartlar bağlayıcı değildir. Bu itibarla, muayyen bir hayır kurumuna veya fakire yardım yapmayı adayan kimse başka bir hayır kurumuna veya başka bir fakire bu para yardımını yapmakla adağı yerine gelmiş olur (Kasâni, Bedâiü's-sanâi, IV, 86, 93).

SÖZÜN ÖZÜ

Söz ola bitire savaşı,
Söz ola kestire başı
Söz ola ağulu aşı
Yağ ile bal ede bir söz.

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

"Kulağımın kötülüğünden, gözümün kötülüğünden, dilimin kötülüğünden, kalbimin kötülüğünden, tenimin kötülüğünden sana sığınırım." (Nesâi, İstiâze, 4)

KÂİNATIN DENGESİ: ADALET

Esmâ-i hüsnâ'dan "el-Adl" ve "el-Muksit" isimleri mutlak adalet sahibi olan Allah'ın, bütün varlığı adalet ile yarattığını ifade eder. Bundan dolayıdır ki Yüce Allah, sorumluluk verdiği insanların da bu ilke ile hareket etmelerini istemiştir. "Allah göğü yükseltti ve mizanı (dengeyi) koydu. (Siz, ey insanlar), sakın dengeyi bozmayın. Ölçüyü adaletle tutun ve eksik tartmayın." (Rahmân, 55/7-9) ayetinde kâinatın bir mizan (denge ve ölçü) dâhilinde yaratıldığı, insanlar arası bütün ilişkilerin adaletin de sembolü olan mizan (denge, ölçü) esasına uygun olması gerek-

tiğini belirtmiştir. İnsanın maddi ve manevi bakımdan bir mizan içinde yaratıldığı da, "O değil mi seni yaratan, seni düzgün ve dengeli kılan." (İnfitâr, 82/7) ayetiyle vurgulanmıştır. İnsanı ve insan için yaratılan kâinatı yerli yerinde, belirli düzen, intizam ve neticede bir mizan ile yaratan, "Allah adaleti, ihsanı, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor." (Nahl, 16/90) ayetiyle de insanların idarede, yargıda ve bütün insani ilişkilerinde adalet ölçülerine göre hareket etmelerini istemiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ölmek değildir
ömrümüzün en feci işi,
Müşkil budur ki
ölmeden evvel ötür kişi.*

Yahya Kemal Beyath

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat.”
(Şu'arâ, 26/83)

AİLE BİREYLERİYLE İLETİŞİMDE ÜSLUP

Kimi zaman aile dışında yumuşak huylu, anlayışlı, tatlı dilli, güler yüzlü olan kişilerin aile içinde eşlerine, çocuklarına hatta anne babalarına karşı sert, kaba sözlü, asık suratlı ve incitici olduklarını görebilmekteyiz. Oysa herkesten önce en yakınlarımıza göstereceğimiz sevgi ve şefkat, Müslümanlığımızın ve insanlığımızın gereğidir. Çünkü Rabbimiz kendi varlığının delillerinden olarak bildirmiştir eşler arasındaki meveddet ve rahmeti (Rûm, 30/21). Buna göre eşlerin birbirine duyduğu sevginin yanı sıra birbirlerine şefkatli ve merhametli olmaları çok özel bir öneme sahiptir.

Sert bir üslup, emredici ifadeler, kırgınlık belki karşımızdaki insanı itaatkâr yapabilir; ama bu durum, onun onayladığı, severek yaptığı veya kabul ettiği anlamına gelmez. Sevmeyen ama katlanan, kabul etmeyen ama itaat eden, saygı duymayan ama korkan insanların birbirinin "göz aydınlığı" (Furkân, 25/74) olacak şekilde birlikte yaşamaları ne yazık ki mümkün olmayacaktır. Netice olarak sert ve emredici üslup her şeyden önce samimiyeti ortadan kaldırır. Oysa aile her şeyin ötesinde içtenlik değil midir?

SÖZÜN ÖZÜ

*Güzel ahlakın en
güzeli sana gelmeye
senin gitmendir, seni
mahrum edene senin
iyilik etmendir. Sana
zulmedeni affetmendir.
Halkın sana ihtiyacı,
Hakk'ın nimetinin
revaç bulmasıdır.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle!
Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Âl-i İmrân, 3/38)

MAL ÇOKLUĞU DEĞİL GÖNÜL TOKLUĞU

Ticaret ahlakının en temel gereği kazancın helal olmasına dikkat etmektir. Dinimiz, insanlar arasında haksızlığa neden olan ve toplumun temel değerlerine zarar veren hırsızlık, gasp, kumar, rüşvet, tefecilik, karaborsacılık ve alışverişte hile yapmak gibi her çeşit haksız kazanç yolunu yasaklamış, kazanılan mal ve mülkün helal yollardan elde edilmiş olmasına büyük önem vermiştir. Öbür dünyada yaptıklarından hesaba çekileceğine inanan her Müslümanın kazancına haram katmamaya özen göstermesi beklenir. Allah Resûlü (s.a.s.) ashâbını ticaret yapıp kazanmaya teşvik

ederken aşırı tamah ve hırstan uzak durmalarını da tavsiye etmiştir. Bir defasında o (s.a.s.), "Bu dünya malı, tatlı ve çekicidir. Kim onu tok gözlü bir şekilde alırsa o mal bereketlenir. Kim de onu açgözlülükle ve ihtirasla alırsa bereketi kaybolur. Hırslı insanlar yiyip yiyip de bir türlü doymayan obur kimseler gibidir. Veren el, alan elden daima daha üstündür." (Buhârî, zekât, 50) buyurmak suretiyle inananları dünya malına düşkünlükten men etmiş, onlara her konuda olduğu gibi dünya nimetlerinden yararlanırken de ölçülü olmak gerektiğini tavsiye etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Her kime şu beş
saadet verilmişse, tatlı
yaşayışın dizgini onun
eline bırakılmıştır:*

- 1) *Vücut sağlığı,*
- 2) *Güven,*
- 3) *Rızık genişliği,*
- 4) *Şefkatli ve vefalı
arkadaş,*
- 5) *Feragat duygusu.*

Molla Camî

“Rabbim! Beni, annemi babamı, inanmış olarak evime girenleri, mü’min erkekleri ve mü’min kadınları bağışla, zalimleri ise daima helak et.” (Nüh, 71/28)

TEKNOLOJİNİN ÇOCUKLARA ETKİLERİ

Her ne kadar teknolojik araçlar çocuk ve gençlerin eğitimlerine katkıda bulunup öğrenimleri için sınırsız bir çevre sağlasa da, bazen gelişimlerine uygun olmayan bilgi ve deneyimlerle karşılaşmalarına da sebep olmaktadır.

Çocuklar ve gençler bu araçlar vasıtasıyla olumsuz bilgiler edinebilir, şiddet içerikli davranışları izleyebilir, alkol, sigara ve kumar alışkanlıkları geliştirebilirler.

Teknoloji kullanımının çocuklar üzerindeki bedensel ve ruhsal etkileri, anne babayı bir dizi olumsuzlukla baş etmek zorunda bırakacak kadar derin olabilir. Özellikle bilgisayar önünde uzun süreler harcanması, gelişim çağında olan çocuklarda duruş ve oturuş pozisyonlarına

bağlı olarak birtakım fiziksel sorunlara, görme problemlerine, dil becerilerinde gerilemeye, bazı çocuklarda epilepsi nöbetlerine, ayrıca okumaya dayalı akademik başarıda düşmeye ve beyin gelişiminde problemlere neden olabilmektedir.

Diğer taraftan internet ve benzeri alışkanlıklar, çocuğun toplumsal hayattaki başarısını ve özgüvenini de olumsuz etkilemektedir. Gayret ve inisiyatif eksikliği, konsantrasyon bozuklukları, dayanma gücü yoksunluğu, maymun iştahlılık, çabuk sıkılma, sabırsızlık ve isteklerinin hemen yerine getirilmesi arzusu gibi sorunlar teknoloji çocuğu olmanın sonuçlarındandır.

*Edeb, erkâna bağlıdır,
ayağımız başımız,*

*Güllerden koku
almıştır, toprağımız
taşımız.*

*Soframızda bulunan,
lokmalar hep helaldir,*

*Yiyenlere nûr olur,
ekmeğimiz aşımız.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni sana çok şükreden, seni çok zikreden, senden çok korkan, sana itaat eden, sana saygı gösteren, sana yönelen ve tövbe eden kimse eyle.” (Tirmizî, Deavât, 114)

DOĞRULUK İYİLİĞE, İYİLİK DE CENNETE GÖTÜRÜR

Özü ve sözü bir olmak anlamında doğruluk, insanın niyetinin söz ve eylemleriyle uyum içinde olmasını ifade etmektedir. Bu özellikleri bünyesinde barındıran Müslüman dünyada ve ahirette razı olunan bir kul hâline gelecek ve ebedî mutluluğu yakalayacaktır. Bununla birlikte, nasıl yalan bütün kötülüklerin temeliyse, doğruluk ve dürüstlük de insan vicdanını huzura kavuşturan, ruh dünyasını aydınlatan ve geliştiren her türlü iyilik ve güzelliklerin temelidir. Doğruluk temelini esas alan bir kişi bu temel üzerinde durduğu müddetçe razı olunan bir mü'min olacak ve mükâfat olarak

cennete girecektir. Nitekim Resûlullah (s.a.s.) da doğruluğun iyi bir kul olmaya, iyi kulluğun da kişiyi cennete götüreceğinden hareketle mü'minleri şu sözlerle doğruluğa teşvik etmiştir: "Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk (insanı) iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında 'doğru/sıddîk' olarak tescillenir. Yalandan sakının! Çünkü yalan (insanı) kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah katında 'yalancı/kezzab' olarak tescillenir." (Müslim, Birr, 105).

SÖZÜN ÖZÜ

*Zıyanı yok, siz
kuyumcu olunuz, ben
demirci olayım; yeter
ki hepimiz, şu vatan
için bir çekice sarılıp
çalışalım.*

Mehmet Emin Yurdakul

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle; Rabbimiz, duamı kabul et!” (İbrahim, 14/40)

BİLGİN VE KAYIKÇI

Kendini beğenmiş bir dil (nahiv) bilgini, boğazdan karşıya geçmek için bir kayak kiraladı, kibirle yerine oturdu. Olgun ve alçak gönüllü bir kişi olan kayıkçı, hem nafakasını kazanmak hem de yolcusunu sağ salım karşıya geçirmek için küreklere asılıyordu. Denizin orta yerine geldikleri sırada bilgin, kibirli bir edayla kayıkçıya sordu:

- Sen hiç gramer (dil bilgisi) okudun mu?

Kayıkçı cevap verdi:

- Hayır efendim, ben cahil bir kayıkçıyım, dediğiniz şeylerden hiç anlamam.

-Vah vah dedi bilgin, ömrünün yarısı boşa geçmiş!

Bir süre ilerledikten sonra denizde fırtına çıktı, dalgalar korkutucu bir hâl aldı, bilgin korkmaya başladı. Kayıkçı ne kadar uğraştıysa da fırtınada daha fazla ilerlemeyi başaramadı. Karşıya geçemeyeceklerini anlayınca bilgine sordu:

- Yüzme bilir misiniz efendim?

Bilgin:

- Maalesef bilmiyorum, o işlerden anlamam, diye cevap verdi endişe dolu bir sesle. O zaman kayıkçı:

- Vah vah dedi, şimdi ömrünüzün tamamı boşa gidecek!

SÖZÜN ÖZÜ

*Üzerine dilenme
kapısını açan ölünceye
kadar hep muhtaç
kalır. Sen hırsı bırak da
padişahlık et. Tamahsız
kişinin başı dik olur.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Bütün işlerimdeki ölçsüzlüğümü, cahilligimi ve hatamı başışla. Sen bunları benden daha iyi biliyorsun.”

(Buhârî, Deavât, 60)

AZMİN ZAFERİ

Meşhur fıkıh âlimi İbn Hacer ilim tahsiline çok küçük yaşlarda başlar. Ancak dersleri anlamakta zorlanır ve arkadaşlarından hep geri kalır. Bir düşüncedir sarar İbn Hacer'i. Bunca çalışmaya rağmen muvaffak olamamanın üzüntüsüyle ilim tahsilinden vazgeçer, köyüne dönmeye karar verir.

Sıcak bir yaz gününde yola revan olur. Yorgunluk ve sıcaklığın tesiriyle bir mağaraya sığınır. Mağaranın tavanından sızan su dikkatini çeker. Tavandan sızan su küçük bir damla hâlinde yerdeki taşın üzerine düşmektedir. Taşta düşen damlanın

tesiriyle bir oyuk meydana gelmiştir. Oysa taş sert, su damlası ipek kadar yumuşaktır. Buna rağmen bu zayıf gibi görünen damla, kim bilir kaç senedir ısrarla damlamış ve sert bir taşı delebilmıştır. Kendi kendine: "Benim kafam şu taştan daha sert değil ya! Üstelik ben şu bir damla sudan daha güçlüyüm." der ve ilim tahsiline sabırla devam eder, çalışarak büyük bir âlim olur.

İbn Hacer; o gün bugün onu ilme yönlendirenin bir taş olması sebebiyle İbn Hacer/taşın oğlu lakabıyla anılır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Biz zannediyoruz
ki, sabır düşkünlüğe
katlanmaktır. Hâlbuki
sabır, katlanmak değil,
hayatın sıkıntılarına
gögüs germektir.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Girilecek yere doğrulukla girmemi, çıkılacak yerden de doğrulukla çıkmamı sağla, bana tarafından yardımcı bir güç ver!” (İsrâ, 17/80)

SORU - CEVAP

Sünnet olmanın hükmü nedir?

Sünnet olmak (hitân) İslamî şiarlardan, yani sembol olmuş uygulamalardan biridir. Peygamberimiz (s.a.s.), yaratılışa uygun değerler (fitrat) arasında sünnet olmayı da saymıştır (Müslim, Tahâre, 16).

Sünnet olmak için kesin bir yaş belirlemesi yapılmış değildir. Çocuk yedi yaşına gelince sünnet edilmesinin uygun olacağı bazı âlimlerce belirtilmiş olmakla birlikte, biyolojik yapının müsait olması kaydı ile olabildiğince erken yapılmasının çocuk psikolojisi açısından daha uygun olacağı uzmanlarınca ifade edilmektedir.

Cemaatten olmayan birinin imamın yanılığını düzeltmesi namazı bozar mı?

İmam kıraat esnasında yanlış okur veya okuyacağı yerin ilerisini hatırlamazsa cemaatten birisinin düzeltmesi veya hatırlatmasıyla cemaatin de imamın da namazı bozulmaz.

Cemaatten olmayan birinin imamın yanlışını düzeltmesi ve imamın da buna göre hareket etmesi durumunda ise namaz bozulur. Çünkü bu hareket bir öğrenme ve öğretme sayılır (Merğînânî, el-Hidâye, I, 62; Mevsilî, el-ihtiyar, I, 61).

SÖZÜN ÖZÜ

Allah'tan korkandan
daha güvenilir kimse
yoktur.

Hz. Ömer (r.a.)

Komşunla münakaşa
etme. Zira misafirler
gider o kalır.

Hz. Ebu Bekir (r.a.)

GÜNÜN DUASI

"Rabbim! Onlar (anne ve babam) nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse, şimdi sen de onlara merhamet göster." (İsrâ, 17/24)

HOŞ GÖR KI HOŞ GÖRÜLESİN

"Hoşgörü", diğer bir ifadeyle "müsamaha", kolaylık göstermek, iyi karşılamak, ayıplamamak, hatayı görmezden gelmek, kırıcı ve aşağılayıcı olmamak, affediciler olmak, kendi anlayışımıza aykırı olan görüşleri sabırla karşılamak demektir. Hoş görmek; affedilebilecek kusurları düzeltme hususunda insanlara fırsat tanımayı, samimi bir niyetle yardımcı olmayı ve onları anlayışla karşılamayı gerektirir. Dolayısıyla hoşgörü, ne katlanma, tahammül etme gibi samimiyetsiz bir tavır ne de görmezlikten gelme, aldırış etmeme gibi sorumsuzca bir tutumdur. Aksine kişinin kendi irade ve tercihi doğrultusunda ortaya

çıkan ahlaki bir meziyettir. Hoşgörünün varlığından söz edilebilmesi için hoş görenin, hoş gördüğü şeyi bastırabilecek ya da engelleyebilecek güce sahip olması, fakat o gücü kullanmamayı yeğliyor olması gereklidir. Aksi takdirde hoşgöründen bahsedilemez.

Bir kimse diğer insanlardan hoşgörü görebilmek için öncelikle kendisi, başkalarına hoşgörülü davranmalıdır. Çünkü kişi, başkalarına hoşgörülü davrandığı ölçüde müsamaha görecektir, davranış ve düşünceleri anlayışla karşılanacaktır. Bu prensip Hz. Peygamber tarafından, "Hoş gör ki, hoş görülesin." (İbn Hanbel, I, 249) şeklinde özetlenmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Oğlum ananı, atanı
say, bereket büyüklerle
beraber olmadadır.
Büyüğünü bilmeyen
Allah'ını bilmez.*

Şeyh Edebali

GÜNÜN DUASI

“Rabbim! Tövbemi kabul et, günahımı temizle, duamı kabul buyur, delilimi sabit kıl, dilimi doğru yap, kalbime hidayet ver, göğsümün kin ve hasedini çıkar.” (Tirmizî, Deavât, 114)

SORU - CEVAP

Ağız alışkanlığı ile yerli yersiz edilen yeminin hükmü nedir?

Yemin etmek aslında mübah bir davranış olmakla birlikte, gereksiz yere yemin etmek ve çok yemin etmeyi alışkanlık hâline getirmek doğru değildir. Kur'an-ı Kerim'de çok yemin etmenin Yüce Allah'ın hoşuna gitmeyen işlerden biri olduğuna işaret edilerek, "Yemin edip duran kimseye boyun eğme." (Kalem, 68/10) buyurulmuştur.

Dil alışkanlığıyla söylenen, başka bir deyişle herhangi bir işin yapılması veya yapılmaması yönünde bir içeriğe sahip olmayan "vallahı", "bil-

lahi" şeklindeki sözler lağv (içi boş, hükümsüz) yemin sayıldığı gibi, bile bile yalan söyleme kastı olmaksızın, geçmiş veya şimdiki zamandaki bir husus üzerine doğru olduğunu zannederek yapılan yemin de lağv yemini sayılır. Kur'an-ı Kerim'de: "Allah kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden (lağv yemininden) dolayı sizi sorumlu tutmaz." (Mâide, 5/89) buyurularak bu tür yeminden dolayı kefarete gerekmediği bildirilmiştir. Ancak ağız alışkanlığıyla ikide bir yemin edenlerin bu kötü âdeti en kısa sürede bırakmaları gerekir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Şudur cihanda benim
en beğendiğim meslek,
Sözüm odun gibi olsun
hakikat olsun tek.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Rabbim, bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle.
Kuşkusuz sen duayı işitmektesin.” (Âl-i İmrân, 3/38)

ANI YAŞAMAK

Günümüzde çokça sarf edilen "anı yaşa" ifadesi, çoğunlukla "anlık yaşa, planı programı, sorumluluklarını düşünme" olarak algılansa da aslında sahabeden İbnu Ömer'in (r.a.) tavsiyesinde ifadesini bulan bir gerçekçi dile getiriyor: İçinde bulunduğu zamanı iyi değerlendir, geçmişe, geçmişte yaşadıklarına veya yarın ne olacağına zihnini ve gönlünü yorarak vaktini geçirme. İbnu Ömer şöyle diyordu: "Akşama erdin mi sabahı bekleme, sabaha erdin mi akşamı bekleme. Sağlıklı olduğun sırada hastalık hâlin için hazırlık yap. Hayatta iken de ölüm için hazırlık yap." (Buhârî,

Rıfak, 2). Dünya ve ahiret mutluluğu, sonuç itibarıyla bize verilen zaman sermayesini doğru kullanabilmekten geçiyor.

Asr suresinde insanın mutlak zarar ve ziyan içinde olduğunun ifade edilmesi zamanla, ömür sermayesi ile ilgili bir husustur. Bu ziyandan kurtulmanın yolu imana dayalı salih ameller sergilemektir. Hayat, zamanın bize takdir edilen dilimi ile sınırlı, kısa bir 'yolculuk'tur. Sonsuz bir hayat işte bu kısa yolculuk süresinde kazanılacaktır. Bu kazancı gerçekleştirebilmek için 'az zamanda çok iş görmek gerekiyor.'

SÖZÜN ÖZÜ

*Mademki dün gitti,
yarın da henüz elde
değil, hesabımı şu
var olan nefes için
yapmaya çalış.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır.” (Mümtehine, 60/4)

SORU - CEVAP

Cinlerin varlığı hak mıdır?

Cin, sözlükte "örtülü ve gizli varlık" anlamındadır. İnsanın duyu organlarıyla idrak edilemeyen bu varlıklar gayb âlemine ait olup mahiyetleri konusunda fazla bir şey söylemek mümkün değildir. Kur'an-ı Kerim'de cinlerin aevli/dumansız, yalın ateşten yaratıldıkları zikredilir (Hicr, 15/27; Rahmân, 55/15). Ayrıca Kur'an'da, "Cin" ismini taşıyan bir sûre mevcut olup, hadislerde de cinlerden bahsedilmektedir. Bu bakımdan cinlerin varlığı gerçektir ve her müminin buna inanması gerekir.

Cinlerin uzun ömürlü olduğu, insanların bilemediği gizli şeyleri bildikleri ve

eşyaya tasarrufta bazı maharetlere sahip oldukları ayet ve hadis yorumlarından çıkarılmaktadır. Bununla birlikte cinler "mutlak gaybı" bilmezler. Zira gaybın bilgisi sadece Allah'a aittir. Bu konuda Rabbimiz: "Süleyman'ın ölümüne hükmettiğimiz zaman, onun ölümünü onlara ancak değneğini yemekle olan bir kurt gösterdi. Süleyman'ın cesedi yıkılınca cinler anladılar ki, eğer gaybı bilmiş olsalardı aşağılayıcı azap içinde kalmamış olacaktı." (Sebe', 34/14) buyurmaktadır. Zâriyât sûresinin 56. ayetinde cinlerin de insanlar gibi Allah'ı bilip O'na ibadet etmekle sorumlu oldukları bildirilmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*İhtikârın
(karaborsacılığın) sonu
iflasa çıkar.
Yapar evvel bir evi,
sonra yıkar.*

Nâbi

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bize katından rahmet gönder ve bize içinde bulunduğumuz durumdan bir çıkış yolu göster!” (Kehf, 18/10)

İBADETE UYGUN KIYAFET ADABI

A'râf sûresi 31. ayet-i kerimede şöyle buyurulmaktadır: "Ey Âdemoğulları! Her mescitte ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin). Yiyeceğin için, fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez." Müfessirler bu ayeti tefsir ederken Cahiliyye döneminin bazı batıl inançlarına değinmişlerdir. Bunlar, Kâbe'nin çıplak tavaf edilmesi, ziyaret dönemlerinde et, yağ, süt gibi değerli gıda maddelerinin yenmeyiip diğerlerinin ise çok az yenilmesi, üstelik bunun dinî bir vacibe olduğuna inanılmasıydı. Ayet bu batıl uygulamayı ilga ederken ibadet sırasında örtünme zorunluluğu getirmektedir; ayrıca haram olduğuna

dair özel hüküm bulunmayan maddelerin yenilip içilmesine de -israfa kaçmamak şartıyla- izin vermektedir. Ayın sûrenin 32. ayet-i kerimesinde de Allah'ın kullarının faydalanması için yarattığı helal şeylerin insanlar tarafından haram kılınamayacağı beyan edilmiştir.

Ayetin özel maksadı, kutsal mekânları çıplak vaziyette ziyaret veya tavaf etmeyi yasaklamaktır. Ancak bu durum, hükmün genel olduğu anlamını çıkarmaya mâni değildir. Nitekim bütün ilgili kaynaklarda ayetin, gerek ibadet sırasında gerekse sair zamanlarda edep kurallarına uygun şekilde giyinmeyi farz kıldığı belirtilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dostluk iki elin
hikâyesi gibidir. İkisi de
aynı anda birbirlerini
yurlar, yıkarlar.*

Mehmet Zahit Kotku

**GÜNÜN
DUASI**

“Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir sınama konusu yapma. Bizi başıyla ey Rabbimiz! Çünkü kudret ve hikmet sahibi olan sensin.” (Mümtetine, 60/5)

SORU - CEVAP

İntihar etmenin hükmü nedir?

Can Allah'ın kula verdiği bir emanettir. Başkasının canına kıymak nasıl suç ise, kişinin kendi canına kıyması da aynı şekilde büyük bir günahdır. İntiharın suç olarak büyüklüğünü ve cezasını ortaya koyan pek çok hadis vardır. Hz. Peygamber (s.a.s.): "Her kim kendini bir dağdan aşağı atıp intihar ederse bu kimse cehennem ateşi içinde ebedi, olarak kendisini yüksekten aşağıya bırakır olacaktır. Her kim zehir yudumlar da kendisini öldürürse, o kimse de zehiri elinde cehennem ateşi içinde ebedi o zehiri içer olacaktır. Her kim de kendisini

kesici ve delici bir aletle öldürürse, o da kullandığı aleti kendi karnına vurur ve yarar hâlde ebedi cehennem ateşinde kalacaktır." (Buhâri, Tıp, 89) buyurmaktadır. Hadiste, intihar eden kimsenin ahirette göreceği şiddetli ve kalıcı azabın fiilinin sonucu olduğu etkileyici bir dille anlatılmaktadır.

İslam bilginleri intihar edenin ebediyen azap göreceğini belirten ifadelerin, bu fiili işlemeyi helal görmemek kaydı ile sakındırmak için mecazî olarak uzun süreli azap anlamında kullanılmış olduğu yorumunu yapmışlardır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hakir olduysa millet
şanına noksan gelir
sanma,
Yere düşmekle cevher
sakit olmaz kadrü
kıymetten.
Namık Kemal*

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin.” (Âl-i İmrân, 3/8)

ÂYETÜ'L-KÜRSİ

Bakara sûresinin 255. ayeti olan "Âyetü'l-kürsi" adını içinde geçen kürsü kelimesinden almıştır. Kürsü mecazi olarak saltanat, hükümrânlık, mülk manalarına gelmekte olup hiçbir şeyin Allah'ın hükümrânlığı ve ilminin dışında kalamayacağını anlatmaktadır. Kelime-i şehâdet ve İhlâs sûreleri nasıl İslam inancının özünü ihtiva ediyor ve insanlara Allah Teâlâ'yı tanıtırorsa Âyetü'l-kürsi de böyledir. Hadislerden ayet-i kerimenin şifa ve korunmaya da vesile kılındığını öğreniyoruz.

Âyetü'l-kürsi bize şunları öğretmektedir: Allah Teâlâ birdir. O daima diridir. Bütün varlıkları görüp gözetzen,

yöneten, bir an bile onları bilgi ve ilgisi dışında tutmayandır. Allah Teâlâ, insanlara ait olan uyuklama ve uyku gibi sıfatlardan münezzehtir, uzaktır. Tüm kâinat O'nun tasarrufundadır. O'nun izni olmadan kimse şefaât edemeyecektir. O'nun bilgisi ezel ve ebedi kuşatır. Kudreti arz ve semaları kaplar. Zâtı çok yücedir.

Peygamber Efendimiz Âyetü'l-kürsi'nin Kur'an'ın en faziletli ayeti olduğunu buyurarak yatariken, evde, sabah akşam onu okuyan kimseyi Allah'ın koruyacağını ve şeytanın ona yaklaşamayacağını bildirmiştir (Tirmizi, Fedâilü'l-Kur'an, 2; Buhârî, Vekâlet, 10).

SÖZÜN ÖZÜ

*Ne beslersin bu teni;
kabrde kuş, kurt yer
gider.*

*Cümleler doğrudur sen
doğru isen,
Bulunmaz doğruluk
sen eğriysen.*

Yunus Emre

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et.” (Bakara, 2/250)

MİLLÎ COŞKUMUZUN ADI: CUMHURİYET BAYRAMI

İslam, insanları güçlü bir cemi-yet hâline getirmeyi hedef alır. Bu nedenle temel dayanağımız olan Kur'an ve sünnet, hukukta adalet, karşılıklı sevgi- saygı ve kardeşliği tesis etme gayesi taşır. Toplumda bunu gerçekleştirmeye vesile olan yollardan biri de milletin tercihinin yönetimde yer aldığı Cumhuriyet yönetimidir.

29 Ekim 1923 tarihinde, Ankara'da Gazi Mustafa Kemal Atatürk başkanlığında toplanan TBMM'de ülkemizin yönetim şekli olarak Cumhuriyet kabul edildi. 19 Nisan 1925'te toplanan TBMM'de yapılan

görüşmeler neticesinde ise 29 Ekim günü milli bayram olarak kabul edildi. O yıldan itibaren 29 Ekim, devlet kuruluş günü olarak coşkulu törenlerle ülkemizde her sene resmî bayram olarak kutlanmaktadır.

Cumhuriyet Bayramı, toplumumuzun milli kimliğini korumasında önemli rol oynar. Her yıl yapılan kutlamalarda milli şuurumuzu canlandırmak millet olarak sahip olduğumuz değerleri koruyup sonraki nesillere aktarma ile ilgili etkinliklerle Cumhuriyet Bayramı'nı milletçe coşkuyla kutluyoruz.

SÖZÜN ÖZÜ

İlim cehaletin karşıtı ve düşmandır. Birbirine taban tabana zıt olan iki unsurdur.

*İmam Burhaneddin
ez-Zernuci*

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı arttır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et!” (Âl-i İmrân, 3/147)

SORU - CEVAP

Piyango, toto, lotto, iddia vb. şans oyunları oynamanın hükmü nedir?

Tarafardan birisinin kazanıp diğerinin kaybetmesi esasına dayalı bütün şans oyunları kumar kapsamında değerlendirilip haram kılınmıştır. Zira bir taraf kaybederken, diğer taraf da hak etmeden kazanmaktadır. Buna göre şans faktörüne dayalı olan piyango, toto, lotto, iddia, müşterek bahis, ganyan gibi tertip ve oyunlar da kumardır ve haramdır. Bu tür kumarların, geniş kitlelerin iştirak etmesi sebebi ile

zararı daha da yaygın olmaktadır (İbn Nüceym, el-Bahru'r-râik, VIII, 554-555).

Bu tür oyunların hasılatından bazı kuruluş ve hayır kurumlarının yararlanması, onları meşru hâle getirmez ve haramlık hükmünü değiştirmez. Bu yollardan birisiyle elde edilen kazançlar sevap beklenmeyerek yoksullara veya hayır kurumlarına verilmelidir. Zira Hz. Peygamber bu tür haram kazançların harcanmasının ve güya sadaka olarak verilmesinin mümkün olmayacağını haber vermiştir (Ahmed b. Hanbel, Müsned, VI, 189).

SÖZÜN ÖZÜ

*Maddeye tapanlar
deniz suyu içene
benzerler. İctikçe
hararetleri biraz daha*

artar.

İbn Arabi

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve mü'minleri bağışla!” (İbrahim, 14/41)

ÖLÇÜ VE TARTIDA DÜRÜSTLÜK

Ticarette dikkat edilmesi gereken hususlardan biri ölçü ve tartı konusunda dikkatli olmaktır. Konuyla ilgili Kur'an-ı Kerim'de Hz. Şuayb'ın peygamber olarak gönderildiği Medyen kavminin başına gelenler anlatılmaktadır. Bu ayetlerde Medyen halkının Allah tarafından helak edilmesine neden olan davranışların, O'na ibadet etmeme, ölçü ve tartıda adaletli davranmayarak haksız kazanç elde etme ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak kanşıklık çıkarma olduğu anlatılmaktadır (Hud, 11/84-85). Bütün bunlardan dolayı azaba uğrayan Medyen halkı, ticaret konusunda hassasiyet göstermeyen kimseler için

kiyamete kadar ibret vesilesi olacaktır. Allah'a inanmayan, ticarette doğruluktan şaşarak bozgunculuk yapan, haksızlık ve yolsuzlukların yaygınlaştığı bir toplum kendini ayakta tutan dinamiklerini yitireceği için her yönden zaafa uğrayacak ve dağılıp yok olmaktan da kurtulamayacaktır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), kendi ümmetinin de aynı akıbete uğramaması için tüccarlara hitaben, "Sizler, daha önceki toplumların helâkine sebep olan iki işi (ölçü ve tartı) devraldınız." (Tirmizî, Büyü, 9) buyurarak ölçü ve tartı aletleri kullanırken sorumluluk bilinci içerisinde dürüst hareket etmeleri gerektiğine işaret etmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

Kendini iyice sıkıntıya sokmuş bir miskin gibi gözü aç; mal kıymeti bilmeyen, ilerisini görmeyen bir sefih gibi savurgan olma. Sana ait hakları belirle. Dostuna saygılı, düşmanına insafılı ol.

İmam-ı Gazâlî

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Nurumuzu arttır, eksiltme ve bizi bağışla.
Şüphesiz senin her şeye gücün yeter.” (Tahrîm, 66/8)

İSLAM VE KÜLTÜRÜN BULUŞTUĞU ŞEHİR: BURSA

Geçmişten günümüze medeniyetlerin buluşma noktası olan önemli bir coğrafyada kurulmuş, tarih kokan şehrimizdir Bursa. "Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye"nin kuruluş yıllarından itibaren İslam kültür ve medeniyetinin en büyük merkezlerinden biri olan Bursa; siyasi yönü olduğu kadar iktisadi ve manevi yönleriyle de kıymetli bir şehir olmuştur. Evliya Çelebi'nin ifadesi ile bu "ruhaniyetli şehir"; İstanbul'un fethine kadar Osmanlı Beyliği'nin başşehri kabul edilmiş, sonrasında da yine âlimlerin, Allah dostlarının ikamet güzergâhı ve tasavvufun önemli merkezlerinden biri olmuştur. Nitekim burada Osmanlı dev-

let adamları ve şehzadelerinin yanı sıra Emir Sultan, Şemseddin Fenârî, Abdurrahman Bistâmî, Molla Hüsrev, Molla Yegân, Molla Zeyrek, Lâmiî, Üftâde, Niyazî Mısırlı, Süleyman Çelebi, Bursalı İsmail Hakkı, Hasan Çelebi, Ahmed-i Dâî gibi pek çok mümtaz isim şehrin zengin manevi kimliğinde önemli bir yer bulmuştur. Uludağ'ın eteklerindeki bu bereketli topraklarda I. Bayezid tarafından yaptırılan (1399) Ulu Cami'sinden Yeşil Türbe'ye, Tophane'den Kapalıçarşı'sına kadar birçok tarihî mekânı bünyesinde barındıran Bursa, Türk İslam sanatlarının en güzel örneklerine ev sahipliği yapmıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Öleceğini bile bilsen
muhannetten (namert)
bir şey isteme.*

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden dönmezsin.” (Âl-i İmrân, 3/194)

SORU - CEVAP

Spor müsabakaları üzerinden bahis oynamak caiz midir?

Nasil sonuçlanacağı önceden belli olmayan bir işin ön görülen sonucu üzerinde bahse girmek ve isabet edilip edilememesine göre bahsi kazanmak ya da kaybetmek kumardır.

Bu iş hangi yöntemle ve hangi ad ile yapılırsa yapılsın kumar olarak değerlendirilir. Kumar haksız kazanç yöntemlerinden biri olup İslam'da kesinlikle yasaklanmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de; "Aranızda mallarınızı haksız sebeplerle ve

batıl yollarla yemeyin." (Bakara, 2/188; Nisâ, 4/29), "Ey inananlar, içki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şüphesiz şeytan, içki ve kumar yüzünden aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister." (Mâide, 5/90) buyurulmaktadır.

Bu itibarla, spor müsabakaları üzerinden taraflardan birine menfaat sağlayan bahis oymak, Kur'an-ı Kerim'in yasakladığı kumar kapsamına girmektedir ve caiz değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

Fakirlere ihsan et: Ey oğul! Cenab-ı Hakk'ın ihsan buyurduğu nimetten fakirleri ve muhtaçları hissedar etmek şükürdür. Eğer kapına bir fakir gelirse, onun kalbini hoş et, öyle gönder.

İmam-ı Gazâlî

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!”
(Âl-i İmrân, 3/191)

MAYMUNU TUTSAK EDEN...

Dünyanın bazı bölgelerinde avcılar maymun yakalamak için şöyle bir tuzak kullanırlarmış: İçini oyup bir iple ağaca bağladıkları Hindistan cevizinin altına ince bir yarık açarlarmış. Daha sonra o yarıktan Hindistan cevizinin içine maymunların seveceği tatlı bir yiyecek koyarlarmış. Bu yarık sadece maymunun elini açıkken sokabileceği büyüklükteymiş. Maymun elini yumruk yaptığında ise buradan çıkarması mümkün olmazmış. Böylece Hindistan cevizinin içindeki yiyeceği fark eden maymun, elini o küçük yarıktan içeri sokup yiyeceği aldıktan

sonra, yiyecekle birlikte elini dışarı çıkaramamış. Avcılar geldiğinde elini dışarı çıkarıp kaçmak için kendini parçalar, kan ter içinde kalır ama bir türlü kaçamazmış. Oysa elini açıp yiyeceği bıraksa kaçıp kurtulacak kendisini bekleyen kötü akıbetten!

Kıssadan hisse şudur ki; bu maymunu sadece kendi açgözlülüğü tutsak etmiştir. Biz insanoğlunu tuzığa düşüren şey de aslında arzularımıza, heveslerimize tutkuyla bağlı olmamız, onları her şeye rağmen elde etmeye veya elimizde tutmaya çalışmamızdır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Başkasını düzeltmek
istiyorsan önce kendini
düzelt.*

*Sabır boyun eğmek
değil, mücadele
etmektir.*

Hz. Ömer (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Rabbimiz! Şüphesiz ki sen gizlediğimizi de açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz.”

(İbrahim, 14/38)

SORU - CEVAP

Çocuğa isim verirken nelere dikkat etmelidir?

Anne-babanın yükümlülüklerinden biri de çocuğa güzel bir isim koymaktır.

Bu hususta Efendimiz (s.a.s.): "Siz kıyamet günü kendi isimlerinizi ve babalarınızın isimleriyle çağrılacaksınız. Bu cihetle çocuklarınıza güzel isim koyunuz." (Ebû Davûd, Edeb, 70) buyurmuşlardır.

Bu bakımdan İslamî örfte yeri olan isimlerin seçilmesi güzel ve tavsiye edilen bir durum ise de, konulacak ismin mutlaka Arapça

olması ve Kur'an-ı Kerim'de geçmesi gerekmez. Dikkat edilecek husus, yadırganmayacak anlamlı bir isim konulmasıdır.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) yeni doğan çocuğun sağ kulağına ezan okunmasını, sol kulağına da kamet getirilmesini tavsiye etmiş ve bizzat kendisi torunu Hz. Hasan'ın ismini böyle koymuştur (Ebû Davûd, Edeb, 116).

Dolayısıyla çocuk dünyaya geldiğinde sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okunarak isminin verilmesi sünnettir.

SÖZÜN ÖZÜ

Bir kimse bütün ilimleri kendinde toplasa, Allah Teâlâ'nın rızasına uygun hareket etmedikçe kurtulamaz.

Molla Camî

GÜNÜN DUASI

“Ödül ve ceza gününün tek hâkimi. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.” (Fâtiha, 1/4-5)

GAFLET

Uzun yoldan gelen seyyah, yorgun argın giderken aniden karşısına dikilen vahşi hayvanın korkusuyla sendeledi. Can havliyle kendini karşısına çıkan karanlık kuyunun boşluğuna bıraktı. Aşağı doğru düşerken de kuyu duvarında büyümüş olan bir dal gördü ve ona tutundu.

Vahşi hayvandan kurtulmuştu, ama tutunduğu dalı bir siyah bir beyaz fare durmadan kemiriyordu. Kuyunun dibinde devasa bir ejderha ağzını açmış avının düşmesini bekliyordu. Zavallı seyyah korku içinde bir çare düşünmeye başladı. Tam o anda aklını başından alan bal peteğine gözü ta-

kıldı. Her şeyi unuttu ve kendini balın lezzetine kaptırdı.

Aklını bala kaptıran biçare adam içinde bulunduğu durumun neticelerini aklına bile getirmedi. Nihayet kemirilen dal koptu ve gafil seyyah kuyunun dibine düşerek helak oldu.

Ferudiddin Attar'a göre kuyu dünya hayatını, ejderha nefsanı sıfatları, bal aldatıcı fani lezzetleri, beyaz ve siyah fare geçen fani ömrü temsil eder. Seyyah da bu şartlar altında şu imtihan âlemine gelen yolcudur ki, eğer gaflete dalarsa, onu bekleyen helakten başka bir şey değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hazret-i Lokman
Hekim, oğluna şöyle
dedi: “Yapacağın
iş daha önce bunu
denemiş, tecrübeli
kimselelere danış! Çünkü
onlar kendilerine
pahalya mal olmuş
doğru görüşleri sana
bedava verirler.”*

Maverdi

GÜNÜN DUASI

“...Allah'ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!...” (Ebû Dâvûd, Vitir, 25)

SORU - CEVAP

Bilinen yemin kalıplarından olmayan, halkın ürettiği yemin ifadeleri yemin olarak geçerli olur mu?

Yemin, Allah Teâlâ'nın isim veya sıfatlarından birini zikretmekle gerçekleşir. "Vallahi, Billahi, Tallahi, Allah şahit, Allah hakkı için, andolsun ki, Allah adına yemin ederim." (Merğînânî, el-Hidâye, IV, 72-73) gibi ifadeler böyledir.

"Mushaf hakkı için, Kur'an hakkı için" gibi Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatları zikredilmeden söylenen bir sözün yemin sayılıp sayılmamasında toplumun örfü ölçü alınır (Serahsi, el-Mebsût, VII, 24).

Bazı harfleri doğru telaffuz edemeyen kişi bir cemaate imamlık yapabilir mi?

Herhangi bir harfi ağız yapısı sebebi ile doğru telaffuz edemeyen kişi eğer cemaatte bu harfleri düzgün okuyabilenler yoksa, tercih edilen görüşe göre cemaate imamlık yapabilir.

Harfleri doğru telaffuz eden başka bir kimse varsa bu kimsenin imameti caiz olmaz (İbn Âbidin, Reddü'l-Muhtâr, II, 329).

SÖZÜN ÖZÜ

Allah adın zikredelim
evvelâ

Vâcib oldur cümle işte
her kulâ.

Bir kez Allah dese aşk
ile lisân

Dökülür cümle günah
misli-i hazân.

İsm-i pâkin pâk olur
zikreyleyen

Her murâda erişir
Allah diyen.

Süleyman Çelebi

GÜNÜN DUASI

“...Allah'ım, nefsimi takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlası (efendisi) sensin.” (Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73)

HZ. PEYGAMBER'İN HOŞGÖRÜSÜ

Hoşgörü, âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Peygamber'in (s.a.s.) (Enbiyâ, 21/107) davranışlarının özüdür. Hz. Peygamber'e on yıl hizmet eden genç sahabilerden Enes b. Mâlik onun hoşgörüsüne dair bir anısını şöyle anlatır:

"Allah Resûlü, insanlar içerisinde ahlakı en güzel olanı idi. Bir gün beni bir iş için gönderdi. Ben, 'Allah'a yemin olsun ki gitmem.' dedim. Oysa içimde Resûlullah'ın emrettiği işe gitme niyeti vardı. Derken bu iş için yola koyuldum. Sokakta oynayan çocuklara rastladım (ve onlarla birlikte oyuna

dalıp işimi unuttum). Bir de baktım ki, Allah Resûlü arkamdan başımı tutmuş gülümseyerek duruyordu. Bana, 'Enescik, sana emrettiğim yere git haydi!' dedi. Ben de, 'Peki yâ Resûlallah, hemen gidiyorum.' dedim." (Müslim, Fedâil, 54; Ebû Dâvûd, Edeb, 1). Enes b. Mâlik devamında şöyle dedi:

"Allah'a yemin olsun ki, ben kendisine on yıl hizmet ettim. Yaptığım bir işten dolayı, 'Niye böyle yaptın?', yapmadığım bir işten dolayı da, 'Niçin böyle yapmadın?' dediğini hatırlamıyorum." (Buhârî, Vesâyâ, 25).

SÖZÜN ÖZÜ

Ey insanlar! Allah'a muhalefetten sakınınız.

Çünkü Allah'a muhalefetten sakınmak bir ganimettir. En akıllı insan, kendisini hesaba çeken, kendini iyi idare eden, ölümden sonrası için iyi amel yapan ve kabrin karanlığı için Allah'ın nurundan faydalanandır.

Hz. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“(Allah’ım!) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım.” (Buhârî, Deavât, 39)

SORU - CEVAP

Bir firma çalışanlarına dağıttığı yardımları zekât yerine sayabilir mi?

Firma tarafından yapılacak olan yardım ve bağışların zekâta mahsup edilebilmesi için bağışların;

- Zekât niyetiyle verilmesi,
- Kendilerine mal veya para verilen kişilerin zekât alması caiz olanlardan olması,
- Zekât olarak verilen para veya malların kurumların ihtiyaçlarına harcanmaması,
- Firma bir şirkette, ortakların zekât verme konusunda yöneticileri yetkili kılması kayıtları ile verilmesi gerekir.

Bayanların, "gün" adı verilen toplantılarda topladıkları paraları dönüştürümlü olarak almaları caiz midir?

Katılımcıların toplanan meblağı dönüştürümlü olarak her ay içlerinden birine vermeleri şeklindeki uygulamada bir sakınca yoktur. Çünkü bu, sonuçta bir borç verme işlemidir.

Ancak enflasyonist ortamlarda katılımcılardan bir kısmına sıra gelmesi için beklenmesi gereken süre içinde parada vuku bulacak değer kaybından doğan zararı önlemek için borçlanmanın altın gibi az değişken bir değerden olması daha uygun olur.

SÖZÜN ÖZÜ

Ey Âdemoğlu! Sen bil ki, kendinden gafil olur hazırlanmazsan, başkası senin yerine hazırlanmaz. Mutlaka Allah'ın huzuruna çıkacaksın, kendini hazırla, kendi işlerini başkasına havale etme.

Hız. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!” (Şu’arâ, 26/84)

TEKNOLOJİ VE ANNE-BABALAR

Teknolojinin, özellikle de gün geçtikçe yayılan internet kullanımının faydalarından alabildiğine yararlanırken, çocuklarımızda bugünü ve geleceği tehdit eden problemlerin ortaya çıkmaması için son derece dikkatli davranmalıyız. Çocuğunuzun kötüden koruyup iyiye yönlendirebilmeniz için öncelikle sizin internet dilini ve içeriğini bilmeniz gerekir. Ailenin teknoloji ile sağlıklı bir bağ kurmasını hedefleyen sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına, konferans ve seminer gibi eğitim faaliyetlerine katılın. Bu konuda gerçekleşen yasal düzenlemeleri takip edin. İnternette yayın yapan web siteleri ve internet kafeler hakkında bilgi edinip, yasa dışı uygulamaları gerekli mercilere bildirin.

Okulla ve çocuğunuzun öğretmenleriyle işbirliği içinde olun. İnterneti alırken koruma mekanizmalarını da hazırlayın. Bilgisayar ve interneti alır almaz zararlı sitelerden koruma programlarını bilgisayarınıza yükleyin. Çocuğunuzun interneti sağlıklı kullanması için gereken teknik önlemler ve uygulamalarla ilgili destek alın.

Çocuğunuzun her hareketini kontrol etmeniz mümkün olmaz. Dolayısıyla ona kendisini kontrol etmeyi yani interneti güvenli şekilde nasıl kullanacağını öğretin. İnternette herkesin girebileceği paylaşım sitelerine özel bilgilerini yazmaması ve resimlerini koymaması konusunda onu uyarın.

SÖZÜN ÖZÜ

Sabah uykusu, acizlik, tembellik, gevşeklik ve unutkanlığa sebep olur.

Maverdî

Kendi kendine ettiğin âdem (insan), bir yere gelse edemez âlem.

Adlı

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) Beni naîm cennetine girenlerden eyle!”
(Şu'arâ, 26/85)

ATATÜRK VE 10 KASIM

Cumhuriyetimizin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 1881 yılında Selanik'te doğdu. Babası Ali Rıza Bey, annesi Zübeyde Hanım'dı. Atatürk 10 Kasım 1938 Perşembe günü son günlerini geçirmekte olduğu İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda saat dokuzu beş geçte hayata gözlerini yumdu. Atatürk'ün cenazesine büyük tören yapıldı. Cenaze namazını Prof. Dr. Şerafettin Yaltkaya kıldırdı. Naaşı yerli ve yabancı birçok devlet temsilcisinin de katıldığı törenle İstanbul'dan Ankara'ya taşınarak 21 Kasım 1938'de Etnografya Müzesi'nde keçi kabrine konuldu. 10 Kasım

1953'te ise Ankara'nın eski adı Rasattepe olan Çankaya ilçesinde yaptırılan Anıtkabir'e nakledildi.

Atatürk, milleti ile bütünleşen, ondan kuvvet alan, insanları etkileyen bir şahsiyetti. O, "Yurtta barış, dünyada barış" sözü ile dünya insanlığının gönlünde layık olduğu yerini almıştır.

Atatürk bir sözünde şöyle der: "Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır." Bize düşen görev, bıraktığı ve ilelebet payidar kalacak Türkiye Cumhuriyeti'ni, hedef olarak gösterdiği uygar milletler düzeyine çıkarmaktır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Şu üç kişiye; yani
cahiller arasındaki
âlime, zengin iken fakir
düşene ve hatırlı iken
itibarını kaybedene
acı! Unutma ki,
yüksekte yer tutanlar,
aşağıdakiler kadar
emniyette değillerdir.*

Şeyh Edebalı

GÜNÜN DUASI

“(Rabbim!) İnsanların diriltileceği gün ve Allah’a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!” (Şu’arâ, 26/87-89)

SORU - CEVAP

Kişinin malı üzerindeki tasarruflarına ailesinin karışma hakkı var mıdır?

Tasarruf ehliyetine sahip olan bir kimse hayatta iken sahip olduğu malları üzerinde sefahet derecesine varmadıkça istediği gibi tasarrufta bulunabilir. Eşi ve çocuklarının buna müdahalede bulunma hakkı yoktur. Bununla birlikte çocuklarının muhtaç duruma düşmesi için tasarruflarında tedbirli olması da Hz. Peygamber tarafından tavsiye edilmiştir: "Varislerini zenginler olarak bırakman, halka ihtiyaçları için el açan fakirler olarak bırakmandan daha hayırlıdır." (Buhârî, Vesâyâ, 2, 3).

Kişi vasiyet yoluyla tasarrufta bulunmak isterse malının üçte birini aşmayacak şekilde tasarruf yapabilir (Buhârî, Vesâyâ, 3).

İntihar edenin cenaze namazı kılınır mı?

Cana kıymak büyük bir günahdır, ayrıca imtihan için gönderilmiş bir kulun imtihan alanından kendi isteği ile ayrılmak anlamına gelen intihar eylemini salim akılla hiçbir Müslümanın yapmayacağı ortadadır. Ancak cinnet hâlinde kişinin canına kıymış olabileceği var sayılarak kendisine karşı son görev yapılıp bağışlanması için Allah'a dua edilir.

SÖZÜN ÖZÜ

Çok konuşan, çok hata yapar. Çok hata yapanın hayası azalır.

Hayası azalmanın takvası azalır. Takvası azalmanın kalbi ötür.

Kalbi ölen cehenneme girer.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, iki yüzlülükten ve kötü ahlaktan sana sığırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

ÇOCUK ŞİDDET GÖRDÜĞÜNDE...

Bazen eller kalkmaz, tekmeler savrulmaz, ama görünmeyen bir el yakasına yapışmıştır çocuğun. Sert bir dille azarlanmış, tehdit edilmiş, küçük düşürülmüş, arkadaşlarıyla ya da kardeşleriyle kıyaslanmış, alay konusu edilmiş olabilir.

Şiddet çocuğun duygu dünyasını altüst eder, ruh sağlığını örseler. Hem kendine olan güvenini sarsar hem de anne babasıyla kurduğu bağı zayıflatır. Kendisini suçlu ve çaresiz hissetmesine, yetersiz ve başarısız olduğuna inanmasına yol açar. En kötüsü de şiddeti bir davranış modeli olarak görüp öğrenmesine ve başkalarına uygulamasına sebep olur. Hatta acı

günlerin, dayakların, hakaretlerin intikamını almaya niyetlenir ve gün gelir anne babasına el kaldırır.

Ona bunları yaşatmayalım! Yavrumuzu onurlu, erdemli, hem bedenen hem de ruhen sağlıklı ve mutlu bir insan olarak yetiştirebilmek için onu her türlü şiddetten korumaya özen gösterelim. Tabi öncelikle farkında olarak veya olmayarak uyguladığımız kendi şiddetimizden... Davranışlarımızın, sözlerimizin, bakışlarımızın, kararlarımızın merhamet mi, şiddet mi içerdiği üzerinde bir kez daha düşünelim. Ailemizi yaralayan söz ve davranışlarımızı değiştirmek için gayret gösterelim.

SÖZÜN ÖZÜ

*Üzülme kaybettiklerine
dünyada, Müslümanlık
ve sağlık yanındaysa*

eğer.

İmam-ı Şâfiî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık ne kötü bir arkadaşdır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik ne kötü bir sırdaştır.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

SORU - CEVAP

Bir malın vadeli olarak satışı caiz midir?

Bir malın peşin olarak alınıp satılması caiz olduğu gibi, vadeli (veresiye) satışı da caizdir (Mevsılı, el-İhtiyâr, II, 184). Vadeli satış tek ödeme şeklinde olabileceği gibi, taksitli olarak da yapılabilir. Bir malın peşin fiyatıyla veresiye fiyatı piyasa şartlarında, özellikle de enflasyonist ortamlarda genellikle farklı olabilmektedir. Bunda bir sakınca olmamakla birlikte, satılacak malın akit esnasında mevcut olması, satış bedeli ve ödeme zamanının (vadenin) açık ve net olarak belirlenmesi gerekir.

"Çocuğum sağ-salim doğarsa bir kurban keseceğim." diye adakta bulunan kimsenin ikiz çocuğu olursa kaç kurban kesmelidir?

'Çocuğum sağ-salim doğarsa kurban keseceğim' şeklindeki adak mutlak/herhangi bir şartla kayıtlanmamış bir adaktır. Çünkü bu ifadede hem "çocuk" hem de "kurban" kelimeleri kayıtsız olarak kullanılmıştır.

Bu itibarla bu kimse, doğan çocuk sayısına bakmaksızın dilediği türden bir kurban kesmekle adağını yerine getirmiş olur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Birlikten ayrılan,
birbirleriyle uğraşan
milletler önce
cesaret, metanet,
özgüven gibi karakter
özelliklerinden
uzaklaşıyor; sonra da
kuvvetine, heybetine,
istiklaline sonsuza
kadar veda eder.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

"Allah'ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah'ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider." (Hâkim, Deavât, No:1902, I, 517)

CİMRİ

Mevlana anlatır cimrinin hikâyesini. Dünyalıktan nasibi cömertçe verilmiş, ancak gönül fakiri cimri bir adam vardı. Bir gün bu adam camiye gitti. Tam namaza başlarken, "Acaba evden çıkarken kandili söndürdüm mü?" diye düşündü. Hemen evine koşarak kapıyı çaldı. İçerden ses veren hizmetçiye: "Sakin kapıyı açma... Odada kandil yanıyor, hemen söndür. Kandilin yağı tükenmesin", diye emretti. Hizmetçi: "Peki, kandili söndüreyim, ama kapıyı neden açmayayım?" diye sordu. Cimri adam: "Kapının tokmağı aşınmasın!" dedi. Hizmetçi cimri adama hatırlatmak istercesine sordu:

"Güzel... Kapıyı da açmayayım. Ama sen camiden eve kadar yürümekle pabuçlarının eskিয়েceğini düşünmedin mi?" Cimri: "Düşünmez olur muyum hiç... Buraya kadar çıplak ayakla geldim!" Cimrilik insanın dengeyi bozup aşırıya kaçmasıdır. Aşırılıklardan uzak vasat ümmet olmanın gereği orta yolu tutmaktır. Mü'min, Kur'an'ın ifadesiyle ne elini boynuna bağlayıp cimrilik eder, ne de çok saçıp savurarak müsriflik yapar (İsra, 17/29). O, bu ikisinin arasında dengeyi yakalayan kimsedir. Çalışır kazanır, Rabbinin nasip ettiğine kanaat eder. Kendisine rızık olarak verilenlerden infak eder.

SÖZÜN ÖZÜ

Eğer düşmanın sana zarar vermesinden korkuyorsan, iyilikle onun gönlünü bağlamalısın.

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru.” (Tirmizî, Deavât, 70)

SORU - CEVAP

Kadınların kaşlarını almaları caiz midir?

İslam dini zaruret bulunmadıkça, yaratılıştan verilmiş özellik ve şekillerin değiştirilmesini yasaklamıştır. Bunlardan hareketle İslam âlimleri, herhangi bir zaruret bulunmadıkça kaşların alınmasının caiz olmadığını belirtmişlerdir.

Ancak psikolojik rahatsızlığa sebep olacak ölçüde anormalliğin söz konusu olması hâlinde kadının kaşlarını uygun hâle getirmesinde, yüz veya dudak üstü kıllarını almasında dinen sakınca yoktur.

Şükür kurbanı ne demektir?

Bir kimse arzu ettiği bir amaca ulaşması veya bir nimete nail olması sebebiyle şükür kurbanı kesebilir. Ancak böyle bir nimeti elde eden kişinin adakta bulunmadığı sürece kurban kesmesi zorunlu değildir.

Ayrıca Hanefî mezhebine göre temettu veya kıran haccı yapan kişilerin, aynı mevsimde hac ve umreyi beraberce yaptıkları için Harem bölgesinde kestikleri kurban da bir tür şükür kurbanıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Çünkü milletlerin
ikbâli için evladım,
Marifet, bir de
fazilet... iki kudret
lazım.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver.” (Tirmizî, Deavât, 73)

İYİLİĞİ EMREDİP KÖTÜLÜKTEN SAKINDIRMAK

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de Müslümanlara hitaben, "Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz; iyiliği emreder/teşvik eder, kötülükten alko-
yar/uzaklaştırırsınız ve Allah'a inanırsınız..." (Âl-i İmrân, 3/110) buyurmuş, başka ayetlerde de iyiliği teşvik ederek kötülükten sakındırmayı mü'minlerin başlıca özellikleri arasında zikretmiştir (Tevbe, 9/71, 112). İnananlara "İyiliği tavsiye edip kötülükten sakındırma" erdemini aşlamaya gayret eden Peygamberimiz de bu vasfın imanla olan sıkı ilişkisini vurgulamıştır. "Bir kötülük gören kişi, eli ile değiştirmeye gücü

yetiyorsa onu eli ile değiştirsin. Buna gücü yetmez ise dili ile değiştirsin. Buna da gücü yetmezse kalbi ile (o kötülüğe) tavır koysun (onu hoş görmesin). Bu da imanın asgarî gereğidir." (Ebü Dâvûd, Salât, 239) buyurmuş, yapılan kötülükten rahatsızlık duymayan kişinin kalbinde ise zerre kadar iman bulunmadığını ifade etmiştir (Müslim, İmân, 80). Buna göre, Allah Teâlâ'ya inanan bir mü'min kötülüğe asla razı olmaz, bir kötülük gördüğünde onu gücü nispetinde ortadan kaldırmaya çalışır bu durum onun imanının gereğidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Sevgi, muhabbet
kaynar yanan
ocağımızda,*

*Bülbüller şevke gelir,
gül açar bağımızda.*

*Hırslar, kinler yok olur,
aşkla meydanımızda,*

*Arsıllarla ceylanlar
dosttur kucağımızda.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızıkımı bereketli kıl. Zayı olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1878)

GÜLME KOMŞUNA GELİR BAŞINA

İslam dininde Müslümanların birbirleriyle alay etmeleri yasaklanmıştır. Zira her ferdin onuru, haysiyeti ve şerefi dokunulmazdır (Buhârî, İlim, 9). Her ne sebeple olursa olsun hiç kimse bu değerlerle alay etme ve insanları rencide etme hakkına sahip değildir. Hz. Peygamber’in (s.a.s.) bu konudaki tavrı çok açıktır. Nitekim ona taklidini yaparak bir kişiden bahseden Hz. Âişe (ibn Hanbel, VI, 127); bu davranışı karşısında Resûlullah’ın: "Karşılığında bana dünyayı verseler bile kimsenin taklidini yapmam; bundan asla hoşlanmam." (Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme, 51) buyurduğunu ifade etmiştir.

Başkasının söz ve davranışlarını kusurlu görmek veya göstermek amacıyla alay ederek onu küçümsemek, toplumda kardeşlik bağlarını zedeleyen, Müslümanların birbirleriyle olan ilişkilerine zarar veren tehlikeli bir davranıştır. İnsanlarla bu şekilde eğlenen kişi, aynı davranışla muhatap olmayacağına garantisine sahip değildir: "Kardeşinin başına gelen bir şeye sevinip gülme. Sonra Allah ona merhamet edip seni (o şeyle) imtihan eder." (Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme, 54). Resûlullah’ın bu uyarısının yansımaları kültürümüzde "gülme komşuna gelir başına" şeklinde ifadesini bulmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ne irfandır veren
ahlaka yükseklik ne
vicdandır,*

*Fazilet hissi insanlarda
Allah korkusundandır.*

*Yüreklerden çekilmiş
farz edilsin havfı
Yezdan’ın...*

*Ne irfanın kalır te’sîri
kat’iyyen, ne vicdanın.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir.” (Hâkim, Deavât, No: 1879, I, 510)

SORU - CEVAP

Yarışmalarda elde edilecek ödülleri almak caiz midir?

İki veya daha fazla kişinin aralarında doğrudan veya dolaylı olarak anlaşmak sureti ile bir tarafın kazanacağı, diğer tarafın kaybedeceği şansa dayalı her türlü oyun kumar kapsamında olup haramdır.

Kendi aralarında yarışacak kimselerden kazananın, üçüncü kişi tarafından vaat edilen ödülü alması ile kaybedenin bir zarara girmemesi esasına dayalı meşru içerikli yarışmalara katılmak ve buradan kazanılacak ödülleri almak ise caizdir (Kâsânî, Bedâiü's-sanai', VI, 206).

Buluntu eşya konusunda takip edilecek yöntem nedir?

Bulunduğu yerde bırakıldığı takdirde telef olmasından korkulan bir şeyi sahibine vermek üzere almak vacip; telef olmayacak şeyleri almak ise mubahtır.

Bir kimse bulduğu bir şeyi alırken, onu sahibine teslim etmek üzere aldığına çevresindekileri şahit tutar. Bulunan eşyanın sahibi çıkar ve onun kendisine ait olduğunu ispat ederse eşyayı ona teslim eder (Kâsânî, Bedâiü's-Sanâi', VIII, 327-328).

SÖZÜN ÖZÜ

*Bu Âdem dedikleri el,
ayakla baş değil,
Âdem manaya derler,
suret ile kaş değil.*

Kaygusuz Abdal

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et.”

(Müslim, Zikir ve Duâ, 35)

ÇOCUKLA İLETİŞİM

Anne, baba ve çocuk arasındaki iletişim daha bebek anne karnındayken başlar. Dünyanın en sıcak, en yakın, en dolaysız ve en önemli iletişimidir bu. Büyüdükçe anne babasıyla iletişimi çeşitlenir çocuğun. Ve onlarla nasıl iletişim kurmayı öğrendiyse, hayatta karşısına çıkan diğer insanlarla da öyle iletişim kurar.

Bir çocukla konuşurken kurduğu cümlelerini, kaygılarını, korkularını, hatalarını anlayışla karşılamalıdır büyükler. Onun çocuk olduğunu hatırlayarak, kendilerini onun yerine koyarak tepki vermemelidir. Her konuda olduğu gibi Peygamber Efendimiz çocukla iletişim konusunda da en güzel örnektir.

Hurma ağaçlarını taşıyan bir çocuğu cezalandırması için kendisine getirdiklerinde Peygamberimizin (s.a.s.) onunla nasıl konuştuğunu hatırlamalıdır büyükler. Şikâyetleri dinledikten sonra çocuğa dönerek "Yavrum, ağaçları niye taşıyorsun?" diye sormuştu Efendimiz (s.a.s.). Karnının aç olduğunu öğrendiğinde, "Hurma ağaçlarını taşıma da atlarına dökülenleri ye." diyerek ona doğruyu öğretmiş, cezalandırmadığı gibi başını okşayarak, "Allah’ım, bu yavrunun karnını doyur." (Ebû Dâvûd, Cihad, 85) diye dua etmişti. Efendimiz kızmıyor, bağırıyor, hakaret etmiyordu. Sadece takip ediyor, hatasını en kısa zamanda telafi etmesi için çocuğa fırsat tanıyordu.

SÖZÜN ÖZÜ

*Sana söz getiren,
senden de söz götürür.
Babasına ve annesine
itaatli olan, evladını da
kendisine itaatli bulur.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır.” (Tirmizi, Deavât, 94)

SORU - CEVAP

Mesleği gereği sürekli olarak yolcu olan kişi namaz ve oruç ibadetlerini nasıl yerine getirebilir?

Dinen yolcu konumunda bulunan kimseler farz namazları kısaltarak kılarlar. Yolculuk hâli Ramazan orucunun ertelenmesi için de bir ruhsat sebebidir. Sebep devam ettiği sürece ruhsatlar da devam eder. Sürekli seferilik mazereti bulunan kişiler, Ramazan oruçlarını mümkün olduğunca tutmaya çalışılmalıdır.

Fakat buna güç yetirilemezlerse mazeretleri ortadan kalkınca, zamanında tutamadıkları Ramazan oruçlarını kaza ederler.

Doğum kontrolü caiz midir?

Hap kullanmak, deri altına hormon düzenleyici yerleştirmek, kondom kullanmak, azil (geri çekilmek) gibi yöntemlerle hamileliğin önlenmesi sağlığa zararlı olmadığı sürece dinen bir sakınca yoktur. Annenin hayatı söz konusu olmadıkça, hamilelik gerçekleşikten sonra hangi aşamada olursa olsun kürtaj ve benzeri yöntemlerle çocuğun alınması caiz değildir. Maddi ya da sosyal endişelerle ceninin hayatiyetini sona erdirmek hayat hakkına tecavüzdür. Allah Teâlâ; "Fakirlik endişesi ile çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırırız." (En'âm, 6/151) buyurmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Tevazu ilmin
meyvesidir. Tevazu
şeref süsüdür.*

*Tevazuun meyvesi
yükselmektir. Kanaatin
meyvesi azizliktir.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Beni iyilik işledikleri zaman sevinen ve kötülük yaptıkları zaman bağışlanma dileyen kullarından eyle.”

(İbn Mâce, Edeb, 57)

HZ. PEYGAMBERİN (S.A.S.) TEVAZUU

İnsanlığa Kur'an ahlakını yaşayarak gösteren Hz. Peygamber onlara tevazuu da yaşayarak öğretmiş, oldukça sade bir yaşam sürmüştür (Müslim, Zühd, 33). Yaşamının hiçbir anında "beşer" olduğunu unutmamış ve Allah tarafından kendisine verilen yüce meziyetlerle kendini büyük görmemiştir. Kendisini canından çok seven ashabın kendisine aşırı övgülerde bulunmasını istememiş ve onları bu konuda uyarmıştır: "Hristiyanların Meryem oğlunu (İsa'yı) batıl ve aşırı surette övdükleri gibi sakın sizler de bana övgüde aşırı gitmeyiniz. Şüphesiz ki ben ancak O'nun kulumum.

Onun için bana 'Allah'ın kulu ve elçisi' deyiniz." (Buhârî, Ehâdisü'l-enbiyâ, 48). Kendisi için ayağa kalkılmasını hoş görmemiş (Tirmizî, Edeb, 13), toplumun en fakir kesimiyle birlikte oturup kalkmış, yemiş içmiş (Buhârî, Rikâk, 17), çocukları dahi selamından mahrum bırakmamıştır (Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 145). Bu tutumuyla insanlara örneklik eden Allah Resûlü sık sık insanları ki-birden sakındırıp alçak gönüllü olmaya çağırmıştır: "Allah bana, mütevazı olup birbirinize karşı övünmemenizi ve birbirinize karşı haddi aşan davranışlarda bulunmamanızı vahyetti." (Müslim, Cennet, 64).

SÖZÜN ÖZÜ

*Hâsîdin; karnı
doymaz, cebi dolmaz,
ağrısı dinmez.*

Cenab Şehâbeddin

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir..” (İbn Hanbel, I, 403)

SORU - CEVAP

Kaç çeşit yemin vardır?

Üç çeşit yemin vardır. Bunlar; yemin-i lağv, yemin-i ğamûs ve yemin-i mün'akidedir.

Yemin-i lağv; bir şeyin doğru olduğu zannedilerek veya yemin kastı olmaksızın ağız alışkanlığıyla yapılan yemindir. Bu şekilde yapılan yeminden dolayı kefaret gerekmez. Kur'an-ı Kerim'de, kasıtsız olarak ağızdan çıkıveren yeminlerden dolayı kişinin sorumlu tutulmayacağı bildirilmiştir (Bakara, 2/225; Mâide, 5/89).

Yemin-i ğamûs; yalan yere edilen yemindir. Bir kimsenin olmayan bir şey için bilerek "oldu" diye veya olan bir şey için

bilerek "olmadı" diye yemin etmesidir. Böyle bir yemin kefaretle telafi edilemez. Kişinin, pişman olarak, Allah'tan af dilemesi gerekir. Yalan yemin sebebiyle hak ihlaline sebep oldu ise, bu zararı tazmin edip helallik istemelidir. Yemin-i mün'akide; mümkün olan ve geleceğe ait bir şeyi yapmak veya yapmamak üzere yapılan yemindir. Bu yeminin Allah'ın isimlerinden biriyle veya O'nun sıfatlarıyla yapılmış olması gerekir. Bu yemini eden kişinin, dinin yasakladığı bir şeyi yapmaya veya emrettiği bir şeyi terk etmeye yönelik olmadıkça ettiği yeminin gereğini yapması gerekir. Yeminini bozarsa kefaret öder.

SÖZÜN ÖZÜ

*Kurtuluş ilim iledir,
fakat insanların bundan
haberi yoktur. Can
boğaza geldiği zaman,
ilim sebebiyle azaptan
kurtuluş ümit edilir.*

*İmam Burhaneddin
ez-Zernuci*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bize imanı sevdire, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirmeme, keriş göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

ARABULUCULUK ERDEMİ

Günlük hayatta, insanlar arasında yanlış anlamalar, alınganlıklar veya menfaat çatışmaları sonucu kırgınlıklar ya da küskünlükler oluşabilmektedir. Peygamber Efendimiz (s.a.s.), "Birbirinizden nefret etmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları, birbirinizle kardeş olun. Bir Müslüman'ın din kardeşiyle üç günden fazla küs durması helal olmaz!" (Buhârî, Edeb, 62) buyurarak Müslümanları birbirlerine karşı kötü duygular beslemekten ve küslüğü uzatmaktan sakındırmıştır. Nitekim küslük, eşler veya akrabalar arasında olursa bu, toplumun temeli olan aile birliğini de

bozacaktır. Bu bakımdan arabuluculuk, İslam'ın teşvik ettiği ahlaki değerlerdendir. Öyle ki, Resûlullah arabuluculuğun (nafile) namaz, oruç ve sadaka gibi ibadetlerden daha önemli olduğunu vurgulamıştır. Nitekim Ebu'd-Derdâ'dan nakledildiğine göre bir keresinde Hz. Peygamber etrafındakilere, "Size oruç, namaz ve sadakadan daha faziletli olan şeyi bildireyim mi?" diye sordu. Sahabe, "Elbette ey Allah'ın Resûlü." dediler. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: "İki kişinin arasını düzeltmektir. İki kişinin arasını bozmak ise (imani) kökünden kazır..." (Ebû Dâvûd, Edeb, 50) demiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bu dünya bütünü
halktan geçer ya,
İnanma sen malına, bir
gün elden gider ya.
Ata, ana, kardeşler
nere gitti, fikir kıl,
Dört ayaklı tahta at bir
gün sana yeter ya.*

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Bütün işlerimizin sonucunu güzel eyle, dünyada rezil olmaktan ve ahiret azabından bizi koru.” (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 4/181)

HAYATTAKİ ÖNCELİKLERİMİZ NE?

Bir öğretmen derse girer, masanın üzerine büyük bir kavanoz koyar. Kavanoza önce iri taş parçalarını yerleştirir. Kavanozda yer kalmayınca sorar: "Kavanoz doldu mu?" Öğrenciler: "Evet" cevabını verir. Bunun üzerine öğretmen küçük çakıl taşları çıkarır, kavanoza döker ve tekrar sorar: "Kavanoz doldu mu?" öğrenciler: "Evet, doldu." derler. Bu kez de bir kap dolusu kum çıkartan öğretmen kumu kavanoza boşaltır ve yeniden: "Kavanoz doldu mu?" diye sorar. Öğrencilerin, "evet" diye bağırması üzerine öğretmen kavanozun içine su döker ve şöyle devam

eder: "Büyük taş parçaları aileniz, çocuklarınız, sağlığınız ve sizin için önemli olan şeylerdir. Çakıl taşları, işiniz, eviniz ve arabanız gibi daha az önemli olan şeylerdir. Kum ise hayatımızdaki ufak şeylerdir. Şayet kavanoza önce kum doldurursanız büyük taş parçaları ve çakıl taşlarına yer kalmaz." Ardından herkesin kendisine sorması gereken soruyu sorar:

"Hayatınızdaki büyük taş parçaları hangileri? Onları ilk iş olarak kavanoza koyuyor musunuz? Yoksa kavanozu kumlarla ve suyla doldurup büyük parçaları dışarıda mı bırakıyorsunuz?"

SÖZÜN ÖZÜ

*İlmi ile amel etmeyen
âlim, başkasını
gıyirdiği hâlde kendisi
çıplak olan iğne gibidir.*

İmam-ı Gazâlî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

SORU - CEVAP

Güneş enerjisi ile ısıtılan su ile abdest almanın hükmü nedir?

Klasik fıkıh kaynaklarımızda güneş altında bırakılan bakır, alüminyum gibi kaplardaki su ile abdest almanın mekruh olduğu belirtilmekte, bu hüküm, güneş altında bekletilen suyun hastalığa sebep olacağını ifade eden zayıf bir rivayete dayandırılmaktadır (Zeylai, Tebyinü'l-hakâik I, 87; Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, Tahâre, 7). Yine kaynaklarda testi, küp, çömlek gibi topraktan yapılan kaplardaki su ile abdest almanın ise sakıncasının olmadığı belirtilmekte (Şirbîni, Muğni'l-muhtâc I,

19); gerekçe olarak da bu kaplardaki suyun hastalığa sebep olmadığı gösterilmektedir. İmam Şafiî de güneşte ısıtılan su ile abdest almayı sadece tıbbi açıdan mekruh gördüğünü ifade etmektedir (Şafiî, el-Ümm I, 3). Sonuç olarak güneş altında ısıtılan su ile abdest almanın uygun bulunmayışının gerekçesi bir hastalığa neden olmasıdır. Ancak günümüzde güneş enerjisi ile ısıtılan suyu kullanmanın bir sakıncası bilinmemektedir. Dolayısıyla böyle bir su ile abdest almakta ve gusletmekte dinen bir sakınca yoktur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Harabat ehlini hor
görme şâkir,
Defineye malik
viraneler var.”*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

“Allah'ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim.” (Müslim, Zikir, 70)

OSMANLI MEDENİYETİNİN FAZİLET ABİDELERİ: SADAKA TAŞLARI

Dinimizce teşvik edilen yardımlaşma ve sadaka kültürünün en güzel örneklerini Osmanlı medeniyetinde görmek mümkündür. Hayır ve hasenatta birbirleriyle yarışan ecdadımız, "sadaka taşı" diye tabir edilen üzeri oyuk, silindirik sütunlar sayesinde fakir kimselerin ihtiyaçlarını karşılayabilmekteydi. İslam'ın infak anlayışının en güzide eserlerinden biri olan sadaka taşları tarihî camilerin bazılarında hâlâ varlığını devam ettirmektedir. Cami avlularının en tenha köşelerine yerleştirilen bu taşlar, iffet ve hayalarından ötürü fakirliklerini gizleyen ve ihtiyaçlarını açıkça söyleyemeyen kimseler için zarif bir yardım yolunun

tercih edilmesi anlamına gelmekteydi. Günümüzde sadaka taşları işlevini tamamen yitirmekle birlikte, ihtiyaç sahiplerinin rencide edilmeden yardımları kabul etmesinin yanı sıra yardım eden elin gizli tutulması ve gösterişin önüne geçilerek hayrın boşa gitmemesi için Osmanlılarda oldukça önemli bir işleve sahipti. İçlerine aynı ve nakdi kıymetlerin konulduğu bu taşlar sayesinde eksiklerini karşılayan fakir kimselerin aldıkları para miktarı yalnız ihtiyaçları kadar olur, hiç kimse kimsenin hakkını yemek istemezdi. Zira bu mermer sütunlardan günler boyunca hiç para alınmadığı dahi bilinmekteydi.

SÖZÜN ÖZÜ

Bütün işlerin Allah'ın emri ile olduğunu bildiği hâlde elden kaçırdığı işler için üzülene hayret ederim. Zamanı kıyaslamayan kaderleri tanıyamaz; gelecek günlerin neler vaat ettiğini de bilemez.

H.z. Osman (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1902, I, 517)

SORU - CEVAP

Rüyanın insan hayatındaki yeri ve bağlayıcılığı nedir?

Uykuda görülenler gerçeğe işaret olabileceği gibi, gerçek dışı veya uyanık iken zihni meşgul eden ya da arzu edilip de ulaşılamayan hususlar da olabilir. Sadık/doğru rüyalar, Allah veya melekten; yalancı rüyalar ise şeytan veya nefistendir. Peygamberlere vahiy geliş yollarından biri de rüyayı sâdikadır.

Rüyaların gerçek olabileceğine Kur'an'da da işaret edilmektedir (Yusuf, 12/4-5). Hz. Peygamber (s.a.s.) de: "Her kim rüyasında beni görürse, muhakkak o hak ve gerçek olarak beni görmüştür. Çünkü şeytan benim şekil

ve hilkatime giremez." (Tecrid, No: 2105) buyurmuştur.

Mahiyeti kesin olarak bilinmemekle beraber insan rüya gerçeği ile sık sık karşılaşmaktadır. Kişi sevdiği bir rüya görürse bunun Allah'tan olduğuna güvenmelidir. Dilerse bu rüyayı başkalarına da anlatabilir. Hoşlanmadığı bir rüya gördüğünde de onun şeytandan olduğunu düşünmeli, şerrinden Allah'a sığınmalı, başkalarına açıklamamalıdır. Görülen rüyaların bilgili ve salih kişilere tabir ettirilmesi, onların da rüyayı hayra yormaları tavsiye edilmiştir. Bununla birlikte rüyalar bir delil değildir, bunlarla amel edilmez ve bağlayıcı olmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

Şöhret hissiyle elde edilen ilim, Farsî taşı gibidir. Kendisine temas eden bakır ve demir, altın olur; ama o yine taş olarak kalır.

İmam Rabbani

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım.” (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

DOĞRU SÖZLÜ OLMAK

Yüce Allah inananlara doğru sözlü olmalarını emretmiştir (Ahzâb, 33/70). Ebû Zer, Resûlullah’ın (s.a.s.) kendisine emrettiği hususlardan birisinin de "acı bile olsa (söylemek zoruna da gitse) doğruyu söylemesi" olduğunu anlatmaktadır (İbn Hanbel, V, 160). Nitekim bir zamanlar kulların Allah’a verdikleri sözlerden biri de insanlara güzel söz söylemekti (Bakara, 2/83). İncitmeden, zarif ve anlamlı konuşmak kadar, iyiliği emredip kötülüğü önlemeye çalışmak da güzel sözler kapsamında değerlendirilmiştir (İbn Kesir, Tefsir, I, 317). Şu hâlde güzel söz söylemek, daima insanların hoşuna giden

şeyleri söylemek değildir. Hoşlarına gitmese de doğruyu ve gerçeği yansıtan cümlelerle insanları uyarmak, güzel sözlü olmak demektir. Nitekim Resûlullah’ın beyanına göre, "En faziletli cihat, zalim yönetici karşısında (söylenen) doğru sözdür." (Tirmizi, Fitn, 13). Ama doğru söz söylemenin yani hakkı konuşmanın, doğru ve nitelikli bir üslubunun da olması gerekmektedir.

Unutulmamalıdır ki Hz. Musa ile Hz. Harun’dan, Firavun gibi tanrılık iddia eden bir kral karşısında bile yumuşak dille hakikati anlatmaları istenmiştir (Tâ-Hâ, 20/42-44).

SÖZÜN ÖZÜ

*İnsan, gönlünü çıkarıp
avucuna koyarak
başkaları önünde
mahcup olmadan
dolaşabilmelidir.*

Yusuf Has Hacib

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Faydasız ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım.” (Nesâî, İstiâze, 64)

SORU - CEVAP

Özürli kimsenin sabah namazı için aldığı abdest ne zamana kadar devam eder?

Özür sahibi kimsenin her namaz vakti için abdest alması gerekir. Özür sahibinin abdesti Hanefî mezhebinde benimsenen görüşe göre namaz vaktinin çıkması ile bozulur. Buna göre sabah namazı için alınan abdest de sabah namazının vaktinin çıkması (güneşin doğması) ile bozulmuş olur. Ancak sabah namazının vakti içinde özrünün geçici olarak kesildiği bir anda abdest almış olur ve henüz özrü ortaya çıkmadan ve abdestini

bozacak başka bir şey de meydana gelmeden güneş doğarsa, bu durumda namaz vaktinin çıkmasıyla abdesti bozulmuş olmaz. Özürli kişi güneş doğduktan sonra aldığı abdestle abdestini bozacak başka bir şey olmadığı sürece, Cuma namazı dahil öğle vaktinin sonuna kadar dilediği namazları kılabilir. Çünkü vakit çıkmamıştır (Merğînânî, el-Hidâye, I, 33; Kâsânî, Bedâiü's-Sanâi, I, 241). Malikî mezhebine göre özürünün abdesti vaktin girmesi veya çıkmasıyla bozulmaz; abdesti bozan başka bir hâlin meydana gelmesiyle bozulur (İbn Rüşd, Bidâyetü'l-müctehid, I, 47).

SÖZÜN ÖZÜ

*Ölüm gelmeden önce
amel işlemeye bak.
Kabrinde yaslanacağın
bir şey hazırlamalısın.
Öncelikle itikadını
düzeltilmelisin. Sonra
dinî yönden zaruri
bilgileri öğrenmelisin.
Fıkıh kitaplarının
açıkladığı şeyleri
bilmeli ve amel
etmelisin.*

İmam Rabbani

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.” (Müslim, Salât, 222)

GURUR

Gazneli Sultan Mahmud'un Eyaz isminde sadakatiyle meşhur bir kölesi vardı. Ancak padişahın çevresindeki kimseler ona olan yakınlığını ve sevgisini kıskandılar. Onu gözden düşürmek için planlar kurmaya başladılar. Eyaz'ı padişaha şikayet ettiler: "Eyaz'ın sarayda kilitli bir odası var. Altın dolu küpleri ve mücevherlerini orada saklıyor." Gerçekten de Eyaz'ın sarayda kilitli bir odası vardı. Padişah, odada ne olduğunu merak etti. Bunu iddia eden Bey'e odayı aramasını emretti. Bey, gece yarısı adamlarıyla birlikte odanın kapısına dayandı. İçeri girenler sağa-sola bakındılar.

Yırtık pırtık bir çift çarık ile eski bir posttan başka bir şey göremediler. Hazineyi gizlemek için altınları yere gömmüştür dediler. Kazma, kürekle odanın her tarafını kazdılar. Tavanı, döşemeyi kaldırdılar, fakat aradıkları hazineyi bulamadılar. Padişah Eyaz'ı huzura çağırdı ve olanları sordu. Eyaz: "Saraya geldiğimde, üzerimden çıkarılmış çarığım ile postumu bu odaya asmıştım. Her gün bu odaya uğrar, çarık ve postuma bakarak; "Geldiğin yeri unutup gurura kapılma. İşte çarığın, işte postun diyordum." diyerek işin aslını anlattı.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bir kılıcın kazandığı
zaferi başka bir kılıç
yok edebilir. Kalemle
yapılan fetihler tarihe
mal olur, tarihe yani
ebediyete.*

Cemil Meriç

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır.”

(Buhârî, Deavât, 39)

ÇOCUKLARI DİNLEYİN!

İletişim insanoğlunun kendisini ifade etmesini sağlayan bir nimettir. Çocuklarla sadece konuşmak değildir iletişim; bir gülücük, bir bakış, omzuna ufak bir dokunuş, sırtını sıvazlayış, çoğu zaman ise dinlemektir. Dinlemek bir sanattır. Bir yetişkin, kendisi konuşmaya başlamadan önce çocuğa kulak vermelidir. Dinliyormuş gibi yapmamalı, aksine büyük ve önemli bir kişiyi dinlercesine çocuğu dikkatle dinlemelidir. Ne demek istediğini anlamaya çalışmalı, çocuğun da kendine göre haklı ve geçerli nedenleri olacağını aklından çıkarmamalıdır. "Hi, hi! Seni anlıyorum.", "Demek oyuncaklarını

paylaşmak istemiyorsun.", "Sanırım kendini yalnız hissediyorsun." gibi ifadelerle küçük insanın iletişimi sürdürmesini sağlamalıdır. Dinleyecek durumda değilse, en güzeli ona bunu anlatıp konuşmayı başka bir zamana ertelemektir. Çocukların bizden başka sığınacak, dert yanacak, yardım isteyecek kimleri var? Onlar konuşurken başka şeylerle uğraşırsak, kendilerini nasıl değerli hissedebilirler? Dinlerken sözlerini kesersek, eleştirir, sorgular, ayıplar ya da alay edersek bize bir daha nasıl gelsinler? Gönül dünyalarının kapılarını ardına kadar açmalarını bir daha nasıl sağlayabiliriz?

SÖZÜN ÖZÜ

Dostluğun en alt seviyesi, fazla olan malından vermektir; ortası, ha dostumun ha benim demektir; âlâsı, kendi açlığı pahasına dostu doyurmaktır.

Mehmet Zahid Kotku

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığımı ve gizlisini, hepsini bağışla.” (Müslim, Salât, 216)

SORU - CEVAP

Âdet döneminde, lohusalıkta yahut cünüpken genel vücut temizliği yapmakta bir sakınca var mıdır?

Bazı kaynaklarda cünüplük, lohusalık ve hayız hallerinde gusletmeden saç ve tırnakları kesmenin, koltuk ve kasık temizlemenin tenzihen mekruh olduğu değerlendirilmesi yapılmıştır (Fetevay-ı Hindiyeye, V, 358). Ancak bu konuda bir ayet ya da hadis bulunmamaktadır. Öte yandan diğer bazı kaynaklarda yapılan bu değerlendirmenin uygun olmadığı da ifade edilmiştir (Büceyrimî, Tuhfetü'l-Habib, I, 364).

Cemaatle namaz kılarken ön safta meydana gelen boşluğu doldurmak için öndeki safa yürümek caiz midir?

Namazla ilgisi olmayan hareketler, ameli kesir (üç adım atmak gibi) olarak nitelenecek bir düzeye ulaştığında namazı bozar.

Ancak cemaatle namaz kılarken ön saftaki boşluğu doldurmak için ileri yürümek namazı bozmadığı gibi müstahaptır (İbn Âbidin, Reddü'l-Muhtar, I, 383).

SÖZÜN ÖZÜ

*Başlangıçta her şey
hayaldir. Süleymaniye
kubbeleri yeryüzünü
örtmeden evvel,
Selimiye minareleri
gökyüzüne set
çekmeden evvel birer
hayaldiler!*

Osman Yüksel Serdengeçti

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Günahlarımızı, yaptığımız haksızlıkları, saçmalıklarımızı, bilerek ve ciddi olarak yaptıklarımızı bağışla, bunların hepsi bizde mevcuttur.” (Hâkim, Deavât, No:1916)

ZAMANIN ESKİTEMEDİĞİ YAPILAR: KÜLLİYELER

Külliyele, İslam dininin toplumsal dayanışma ve infak kültürünün en önemli yapılarından birini oluşturmaktadır. Başta dönemlerinin üst düzey yöneticileri ve devlet ricali olmak üzere halktan hayır sahibi kimseler tarafından yaptırılan bu sosyal tesisler halka hizmet amacıyla inşa edilmiştir. Genellikle bir cami etrafında gelişen külliyele inşa edildikleri yerlere uygun olarak buldukları bölgenin pek çok ihtiyacını karşılamaktaydı. Cami, medrese, türbe, mektep, tabhane, imaret (yemekhane, kiler, fırın), darüşşifa, han, çarşı, dükkânlar, hamam, sebil, çeşme, muvakkithane vb. yapıların çoğunu veya bir kısmını

bünyesinde barındıran külliyelele şehirlerin gelişimine katkı sağlamış, menziller üzerinde inşa edilenlerin etrafında ise yeni yerleşimlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. İslam’ın tebliğ yıllarında Medine'deki Mescid-i Nebevî'nin bu anlamda bir külliye gibi birçok fonksiyona sahip ilk yapı olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Selçuklularda görülen ri-batların yanı sıra Anadolu'da yüzlerce örneği bulunan bu eserlerden başlıcaları; Kayseri Çifte Medrese (1206), Hunad Hatun (1238), Sivas Şifahıye Medresesi, Fatih Camii ve Külliyesi İslam medeniyetinin bugüne kadar varlığını korumuş önde gelen yapıları olmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

Kim kazanmazsa bu dünyada bir ekmek parası: Dostunun yüz karası, düşmanın maskarası.

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Günahımı, bilgisizliğimi(n sonucu olarak yaptıklarımı), haddimi aşarak işlediklerimi ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla!” (Müslim, Zikir, 70)

SORU - CEVAP

Dilencilik yapmak caiz midir?

İslam'da kural olarak dilencilik yasaklanmıştır. Bunun tek istisnası vardır. O da bir kimsenin çalışamayacak derecede güçsüz hâle gelmiş olması ve zarurî ihtiyaçlarını karşılayamamasıdır. Buna göre dilencilik bir kazanç yolu değil, zaruret hâliyle sınırlı bir ruhsattır.

Kur'an'da da dilencilik insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir tutum olarak değerlendirilmiştir (Bakara, 2/273). Ancak, ihtiyacından dolayı isteyen zenginlerin mallarından belli bir hakkı olduğu bildirilmiş (Zâriyât, 51/19; Me'âric, 70/25), Hz. Peygamber (s.a.s.)'e hi-

taben de "isteyeni azarlama." (Duhâ, 93/10) buyrulmuştur.

Hz. Peygamber (s.a.s.), yeni Müslüman olan bazı kimselerden, Allah'ın birliğine inanıp O'na ibadette bulunmaları ve namaz kılmaları yanında dilencilik yapmayacaklarına dair söz almıştır (Müslim, Zekât, 108). Ayrıca hadislerde şeref ve haysiyetini koruyan fakirle yoksulluğunu istismar eden ve dilenmeyi bir kazanç yolu görenler arasındaki ahlaki farka dikkat çekilmiştir (Müslim, Zekât, 102), elinin emeğiyle geçinme imkânı varken dilenenlerin aslında cehennem ateşi talep ettikleri bildirilmiştir (Müslim, Zekât, 105).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sırası gelince hayatı
değersiz görmeyenler,
şehitlere vaat edilen
ebedî safaı bulmak
şöyle dursun,
yaşadıkları müddetçe
mümkün değil, saadet
yüzü göremezler.*

Mehmet Akif Ersoy

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Harama bulaşmaktansa helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme.”

(Tirmizî, Deavât, 110)

HİCRET YURDU: MEDİNE

Medine; Hz. Peygamber'in mescidiyle kabrinin bulunduğu, İslam'daki iki hareminden biridir. Medineli Müslümanların, Resul-i Ekrem'i ve Mekke'li Müslümanları şehirlerine davet ederek her türlü tehlike ve sıkıntıda onları ve arkadaşlarını koruyacaklarına dair ant içip söz verdikleri hicret yurdu.

Hicretin ardından kısa sürede gelişerek İslam dünyasının en önemli kültür merkezi hâline gelen Medine; İslam tarihi ve medeniyetinde önemli bir dönüm noktası teşkil etmiştir. Bunun yanı sıra İslamiyet'in çevreye kolayca yayılmasını

sağlayacak merkezî bir konumda ve savunmaya elverişli coğrafi bir yapıda olması, siyasi ortamın uygunluğu ve kervan yollarının üzerinde bulunması da Medine'nin değerini artırmıştır.

Medine'de İslam'ın erken döneminde başlayan bu kültürel canlılığın tabii bir sonucu olarak dinî ilimlerde yetkin âlimlerin yetişmesi, şehri İslam dünyasının diğer bölgelerinde yaşayan âlimler ve ilim öğrenmek isteyenler için bir cazibe merkezi hâline getirmiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*En üstün ahlaki
davranış; sana
gelmeyen akrabaları
ziyaret etmen, seni
mahrum edenlere
ikramda bulunman ve
sana kötülük yapanları
affetmendir.*

Sadi Şirazî

**GÜNÜN
DUASI**

“Allah’ım! Hatalarımı, bilerek, cahillikle ve dalgınlıkla yaptığım kusurlarımı bağışla. Bunların hepsi bende mevcuttur.” (Buhârî, Deavât, 60)

SORU - CEVAP

Evlenme çağında bekâr çocuğu bulunan kişi hacca gitmeyi erteleyebilir mi?

Sağlık ve servet yönünden hacetme imkânına sahip, hür, akıllı ve buluş çağına erişmiş Müslümanların, ömürlerinde bir defa hacetmeleri farzdır (Mevsilî, el-İhtiyâr, I, 140). Bu şartları taşıyan kişinin, imkân elde edince geciktirmeden bu farzı yerine getirmesi gerekir.

Bu itibarla, kişinin evlenme çağında bekâr çocuğu da bulursa bu şartları taşıması hâlinde hacetmesi farzdır.

Hacca gitmeyip de hac parasını çocuğunu evlendirmek için kullanırsa, hac yükümlülüğü üzerinden kalkmaz.

Çok katlı mezar yapılması dinen uygun mudur?

Yer darlığı ve ekonomik zaruretler nedeniyle bölümleri birbirinden ayrı katlı mezarlar yapılmasında ve toprağa vermek kaydıyla bunlara cenaze defnedilmesinde dînen bir sakınca yoktur.

SÖZÜN ÖZÜ

*Neye yaklaşsam sonu
uzaklık ve kırgınlık.
Anla ki yok Allah’tan
başkasıyla yakınlık.*

Necip Fazıl Kısakürek

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme.” (Hâkim, Deavât, No: 1973)

GÖL OLMAYA ÇALIŞMAK

Hintli usta, çırağının sürekli şikayet etmesinden usanmıştır. Bir gün ondan tuz getirmesini ister. Çırak tuzu getirdiğinde ustası ona bir avuç tuzu bir bardak suya atıp içmesini söyler. Çırak ustanın dediğini yapar, ancak tuzlu suyu içtiği an kusar.

"Tadı nasıl?" diye soran ustasına öfkeyle: "Acı" der. Usta gülerek çırağını kolundan tutar ve dışarı çıkarır. Gölün kıyısına kadar yürürler. Bu sefer çırağına bir avuç tuzu göle atıp gölden su içmesini söyler. Çırak tekrar söyleneni yapar. Usta aynı soruyu sorar: "Tadı nasıl?"

Bu kez çırak, "Ferahlatıcı" diye yanıt verir. "Tuzun tadını aldın mı?" diye sorar usta. "Hayır" diye cevaplar çırak.

Bunun üzerine usta suyun kenarına oturmuş olan çırağın yanına oturur ve şöyle der: "Hayattaki sıkıntılar tuza benzer. Ne azdır ne de çok. Sıkıntıların miktarı hep aynıdır, ancak bu ıstırapın acılığı neyin içine konulduğuna bağlıdır. Yapman gereken, sana sıkıntı veren şey ile ilgili his dünyanı genişletmektir. Bunun için bardak olmayı bırak ve göl olmaya çalış..."

SÖZÜN ÖZÜ

*Şaka yoluyla
söylenmiş olsa bile
akıllı insanın ders
almayacağı söz yoktur.
Ama cahilin önünde
yüzlerce hikmetlerden
bahsetsen, bu onun
kulağına şaka gibi gelir.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl.” (Müslim, Duâ, 71)

SORU - CEVAP

Cemaatin yetişmesi için cuma namazı geciktirilebilir mi?

Cuma namazının vakti, öğle namazının vaktidir (Mevsili, el-İhtiyar, I, 82). Cuma namazı bu vakit içinde kılındığı takdirde geçerli olur.

Namazların vaktin başlangıcında kılınması daha faziletli olmakla birlikte, daha çok cemaatin katılımını sağlamak amacıyla biraz geciktirilmesinde sakınca yoktur. Buna göre cemaatin durumu veya mesai saatleri dikkate alınarak cuma namazının cemaatin en çok iştirak edilebileceği saatte kılınması caizdir, hatta bunun daha uygun olacağı söylenebilir.

Ezan duasının dinî hükmü nedir?

Peygamberimiz (s.a.s.)'e salavat getirmek sünnet; vesile duasını yapmak menduptur (İbn Âbidin, Reddül-muhtâr, I, 398).

"Ezan ile kamet arasında dua redolunmaz." (Tirmizî, Salât, 158) hadisi gereği vesile duasının ardından başka dualar da yapılabilir (Nevevî, el-Mecmu', III, 116-117).

SÖZÜN ÖZÜ

*Sakın bir kimsenin
gönlünü yıkma,
Gerçek erenlerin
sözünden çıkma.
Eğer insan isen
ölmezsün korkma,
Aşığı kurt yemez, uc'da
değildir.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağımda nur, sağımda nur, solumda nur, üstümde nur, altımda nur, önümde nur var eyle, benim nurumu artır.” (Müslim, Müsâfirin, 181)

NİÇİN GIYBET EDİYORUZ?

İnsan karakterini bozma, gönlünü kirlletme, dostlarını kaybetme pahasına giybete başvurarak neden vicdanına eziyet eder? Kişiyi giybet etmeye yönelten ve buna zemin hazırlayan bazı durumlar söz konusudur. İnsan içindeki öfke ve intikam ateşini söndürmek amacıyla bu ateşi daha da alevlendireceğini hesaba katmaksızın giybete yönelebilir. Ya da bir türlü yenedemediği haset ve kıskançlık duygusunu giybetle gidermeye çalışabilir. Kibir, gösteriş, küçümseme gayesiyle yalnızca kendini küçülttüğünün farkına varmadan giybete başvurabilir. Oysa giybet, insanların kusurlarını anlatıp onları küçülterek kendisini yücelteceğini sanan

aciz kimselerin faaliyetidir. İnsanın sayılamayacak kadar çok olan hatalarını örtme amacıyla diğerlerinin kusurlarını ortaya çıkarma ihtiyacıdır. Böylece kusursuz ve mükemmel olmayan insanoğlu, kendi günahlarını telafi etmek yerine başkalarının günahını diline dolayarak kendininkilere bir yenisini eklemektedir. Kardeşini yarğılıyıp kınayamayacak kadar günahkâr olan insan onun ayıbını ortaya çıkararak ve onu kötüleyerek iyi olamayacağı gibi, kardeşini küçülterek de kendisini yüceltmez. Dinimizde yeri olmayan bu tür davranışlar Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyan Müslümanların değil, basit insanların işidir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Dostumuzla beraber
yaralanır kanarız,
Her nefeste aşk ile
Yaratana anarız.
Erenler meydanına
vahdet ile gir de gör,
Kırk budaklı şamdanda
kırkımız bir yanarız.*

Hacı Bektaş-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım.” (Nesâi, İstiâze, 25)

SORU - CEVAP

Gizli nikâhın dinî hükmü nedir?

Açıklanmamak üzere gizlice yapılan nikâh akdi sahih/geçerli değildir (Serahsî, el-Mebsût, V, 30-31; İbn Rüşd, Bidâyetü'l-Müctehid, II, 17). Zira nikâh, sadece geçici duyguların ve şehevî arzuların tatmini için hafife alınacak bir fantezi ve zâhiri kurtarmak için kullanılan bir formalite değil; dinî, hukuki, ahlaki ve sosyal manada ciddiyet ve devamlılık gerektiren bir akittir.

Bu itibarla, nikâh akdi gizli değil, tarafların ailesi ve yakın çevresinin bilgisi dâhilinde icra edilmelidir.

Çünkü iki şahitle fakat gizlilik içinde kıyılan nikâhların taşıdığı sakıncalar göz önüne alındığında resmî şekil ve kayıt bulunmadığı sürece iki şahidin, özellikle büyük yerleşim merkezlerinde aleniliği sağlamaya yetmeyeceği ortadadır.

Hz. Peygamber'in (s.a.s.), "Nikâhı ilan edip duyurun..." (Tirmizî, Nikâh, 6) sözü de aleniliğin ve hatta tescilin önemine işaret etmektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

(İlahi!) Sen
duyurmazsan ben
duyamam, sen
söyletmezsen ben
söyleyemem, sen
sevdirmezsen ben
sevemem. Sevdiri
bize hep sevdiklerini,
yerdire bize hep
yerdiklerini, yar et bize
erdirdiklerini.

Elmalılı Hamdi Yazır

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru.” (Tirmizî, Deavât, 18)

MEVLİD KANDİLİ

Takvim yaprakları miladî 571 tarihini gösterdiğinde dünyanın her bölgesinde olduğu gibi, Arap yarımadası da küfür ve cehalet içerisindeydi. Böyle bir zamanda Mekke, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in doğum sancısını yaşıyordu.

Allah'ın mesajının unutulduğu, şirkin, küfrün, zulmün hüküm sürdüğü bu dönemde cehalet yarası kanıyor, insanlık Yüce Yaradan'dan bir merhem bekliyordu. Durum bu hâldeyken, Mevlid-i Şerif'in müellifi Süleyman Çelebi'nin ifadesiyle kamerî Rebû'l-Evvel ayının 12. gecesi, miladî 20 Nisan 571'de, "Hayru'l-beşer" vasfıyla Hz. Muhammed (s.a.s.) dünyayı teşrif ettiler. Kur'an'ın ifadesiyle o (s.a.s.), bir beşerdi fakat -sıra-

dan değil- âlemlere rahmet derecesinde bir beşer (Enbiyâ, 21/107). Yine O (s.a.s.), vahyi bize ulaştırmakla kalmayıp, onu en iyi şekilde açıklayan ve yaşayan bir Resul'dü.

Mevlid, Arapça'da doğum yeri, doğum vaktine, Mevlid Kandili de İslamî gelenekte Allah Resûlü'nün dünyayı teşriflerinin kamerî yıl dönümü olarak kutlandığı geceye denir.

Mevlid Kandili vesilesiyle Allah Resûlü'nün sunduğu Müslüman şahsiyetinde yer alan hususlardan kendimizde bulunmayanların değerlendirmesini yapmaya, o (s.a.s.)'nu daha iyi tanımanın imkânlarını değerlendirmeye çalışalım.

SÖZÜN ÖZÜ

...

*Nerde kaldın ey Resûl,
Nerde kaldın ey Nebi?*

...

*Gel, ey Muhammed,
bahardır..*

Dudaklar ardında saklı

Âminlerimiz vardır..

Hacdan döner gibi gel;

Mi'râc'dan iner gibi gel;

Bekliyoruz yıllardır!

...

Arif Nihat Asya

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Kötü ahlaktan, nefsânî arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır.” (İbn Hibbân, Ed’iye, No: 960)

TÜKETİM AHLAKI

Bir gün Abdullah b. Amr Resûlullah'ın (s.a.s.) yanına gelerek, "Güzel elbise giymem kibir midir?" diye sorar. Resûlullah, "Hayır." der. Abdullah bu sefer, "Asil bir deveye binmem kibir midir?" diye sorunca Resûlullah (s.a.s.) yine, "Hayır." cevabını verir. "Peki," der Abdullah, "Bir yemek yapsam da insanları davet etsem, yanımda yeseler ve arkamdan yürüseler, bu kibir midir?" Allah Resûlü aynı şekilde, "Hayır." diye cevaplar. "Öyleyse kibir nedir?" diye sorar Abdullah.

Bunun üzerine Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurur: "Kibir, Hakk'ı hafife al-

man ve insanları küçük görmendir." (Taberânî, el-Mu'cemül-kebir, III, 132; İbn Hanbel, II, 170).

Sevgili Peygamberimizin sözlerinden, nimetleri kullanmadaki serbestliği sınırlayan tek şeyin kibir ve israf olduğu görülmektedir. "Kibre düşmeden ve israfa kaçmadan (dilediğinizce) yiyin, sadaka verin ve giyinin!" (Nesâî, Zekât, 66) hadisindeki bu kayıt, şu ayette de güçlü bir şekilde vurgulanır: "Ey Âdemoğulları! Her mescid(e gidişiniz) de güzel elbiselerinizi giyin, yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü O (Allah) israf edenleri sevmez." (A'râf, 7/31).

SÖZÜN ÖZÜ

*İhtiyarlık gençliğin
sonu ve neticesidir.
Netice ise başa bağlıdır.
Gençliğini iyi geçirenin
ihtiyarlığının da iyi
geçeceği umulur.*

Molla Camî

“Allah’ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah’ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

SORU - CEVAP

Bir erkek ve kadının nikâhlı oldukları hâlde aynı evde ama farklı odalarda evliliği devam ettirmeleri caiz midir?

Evlenme, karı-koca arasında birlikte yaşamaya ve karşılıklı yardımlaşmaya imkân veren ve taraflara karşılıklı hak ve ödevler yükleyen bir sözleşmedir. Evlilikte eşlerin birbirlerine karşılıklı sevgi, saygı ve sadakat borcunun olduğu muhakkaktır. Eşlerin, karşılıklı haklarını Kur'an-ı Kerim: "Kadınların sorumlulukları kadar meşru hakları da vardır." (Bakara, 2/228) ayetiyle belirtir. Hz. Peygamber (s.a.s.) de Veda Hutbesi'nde: "Sizin kadınlar üzerinde hakkınız olduğu gibi, onların da sizin üzerinizde hakları vardır." buyura-

rak eşlerin birbirlerine karşı vazifelerine vurgu yapar.

Kadın ve erkeğin aynı evde ayrı ayrı odalarda yaşamaları, İslam dini açısından evlilikle ulaşılmaya hedeflenen sevgi, mevdet ve rahmete dayalı ulvi gayelere aykırıdır. Zira ailede iyilik, güzellik, fedakârlık, sevgi-saygı istişare ve karşılıklı anlayış esas olmalıdır. Kaldı ki Kur'an-ı Kerim erkeklerin kadınlarla iyilik ve güzelliğe dayalı bir ilişki içerisinde olmalarını emretmektedir (Nisâ, 4/19). Ayrıca evliliğin en önemli amaçlarından biri, biyolojik ve doğal bir ihtiyaç olan cinsel tatminin, evlilik kurumu içinde meşru bir şekilde karşılanmasıdır. Bu görevlerini de taraflar ihmal etmemelidirler (Buhârî, Nikâh 85).

*Bir haberin gönül
inciteceğini biliyorsan
sen sus, başkaları
söylesin.*

Sadi Şirazi

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkindan bana bolca ihsan eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

DENİZİ KIRLETECEK KADAR KİRLİ DAVRANIŞ: GIYBET

İnsan, kimi zaman sevdiğini paylaşmak istemeyerek onu kıskandığı için kimi zamansa kasıtlı biçimde karşısındakini aşağılamak, kötülemek, küçük düşürmek maksadıyla acımasızca sözler sarf edebilmektedir. Bazen nefretten, bazense gafletten kaynaklanan bir içgüdüyle hareket ederek sözlerinin muhatabını ne kadar inciteceğini hesaplamaksızın onun arkasından konuşabilmektedir.

Bir kişinin duyduğunda hoşlanmayacağı türdeki sözler, genel olarak "giybet, dedikodu" olarak bilinmekte ve bu tür davranışlar Allah Resûlü (s.a.s.) tarafından âdeta denizi kirletecek kadar kirlilendirilmiştir. (Tirmizi, Sıfatü'l-kıyâme, 51)

İnsanın kalbinin kırılmasına, onurunun incinmesine, insanlar arasındaki sevgi ve saygı bağlarının incinmesine neden olması dolayısıyla Allah Resûlü insanları giybette şiddetle sakındırmıştır. Asha-bıyla birlikte olduğu sırada onlara giybetin ne olduğunu soran Hz. Peygamber, onların, "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." demeleri üzerine, giybeti, "Kardeşini hoşlanmadığı bir şeyle anmandır!" şeklinde tanımlamıştır. Sahâbilerden birinin, "Ya kardeşimde o söylediğim durum varsa ne dersin?" sorusuna ise, "Söylediğin şey eğer onda varsa giybet etmişsindir. Şayet yoksa ona iftira etmiş olursun." (Müslim, Birr, 70) cevabını vermiştir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Allah'ı tanıyan kişi
insanlardan özür diler.
Özür dileyenin özrünü
kabul eyle. Sana eziyet
edeni affedip tatlı ve
yumuşak söyle.*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

“Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil.”

(Tirmizî, Deavât, 124)

SORU - CEVAP

Tüp bebek yöntemi ile çocuk sahibi olmak caiz midir?

İster kadın ister erkekteki bir kusur sebebiyle tabii ilişkiyle gebeliğin gerçekleşmesi mümkün olmadığı takdirde;

a) Döllendirilecek yumurta ve spermin her ikisinin de nikâhlı eşlere ait olması, yani bunlardan herhangi birinin yabancıya ait olmaması;

b) Döllenmiş olan yumurtanın, başka bir kadının rahminde değil de yumurtanın sahibi olan eşin rahminde gelişmesi;

c) Bu işlemin gerek anne, babanın gerek doğacak çocuğun maddi, ruhi ve akli sağlığı üzerinde olumsuz bir etkisinin olmayacağına tıbben sabit olması şartıyla tüp bebek yöntemine başvurmakta bir sakınca yoktur.

Fiilen nikâhlı olmayan kişiler arasında gerçekleşen tüp bebek uygulaması ise, insanlık duygularını rencide etmesi sebebiyle caiz değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Az bela sanma efendi
hasedi,
Mahv eder hâsidi
(haset edeni) kendi
hasedi.*

Muallim Nâci

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Müslümanlar olarak canımızı al, Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarının arasına dâhil eyle.” (Hâkim, Deavât, No:1868)

SORU - CEVAP

Gayrimeşru cinsel ilişkiye girmiş olan kişiler daha sonra nikâh kıyarak evlenseler, daha önceki günahları affolunur mu?

Dinimizde zina çok büyük bir günahtır. Kur'an-ı Kerim'de: "Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, bir hayasızlıktır ve çok kötü bir yoldur." (İsrâ, 17/32) buyrulmuştur. İslam yalnız zinayı değil; zinaya sevk ve davet eden yolları da yasaklamıştır.

Kişi vaktiyle zina ettiği ya da şehvetle dokunduğu bir kadınla -nikâha engel başka bir mani bulunmadıkça- evlenebilir. Bununla birlikte, zina edilen kişi ile evlenmek, işlenen zina

suçundan doğan günahı ortadan kaldırmaz. Ayrıca pişmanlık duymak ve tövbe etmek gerekir. Allah Teâlâ mü'min kimsenin bütün günahlarının affedebileceğini bildirmektedir.

Bu itibarla, her ne şekilde olursa olsun zina yapan kimsenin pişman olup, Allah Teâlâ'ya tövbe istiğfar edip O'ndan af dilemesi gerekir. Ayrıca namaz kılmak, oruç tutmak ve sadaka vermek gibi ilave ibadetlerde ve iyi davranışlarda bulunması, günahın bağışlanmasına vesile olur. Nitekim Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de: "İyilikler, kötülükleri (günahları) giderir." (Hüd, 11/114) buyurmuştur.

SÖZÜN ÖZÜ

Ey akıl sahibi, ilim yüksek bir makamdır.

Ona nail olduğun zaman diğer bütün makamlar yok olur.

*İmam Burhaneddin
ez-Zernuci*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Nefsime takvasımı ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve mevlasısın.” (Müslim, Duâ, 73)

MEVLANA CELALEDDİN-İ RUMÎ

Mutasavvıf, âlim ve şair olan Mevlana, 30 Eylül 1207’de Horasan’ın Belh şehrinde dünyaya geldi. Çocukluğunda babasının yanında başladığı öğrenimini gittiği Halep ve Şam’da sürdürmüştür. İlk tasavvufî eğitimini de yine babası Bahâeddin Veled’den aldı.

Sultânül-ulemâ lakabıyla tanınan babası Bahâeddin Veled’in Kübreviyye’nin kurucusu Necmeddin-i Kübrâ’nın halifesi olduğu söylendiği gibi, Ahmed el-Gazzâlî’den gelen tarikat silsilesinden hilafet aldığı da belirtilmektedir. Mevlana’nın şiirleri ve mektupları arasında Arapça olanlar bulunmakla birlikte

eserleri Farsça’dır. Dîvân-ı Kebîr, Fîhimafih en önemli eserlerindedir. Mevlana’daki dinî-tasavvufî düşüncenin kaynağı Kur’an ve Sünnet’tir. “Canım tenimde oldukça Kur’an’ın kölesiyim ben. Seçilmiş Muhammed’in yolunun toprağıyım ...” beytiyle bunu dile getirmiştir. O, bu yönüne vurgu yapmakla birlikte “Pergel gibiyim; bir ayağımla şeriat üstünde sağlamca durduğum hâlde öbür ayağımla yetmiş iki milleti dolaşıyorum.” diyerek ideal bir Müslüman profili çizmiş, bu anlayışı ile milletimizin gönlünde asırlar boyunca unutulmayacak bir kabul görmüştür.

SÖZÜN ÖZÜ

*Ben yaşadıkça
Kur’an’ın kölesiyim.*

*Ben, Hz. Muhammed
Mustafa’nın yolunun
tozuyum.*

*Biri benden bundan
başkasını naklederse,*

*Ondan da
şikâyetçiyim, o sözden
de şikâyetçiyim.*

Mevlana Celaleddin-i Rumî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım.” (Müslim, Rikâk, 96)

SORU - CEVAP

Gülmek abdesti bozar mı?

Namaz dışında gülmek abdesti bozamaz. Namazda iken yanındaki şahısların duyabileceği şekilde sesli olarak gülmek hem abdesti hem de namazı bozar (Merğınâni, I, 15). Nitekim Hz. Peygamber namazda sesli olarak gülen birisine hem namazını hem de abdestini yenilemesini emretmiştir (Darekutnî, Sünen, I, 162). Ancak namazda ses çıkarmadan tebessüm etmek namazı da abdesti de bozamaz. Bazı mezhepler namazda gülmekle sadece namazın bozulacağı görüşündedir (İbn Kudame, el-Muğni, I, 211).

Bayılma ve aklını yitirme abdesti bozar mı?

Az ya da çok süre bayılmak, çıldırmak akıl hastası olmak, yürüyüşte gayri ihtiyari bir sallantı meydana getirecek derecede sarhoş olmak veya sara nöbeti tutmak gibi aklın algılama gücünü gideren şeylerle abdest bozulur. Bunların kendileri abdest bozucu değildir. Ancak bu durumda olanlar, yaptıklarını veya kendilerinden meydana gelen durumunu bilmedikleri için abdestleri bozulmuş olur (Mevsili, el-İhtiyar li ta'li'i'l-Muhtar I, 10).

SÖZÜN ÖZÜ

*Dargın ve küskün
olanları barıştır ki,
yarın kıyamet günü
sevilenlerden olasın.*

İmam-ı Gazâlî

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Perçeminden tuttuğun şeylerin şerrinden sana sığınırım. Her türlü hayrı senden isterim, ki bütün hayırlar senin elindedir.” (İbn Hibbân, Ed'İye, No: 934)

KONUŞMA ÂDÂBİ

Allah Resûlü, "Sözün en güzeli Allah'ın kelamı, en güzel yol da Muhammed'in yoludur." (Nesâî, Sehv, 65) buyurmuştur. Dolayısıyla konuşmalar Kur'an ve sünnetin ilkelerine uyum gösterdiği nispette değer ve güzellik kazanacaktır. Çünkü Müslümanın Allah katında değerini artıran özelliklerden birisi de güzel sözlü olmasıdır (İbn Hanbel, V, 378).

Kur'an'da başta kelime-i tevhid olmak üzere her türlü hayırlı ve güzel söz, kökü sağlam, dalları semaya uzanan ve her zaman meyve veren bir ağaca (İbrahim, 14/24-25); başta şirk olmak üzere her

türlü kötü söz ise yerden koparılmış ayakta durma imkânı olmayan köksüz bir ağaca benzetilir (İbrahim, 14/24-26).

O hâlde bir konuşmadan faydalı neticeler alabilmek için güzel ve faydalı sözler seçilmeli, doğru ve etkili bir üslup kullanılmalıdır. Çünkü "Allah, zulme uğrama hâli hariç çirkin sözün açıkça söylenmesini sevmez." (Nisâ, 4/148). Hz. Peygamber de asla çirkin söz söylemez, bile bile ahlaka aykırı çirkin konuşmalar yapmazdı (Buhârî, Fedâilü Ashâbi'n-Nebi, 27).

SÖZÜN ÖZÜ

Akıllı ve uyanık bir kimse isen, dünyaya gönül bağlama. Şeytan seni kandırıp dünyaya meylettirirse, seni emri altına almış demektir.

Bundan sonra felaketten felakete sürüklenirsin de hiç haberin olmaz.

Ahmed Yesevi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1872)

SORU - CEVAP

Ölen yakınının maaşını alabilmek için resmen boşanan, ama evliliğini dini nikâhla devam ettirenlerin aldıkları bu maaşlar helal midir?

Nikâh aile birliği oluşturacak kimselerin Allah’ın emri gereği gerçekleştirdikleri bir sözleşmedir. Böylesine önemli bir sözleşmenin birtakım maddi kaygılarla sona erdirilmesi her şeyden önce ahlaken doğru değildir. Kaldı ki Sevgili Peygamberimiz normal şartlar altında gerçekleşen boşama için bile, "Allah’ın en hoşlanmadığı helal şey evliliği sona erdirmektir." (Ebû Dâvûd, Talâk, 3) buyurmuştur.

Öte yandan ölen bir yakını dolayısı ile kanun gereği dul hanımlara ödenen parayı almak üzere resmen boşanıp ger-

çekte birlikte yaşamaya devam etmek, hile niteliğinde olduğundan haramdır. Bu tür hileli yollarla elde edilecek gelirler kamu malını zimmetine geçirmek anlamına gelir.

Allah Teâlâ: "Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda batıl yollarla yemeyin. Ancak karşılıklı rıza ile yapılan ticaretle olursa başka..." (Nisâ, 4/29); "Allah’ın size rızık olarak verdiklerinden helal, iyi ve temiz olarak yiyin ve kendisine inanmakta olduğunuz Allah’a karşı gelmekten sakının." (Mâide, 5/88) buyurmak suretiyle helal kazancın önemine dikkat çekmiş, batıl yollarla mal edinmeyi de yasaklamıştır.

Buna göre hileli boşanma yolu ile alınan maaş helal olmaz.

SÖZÜN ÖZÜ

*Sabır, yüzü ekşitmeden
acıyı yudum yudum
içine sindirmektir.*

Cüneyd-i Bağdâdi

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen affedicisin, kerimsin, affi seversin, beni affet.”
(Tirmizi, Deavât, 84)

VEREN ALANDAN DAHA KAZANÇLIDIR

Bir gün dervişlerden birine sormuşlar: "Sevgiden bahsedendenlerle onu yaşayanlar arasında ne fark vardır?" Derviş: "Size göstereyim." demiş. Önce sevgiyi dilden gönle indirememiş olanları çağırarak onlara bir sofraya hazırlamış. Mecliste bulunan herkes yerine oturmuş. Tabaklar içinde sıcak çorbalar ve arkasından derviş kaşıkları denilen bir metre boyunda kaşıklar gelmiş. Derviş: "Bu kaşıkların ucundan tutarak yiyeceksiniz", diye bir de şart koşmuş. "Peki" demişler ve içmeye başlamışlar. Kaşıklar uzun olduğundan bir türlü dökmeden ağızlarına götürememişler. Beceremeyeceklerini

anladıklarında sofradan aç kalkmışlar. Bunun üzerine derviş: "Şimdi sevgiyi gerçekten bilenleri yemeğe çağıracağım." demiş. Bu kez gözleri sevgi ile gülümseyen insanlar gelmiş oturmuş sofraya. Her biri kaşığını çorbaya daldırıp, karşısındakine uzatarak çorbalarını içmişler. Böylece her biri diğerini doyurmuş ve şükrederek kalkmışlar sofradan. Kim hayat sofrasında yalnız başına doymayı düşünürse o aç kalkacaktır. Kim de kardeşini düşünür ve doyurursa, o da kardeşi tarafından doyurulacaktır. Unutmayalım ki, hayat pazarında alan değil, veren kazançlıdır her daim...

SÖZÜN ÖZÜ

*Ameller bir takım
suretlerden ibarettir.
Bunların ruhları ise
içlerinde ihlas sırrının
bulunmasıdır.
Ataullah İskenderi*

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan sana dönebilmeyi istiyorum.”

(İbn Ebû Şeybe, Duâ, 1, No: 29134)

SORU - CEVAP

Eşlerin farklı fıkhî mezheplere mensup olması evliliğe engel teşkil eder mi?

Evlilik, "karı kocaya birlikte yaşama hakkı tanıyan, taraflara karşılıklı hak ve sorumluluklar yükleyen bir akittir."

Evlilikte; taraflar, icap ve kabul, şahitler, mehir gibi kendine özgü unsur ve şartları bulunmaktadır.

Bu gibi şartlarda bir eksiklik yoksa mezhep farklılığı evlenmeye mani değildir. İki farklı mezhepteki insan evlenebilir ve evlilik hayatı boyunca farklı mezheplere bağlı

olarak evliliklerine devam edebilirler.

Ancak evlilik hayatı ölüme kadar devam eden bir birliktelik ve hayatı paylaşma olduğu için eşlerden biri, dinî bir zorunluluk olmamakla beraber aile hayatında daha uyumlu olmak ve mezhep farklılığından kaynaklanan birtakım problemleri aşmak için diğersinin mezhebine geçebilir.

SÖZÜN ÖZÜ

*İbadet ve taat yapamadığında
üzülmemen, hata ve günah işlediğinde ise
pişmanlık duymaman
kalbin ölüm işaretlerindedir.*

Ataullah İskenderî

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden hayırlı olan işleri yapmayı, aklın ve dinin çirkin gördüğü şeyleri terk etmeyi ve fakirlerin sevgisini istiyorum.” (Mâlik, Duâ, No:508)

DOST ELİNDEN

Lokman'ın efendisini ziyarete gelen dostları, hediye olarak kavunu getirirler. O da kavunu kesince Lokman'ı çağırır ve bir dilim kesip ikram eder.

Lokman o dilimi sanki bal gibi, şeker gibi yer. Sonra bir dilim daha, bir dilim daha... Lokman'ın büyük bir iştah içerisinde kavunu yemesinden etkilenen efendisi kalan son dilimi: "Bu tatlı kavundan ben de yiyeyim" diyerek son dilimi kendisi yer. Ancak kavunu yer yemez ağzını bir ateş sarmaz mı? Acıdan dili damağı tutuşur.

Lokman'a sitem dolu şu sözleri söyler: "Ey benim canım hizmet-kârım! Böyle bir zehri, nasıl oldu da tatlı tatlı yedin?" Onun sitemine karşılık Lokman şöyle cevap verir: "Ben, sizin elinizden o kadar tatlı yemekler yedim, maddeten ve manen o kadar nasiplendim, ama mukabelede bulunamadım. Hem, sizin elinizle gelen her acı bana tatlı gelir." Dost hatırına neler yapılır, nelerden vazgeçilir... Ne acılar yağ ile bal olur da hiç gocunmaz insan. Çünkü dost elinden gelen ne varsa baş göz üstüne gelir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Bilmek istersen seni,
Can içre ara canı,
Geç canından bul anı,
Sen seni bil, sen seni*

Hacı Bayram-ı Veli

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Duâ, 72)

ZAMANI YARATAN ALLAH'TIR

İnsanlar zaman zaman maruz kaldıkları sıkıntılar sebebiyle zamana, feleğe ve kadere sövmeyi alışkanlık hâline getirmişlerdir. İnançlara ve inanç konusu yapılan varlıklara sövülemeyeceği gibi, zamana sövmek, kahretmek veya lanet etmek de yasaklanmıştır. Nitekim zamanı yaratan Allah'tır. Gece de gündüz de O'nun elindedir (Buhârî, Edeb, 101). Zamana sövmek, zamana nispet edilen bela, musibet ve benzeri hoşlanılmayan şeyleri yaratan Allah'ı rahatsız eder (Buhârî, Tevhid, 35). Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) bu hususa açıkça şöyle vurgu yapar: "Sizden hiç kimse,

'Zamana yazıklar olsun!' demesin. Zira zaman(ı yaratan) Allah'tır." (Mu'vatta', kelâm, 1) Bu ve benzeri hadislerle Cahiliye dönemine ait bir inanış da kaldırılmaktadır. Çünkü o dönemde Araplar başlarına gelen hastalık, felaket ve musibetlerin suçlusu olarak zamanı gösterir ve ona kahrederek söverlerdi. Bu tür bir algı ve inanç, Hz. Peygamber tarafından kesinlikle yasaklanmıştır. Dilimizde zaman veya kader anlamına kullanılan "felek" ve benzeri şeylere sövmek de zamana sövmenin kapsamına gireceğinden böylesi davranışlardan sakınılmalıdır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Hiç kimseye hor bakma,
İncitme gönül yıkma,
Sen nefsine yan çıkma
Mevla görelim neyler,
Neylerse güzel eyler...*

Erzurumlu İbrahim Hakkı

“Allah'ım! Senden iman içinde sağlık, güzel ahlak içinde iman, peşinden rahmet, afiyet, mağfiret ve rıza gelen bir kurtuluş istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No: 1919)

KALBI, KULAĞI MÜHÜRLENENLER, GÖZLERİNDE PERDE OLANLAR

Kâfirlerin iman etmeme noktasındaki inatçılıklarını anlatmak için Kur'an-ı Kerim'de bazı ayetlerde onların kulaklarının, kalplerinin mühürlendiği, gözlerinin perdelendiğinden bahsedilmiştir (Bakara, 2/7; Câsiye, 45/23). Bu, kâfirlerin kalpleri mühürlendiği için iman edemedikleri ve iradelerini kullanamadıkları şeklinde anlaşılmalıdır. Çünkü Allah Teâlâ adildir, kullarına zulmetmez. O'nun için kullarına iradeleri olmadan günah işletip, onları doğru yoldan saptırması, kalplerini mühürlemesi, sonra da kullarını ayıplaması, cezalandırması düşünülemez.

Allah'ın inanmayanların kalplerini mühürlendiği şeklindeki ayetleri şu şekilde anlamak gerekmektedir: İnanma-

yanlar, yer ve göklerde mevcut olup Allah'ın varlık ve birliğini gösteren nice delili (ayet) görmemek için yüzlerini çevirip geçmektedirler (Yûsuf, 12/105). İman etmek için önlerine çıkan birçok fırsatı geri çevirmişler, işledikleri günahlardan vazgeçmek yerine tekrar bir daha günaha saplanmışlardır (Nisâ, 4/155). Kendi iradeleriyle yaptıkları inkârcılıkları onları gerçekleri göremeyecek hâle getirmiştir. Allah Teâlâ'nın "Hayır! Doğrusu şudur ki, yapıp ettikleri kalplerini kaplayıp karartmıştır." (Mutaffifin, 83/14) buyruğu da bu mühürlenme ve kararmanın nasıl olduğunu açıklamaktadır. Allah insanlara irade, tercih, güc vermiştir. Bunları iman veya inkâr yönünde kullanan ise insandır.

Çok konuşan, çok hata yapar. Çok hata yapmanın hayası azalır.

Hayası azalmanın takvası azalır. Takvası azalmanın kalbi ölür.

Kalbi ölen cehenneme girer.

Hz. Ali (r.a.)

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senden sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum.” (Hâkim, Deavât, No:1872)

SORU - CEVAP

Kürtajın kefareti var mıdır?

Cenine karşı bir cinayet işlenmesi hâlinde "gurre" denilen bir ceza-tazminat ödenir. Gurrenin miktarının, sünnetteki tatbikat örneğinden (Ebû Dâvûd, Diyât, 19) yola çıkarak beş deve, -altın ve gümüşün o asırdaki değerine göre- 212 gr. altın olduğu görülmektedir. Gurre ceninin mirası kabul edilir ve düşmesine sebep olan kimse hariç, varisleri arasında paylaşılır. Gurrenin ödenmesi için çocuk düşürmenin kasten veya hata ile olması, anne veya baba tarafından işlenmesi fark etmez.

Ruhun cenine dört aylık iken üflendiğini bildiren hadisten (Buhârî, Be-

dü'l-Halk, 6) hareketle bu süreden önce ceninin kürtaj edilebileceği yönünde bir görüş varsa da bu isabetli değildir. Bu yoruma göre, ruhun üflenmiş olması ceninin müstakil bir kişilik kazanması konusunda ölçü alınmakta, ruh üflenmeden önce cenin bir et parçası sayılmış olmaktadır. Oysa cenin döllenenin gerçekleşmesi ile potansiyel bir insan hâline gelmekte olup dokunulmazdır. Ruh taşımayan canlı bedeni imha etmek caiz olsa idi, uykudaki insanı öldürmek caiz olurdu. Zira Allah Teâlâ uyku hâlinde insan ruhunun bedenden ayrıldığını haber vermektedir (En'âm, 6/60).

SÖZÜN ÖZÜ

*Asrımızın sefaleti,
maddeye bağlanan
teknik kuvvetinin
fikir kuvvetini yenmiş
olmasından ileri
gelmektedir.*

Nurettin Topçu

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

İSTİKLAL MARŞI ŞAİRİ MEHMET AKİF ERSOY

İstiklal Marşı Yazarı ve Safahat Şairi Mehmet Akif Ersoy (1873-1936) milli ve dinî hassasiyeti ileri seviyede olan bir şahsiyettir. Millî Mücadele döneminde şehirleri ve ülkeleri dolaşan Akif, bir mütefekkir ve bir vaiz vasfıyla bağım-sızlık şuurunu milletimize anlatmış, yazdığı İstiklal Marşı ile de milletimizin gönlünde silinemeyecek derecede yer edinmiştir.

Akif, şairliğin yanı sıra kuvvetli derecede hafız, Doğu-Batı musikisine ve spora ilgi duyan çok yönlü bir insandı. Çevresindekiler tarafından hoş sohbetli, zeki ve nüktedan bilinen Akif, aynı zamanda dostları arasında verdiği söz-

leri her şartta tutmasıyla tanınmıştır. Bir arkadaşı ile birinin önce ölmesi hâlinde diğerinin onun çocuklarına bakacağına dair sözleşirler. Bu sözden yirmi yıl sonra Akif, geçim sıkıntısı içindeyken bile sözüne sadık kalarak vefat eden arkadaşının çocuklarını evinde evlatlarıyla birlikte yetiştirmiştir.

İstiklal Marşı güftesi için düzenlenen yarışmaya maddi mükâfat sebebiyle katılmamış, kendisinden ısrarla istenmesi hâlinde İstiklal Marşını yazmıştır. Kabul edilince alınan meclis kararından dolayı kendisine nakdi mükâfat verilmiş, Akif ise bu parayı bir hayır kurumuna bağışlamıştır.

SÖZÜN ÖZÜ

*Şehamet dinî,
gayret dini ancak
Müslümanlık'tır;
Hakiki Müslümanlık
en büyük bir
kahramanlıktır.
Mehmet Akif Ersoy*

GÜNÜN DUASI

“Allah'ım! Seni zikretmek, nimetlerine şükretmek ve sana en güzel biçimde ibadet etmek konusunda bana yardım eyle.” (İbn Huzeyme, Duâ, No: 751)

SORU - CEVAP

Kısmetin kapalı olması diye bir durum dinen söz konusu mudur?

Kısmetin/nasibin bağlı/kapalı olduğu şeklindeki halk arasındaki söylentilerin dinî ve ilmî bir temeli yoktur, bunlar tamamen uydurma hususlar olup İslam inancına aykırıdır. Dolayısıyla kadın olsun erkek olsun evlilik çağına erişen her Müslüman, sağlıklı bir yuva kurabilmek için elinden gelen gayreti göstererek sonucu Allah'a bırakmalı, bu tür yanlış düşünce ve kanaatlere kapılmamalıdır.

Cenazede alkış tutulması, slogan atılması ve ıslık çalınması caiz midir?

Cenazenin ardından kabre kadar gitmek sünnettir. Cenaze törenlerinde bağırıp çağırmak, yüksek sesle ağlamak, ölen kişileri alkışlamak, slogan atmak, ıslık çalmak, zılgıt çekmek, tezahürat yapmak caiz değildir. İslam âlimleri, değil bu gibi taşkınlıkları, cenaze merasimlerinde yüksek sesle tekbir getirmeyi bile hoş karşılamamışlar, mekruh kabul etmişlerdir (Fetâvâ-yı Hindiyeye, I, 162).

SÖZÜN ÖZÜ

Biz Müslümanlar hak ile batılı birbirinden ayırmak için söyleyene değil, söylenene baktığımız; şahsı değil, sözü tanıdığımız devirlerde cihanın en yüksek milletiymişiz.

Mehmet Akif Ersoy

**GÜNÜN
DUASI**

“Allah’ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et.”

(Ebû Dâvûd, Tefriü Ebvâbî'l-Vitr, 26)

HER İŞE GÜZELLİK KATAN ERDEM: RIFK

Söz ve hareketlerinde kabalıktan uzak durmak, kırıcı olmamak; yapıcı, uzlaştırıcı ve nezaket sahibi olmak demek olan rıfk; kişinin hem iyi bir insan hem de olgun bir mü'min olduğunun göstergesidir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), "Mü'min bal arısı gibidir. Temiz olanı yer, temiz olanı (balı) üretir, bir çiçeğe konduğunda onu kırıp bozamaz." (İbn Hanbel, II, 199) buyurmuştur. Bu teşbihiyle o, mü'mini kırıp dökmeyen, temiz ve meşru işler yapan, yararlı ve nazik bir insan olarak tanımlamıştır. Diğer taraftan kabalığı ve edepsizliği sebebiyle insanların

terk ettiği ve etrafından uzaklaştığı kimseyi ise "en şerli kişi" (Buhârî, Edeb, 38) olarak nitelemiştir.

Sükûnet, yumuşak huyluluk ve nezaket, Rahmet Peygamberinin temel karakterini oluşturmakta, bu karakteriyle o (s.a.s.), bulunduğu her yeri güzelleştirmekteydi. "Rıfk (zarif davranış) işe güzellik katar, rıfkıktan (zarafetten) yoksunluk ise işi kusurlu kılar." (Müslim, Birr, 78) buyuran Allah Resûlü, "Rıfkıktan (zarafetten) mahrum olan hayırdan da mahrum olur." (Müslim, Birr, 74) hadisiyle kaba ve sert tabiatlı insanı hayırsız olarak nitelemektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Öyle dualar vardır ki,
kabul edilseler daha
bedbaht oluruz.*

Cenap Şahabettin

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır.” (Tirmizi, Deavât, 94)

SORU - CEVAP

Kürtaj yapmanın ve yaptırmanın dinî hükmü nedir?

İnsan hayatının korunması, İslam dininin beş temel ilke ve amacından biri olduğu gibi insanın en şerefli varlık olduğu, saygınlığı ve dokunulmazlığı da İslam'ın ısrarla üzerinde durduğu ana fikirlerden biridir. Yaşama hakkı, erkek spermisi ile kadın yumurtasının birleştiği ve döllenmenin başladığı andan itibaren Allah tarafından verilmiş temel bir hak olup artık bu safhadan itibaren anne baba da dâhil hiçbir kimsenin bu hakka müdahale etmesine izin verilmemiştir.

Ayet ve hadislerde yer alan genel prensipler ve özel hükümler, anne

karnındaki ceninin dinen meşru sayılan haklı bir gerekçe olmadan düşürülmesine, aldırılmasına ve gebeliğe son verilmesine müsaade etmez. "Çocuklarınızı yoksulluk korkusuyla öldürmeyin." (En'am, 6/151; İsrâ, 17/31) ayeti, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) kasten çocuk düşürenin veya buna sebep olanın maddî tazminat ödemesine hükmetmesi (Buhârî, Diyât, 25-26), anne karnındaki çocuğun hayat hakkını da güvence altına almaktadır. Bu itibarla İslam, annenin hayatını doğrudan etkileyecek tıbbî bir zaruret bulunmadıkça anne karnındaki çocuğun düşürülmesini veya aldırılmasını kabul etmemektedir.

SÖZÜN ÖZÜ

*Neylesin ölüm
herkesin başında*

*Uyudun uyanamadın
olacak*

*Kim bilir nerde, nasıl,
kaç yaşında*

*Bir namazlık
saltanatın olacak*

*Taht misali o musalla
taşında*

Cahit Sıtkı Tarancı

GÜNÜN DUASI

“Allah’ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!”

(Müslim, Zikir, 65)

MERTLİK

Yolculukta şimdiki gibi konforlu araçların, uygun mola yerlerinin olmadığı bir zamanda devrin büyük bilginlerinden biri uzun bir yolculuktan dönmüştü. İlim için gittiği bu zorlu ve uzun yolculuğun ardından ilk iş olarak da kendisini çok rahatsız eden ter ve kirin ağırlığından kurtulmak üzere bir hamama gitmişti.

Hamamda kendisini keseleyen tellak, bir taraftan işini yapıyor, bir taraftan da kendince âlim zata bir şeyler ima ediyor, su dökmeden önce "ne kadar da kirlisin" dercesine çıkan kirleri bilgin zata gösteriyordu. Keselemeye devam ederken tellak,

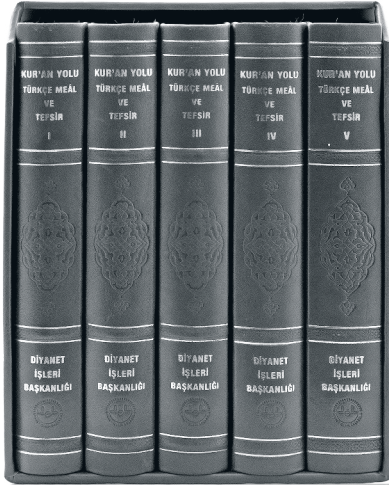
keselediği şahsın ilim sahibi, bilge bir zat olduğunu öğrenince ona sorular sormaya başladı. Bilgin zat da hiç üşenmeden, bıkkınlık göstermeden onun sorularına cevap veriyordu. Söz sözü açarken tellak, "Efendim, mertlik nedir, benim anlayabileceğim şekilde anlatır mısınız?" diye sordu. Tellaka bir nezaket dersi vermenin uygun olacağını düşünen bilgin, adamın sorusunu bunun için bir fırsat bilerek şöyle dedi:

"Mertlik kimsenin ayıp ve kusurlarını yüzüne vurmamak, kirlerini kendisine göstermemektir."

SÖZÜN ÖZÜ

*Âyinesi iştir kişinin lafa
bakılmaz,
Şahsın görünür rütbe-i
aklı eserinde.*

Ziya Paşa

Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir

YAYINLARIMIZIN TEMİNİ

Talep edilen yayınlara ait ücret

T.C. Ziraat Bankası Ankara - Kamu Girişimci Şubesi'ndeki

IBAN: TR 080001002533059943085019 No'lu

hesabımıza yatırılarak, makbuzun fotokopisi ile

yayınların gönderileceği adres bir yazı ile bildirilmelidir.

Ödemeli kitap gönderilmez.

Dağıtım ve Satış

Diyanet İşleri Başkanlığı

Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü

Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı No: 147/A

Çankaya/ANKARA

Tel. (0312) 295 71 53 - 295 71 56 • Faks: (0312) 285 18 54

e-posta: dosim@diyanet.gov.tr